

Hollywood'un Yeni Yüzü

MERYL STREEP

ANDREA THAIN

AFASİNEMA

Andrea Thain 1963'de Schweinfurt/Almanya'da doğdu. Pedagoji eğitimini tamamladıktan sonra bir süre Fransa, İtalya ve ABD'de dolaştı. Gazete ve dergiler için makaleler kaleme aldı.

Yazarın yapıtları arasında *Katharine Hepburn: Bir Biyografi* de vardır.

AFA - Sinema: 18
AFA - Yayınları: 140

ISBN 975-414-075-8

Kasım, 1990

©Wilhelm Heyne Verlag Gmbh, Münih, 1987
ONK Ajans

©*Merly Streep: Hollywoods neues Gesicht*
adlı Almanca orijinalinedan çevrilen bu kitabın
tüm Türkçe çeviri hakları
AFA Yayıncılık A.Ş.'ye aittir.

Kitaptaki son bölüm ve filmografiye yapılan ekler
yazarı tarafından Türkçe baskı için özel olarak hazırlanmıştır.

Kitabı yayına hazırlayan: **Ruşen Değerli**

Dizgi: AFA Yayıncılık A.Ş.
Baskı: Gülen Ofset
Kapak: Reyo Basımevi

AFA Yayıncılık A.Ş., Sıhhiye Apt. 19/8 Cağaloğlu - İSTANBUL
☎526 39 80

ANDREA THAIN

Meryl Streep

Hollywood'un Yeni Yüzü

Çeviren:
Alev Yalnız

AFA
YAYINLARI

İçindekiler

Yetenekli Streep	7
Çirkin Ördek Yavrusundan Sarışın Kuğuya	15
Vassar Koleji	24
Gelişme Yılları	31
Avcı	51
Senatör	70
Kramer Kramer'e Karşı	85
Alice Harikalar Diyarında	103
Fransız Teğmenin Kadını	116
Gecenin Sessizliğinde	133
Sophie'nin Seçimi	144
Silkwood	161
Aşık Olmak	187
Bolluk	196
Benim Afrikam	209
Heartburn	223
Scarlett ya da George Sand; Sorun Bu İşte!	235
Tiyatro Yok	239
Filmografi	244

Yetenekli Streep

"Hollywood semalarında parlayan yeni yıldızlardan biri" hakkında fikri sorulduğunda Truman Capote "Aman Tanrım," demişti dehşet dolu bir yüz ifadesiyle, "şu burnuna bakın! Bu kırmızı, incecik dudaklar bana bir karıncayiyeni anımsatıyor. Hele o gözler... Biraz daha küçük ya da birbirine yakın olsalardı, insan onu gıdak gıdak bağırıp yumurtlamaya hazırlanan bir tavuğa benzetebilirdi rahatlıkla".

Sözü edilen tavuğun adı Meryl Streep; sinema afişlerinde adını ilk kez görenlerin çoğunun, bir baskı hatası olduğunu sandıkları bir ad.

Karikatürcüler Meryl'i genellikle iri burunlu çizerler. Buna üzülmekle birlikte Meryl burnuyla birlikte yaşamayı öğrendi. Kendi burnu için çekinmeden espriler yapar oldu. Örneğin *The Seduction of Joe Tynan*'da (Senatör) Alan Alda ile birlikte oynadıkları bir sevişme sahnesinde, burunlarının işleri nasıl karıştırdığını şaka yollu anlatır hep. Ama Meryl'in gözünden düşmek istemiyorsanız siz gene de burnuyla ilgili bir espri yapmaktan kaçının. Bir galadan sonra Dino De Laurentiis'in oğlunun babasına söylediği sözleri Meryl asla unutmayacaktır: "İyi oynuyor, ama korkunç görünüyor. Hele o burnu yok mu!" Meryl, bu konuşmayı anımsarken: "Bütün bunları İtalyanca söylemişti, ama Vassar'da İtalyanca öğrenmiştim, dediklerinin hepsini anladım tabii," der ve ekler: "Daha sonra kendime sorup durdum, bu saçmalık da nerden çıktı diye. Okulun en güzel kızı seçilen ben değil miydim?"

Lana Turner, Marilyn Monroe, Grace Kelly, Jane Russel, Kim Novak ya da Marlene Dietrich gibi Hollywood'un

göz kamaştırıcı yıldızlarıyla salt dış görünüş açısından kıyaslanamaz olsa da, artık Meryl Streep'siz bir Hollywood düşünülemez. Kaynağını yetenek, hırs, süreklilik, yetkinlik ve özgüvenden alan şöhreti, sonsuz mesleki özveriyle perçinlenmektedir. Kariyerinin ilk yıllarında bazı eleştirmenler onu Greta Garbo, Bette Davis ve Katherine Hepburn gibi beyaz perdenin tanrıçalarıyla kıyasladılar. Ancak daha sonra Meryl'in sa-

natının özgün ve eşsiz olduğunu gördüler. Meryl Streep sadece Meryl Streep ile kıyaslanabilir.

Onunla çalışan yönetmenler, onun her rolü rahatlıkla oynayabileceğini, bu arada kendi özüne yine de sadık kalabileceğini belirtmekten kaçınmazlar. Meryl, filme başladığı zaman tüm yeteneğini seferber eder, verebileceğinin en iyisini vermeye çalışır, bunu yapacak gücü kendinde görmezse bir senaryoyu geri çevirmekten de asla çekinmez. Joan Crawford ya da Elizabeth Taylor gibi değişik filmlerde, farklı kostümler içinde de olsa hep aynı tipi canlandıran bir oyuncu olmayı hiçbir şekilde benimsemez.

"Doğruyu söylemek gerekirse, kırk yıl önce yaşamış olsaydım asla sinema dünyasına giremezdim. Herhangi bir

Meryl, Kramer Kramer'e Karşı *için aldığı Oscar'la*

stüdyonun ya da stüdyo patronunun benim özel yaşantımı ve değer yargılarımı denetlemesine göz yumamazdım."

Bununla birlikte Meryl Streep eski stüdyo sisteminin bir oyuncuya bazı kolaylıklar sağladığını da kabul etmektedir. "İyi ya da kötü oyuncu olmak o kadar önemli değildi; stüdyonun şımarık çocuğu olarak her zaman en iyi rolleri alırdınız. Bugün ise durum oldukça farklı. Eğer filmleriniz başarılı ise, tanınmışsanız ('yıldız' lafını sevmediğim için böyle dolambaçlı ifade ediyorum), işiniz kolaydır, çünkü roller ilk önce size teklif edilir, siz de en iyisini seçme ayrıcalığına sahip olursunuz. Aslında bana yapılan film önerilerini geri çevirmekten hep korkmuşumdur, hâlâ da korkarım, çünkü birden arkası kesilebilir. Kendime uygun bulduğum senaryoları şimdiye kadar asla reddetmedim. Bana göre iyi olanların hepsini kabul ettim; bu öneriler bana yapıldığı için de ayrıca mutlu oldum."

Bu, diğer meslektaşlarının yanı sıra Faye Dunaway'i de çok kızdıran bir durum. Bir söyleşide Dunaway şöyle diyordu: "Oscar ödülü getirebilecek rollerin hepsi önce o lanet olası Meryl Streep'e öneriliyor..."

Streep, senaryoyu ya da film ekibini beğenmediği zaman büyük para tekliflerine rağmen rolü almayıp evde ailesinin yanında kalmayı yeğlemektedir. Dolayısıyla onu bir reklam filminde, *Şahin Tepesi*, *Dallas* ya da *Hanedan* gibi sıradan bir dizi filmde, bir bilim kurgu filminde veya dev bir yapımda asla göremezsiniz. Kendince nitelikli gördüğü önerileri, yönetmen ya da senarist pek tanınmış olmasa da, hiç düşünmeden hemen kabul eder.

Barbra Streisand, Jane Fonda, Sissy Spacek, Sally Field, Jessica Lang, Kathleen Turner ve Goldie Hawn gibi Meryl Streep de, sırf adları ve kişilikleri ile özel bir senaryo yaratabilecek Hollywood yıldızlarındandır.

Meryl'in ayrıcalığı ise *China Blue* (Tutku Suçları), *King Kong, Smokey and Bandits* (Çılgın/Haydut), *Barbarella* ve

Carrie (Günah Tohumu) benzeri filmlerin ciddi bir kariyer için olumsuz etki yaratacağım çoktan anlamış olmasıdır.

Meryl Streep'in filmleri sözkonusu olduğunda, sinemaseverler iki gruba ayrılıyor; bazıları Meryl'in zarif oyunculuğunu seyretmeye giderken bir diğer grup onun "abartılı stiline" dayanamıyor. Eleştirmenler de bu ikilem içinde kalıp bocalıyorlar. Streep hayranları, karşılarında Pauline Kael gibi Meryl'i ve filmlerini yerin dibine batıran gazetecileri buluyorlar.

Meryl yeteneğini tiyatro oyunlarının yam sıra, *Julia* (1977), *Avcı* (1978), *Manhattan* (1979), *Senatör* (1979) adlı fimlerle ve *The Deadliest Season* (1977), *Holocaust* (1978) adlı televizyon filmleri ile kanıtladı. Ama ancak *Kramer Kramer'e Karşı* (1979) filminden sonra ilginç öneriler almaya başladı. *Fransız Teğmenin Kadını*'nı (1981), *Gecenin Sessizliğinde/Gece* (1982), *Sophie'nin Seçimi* (1982), *Silkwood* (1983), *Aşık Olmak* (1984), *Bolluk* (1985), *Benim Afrikam* (1985) ve *Heartburn* (1986) gibi filmler izledi.

Özellikle *Fransız Teğmenin Kadını* filmiyle Meryl, sinema dünyasının en ünlü simaları arasına girdi. Gazeteciler de onun gizemli bir havası olduğunu iddia etmeye başladılar. Aslında Meryl'i saran bu gizem, onun özel yaşamıyla ilgili hiçbir şeyin bilinmemesinden kaynaklanır. Söyleşi sırasında gazetecilerin soruları onun özenle koruduğu gizlilik sımrlarını zorladığı an, hiç çekinmeden kalkıp gider; her şeyi yüzüstü bırakarak... "Bence, şöhret sahibi birinin, daha önce elde ettiklerini korumak için büyük çaba göstermesi gerekir. Her yerde tanınmak hiç de hoş bir durum değil. Eskiden metroya binebiliyor, çevremdeki insanların günlük yaşantılarını izleyebiliyordum; bu iyi bir sanatçı için kaçınılmaz bir gereksinim. Bugünse gözleniyor olduğum duygusundan bir türlü kurtulamıyorum."

Meryl Streep, Marlene Dietrich ve Greta Garbo'nun yap-

Merly, Sarah Woodruff rolünde

tığı gibi, hayranlarından saklanarak kendi kabuğuna çekilmeyi de asla düşünmüyor. "Tebdili kıyafet bana yeter de artar bile," diyor kurnazca gülümseyerek.

Film dünyasının kargaşasından biraz olsun uzak kalmak

istediğinde, Meryl de meslektaşı Robert De Niro gibi hemen tiyatronun sıcaklığına sığınmaktadır. Ne var ki, tiyatroda da hayranları peşini bırakmaz; örneğin bir keresinde Kanada Başbakanı Pierre Trudeau gösterimden sonra kulise gidip onunla sohbet etmeye çalışmışsa da Meryl, kendisine yöneltilen sorulara kısa ve donuk yanıtlar vermekle yetinmiştir. "Ünlü insanların, diğer ünlü insanlarla neden konuşmak istediklerini nedense hiç anlamıyorum," demiştir sonra da.

Meryl, dünya çapındaki şöhretine ve kişiliği etrafında kopartılan fırtınaya şaşırmaktan kendini alamaz. "Bir film oyuncusunun çalışmaları neden böylesine abartılır, hiç anlamam. Bir düşünün; 6. Caddenin 57. Sokakla kesiştiği noktadaki bir gazete bayiinin önünden geçerken dergilerden birinin kapağında kendi resminizi görüyorsunuz. Bir hafta sonra, aynı dergiye metro istasyonunda yere atılmış bir halde rastlıyorsunuz. Üstelik birileri de üzerine işemiş... Durum bu ve bu nedenle, özel yaşantımı, ailemi hayranlarımın meraklı bakışlarından uzak tutmaya çalışıyorum. Evimde tüm dış baskılardan arınmış, tam anlamıyla özgür ve tasasız bir yaşam sürdürüyorum; oysa çalışırken asla bağımsız ve sorumsuz davranmam. Sözlerime dikkat ederim. Aslında üzülüyorum bu duruma, çünkü eskiden çok daha açıksözlü ve doğaldım. Yani şimdi de oldukça rahatım, ama eskiden düşüncelerimi çok daha belirgin bir şekilde ortaya koyardım. Şimdi çok daha titiz ve özenli olmak zorundayım. Her söylediğim anında Hollywood'un 'Altın Terazisinden' geçip basına yansıyor. 'Dün gece falanca kişi gerçekten berbat bir haldeydi,' desem, anında herkes öğreniyor, üstelik benim düşündüğümden çok farklı anlamlara çekiliyor. Bazen kendimi adeta bir politikacı gibi hissediyorum. Kim böyle yaşamak ister? Ben kesinlikle istemiyorum. Neden attığım her adımdan basını haberdar etmem gerektiğini işte bu yüzden hiç anlamıyorum."

Meryl, geçenlerde meraklı gazetecilerden kurtulmak için

artık en fazla on film yapacağını açıkladı; bu arada sinir içinde mendilini didikleyip duruyordu.

Aslında bu kadar gergin olması onun bilinmeyen bir yönüdür. Beyaz perdede veya sahnede her zaman kendinden emin, hatta biraz soğuk, ama yine de nazik ve kendinden emin. Özel yaşamında, yani çalışmadığı zamanlar, genellikle gergin, tedirgin, çekingen ve kolay paniğe kapılan bir yapısı vardır. Kolaylıkla her rolün üstesinden gelebildiği halde, yine de kendine olan güveni tam değildir. Kardeşi Harry'nin anlattığına göre bir tiyatro prömiyeri öncesinde her şey Meryl için bir "rezalet"tir. "Bu işin altından kalkamayacağım," diye sızlanır durur, Harry ise onu yatıştırmaya çalışırmış: "Bu kez, en kötü gösterin olamaz. Geçen gösterinin en kötüsü olduğunu iddia etmiştin ya!"

1983 Oscar töreninde konuşmasını yarıda kesmiş, *Sophie'nin Seçimi*'nin National Theatre'daki Londra prömiyerinde film daha bitmeden birden yerinden kalkıp üstünü değiştirmeye oteline gitmiştir. "Hayranların saldırısına uğrama korkusu" onda panik yaratmıştır çünkü. Bu konuda kendisi de şu açıklamayı yapar: "Kendimi nasıl sakinleştireceğimi bilemiyorum. Bazı insanlar 'meditasyon' yapıyor ya da başka bir yolla gevşeyebiliyor; sonuçta da tamamen sakin ve rahat olabiliyorlar."

Ama özellikle bu zaafları ve karakter özelliği, Hollywood'un "Madonnası"nı sevimli ve sıcak bir insan yapıyor.

Bu kitap Meryl Streep'in tam anlamıyla bir biyografisi olma iddiasını taşımıyor. Asıl amacım, Meryl'in gelişim aşamalarını ve görüşlerini, günümüze kadar olan yaşam uzantısını, kariyerini ve onu bugünkü başarısına ulaştıran bilinmedik olguları gün ışığına çıkarmaktır.

"Yıldız" tanımından hoşlanmasa da bu sözü gerçekten haketmiş az sayıdaki kadın sanatçılardan biri hakkında yazılmış bir "övgüdür" bu kitap.

Andrea Thain

Çirkin Ördek Yavrusundan Sarışın Kuğuya

"Çocukluğumda beni Muppet Show'un canavarlarından birine benzetebilirdiniz."

Meryl Streep

Meryl yedi yaşında

22 Haziran 1949'da Summit, New Jersey'de bir kız çocuğu dünyaya geldi. Bu minik yaratığın en büyük hayranı babası II. Harry'ydi. Anne Mary Louise Streep, doğumun sorun çı-

karmadan, kolayca gerçekleştiğini anımsamaktadır. Minik kıza bir ad bulmak çok kolay oldu, çünkü baba Harry karısının adını kızına da verdi. Ancak kısa bir süre sonra küçük kızın adı Meryl'e dönüştü. Artık herkes onu böyle çağırıyordu.

Meryl'in ailesi oldukça yüksek bir yaşam düzeyine sahip. II. Harry, emekli olana kadar Merck ilaç firmasında çalıştı. Anne Mary Louise ise ressam ve grafiker olarak çalışmakta ve ailesine ek gelir sağlamaktaydı.

Ashna bakılacak olursa Streep'ler, o "eski Amerikan düşünü" görmeyi sürdüren tipik bir eski Amerikan ailesidir. Çalışma ve uğraşları sonucu, bugün hâlâ gururlandıkları birçok şeye sahip oldular.

Meryl'in erkek kardeşleri, III. Harry'nin (ona ailede "Üçüncü" denir) ve Dana'nın doğumundan sonra Streep'ler Basking Ridge'e taşındılar. Birkaç yıl sonra da New Jersey, Bernardsville'e yerleştiler.

Meryl çocukluğunda oldukça iddiacı, pozcu ve dikkafalı olduğunu söyler: "Orta yaşlı kadınlara benzerdim. Diğer çocuklar bazen beni öğretmen sanırlardı."

Yetişkinler de ukala ve bilgiç tavırlarıyla her şeye karışan küçük Meryl'den pek hoşlanmazlardı. III. Harry, Meryl'in "mükemmel ve korkunç bir diktatör" olduğunu, kendisiyle Dana yetmiyormuş gibi sokaktaki diğer çocukları da yönettiğini söylüyor. "O, her zaman haklı bir 'sokak kabadayısı' idi. Tasarladığı oyunu oynamak istemeyen zavallı bir çocuğa dünyayı zindan ederdi."

Sonunda, bir gün "ezilenler" Meryl'i ağaca bağlayarak intikamlarını aldılar.

"Kanayıncaya kadar bacaklarıma sopalarla vurdular... Doğrusu bu işkenceyi gerçekten haketmiştim," der Meryl bu olayı anımsadığında.

Şöhretinin başlangıç yıllarında, insanlar "Streep" adını yanlış okuduklarını sandılar hep. Kulağa garip gelen bir tonu

Üç yıl sonra

vardı bu adın. Oysa, gençlik yıllarında, çevresindeki insanlar onun bu "güzel Hollandalı" soyadını hiç garipsemiyordu. "Komşularımız arasında Carmine Petriccione, Pancho Solegna ve Bozo della Russo varken kimse benim soyadımla alay etmeyi aklından bile geçiremezdi. Ancak dış görünüşüm bayağı iğnelemelere yol açıyordu. Koca ağızlı, çirkin bir çocuktum.

Üstelik çok da ukalaydım."

Meryl, çocukluğunda gerçekten güzel sayılmazdı. Kalın camlı gözlükleri vardı, tel takıyordu. Ayrıca yaşına göre de oldukça zayıftı. Bugün yüzüne farklı bir çekicilik veren o çıkık elmacık kemikleri, sivri çenesi ve eğri burnu, çocukluğunda itici olmuştu nedense. Üstelik sol kulağı sağdakine göre biraz daha büyüktü ve ayrık duruyordu. Kardeşi Harry, bir keresinde ona çok dikkatli olmasını, bu kulaklarla rüzgarda her an uçabileceğini söylediğinde Meryl yanıt olarak onun birkaç dişini kırıvermişti.

O yıllarda Meryl ailesine çok bağlıydı ve hayatta sadece onları sevebileceğini düşünüyordu.

"Aşağılık duygumu yenmek için neler yapmadım ki, bisiklete biniyor, basketbol oynuyor ya da yüzüyordum. Gençlik yıllarımda ruh doktoruna gitme alışkanlığı yoktu; güneşlenerek veya spor yaparak sorunlarımızı çözmeye çalışırdık."

Meryl'in bir diğer tutkusu da babasının kamerasıydı. Tüm babalar gibi Harry Streep'in de bir kamerası vardı ve "mutlu anları" ölümsüzleştirmeye bayılırdı. "Üçüncü"nün dediğine göre Meryl giderek bir tür yönetmene dönüşmüştü: "Meryl bizi özenle giydirirdi, sonra hep birlikte salonda dans eder, zıplardık; babam da bir yandan çekerdi."

Meryl, ilk alkışını oniki yaşındayken aldı. "Kutsal Gece" şarkısını en iyi kendisinin söyleyebileceğine öğretmenini inandırmıştı. Kolaratur Soprano denebilecek sesiyle Fransızca söylediği şarkı, sadece ailesini değil, salondaki herkesi şaşkına çevirmeye yetti. Bir eylem kadını olan anne Streep, kızının bu yeteneğinin yok olmasına seyirci kalamazdı, hemen en iyi müzik öğretmenini aramaya koyuldu. Birkaç telefon görüşmesinden sonra Mary Streep aradığını buldu: Estelle Liebling. 1903 yılında Metropolitan Opera'da Caruso ile birlikte sahneye çıkmış bir operacı. Bayan Liebling özel öğrencilerine

Altı yıl sonra

sık sık şu cümleyi tekrarlar dururdu: "Caruso'nun sesi alışılmışdışı, olağanüstü güçte ilahi haykırıştı."

Estelle Liebling, kırmızı rujlara meraklı ilginç bir kadındı. Seksen yaşındaki sanatçı, öğrencilerini dairesinde kabul eder ve "bebeğim" dediği Steinway marka piyanosu ile onlara eşlik ederdi.

Meryl öğrencilerden birini çok iyi hatırlar: "Heyecanlı, yerinde duramayan, tipik bir kızıl saçlıydı. Şarkı söylemeye yeni başlamıştı. Oldukça iyi söylüyordu, ama ben kendimi de çok iyi buluyordum." Adı Beverly Sills'di bu kızıl saçlının, bugün opera dünyasının en büyük isimlerinden biri.

Meryl, dört yıllık müzik eğitiminden sonra müzikle daha fazla uğraşmak istemedi ve dersleri bıraktı. Sonraları bu kararının nedenlerini şöyle açıklamıştır: "Sürekli klasik müzik dinlenen bir evde yetişmedim. Her ne kadar ailem beni desteklemeye devam ettiyse de, aslında bu işten pek anlamıyorlardı. Bugün bu kararımdan hiç pişman değilim dersem yalan olur. Ama o sıralar oğlanlara ve amigo kızlara önderlik etmeye daha fazla ilgi duyuyordum."

Meryl müzik eğitimini kesme kararını vermeden önce ciddi bir değişim geçirmişti.

Seçimini Bernardsville Lisesinden yana yaptıktan sonra *Seventeen* dergisindeki kızlara benzemeye karar vermişti: "O yaşta her genç bencildir. Uyum sağlamaya, mükemmel olmaya çalışır, giyim kuşamına dikkat eder. Aşırı zayıf ve çirkin gözükmek istemez. İnsanlar onu beğenmeli, aman ne çirkin diye komaya girmemelidir."

İşte bu nedenle, Meryl bir sabah kalktı ve gözlükleriyle tellerini çıkarıp attı. "Donuk, koyu renk, kıvırcık" saçlarını oksijen ve limon suyu ile açtı. Sivilcelerini çeşitli losyonlar ve alkolle tedavi ederek cildini güzelleştirdi. Kızının bu hummalı güzelleşme çabası karşısında anne Streep bir ara ikinci bir banyo yaptırmayı bile düşünmüştür. Çünkü Meryl sabahları banyodan iki saatten önce çıkmamaktadır. "Benim için çocukluk düşleri bitmişti artık. Hiç kimse beni bir daha çirkin gör-

meyecekti. Yaklaşık dört yıl, bu değişim heyecanım yaşadım; sarışın prenses rolüne kendimi kaptırmıştım bir kere."

Meryl, rolünü büyük bir başarıyla oynadı. Tiyatro kulübünün yanı sıra okulun yüzme takımına da girmişti. Gazete ve yıllık çalışmalarına katılıyor, koroda şarkı söylüyor, her sabah okulun hoparlörlerinden o gün nerde hangi toplantının yapılacağını duyuruyordu. Futbol takımının "amigo kızlar lideri" seçilmesi onu her şeyden çok sevindirdi. Bir sınıf arkadaşı Meryl'den şöyle sözeder: "Neye dokunsa, sanki altın oluveriyordu."

Vietnam ve yönetim aleyhtarı gösteriler Bernardsville Lisesini hiç etkilememişti. Öğrenciler için futbol, sinema, dans partileri, saç modelleri ve flörtler önde geliyordu.

Haftasonları "sinema, hamburgerci, kısa bir şehir turu ve hafif sarmaş dolaş olmalardan ibaret büyük olaya" hazırlanmakla geçiyordu. Adeta bir moda dergisinden fırlamışçasına görünmek çabası içindeki Meryl, kısa sürede diğer öğrencileri çevresinde toplamayı başardı..

Futbol takımının yıldızı sayılan Bruce Thomson ile çıkmaya başladığında kimse şaşırmadı. Thomson, Meryl'in en uzun süreli ilk romantik "okul aşkı" oldu. Thomson'un bir arkadaşı bu aşk için şunları diyordu:

"Meryl için bu, yüzyılın olayı değildi; ama Bruce için aynı şey söylenemez. Birbirlerine çok yakışıyorlardı. Sanırım önemli olan da buydu Meryl için. Oysa Bruce, kolej bittikten sonra Meryl ile evlenmeyi düşünüyordu. Meryl çok daha akıllıydı. Evliliğin ona engel olacağını çok iyi biliyordu. Ve sonunda, rahatlıkla 'hayır' dedi."

Meryl, Thomson ve arkadaşlarına çok şey borçlu olduğunu açıkça itiraf etmektedir: "Birlikte en arka sırada otururduk. Hepsi de neşeli çocuklardı. Espri yapmayı ve güldürmeyi onlardan öğrendim. Bu arka sıradaki çocuklar –şimdi New Jersey'de arazi alım satım işiyle uğraşıyorlar– bence dünya-

nın en esprili insanlarıydı. Oyuncu olmaya karar vermeden önce iyi bir dinleyiciydim."

Oyuncu olma kararını Meryl, Bernardsville Lisesi tiyatro grubunun sahneye koyduğu müzikallerde başarılı olunca verdi. Öteden beri Streep ailesinde yaş günleri kutlandıktan sonra, üç kardeşe özel bir gün daha verilirdi; çocuklar bu günü diledikleri gibi değerlendirirlerdi. Bu günlerde Meryl daima bir müzikal seyretmeye giderdi. Beğendiği müzikaller arasında, Meredith Willson'un *Müzik Adamı* adlı yapıtı başta gelirdi. Bu oyundaki sahte müzik profesörünün foyasını örtbas etmeye çalışan bayan kütüphaneci tipine hayrandı. Bir süre sonra, okulun tiyatro grubu bu oyunu sergilemeyi kararlaştırdı; Meryl hiç vakit kaybetmeden "Elizabeth" rolüne talip oldu. "Sanırım bu oyun tiyatro tutkumu ortaya çıkardı." Meryl, rolüne hazırlanırken adeta kendinden geçti ve tam anlamıyla canlandırdığı tipin kişiliğine büründü. Oyun bittiğinde, perdenin önüne ısrarla çağrılan Meryl, ayağa kalkan seyirciler tarafından dakikalarca alkışlandı. Meryl o anki duygularını şöyle dile getiriyor: "Herhalde Prenses Diana da balkondan halkı selamlarken, kendini aynı benim gibi hissetmiştir."

Aynı oyunda kütüphanecinin kardeşini oynayan "Üçüncü", "Meryl *Lill Abner* ve *Oklahoma*'da da başrolü alınca ortalık hayli karışmıştı," diye anlatır. Bazıları onun hep en iyi rolü almasına karşı çıkıyordu. Tiyatro öğretmenleri Dick Everhart, bu konuda şunları söylemiştir: "Ama Meryl sahnede göründüğü an, birden herkes susuyor ve onu seyre dalıyordu. Ortalık yatışıyor, kıskançlıklar yok oluveriyordu. Genellikle ön sırada yer alan bu kız öylesine yetenekliydi ki, kimse aksini savunamıyordu. Kuşkusuz başkaları da vardı; ama Meryl onları her zaman gölgede bırakıyordu." Arkadaşlarının çoğu, Meryl'in müzikal oyuncusu olarak ün yapacağına inanmıştı. Ancak Streep'in ilgisi bu yönde değildi. "Ethel Merman ve Mary Martin gibi ünlü müzikal oyuncularını seyrettikten son-

ra, onların enerji dolu oyunlarıyla yarışamayacağımı anladım."

Lisedeki son yılında Meryl, "Homecoming Queen" seçildi. Artık okul bitiyordu. Şimdi önünde yanıt bekleyen bir soru vardı. Bundan sonra ne olacak? "Lise hayatımın noktalanmasını her şeyin sonu olarak görüyordum." Ancak, yeni bir hedef kendini dayatmakta gecikmedi.

Öğrencilik yıllarını anarken şu sonuca varır Meryl Streep: "Sevimli, oldukça sportif bir kızdım. Ama dört yıl boyunca sadece yedi ciddi kitap okumuştum. Oysa *New Yorker* ve *Seventeen* dergilerini hiç kaçırmazdım. Bilgisizliğime bakmadan, boyumdan büyük laflar eder, matematik ve fizikten hiç anlamazdım. Fransızcam, başka insanların seslerini taklit yeteneğim sayesinde iyiydi, ama gramerinden hiç haberim yoktu. Lisede mutsuz ve karanlık günlerim de oldu. Özellikle erkek öğrenciler için giriştiğimiz o korkunç yarışma! Hele uygun olmayan biri ile çıkın ya da size yakışmayan bir şey giyin, işiniz bitmiştir artık. Çok mutsuz olurdum böyle durumlarda. Bu dört yıllık süre içinde benim için önemli şey, hangi ayakkabıyı hangi elbiseyle giymem gerektiğine karar verebilmekti. Ancak güzel olursam ve her şeyin en iyisini yaparsam, insanların beni daha çok seveceklerini sanıyordum o zamanlar. Tabii çoğu kez de tam tersi olurdu! Diğer kızlar beni kıskanırdı. Sadece iki kız arkadaşım oldu, zaten biri de kuzenimdi. Bernardsville'deyken tiyatroya girme fikriyle oynuyordum gerçi, ama oyuncu olmaya kesin karar vermem için Vassar Kolejine girip müzikaller dışında başka tiyatro oyunları ile karşılaşmam gerekti."

Vassar Koleji

"Arada bir gördüğüm bir düş vardı, şimdi bile
hatırlarım. Bir sütunun tepesine tırmanıp oturmuşum.
Sonra aşağıya inmek istiyorum ama olanaksız. Aşağıya
baktıkça başım dönüyor; oysa inmem gerekiyor,
ama kımıldamaya cesaret
edemiyorum. Üstelik artık tutunacak halim de kalmamış;
düşmeyi arzuluyorum
ama düşemiyorum..."

Meryl Streep,
Strindberg'in *Bayan Julie* adlı oyununda

Vassar Koleji, Meryl için son çözümdü. Öncelerl Vermount'-daki Bennigtan Kolejine gitmeyi tasarlamıştı. Yaz tatilinde babası onu, okulu görmesi için oraya götürmüştü.

"Görür görmez hayran olmuştum. Öteden beri New England eyaletlerine karşı bir yakınlık duyardım. Kolej binası da çok hoşuma gitmişti. Öngörüşme için bizi odasına alan kadın görevli, yaz tatilinde hangi kitapları okuduğumu sorduğu an bütün dünyam yıkıldı. Soran gözlerle kadına baktım. 'Ne demek istiyorsunuz?' dedim sinirlenerek. Bugüne bugün Bernardsville yüzme takımının üyesiydim. Daha ne istiyordu benden? Kadın tepeden tırnağa süzüp horlayıcı bir ifadeyle konuşmasına devam etti: 'Yani siz şimdi bana bütün tatil boyunca hiç kitap okumadığınızı mı söylemek istiyorsunuz?' Birden, yağmurlu bir günde kitaplığa gidip bir çırpıda okuduğum *Dreams* (Düşler) adlı kitabı anımsadım. Bana ilginç gelen bu kitaptan sözettim kadına. Yazarını sordu, ben de 'Carl Jung' diye yanıtlarken 'J' harfini *jilet* sözcüğündeki gibi söylemiştim. Kadın alaycı bir sesle hemen yanlışımı düzeltiverdi:

1970 yılında bir partide

'Lütfen, "Jung" sözcüğünü *young* şeklinde telaffuz edin!' Artık sabrım taşmıştı. Yazın okunabilecek en kalın kitabı bitirmiştim ve sırf yazarının adını yanlış söylediğim için utanmadan beni küçük düşürüyordu. Aniden yerimden fırladım ve babama dönerek: 'Baba, lütfen eve dönelim,' dedim."

Vassar Kolejinde Meryl, ikinci bir değişim dönemi geçirdi.

"Bana 'kadın hakları' kavramının ne anlama geldiği sorulsa, rahatlıkla tırnakları ojeli ya da saçları yapılı kadınlardan söz açardım. Vassar'da yalnızca genç kadınların bulunması, sanırım, bende başka türlü bir değişikliğe yol açtı. Tüm

yaşamım, değer yargılarım ve hayal gücüm yeniden şekilleniyordu." Ayrıca ilk iki yıl "dünyanın en harika kadınları" ile biraraya gelmesi de Meryl'in geçirdiği bu ikinci değişim döneminde önemli rol oynadı.

O güne kadar sadece "yedi kitap" okumuş olan Meryl, bilim ve sanat dünyası üzerine belirgin görüşleri olan ayrıcalıklı kadınların arasında buldu kendini. Hiç vakit kaybetmeden, genel kültür düzeyini yükseltmek için harekete geçti.

O güne kadar sadece moda dergileri karıştıran Meryl, giderek Kierkegaard, Sartre, Brontë Kardeşler ve Youngs'a merak sardı. Arkadaşları onu kitap başından zorla kaldırır oldular. "Bu ortamda kendimi çok iyi hissediyordum. Çiçek gibi açıldım. İlk kez kendi cinsiyetimden insanlar tarafından benimseniyordum. Vassar'da diğer insanlarla yarışma tutkum da yok olmuştu. En iyisini vermek benim için doğal hale geldi. Kişiliğimi ve kendime olan inancımı geliştirmeyi de Vassar'da öğrendim."

Jane Fonda ve Jacqueline Kennedy–Onassis gibi kadınları yetiştiren Vassar Koleji, Meryl'e göre "kendine özgü, sıradışı, akıllı, garip, etkileyici" kadınlarla doluydu.

Hafta sonlarında, yüzlerce kız öğrenci otobüslerle Vassar'ın kardeş okulu olan Yale'e gidiyordu. Genç erkek öğrencilerle biraraya gelmelerinin amacı eskisinden çok farklıydı. Artık ciddi konular üzerinde saatlerce tartışıyorlardı. Sırf daha çok konuşabilmek için gençlerle birlikte olmaktan kaçınmıyorlardı.

Meryl, gerçi Vassar Kolejinin Night Owls korosunda ve özel eğlence programları hazırlama komitesindeydi, ancak esas amacı hiç kuşkusuz "eğitimiydi".

"Benim için olağanüstü ilginç bir dönemdi. Bir düşünün! İstediğim gibi düşünebiliyor, canım istediğinde hiç çekinmeden küfredebiliyordum. Öylesine özgür ve samimi bir ortamdı. Her şeye izin verilmişti. Dilediğimizi yaparak kendimizi geliştiriyorduk."

Bu özgür ortam içinde, Meryl bir gün kendini "Tiyatroya Giriş" kurslarında, Tennessee Williams'ın *Arzu Tramvayı*'ndaki Blanche DuBois rolünü okurken buldu. Tiyatro öğretmeni ve tiyatro grubu yönetmeni Clint Atkinson şaşkınlık ve hayranlıkla yerinden fırlayıp ona Strindberg'in *Bayan Julie* rolünü de okumasını önerdi.

Bu eser Meryl'i biraz zorlamakla beraber tekrar tekrar okuyarak sonunda oyunun kendine özgü kadın kahramanını benimseyip anlayabildi.

Atkinson aslında bu rolü okumasını Meryl'den boş yere istememişti. Vassar'ın tiyatro bölümünün başkanı Evert Springhorn daha sonra bu konuda şunları anlatır: "Bir gün Clint bana, *Bayan Julie* oyununu neden sahneye koymadığımızı sordu. 'Hayır, olmaz,' dedim. Yetersiz bir yorumlama ile o eserin sanatsal değerini zedelemek istemiyordum. Zaten üç kişilik bir oyundu. Ama Atkinson pes etmedi; hemen o akşam beni bir metin okuma provasına çağırdı. Gittim ve kısa bir süre sonra sahnedeki kız beni adeta büyüledi. Dönüp Atkinson'a baktım ve başımı 'evet' anlamında salladım."

Meryl, bu zor rolün kendisine verildiğini öğrendiğinde çok şaşırdı; çünkü ilk kez gerçek anlamda bir tiyatro oyununda rol alacaktı.

"Kendimden hiç emin değildim. Tek bildiğim, elime bir balta geçirip bir kanaryanın kafasını koparmak zorunda olduğumdu. İkinci sıradan beni izleyen arkadaşlarımın, gördükleri manzara karşısında tiksinti ve dehşet içinde haykıracaklarını çok iyi biliyordum. Rolü sevdim."

Vassar'daki kadınların çoğu Meryl'in bu oyunundan oldukça etkilenmişti. Atkinson onu "parlak oyuncu" olarak nitelendiriyor ve şöyle diyordu: "Meryl, sahnede tanımlanması güç bir havaya bürünmüştü. Çok genç olmasına rağmen, Bayan Julie'yi öyle bir ihtirasla oynamıştı ki, adeta dehşete kapılmıştık." Daha sonra Meryl, tiyatronun tüm dallarını tanı-

mak için yönetmenlik yaptı, bir Molière oyununun yapımcılığını üstlendi. Işık, ton ve aksesuar sorumlusu olarak çalıştı. Steinbeck'in *Fareler ve İnsanlar* ve Tennessee Williams'ın *Camino Real* oyunları için kostüm hazırladı. "Sonunda tamamen tiyatroya vermiştim kendimi, tiyatro sanatının yaşamak için gerekli parayı yeterince sağlayamayacağını bile bile."

İkinci yılında eski amigo kızıyla arasında hiçbir benzerlik kalmamıştı. "Vücut temizliği konusundaki eski görüşlerim oldukça değişmişti, 1969 yılındaydık, ama, evet, artık bir kişiliğim ve bir beynim vardı, bunu hissediyordum.

Meryl blucin ve eski kazaklarla dolaşıyor ve dünya ona "toz pembe" görünüyordu.

Vassar Koleji erkek öğrenci almaya başlayınca Meryl'in de yaşamı değişti. 1600 kız öğrenciye karşılık 40 erkek öğrenci! Yine de her şeyi değiştirmeye yetmişti bu sayı. Okul gazetesinde, sanat uğraşları ve politik tartışmalarda erkek öğrenciler önderlik etmeye başladı. Sınıf sözcülüğü de erkek öğrencilerin eline geçti. "Başlangıçta politik tartışmalara katılıyordum ama sonra erkekler büyük laf kalabalığı içinde önderliği ele geçirdiler. Erkek öğrencilerin bu kendini bilmez bencilliğine katlanamıyordum. Hepsi de kız hayranları tarafından şımartılıyordu. Birer Abbie Hoffmann kesilmişlerdi başımıza. Böyle numara yapan, kendini farklı göstermeye çalışan insanlardan oldum olası nefret etmişimdir. Onları destekleyenlerden de. Saçmalıktı bütün bunlar!"

Meryl, henüz erkekler uğruna rekabete girişmedikleri Vassar Kolejindeki ilk yıllarına çok şey borçlu olduğunu açıkça belirtmekten kaçınmaz. "Hayatımda ilk kez kadınlarla dostluk kurup onlara güvenmesini öğrendim."

Kolejin en iyi öğrencileri arasında yer alan Meryl'e, daha sonra Hannover Dartmouth Kolejinde bir yıllık burs verildi.

Yeni okulunda durum aynen Vassar'daki gibiydi. Tek fark, bir kıza yüz erkek öğrencinin düşmesiydi.

Meryl, Vassar Kolejinden mezun olduktan sonra

Dartmouth dönemi, Meryl'in en çok yalnızlık çektiği yıl oldu.

Erkekler, burdaki kız öğrencileri adeta doğanın bir yanılgısı gibi görüyordu; kızlarla sadece eğleniyorlardı, hepsi o kadar. Sınıf içindeki tartışmalarda lafı kapıyor, asla kızlara söz hakkı tanımıyorlardı. "Onlar için yalnızca seks aracıydık. Bizi

yok sayıyorlardı. Ben ise hiçbiri ile yakın ilişkiye girmediğim için çok yalnız kalmıştım." Ama bu durum Meryl için bir avantajdı aynı zamanda; kendini tamamen derslerine verdi. Vaktini boşa harcamayıp ayrıca dans, kostüm ve tiyatro yazarlığı kurslarına devam etti. "Kadın hakları" konusunu işleyen güldürüler kaleme alıp bir de tiyatro grubunun kurulmasına önayak oldu.

"Dartmouth'daki en güzel anım, kahvaltılarda yediğimiz hani balığıydı. Birkaç arkadaşla kaldığım ev, Connecticut Nehrinin kıyısındaydı. Evin ön tarafına çıkıp nehirden kolaylıkla balık avlayabiliyorduk. Taze balığın ne kadar lezzetli olduğunu tahmin edemezsiniz."

Dartmouth'daki not verme sistemi de Meryl'i çok şaşırtmıştı. Karnesini eline aldığında hayretten donakaldı.

"Gözlerime inanamıyordum. Vassar'da 20 yıl sonra ilk kez bir öğrenci İngilizceden A (çok iyi demektir) aldığında hemen şerefine parti düzenlendi. Dartmouth'da ise A'lar olağan sayılıyordu. Tamam, dedim kendi kendime, demek bir kız koleji ile erkek koleji arasındaki fark bu. Vassar'da A'yı çaba sarfederek haketmek gerekir; burda ise notlar bedavadan dağıtılıyor."

Notlarının çok iyi olması, yine de Meryl'i bu okuldaki olumsuz havadan kurtarmaya yetmedi. Burs süresini kısaltarak ara karneden sonra Vassar'a geri döndü.

Bir süre sonra da Clint Atkinson, Tirso de Molina'mn *The Playboy of Sevilla* adlı oyununda Meryl'e rol verdi. Meryl, Atkinson'un yönettiği bu oyunda oynamayı seve seve kabul etti. "Playboy" rolünü Michael Moriarty canlandırırken, Meryl de "kolay elde edileni" oynadı.

Üç haftalık gösteriden sonra oyun Cubiculo Tiyatrosunun repertuarından çıkarıldı. Meryl, Vassar'a döndü ve mezuniyetine hazırlandı. Diplomasını aldıktan sonra Vermont'a giderek Green Mountain Guild Tiyatrosunda çalışmaya başladı.

Gelişme Yılları

"Bazıları bana gül atarken, diğerleri
beni bu bataktan nasıl
çekip çıkaracaklarını düşünüyordu."

Meryl Streep

Birçok genç oyuncunun felaket denilebilecek çalışma olanaklarının yanında Meryl'in Green Mountain Guild Tiyatrosundaki durumu gerçekten bir şanstı. "Haftada 48 dolar kazanıyordum ve bu oldukça az bir paraydı. Buna karşılık eski ama şahane bir evde kalıyorduk; böyle bir eve sahip olmam bugün bile olanaksız. Ayrıca sanatsever yaşlı ev sahibimiz bize annelik de ediyordu. Grubun repertuarı, Shakespeare ve Çehov'un yapıtlarından oluşuyordu. Sahneye konan oyunlar daha sonra çeşitli kolejler ve kayak merkezlerinde de gösteriliyordu. Çoğu kez mutfakta ya da minik bir barakada giyiniyorduk. Dışardaki insanların ve kar arabalarının seslerini bile duyabiliyorduk. Elektriğin kesildiği de oluyordu ama biz mum ışığında oynumuzu sürdürüyorduk."

Meryl, küçük rollerde yeterince oynadıktan sonra daha da başarılı olmak için büyük tiyatrolara geçmesi gerektiğini sezdi.

Haftalık ücreti ancak günlük yaşamına yettiğinden Bernardsville'e taşındı ve ek iş olarak garsonluk yapmaya başladı. Servis yaparken bir yandan da hangi tiyatro okuluna gidebileceğini düşünüyordu.

"Aslında benim yerime kararı okulun kendisi verdi. Juilliard 50 dolar isterken Yale sadece 15 dolar alıyordu. Ben de Yale'e başvurdum. İki kadın rolü hazırlamıştım. Shake-

speare'in 'Portia'sı ve Williams'ın 'Blanche DuBois'ı. Doğruyu söylemek gerekirse ne yaptığımı pek bilemiyordum, ama anlaşılan beğenildim, çünkü beni kabul ettiler."

Yale tiyatro okulundaki üç yıl Meryl için oldukça zorlu geçti, ama gelecekteki gösteri dünyası için iyi bir hazırlık oldu. Artık Meryl için geri dönüş yoktu. Yeteneğinin gücünü sezen Yale'deki eğitimciler Meryl'i sonuna kadar zorladılar. Üç yıl içinde 40'dan fazla oyunda rol aldı. Strindberg'den *Baba*, Shakespeare'den *Bir Yaz Gecesi Rüyası*, Brecht'den *Mutlu Son* ve Tennessee Williams'dan *Summer and Smoke* bu oyunlardan bazılarıdır. Meryl'in eğitmenlerinden Robert Lewis, özellikle Williams oyunlarının canlandırılışı üzerine şunları söylemişti: "Alma rolünü en iyi tipleyen kuşkusuz Meryl oldu. Seyrederken oldukça etkilendim. Sanki gerçek bir yaşamdan sahnelerdi. Hiçbir öğrenci bende böylesine etki bırakmamıştır. Meryl'in yarattığı duygu seli içinde bazen oyunu seyretmek olanaksızlaşıyordu. Sahneye çıkıp oynamaya başladığında, yazarın da Meryl'i görmesi gerektiğini düşünüyordum."

Christopher Durang ise Meryl'i genelde çok uyumlu bulmakla birlikte onun, hoşuna gitmeyen bir şey karşısında çok aksi olabileceğini daha o günlerde görmüştü. "Bir keresinde Brecht'in *II. Edward'ın Yaşamı* adlı oyununun provasını yapıyorduk. Meryl kraliçeyi, ben de oğlunu canlandırıyorduk. Birkaç haftadır çalışıyorduk ama yolunda gitmeyen bir şeyler vardı. Sahne bir sirk olarak düzenlenmişti. Oyuncular da bu dekora uygun giyinmişlerdi. Meryl'e bir trapezci kostümü verildi. Göğsünün üzerinde ve baldırlarında inciler sarkıyordu. En ufak hareketinde bu inciler şakır şukur sallanıyordu. Meryl giysiden nefret ediyor, yönetmene öfkeli öfkeli bakıyordu. Bu şekilde sahneye çıkmayı hiç istemediği her halinden belliydi. Sonunda isteğini gerçekleştirdi. Bir süre sonra inciler ortadan yok oldu."

Artık okul gösterilerinin tartışılmaz yıldızı olan Meryl, eleştirmenlerin, yapımcıların ve seyircilerin de ilgisini çekiyordu. En çok alkışı komedilerde alıyordu. Perde kapandığında, bazen ortaya fırlayıp palyaçoyu oynuyordu. İçinden geldiğince mimikler, taklitler yapıyordu. Örneğin *Deli Karamazov* adlı farsta seksen yaşındaki, sakat, üstelik yarı deli çevirmen Costanze Garnett'i oynadığı sırada.

Albert Innaurato ile birlikte oyunu kaleme almış olan Christopher Durang, Meryl ile ilgili izlenimlerini anlatmaya devam ediyor: "Tom Haas, provalar sırasında Meryl'in diğer oyunculara fazlaca hükmettiğini gördü ve ondan kendisini biraz daha geri planda tutmasını istedi. Meryl onun bu isteğine boyun eğdi; ancak son alkış tufam kopar kopmaz Meryl tekerlekli sandalyesiyle sahnede şöyle bir dolanıp bağırmaya başladı: 'Eve gidin, eve gidin!' Sonra birden kalp krizi geçiriyormuş gibi yere yığılıverdi. Az önce kahkahadan kırılan seyirci-

Joe Grifasi (solda) ve Brian Dennehy (sağda) ile birlikte

ler hemen sessizleşti. Kalp krizinin gerçek mi yoksa oyun mu olduğunu bir türlü anlayamamışlardı. Ancak Meryl yerden zıplayarak kalktığında seyirci de rahat bir nefes aldı."

Oyun olağanüstü başarı sağladı ve sonuçta Yale Repertuar Tiyatrosunda gösterildi.

Yönetmen Haas, ilk sömestrde Meryl'ini "yarışma havasına girip diğer oyunculara yenileceği" korkusu içinde yeteneğini saklamakla suçladığında Meryl önce çok ürkmüştü. "Bunda biraz da gerçek payı yok değildi hani!" diye itirafta bulunuyor Meryl. "Ama beni herkesin ortasında yeteneğimi boşa harcamakla itham etmeye pek de hakkı yoktu. İstediğim tek şey 'iyi olmak' ve diplomam elimde, okuldan çıkıp gitmekti."

Meryl Yale'den burs almış olmasına rağmen yaşamını kendi kazandığı para ile sürdürüyordu. Bu arada baba Harry de emekli olmuştu. Kardeşleri henüz koleje devam ediyorlardı. Henüz bitmemiş olan okul, yarım günlük işler ve diğer yan uğraşlar Meryl'e ağır gelmeye başanıştı. "Gergin ve yorgundum; çünkü devamlı yapmam gereken bir şeyler vardı."

Gittikçe zayıflamaya ve mide ağrıları çekmeye başladı. Daha sonra doktor kontrolünden geçtiğinde, ülseri olduğu anlaşıldı. Ayrıca sinirleri de epey bozulmuştu.

Meryl'in arkadaşı Joe Grifasi provalar sırasında başlarından geçen bir olayı şöyle anlatır: "Bir oyuncu konuşma anında bir replik atladığı için Meryl sahnede uzun süre ne yapacağım bilemez halde kalakaldı. Oyun bir ruh doktorunun muayene odasında geçiyordu, Meryl huzursuz bir tavırla sağa sola yürümeye, etraftaki tıbbi aletleri, panoları incelemeye başladı. Sonra birden sanki başına bir şey gelmiş gibi ağlamaya başladı."

Meryl bu yoğun çalışma döneminden şöyle sözeder:

"Mezuniyet çalışmalarım beni çok zorluyordu. Sınıfa gelip, 'geçen sene öğrendiklerinizi sakın dert etmeyin, bu yeni

Tennessee Williams'ın 27 Waggons Full of Cotton *adlı oyununda Ray Poole'la*

bir başlangıçtır,' diyen yeni eğitmenle başlayan dönem başlarını ne kadar özlüyordum bilemezsiniz."

O çılgın çalışmaları ne büyük bir özlemle anımsıyordu şimdi. Örneğin sözcüklerin yerine sayıları geçirerek yaptıkları okuma provalarını... "Bir keresinde Çehov'un *Üç Kızkardeş* oyununu sahneliyorduk; ben Maşa rolündeydim ve oyun-

da bir cümle örneğin şöyleydi: "Üç, beş, beş, yedi, iki, sekiz, dokuz." Ya da eğitmenin zoruyla "duygularını hatırlamaya çalışma" denemelerini... Eğitmen onu öyle zorlamıştı ki, Meryl adamın "özel yaşantıları bu denli deşmesinden çok rahatsız" olmuştu.

Mezuniyete az kala Meryl bir an her şeyi yüzüstü bırakmayı bile düşündü. "Bana ne söyleyeceklerini gayet iyi biliyordum. 'Baskı mı? Ne tür baskı? Hele biraz bekleyin, asıl baskı dışarda bekliyor sizi!' Gelecekte oniki ya da onbeş yerine yirmibin kişiye karşı savaş vereceğimi anladığımda, üzerimdeki ezici baskı biraz hafifler gibi oldu."

Meryl'in ruh doktoru, Yale'den mezun olur olmaz tüm sorunların kendiliğinden yok olacağını söylüyordu. "Ve gerçekten doktorum haklı çıktı. Mezuniyetimden sonra tüm sorunlarım yok oldu."

Meryl, Yale Tiyatro Okulunun son sınıfında Yale Repertuar Tiyatrosunda sahneye konan yedi oyundan altısında rol aldıktan sonra da Güzel Sanatlar Lisanüstü diplomasını aldı.

Her yaz yapılan ve öncelikle genç senaristlerin boy gösterdiği Eugene O'Neill Oyun Yazarları Konferansına o yaz Meryl de katıldı. *Isadora Duncan Sleeps With The Russian Navy* komedisinde başrol oynayarak yine kendini ispatladı ve tüm yapımcıları etkiledi. Bu rolden sonra Connecticut'dan çeşitli öneriler aldı.

"Şimdi iki soru vardı karşımda; bunca yıldan sonra herhangi bir taşra kentinde toz mu yutacaktım yoksa öneriyi geri çevirip kendimi yeni bir tehlikeye mi atacaktım?"

Meryl ikincisinde karar kıldı. 1975 yılında, ünlü Tiyatro İletişim Grubunun (TİG) kitle gösterilerine katılmaya karar verdi. Hatırısayılır tiyatro okullarından gelen bir yığın genç tiyatro öğrencisi, burda kendilerini yerel tiyatroların ajanslarına tanıtıyorlardı. Sözkonusu olan küçük, tanınmamış tiyatrolardı ama hiç değilse Baltimore, Chicago, Atlanta veya Minne-

apolis gibi önemli şehirlere bağlıydılar. Buralardan büyük tiyatrolara atlamak daha kolaydı. Meryl, bu konuda şunları anlatıyor: "İnanılır gibi değildi, her öğrenci 'tragedya' ve 'komedi' türü eserlerden birer sahne hazırlamıştı. Çoğu da Shakespeare'den ve bir modern yazardan birer yapıt seçmişti."

Gösteriden önceki geceyi arkadaşlarıyla geçiren Meryl, daha sonra erkenden yatmaya gitti. Sabah saatin zili çaldığında uyandı ama içinde istek ve hırs yoktu: "Uyandım, saate baktım ve tekrar uykuya daldım."

Grifasi ve birkaç arkadaşı heyecanla Meryl'in gelmesini

William Gilette'in Secret Service *adlı oyununda John Lithgow'la*

bekliyorlardı. "Saatler geçtikçe durumda bir terslik olduğunu hissettik. Bu onun için önemli bir fırsattı ve Meryl ortalıkta yoktu. Çoğumuz bu olayın, Meryl'in kariyerine olumsuz etki yapacağını sanıyorduk."

Bu dizi gösterilere katılmanın sadece bir zaman kaybı olduğunu Meryl içgüdüsel olarak sezmişti. "Sonuçta, gelecek beş yılı New York'a dönme çabasıyla geçirebilirdim."

Her şeyi bir tarafa bırakıp Rosemarie Tichler'i görmeye gitti. Bayan Tichler, Joseph Papp Tiyatrosunun ileri gelenlerindendi ve tiyatro dalında ağırlıklı, sözü geçen bir kadındı. Önemli yönetmenlerin, yıldızların, yapımcıların, film şirketlerinin ve tiyatroların telefon numaraları not defterine kayıtlıydı. Meryl, ilk ziyaretinde bu deftere büyülenmiş gibi bakakalmıştı. "Bana bir görüşme ayarlaması için ona yalvardım. O ise bana, neden TİG'in gösterilerinde oynamadığımı sordu. Mide ağrısı yüzünden fırsatı kaçırdığımı söyledim ona. 'Peki, öyle olsun,' dedi ve beni bir süre inceledi. 'Belki bir şey ayarlayabilirim.' Dediğini de yaptı. Böylece *Trelawny Of The Wells* oyunundaki rolü aldım."

Meryl'in bu rolü alması birçok sanatçıyı şaşırttı.

Bu oyunda yıldızı Rose Trelawny çevresinde toplanmış bir tiyatro topluluğunun çektiği çeşitli korkular ve sıkıntılar anlatılıyordu. Yıldızı, Mary Beth Hurt canlandırıyordu. Meryl ise Imogen Parrott rolündeydi. Parrott küçük grubu terkedip büyük bir tiyatroda şöhret olur. Rose bir gün ümitsizliğe kapılıp tiyatroyu kapatmak ve zengin bir adamın peşine takılmak üzereyken, Imogen onun yardımına koşar.

Bu oyunda, Meryl'in rolü pek önemli olmamakla beraber eleştirmen Walter Kerr her iki kadın oyuncuyu da övmekte ve şunları söylemekteydi: "Bu ağır anlatımlı gösteride iki oyuncu ön planda. Meryl Streep, becerikli, başarılı bir 'yıldız' olmuş eski arkadaşı canlandırdı. Oyunun sonuna doğru tam bir odak noktası oluşturuyor. Çiçekli ve pembe giysisi içinde

iğneleyici bir dili olan soğukkanlı biri. Mary Beth Hurt ise çaresiz Rose Trelawny'i çok iyi yorumlamış."

Bu oyundan sonra meslektaşları John Lithgow, Mary Beth Hurt ve Mandy Patinkin ile Meryl arasında sağlam bir arkadaşlık bağı kuruldu. Patinkin bir süre sonra *Ragtime*'da başkadın oyuncu rolünü Meryl'e önerdiyse de, o bunu zaman yetersizliğinden reddetmek zorunda kaldı.

Trelawny of the Wells oyunundaki başarısından iki gün sonra Phoenix Tiyatrosu Meryl'i arayıp tiyatronun 1976 yılında yapılacak 200. yılım kutlama törenlerinde oynanacak oyunlardan birinde rol almak isteyip istemeyeceğini sorar. İki oyundan birini seçecektir. Arthur Miller'in *İki Pazartesinin Anısı* adlı oyunu ile Tennessee Williams'ın *27 Wagons Full Of Cotton*. Meryl olumlu cevap verir, ancak daha önce metni okumak istediğini bildirir.

"Önce Williams'ın oyununda karar kıldım. *Trelawny*'deki sekiz saatlik provadan sonra bitkin haldeydim. Metni okumaya başladım. Birkaç dakika sonra gözlerim dehşetle açıldı. Oyundaki 'Flora' tipi nerdeyse 90 kiloydu. Banyoya koştum ve havluları içime doldurmaya başladım."

Miller'in oyunundan ise sekreter Patricia rolü önerilmiştir. Meryl bu rolden de hoşlanır.

Phoenix Tiyatrosuna okuma provası için gittiğinde önce tuvalete koşar ve yeniden her şeyi içine tıkarak "şişmanlar".

"Kendimi Flora gibi hissetmek istiyordum."

Daha sonra bu oyunla ilgili açıklamalarında: "Flora'nın aksanını fazla farkedilmeyecek şekilde abarttım," der. Ama salonda bulunanlar, özellikle tiyatronun müdürü T. Edward Hambleton, Meryl'in bu Güneyli kızı canlandırışına hayran kalırlar. Meryl, Miller'in eserindeki rolü de çok iyi oynadığından, yönetmen Arvin Brown, Meryl'i her iki oyun için de angaje eder.

Yeni bir oyuncu ve yazarın getirebileceği rizikolardan as-

la çekinmeyen Hambleton, Meryl'in, Miller'in oyununa daha şiirsel bir hava kattığını açıkca söylemiştir.

Meryl ise bu konuda şöyle demişti: "Flora rolü beni eğlendiriyordu. Karın, popo ve kalça kısımlarına takviye yapılmış özel bir mayoyu kostümlerimin altına giyiyordum."

Her iki oyun da peş peşe oynandı. Böylece seyirci de birbirine tamamen zıt bu iki oyunda, Amerikan tiyatro tarihinin en hayret verici değişimlerinden birini gözleriyle görme olanağını buldu. Meryl, Williams'ın oyununda, acıma duyguları uyandıran şişman, rahatına düşkün, bilge bir tipi canlandırırken Miller'in oyununda da zıt bir karakter çiziyordu: Bir araba fabrikasında sekreter olarak çalışan, zarif, güzel, özgür ve kendinden emin Patricia.

Seyirci bu iki ayrı tiplemenin mükemmelliği karşısında hem hayranlık hem de şaşkınlık duymaktan kendini alamadı. "Seyircinin bu tepkisi beni daha da iyiye yönlendirdi. İlerde asla belirli bir tipe ve karaktere bağlı kalmayacaktım. Ayrıca bazı eleştirmenler de bendeki bu 'değişim yeteneğine' hayran olmuştu. Oysa yaptığım tek şey, her oyuncunun her değişik oyunla sahneye koyduğu değişim yeteneğini, bir gecede üst üste sergilemekti."

Hellen Pointer şöyle yazmıştı: "Meryl Streep'in bu akşam gerçekleştirdiği şey olağanüstü ama o bunu inanılmaz bir hafiflik ve rahatlık içinde yapıyor."

Bu başarısından sonra Meryl'e "Theater World" ve "Outer Critics Circle Award" ödülleri verildi.

"Masal alemindeydim sanki. Ne de olsa profesyonel tiyatroda geçmişim çok kısaydı ve ben üç oyundan sonra Tony Ödülüne aday gösterilmiştim. Mutluluğumu anlatmak olanaksız." Ancak Meryl elde ettikleriyle yetinmeye pek niyetli görünmüyordu.

Yeni bir rol ararken eski arkadaşları Mary Beth Hurt ve Lithgow ona yine bir Phoenix yapımı olan, William Gilette'in 19. yüzyılın sonunda kaleme aldığı *Secret Service*'de rol

almasını önerdiler. Daha sonra casus olduğu anlaşılan konfederasyon komutanına aşık olan Güneyli bir dilberi canlandıracaktı. Mary Beth Hurt de komşu kızı rolündeydi; John komutanı ve Joe Grifasi de dikkafalı bir onbaşıyı oynuyordu.

Yapımın tek olumsuz yanı, tiyatro binasının 8. Caddenin yanlış yerinde olmasıydı. Mary Beth Hurt başından geçen tatsız bir olayı şöyle anlatır: "Provaya erken gelmiştim, köşedeki kafeteryaya gittim. Sahibi birden bana dönerek: 'Bayan, bu caddede mi çalışıyorsunuz?' diye sordu. Ben de 'evet' dedim kısaca. 'İyi öyleyse, sonra sizi ziyarete gelirim,' deyiverdi. Bu caddede çalışıp çalışmadığımı sormakla neyi kastettiğini neden sonra anladım. Gidip aslında köşedeki yerde çalıştığımı anlatmaya kalkıştığımda beni yanlış anladığı için durum iyice karıştı. Kahvemi bir dikişte içtim ve hızla kafeteryayı terkettim. Meryl'e olayı anlattığımda bana ne dese beğenirsiniz? 'Çok fazla kahve içiyorsun.' Bunu öyle ciddi bir tavırla söyledi ki, öylece kalakaldım. Sonra beni kucakladı ve 'Seni koruyacağım, korkma,' dedi. Birbirinden destek alan küçük çocuklar gibiydik."

Secret Service oyunu eleştirmenlerce pek tutulmadı; PBS (Public Broadcasting System) ise oyunu "Amerikan Tiyatrosu" dizisine kattı.

Phoenix Tiyatrosundaki o sezondan sonra Meryl, Joe, Mary Beth ve John perdelerin yeniden açılacağı günü iple çekiyorlardı. Ama o gün geldiğinde Phoenix Tiyatrosunun maddi sorunlar nedeniyle artık sahneye oyun koymayacağını öğrendiler. "Uğradığımız düşkırıklığı içinde 25 yaşımızla bir tiyatro kurmaya bile karar vermiştik," diye anlatır Meryl.

Ama dörtlü, her zaman dost kaldı. Hatta Meryl, ilk film sözleşmesini imzaladığında gene dördü birlikte kutladılar. Film, Fred Zinnemann'ındı, adı da *Julia*.

Lillian Hellman'ın otobiyografik romanı *Pentimento*'ya dayanan filmde Meryl Streep'in Julia'yı, Jane Fonda'nın ise Hellman'ı oynayacağı söyleniyordu.

Jane Fonda ile birlikte Julia'*da*

"Zinnemann ile 20 dakikalık bir görüşme için uçakla özel olarak Londra'ya götürülmesi," Meryl'i "oldukça şaşkına çevirir". Meryl, görüşmede Zinnemann'ın aslında bu rol için Vanessa Redgrave'i düşündüğünü sezer. "Daha sonra beni de beğendiğini söyledi ve Anne–Marie Travers rolünü önerdi. Ancak filmde sarışın kadın oyuncu sayısı fazlaydı; benim siyah bir peruk takmamda bir sakınca olup olmadığını sordu. Ona kafama istediği her şeyi takabileceğimi söyledim."

Ama Meryl film çekimleri başlayana kadar boş durmadı.

1975 Noelinde Public Tiyatronun müdürü Joseph Papp onu aradı. "Joe telefondaydı ve bana sordu: 'Fanatik bir rahibeyi oynamak ister misiniz? Hemen yanıtladım 'Bir dakika takvime bakayım'. Yok yok, aslında hemen evet dedim."

Joe Papp yetenekleri hemen sezip ortaya çıkarmakla ünlüdür. 1953'te Shakespeare Working Shop'u kurmuştu; üç yıl sonra da Central Park'ta Shakespeare Yaz Festivalini başlattı. Epey para harcayarak 1966'da, Astor Kütüphanesini Public Tiyatro binasına dönüştürdü. Tiyatro perdelerini büyük

bir tantanayla açtı: *Hair* müzikali yıllarca kapalı gişe oynayarak Papp'ı para sıkıntısından kurtardı. Papp başka alanlarda da çok başarılıydı. Shakespeare Festivali Yapımları, 22 Tony Ödülü, 3 Pulitzer Ödülü ve daha 25 değişik ödül aldı.

Papp, Meryl'in olağanüstü yeteneğini ilk görüşte anlamıştı. "Meryl'in adını ilk kez Yale'deki öğrencilik yıllarında duymuştum. Bazıları onun ilginç bir oyuncu olduğunu söylerken bir diğer grup da oyunculuğundan hiç hoşlanmıyordu. Sonra *Trelawny of the Wells*'deki rol için benimle konuşmaya geldi. Hemen etkilendim. Sanatsal açıdan çok yetenekli, korkmadan rizikolara giriyor; daha da önemlisi fiziksel rizikolardan da kaçmıyor. Oynadığı rolle bütünleşip canlandırdığı kişilikleri adeta yaşayan insanlara dönüştürebilen nadir sanatçılardan biri. Canlandırdığı kişilikler basit taklitler değil, canlı kanlı insanlar."

Papp, 1976'daki festival için Meryl'e iki rol önerdi; *5. Henry*'deki Prenses Katharina'yı ve *Measure for Measure*'daki Isabella'yı oynayacaktı. Provalar sırasında Meryl şunları söylemişti:

"Deneyimleri ve deney yapma cesaretleri yüzünden İngilizleri kıskanıyorum, ancak Amerika'da bizim farklı sahne alışkanlıklarımız var. Biz içten geldiği gibi oynarız genellikle."

1976 baharında Katharina rolüne hazırlanmaya başladı; oyun yaz başında sergilenecekti. "Katharina rolüne iyice alıştıktan sonra tüm dikkatimi Isabella'ya verdim. Shakespeare'in dehası, bence, kahramanlarının yalnızca sözcüklerle bile kolaylıkla tanımlanabilmesi. Kafiyeler sayesinde insan kolaylıkla oyunun içine girebiliyor. Aracıya hiç gerek yok. Oyuncu yalnızca dizelere karşı sorumlu, çünkü oyun ancak onlarla bir anlam kazanıyor."

Gündüzleri Isabella'yı prova ederken akşamları Prenses Katharina'yı oynuyordu. Meryl'i endişelendiren bir şey vardı; ya oyunu seyirciye ulaşmazsa? "Isabella'nın yalnızca ruhu-

nun saflığı ile ilgili olması kimi ilgilendirir ki?" diye soruyordu kendi kendine. "Demek istediğim, bu inanması o kadar zor bir şey ki!"

Bununla birlikte oynadığı rolle kendisi arasında bazı koşutluklar kurmakta gecikmedi. "Isabella dogmatik, kendinden fazla emin ve çok tutarlı biridir. Ancak zamanla duygularının inançlarından bazı tavizler talep ettiğini fark ediyor."

Measure for Measure'un provaları sırasında "fanatik rahibe", Shakespeare'in Angelo'suna (John Cazale) aşık olur. John Cazale tiyatrodaki kariyerinin yanı sıra yakın dostu Al Pacino ile birlikte oynadığı iki filmle; (*Baba* ve *Köpeklerin Günü)* kendini sinema dünyasında da kabul ettirmişti.

John Cazale, kendine özgü bir karaktere sahipti; önemliyi önemsizden ayırma becerisine Meryl hep hayran kalmıştır.

"Öylesine mükemmel bir yargılama, karar verme becerisi vardı ki, düşünceler açık seçik ortaya çıkıveriyor, uğraşmaya değecek gerçek doğru da sonunda anlaşılmış oluyordu."

Isabella, Angelo'ya direnmeye devam ededursun, Meryl kendi "savunma duvarlarını" yıkmakta gecikmedi. "Koruma gücü"nü kaybediyordu. Shakespeare Festivali sona erer ermez Cazale'nin Manhattan'daki dairesine taşındı.

Ama kısa bir süre sonra Meryl, Romeo'sundan ayrılmak zorunda kaldı; çünkü 1976 sonbaharında *Julia*'nın çekim çalışmaları başlayacaktı. Sinir içinde tırnaklarını kemirerek yeniden Londra'ya uçtu.

Lillian (Jane Fonda) ve Julia (Vanessa Redgrave) ile Anne-Marie Travers (Meryl Streep), Amerika'nın güney eyaletlerinden birinde birlikte büyümüş üç genç kadındır. Okuldan sonra üç arkadaşın her biri ayrı bir yöne gider. Julia, Hitler ve rejimine karşı örgütsel savaş verirken Lillian başarılı bir yazar olmuştur ve Dashiell Hammeth ile yaşamaktadır. Anne-Marie ise jet sosyetenin kelebeği olmuş, olaydan olaya uçmaktadır.

Çekimin ilk günü, Jane Fonda, Jason Robards ve Vanes-

sa Redgrave'in setteki varlıkları Merly'i öyle heyecanlandırdı ki, sonuçta alerji oldu.

Film ekibi "küçük acemi" ile candan ilgilendi. Özellikle Jane Fonda Meryl'e kol kanat gerdi. "Bana mesleki, teknik açıklamalar yapıyor, nerde durmam gerektiğini söylüyordu. Bir keresinde tam çekim anında ışıkçılara bağırdı: 'Meryl'in yüzünü daha aydınlatın, iyi görünmüyor.' Sonra bana dönerek: 'Burda filmciler hâlâ eski teknikleri kullanıyorlar. Hâlâ yalnızca yıldız ışıklandırılmalı diye düşünüyorlar.' Jane tam anlamıyla olağanüstüydü. Öylesine cana yakın ve açık sözlü."

Zinnemann, Meryl'in oyununa hayran kalmıştı, onun perdede 20 dakikadan fazla görünmesini istedi. Meryl'in en iyi yardımcı oyuncu dalında Oscar'a aday gösterileceğini düşünüyordu. Ancak film tamamlandığında, Merly bütün filmde sadece yetmiş saniye görünüyordu. Oysa altı gün çekim yapılmıştı. Daha sonra Zinnemann, Meryl'e uzunca bir mektup yazarak bu durumdan dolayı özür dileyip yardımından dolayı minnettarlığını belirtmeyi unutmadı.

"Üzerimde kırmızı elbise ve siyah peruk ile doğal olmayan bir halim vardı," diyor Meryl *Julia*'daki rolü için bugün. İlk kamera denemesi onun moralini hiç de bozmadı, yine küçük rolüyle gurur duyuyordu. Hiç değilse ilk kez kamera önüne çıkmıştı.

"Film çalışmalarının tiyatrodaki ilk günlerden pek farklı olmadığı kanısına varmıştım. Metinle ilk karşılaşma her iki sanat dalında da aynı. Bir masanın başına oturup ilginç bağlantılar aranıyor. Çoğu oyuncu en ilginç aşamanın bu olduğu görüşünü ileri sürerek pek çok spontan keşfin bu aşamada ortaya çıktığını savunur. Haklılar da. Çekim aralarında doğan boşluklarda insan cansıkıntısından ölebilir."

Birçok eleştirmen. *Julie* filminin ilk gösteriminden sonra Zinnemann'ı politik bir öyküden nostaljik bir anı yaratmakla suçladı. Konunun içinde aslında varolan siyasi protestoyu, aşırı estetik görüntüler ve sıcak renklerle süzüp yumu-

şatmıştı. Ancak Zinnemann kendini hemen savundu. O döneme ait korkunç olaylar ancak bir düş olarak sunulduklarında daha etkili olabilirdi. Gerçek hayatta da olduğu gibi geçmiş, Lillian'ın geriye dönüşlerle adeta gerçekdışı bir hal alan son derece kişisel bir anısına dönüşmüştü.

Ayrıca Zinnemann'a göre, *Julia*'da odak noktası politik acımasızlığa yönelik "protesto" değil, iki kadın arasındaki ilişkidir.

"Julia ve Lillian alışılmışdışı iki kadındır," demişti Meryl Streep çekim çalışmaları tamamlandıktan sonra. "Bence film olağanüstü başarılı olacaktır. Çünkü filmi izleyen her kadın, kendisini iki kahramandan biriyle özdeşleştirecektir. Gerçi bu iki kadın olağandışıdır ama Jane ve Vanessa, insani zayıf-

Uncommen Women and Others. *Ayaktakiler (soldan sağa): Cynthia Herman, Meryl Streep, Anna Levine; oturanlar (soldan sağa): Ellen Parker, Jill Eikenberry, Ann McDonough, Alma Cuervo, Swoosie Kurtz*

lıklarım, bağımlılıklarını, güvensizliklerini, çelişkilerini ve karmaşıklıklarını da göstermekten kaçınmayan tiplerdir."

Meryl'in tahminleri doğrulandı. *Julia* filmi özellikle Avrupa'da, sadece sanatsal açıdan değil, ticari açıdan da tam bir "başarı" sağladı. Yaklaşık onbir dalda Oscar'a aday gösterildi. Jason Robards ve Vanessa Redgrave'in yanı sıra senaryo yazarı Alvin Sargent de mutlu ödül sahipleri arasındaydı. Jane Fonda Oscar'ı Diane Keaton'a kaptırdıysa da, İngiltere'de yılın en iyi kadın oyuncusu seçildi.

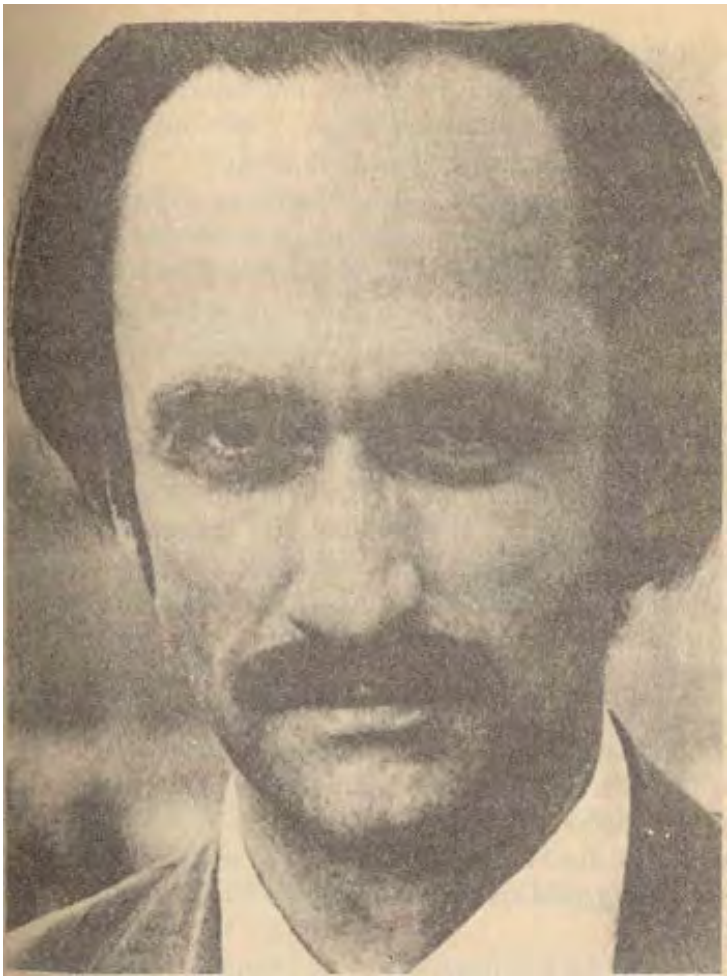
Yeniden Amerika'ya dönen Meryl televizyon çekimi için bir teklif aldı. Wendy Wasserstein'ın yapıtı olan *Uncommen Women and Others*'da oynaması isteniyordu. Oynayacağı rolü daha önce Glenn Close tiyatroda canlandırmıştı.

Oyun, filmde de olduğu gibi kolejden ayrıldıktan yedi yıl sonra tekrar karşılaşan sekiz kadını anlatıyordu. Kadınlar, Mount Holyokoe Kolejindeki ortak günlerini hatırlayıp anılarını tazelerler. Ama kısa sürede istekleri ile gerçekler birbirine karışır.

Jill Eikenberry, Swoosie Kurtz, Cynthia Herman, Anna Levine, Ellen Parker, Ann McDonough ve Alma Cuervo tarafından canlandırılan bu sekiz arkadaşın en mutsuzu Leilah'dır (Meryl Streep), kendini oda arkadaşının (Eikenberry) gölgesinden ve esasen Amerikan sisteminden kurtarmak için her şeyi bırakıp Irak'a gitmeye karar verir.

Yeniden kendini bulmak isteyen Meryl, daha sonra, Çehov'un *Vişne Bahçesi* oyununda sevgiye hasret, beceriksiz Dunyaşa'yı oynama önerisini kabul eder. Streep bu öneriyi dolaylı yollardan almıştı. 1976 ilkbaharında Tony Ödülleri dağıtım törenine katıldığında öylesine sinirliydi ki, Mary Beth ile tuvalete kapandı ve sigara içmeye koyuldu.

*"Süsser Vogel Jugend"*in (Tatlı Gençlik Kuşu) yönetmeni Arvin Brown'a başoyuncusu Irene Worth'le beni mutlaka tanıştırmasını rica ettim. Onu oynarken görseniz neden

hn Cazale

ene'den o kadar hoşlandığımı anlardınız. Neyse, Mary eth'le tuvalette oturmuş sigara içerken, yönetmen Arvin kayı tıklattı ve dışarı çıkmamızı istedi: 'Haydi, dışarı çıkın. Irei yanımda.' Heyecandan titreyerek Irene'e, oyunlarından m sanat yaşantım boyunca esinleneceğimi söyledim." O ise

pat diye soruverdi: 'Aralık ayında belli bir programınız var mı?' 'Hiçbir programım yok henüz, muhtemelen işsizim,' dedim. 'İyi öyleyse,' dedi Irene o zaman, 'Çehov'un *Vişne Bahçesi*'ni bir okuyun bakalım.' Ben de okudum."

Sonbaharda Andrei Serban, Meryl'i bir öngörüşmeye çağırdı. Madam Ranevski'yi oynayan Irene Worth, alışılmadık yöntemleriyle ünlü yönetmen Serban'ın dikkatini Meryl üzerine çekmeyi başarmıştı. "Onu çıkık elmacık kemikleri yüzünden işe almıştım," diyor Serban. "Ve talimatlarıma uyma becerisine sahip olduğu için."

Bayan Worth'un yam sıra Mary Beth Hurt Anja'yı, Raul Julia da Lopakhin'i oynuyorlardı.

Dunyaşa rolü için Maryl yine övgü dolu eleştiriler aldı. *New York Times*'tan Walter Kerr onu "olağanüstü komik" bulmuştu. Bunun ötesinde yapımın fazla çarpıtılmış ve aşırı simgesel olduğu söyleniyordu. Ancak yine de izleyiciler Vivan Beamount Tiyatrosuna akın akın koşup oyunu ve oyuncuları beğeni yağmuruna tuttular.

Noel'den kısa bir süre önce, Michael Cimino, Meryl'e ve John Cazale'ye yeni Vietnam filminde rol önerdi. Mutluluktan uçarak öneriyi kabul ettiler. Nihayet kamera karşısına birlikte çıkacaklardı. "Bu öneri bizim için Tanrısal bir armağandı. Daha fazla ne isteyebilirdik ki... İyi giden bir oyunda rolüm vardı ve mart ayında da Michael'in filminin çekimi başlayacaktı."

"Birlikte çok mutluydular; sanki dünyayı yerinden oynatacakmış gibi bir halleri vardı," diye anlatır Al Pacino.

Ama bu mutluluğun geçici olduğu anlaşılacaktı.

Avcı

"Sanki cehennemin ortasına
bırakılmıştım ve çıkış yolunu
nasıl bulacağımı bilemiyordum."

Go in Time'da *Avcı* filmi üzerine

Televizyon filmi *The Deadliest Season*'ın yapımı sırasında Michael Moriarty'nin oyun arkadaşı hastalanıp filmden çekilince Micheal daha önce tiyatroda birlikte çalıştığı Meryl'i anımsadı. Yapımcı ile anlaştıktan sonra Meryl'e kendisiyle birlikte oynamasını önerdi. "Öneriyi kabul ettim, çünkü yapılmıştı bir kere."

Bir buz hokeyi oyuncusunun eşini, kocasına tapan bir kadını canlandıracaktı. İçe dönük bir karakteri olan kadın, kocasına olan sevgisini sürekli gösterme çabasındadır oysa kocası ancak kırıcı ve kaba oyunu sonucu bir arkadaşının ölümüne neden olduktan sonra karısının duygularını anlamaya başlar.

"Genelde saçma sapan sözler söylemek zorundaydım: 'Seni oynarken gördüğümde çok tahrik oldum,' gibi bir cümle örneğin. Ama parası iyiydi işte."

Moriarty sette Meryl'in oldukça sinirli göründüğünü anımsar. "Devamlı tırnak yiyor, saçlarıyla oynayıp duruyordu. Bu hali çok hoşuma gitmişti. Bir televizyon filmi için bu denli titizlenen biri bence gerçek oyuncudur."

Yapımcı Herbert Brodkin, Meryl'in ve Michael'in oyunundan oldukça etkilenmişti; film biter bitmez, ikinci bir dizi film için onlarla anlaşma yaptı: *Holocaust* (Soykırım).

Eleştirmenler de, *The Deadliest Season* filminin en iyi televizyon yapımı olduğunu açıkça belirttiler. "Televizyon şir-

Meryl, Avcı*'da Linda rolünde*

ketlerinin yaptıkları filmlerin şiddet yanlısı olup olmadığını kendilerine sormak zorunda oldukları bir dönemde, NBC'nin bu yapımı övgüye değer bir istisna oluşturuyor," diye yazıyordu ünlü eleştirmen John J. O'Connor. Diğer eleştirmenler de filmin ve oyuncuların çok etkileyici ve kaliteli olduklarını ısrarla yineleyip durdular.

Çekim sırasında John Cazale anlaşılmaz bir atalet içindeydi. Hiçbir şey onu ilgilendirmiyordu, hep yorgundu.

Onun bu hali Meryl'i çok korkuttu, hemen bir doktora gitmesini istedi. Cazale buna önceleri karşı çıktıysa da uzun yalvarmalar ve tartışmalardan sonra muayene olmayı kabul etti.

Doktorun teşhisi, Meryl'in dünyasını yıkmaya yetti. Cazale kemik kanseriydi ve durumu ümitsizdi. Bu durumu açıklama gereğini duyan Cazale ve Meryl, Michael Cimino'yu aradılar.

"John ve Meryl karşımda oturuyorlardı, berbat bir haldeydiler. Bir iki laf ettikten sonra, John bana kanser olduğunu söyledi. Dehşetle irkildim. 'Film önerini geri almanı anlayışla karşılarım,' dedi John, Meryl ise durmadan ağlıyordu. 'Tanrım, şu işe bak,' diye düşündüm. Ölüme mahkum biri karşımda oturmuş, bu dramın yönetmenine zarar vermemesini sağlamaya çalışıyor. Olacak iş değildi! Tabii onu hemen susturdum. O çok büyük bir sanatçıydı, büyük bir insandı."

Kendini oyalamak için Meryl yeni bir rol aramaya koyuldu. Çünkü Vivan-Beamont Tiyatrosunda sergilenen *Vişne Bahçesi* adlı oyun kısa süreliydi, yakında bitecekti. Yönetmen yardımcısı Peter Turner, Meryl'in o günlerdeki halini şöyle anlatıyordu: "Sarışın bir kadın telaşla o öngörüşmeden bu öngörüşmeye koşturup duruyordu. Oyuncu kadrosundan sorumlu kişiye sordum, kim bu kadın diye. Meryl Streep'miş."

İstediği rolü bulamayan Meryl, sonunda Universal şirketiyle bir anlaşma yaptı. Alan Alda ile beraber Washington'da geçen bir filmde kadın kahramanı oynayacaktı. Ancak çekimler bir sonraki yıla bırakılınca, Meryl mart ayında başlayacak Cimino'nun filminin ön hazırlıkları ile uğraşarak kendini avutmaya çalıştı. Ne var ki, bu film de 1977 haziranına ertelendi. Meryl panik içindeydi. John'un durumu o zamana kadar kötüleşirse ne olacaktı?

Dayanma gücünün sonuna gelen Meryl'i tam o sırada Yale'den arkadaşı Joe Grifasi arayıverdi. "Sanki bir mucizeydi bu. Tam da Çehov'un oyununun bitimine beş gün kala Joe beni aradı. Brecht'in *Mutlu Son* oyununda bir rol öneriyordu. Lil tipini benden başkasının oynamayacağını söylüyordu."

Bu rol için aslında önce Shirley Knight düşünülmüştü; ancak son anda Knight rolü almaktan vazgeçince, yönetmen yeni birini aramak zorunda kalmıştı. Joe, Meryl'den olumlu bir yanıt alır almaz, yönetmen Robert Kalfin'e ondan bahsetti. Sesi de güzel olduğu için aradaki şarkı bölümlerinde sorun çıkmayacaktı.

Robert Kalfin, Meryl'in o an bağlı olduğu yönetmen Andrei Serban'ı arayarak görüşme isteğinde bulundu. Andrei Serban, Meryl'e son üç gün için izin vererek Brecht'in oyununa hazırlanmasını sağladı. Meryl Yale'deyken Brecht'in bu oyunu üzerinde çalışmıştı. Daha modernize edilmiş bir tekste uyum sağlamayı öğrenmesi bu durumda yeterliydi.

Ancak yapımın tepesinde bir uğursuzluk kol geziyordu sanki. Oyunda, 'sarhoşu' tipleyen ve sonra Lil'in doğru yola çektiği Christopher Lloyd, ilk gösterimden bir gün önce düşerek bacağını kırdı. Yedek oyuncu Bob Gunton hemen onun yerini aldı.

"Dünya Jimnastik Turnuvasındaymış gibi gergin hissediyordum kendimi," diye anlatır Meryl ilk gösterimden önceki duygularını.

Bir ay sonra, *Mutlu Son* oyunu Broadway'de de gösterime girmek üzereyken bu sefer de Gunton kızamık oluverdi. Meryl yine paniğe kapıldı tabii. Cazale'e mikrop taşımaktan korkuyordu. Israrları üzerine tüm ekip kızamık aşısı oldu. Bu en azından hastalığa karşı bağışıklığı arttırırdı.

"Sanki bir kabustu," diyordu Patricia Birch o günleri anarken. "Ters gidecek ne varsa hepsi ters gitmişti. Herkes, bakalım başımıza daha neler gelecek diye bekler olmuştu."

Cimino'nun Avcı *filminden bir sahne (soldan sağa): John Cazale, Chuck Aspegren, Robert De Niro, John Savage, Rutanya Alda, Christopher Walken, Meryl, George Dzundza ve Mady Kaplan*

Lloyd, tam iyileşmemiş olmasına karşılık Gunton'un boşluğunu doldurmak üzere geri döndü.

Eleştirmenler *Mutlu Son* oyununu pek sıcak karşılamadılar. Meryl'in role tam uygun olmadığını bile ileri sürdüler.

Hayal kırıklığına uğramış bir halde Meryl mayıs sonunda oyundan ayrıldı. Artık tek kaygısı John'un sağlığıydı çünkü *The Deer Hunter* (Avcı) filminin çekim tarihi iyice yaklaşmıştı. John'la birlikte sakin ve huzurlu akşamlar geçirmelerine dikkat ediyordu. Genellikle kitap okuyor, eskileri anıyor ya da Central Park'ta yürüyüşler yapıyorlardı.

Michael Cimino'nun yetkilileri Vietnam projesine ikna etme öyküsü bugün Hollywood'ın sayısız efsanelerinden biri

olarak anlatılmaktadır. Cimino, projesi için Amerika'da yapımcı firma bulamayınca İngiltere'ye gidip EMI'den bazı yetkililerle görüştü. "Öykümü dinledikten sonra bana: 'Tamam dilediğiniz gibi hareket edin,' dediler. Ne demek istediklerini sordum; yamt gayet açıktı: 'Bu filmi çekin, sizce nasıl olması gerekiyorsa!' Nerdeyse şok geçiriyordum. Çünkü dört yıldır hiç film yapmamıştım."

Sonuçta EMI, Cimino'ya derhal filme başlaması koşuluyla 7,5 milyon dolar verdi. "İnanamıyordum bir türlü. Onlara ne zaman başlamamı istediklerini sorduğumda bana, 'En iyisi, dün,'dediler."

Cimino derhal senaryo üzerinde çalışmalara başladı. Nereye giderse gitsin, her yerde, arabada, uçakta, trende senaryoyu hep yanında taşıdı. "Aynı tarihlerde, Francis Ford Coppola'nın da bir Vietnam filmi hazırlıkları içinde olduğunu öğrenip telaşlanmıştım. Öbür filmin adı da belliydi: *Apocalypse Now* (Kıyamet). Ortalığı, *Coming Home* (Eve Dönüş) gibi Vietnam filmleri kaplamıştı. Filmler ya henüz çekiliyordu ya da tamamlanmış, dağıtıma bile verilmişlerdi. Son derece huzursuzdum. Her şeyi bir kenara bırakıp kendimi bu filme adamıştım. Zamana karşı yarışıyordum adeta."

Vietnam sahnelerinin çekimi için Tayland'a gittikten sonra Mount Baker ormanlarında geyik avı sahneleri için çok uygun yerler buldu.

Daha sonra Robert De Niro'yu yanına alarak bu sefer de tüm Amerika'yı dolaşmaya başladı. Konunun başlangıç yeri olan çelik fabrikası için en uygun yeri arıyordu. Gary/ Indiana'da US Metal için çalışan Chuck Aspegren'i keşfettiler. Cimino ona Axel rolünü verdi. Kendini tamamen senaryo çalışmalarına verebilmek için diğer oyuncuları da De Niro'nun seçmesini istedi. Robert'in ilk aklına gelen, önceden tanıdığı Cazale oldu. *Baba 2* filminden sonra dostlukları sürüp gitmişti. Linda rolü için de Meryl'i düşündü. Bu kararı vermesinde

Cazale'nin Meryl ile birlikte yaşaması bir rol oynamadı; De Niro Meryl'i *Vişne Bahçesi*'nde görmüş, Linda rolünün tam ona göre olduğunu düşünmüştü. Nick rolü için de Christopher Walken seçildi.

Avcı filmi, bir çelik işletmesinde çalışan üç candan arkadaşın yaşamını anlatmaktadır. Michael (Robert De Niro), Nick (Christopher Walken) ve Steven (John Savage) adlı bu üç arkadaş hafta sonlarında dağlara çıkıp avlanmaktan çok

Linda (Streep) ve Nick (De Niro) yeni bir başlangıcın eşiğinde

hoşlanmaktadırlar. Ama 1968 yılında üçü de askere alınır. Vietnam'a gitmeden birkaç gün önce Steven, hamile olan sevgilisiyle Rus Ortodoks Kilisesinde evlenir. Aslında çocuğun kimden olduğu pek belli değildir. Linda (Meryl), Nick'e savaştan döner dönmez evlenme sözü verir; oysa aslında Michael'i sevmektedir. Vietnam'da savaş sırasında Steven elindeki alev püskürtme makinesiyle bir aileyi yok eder. İntikam korkunçtur. Vietkonglular üç arkadaşı esir alırlar ve Steven boğazına kadar çamura battığı bir kafese kapatılır. Nick'le Michael'e ise zorla Rus ruleti oynatırlar. Üç arkadaş ordan kurtulur. Helikopter ile kaçmaya çalışırlarken nehre düşerler. Ağır yaralanan Steven'ı bir Amerikan tankında yer bularak geri göndertmeyi Michael sonunda başarır. Ancak kendisi Kuzey Vietnam'dan çıkış yolunu tek başına bulmak zorundadır.

Bu arada Saygon'da bir psikiyatri kliniğinde tedavi gören Nick, taburcu olduktan sonra tanıştığı Julien (Pierre Segui) aracılığıyla eroin ve yeraltı dünyasına girer.

Savaş bittikten sonra Pennsylvania'ya geri dönen Michael, üç arkadaştan sadece kendisinin sağ kaldığını sanmaktadır. Eski yaşamını yeniden kurmak ister ve bu arada arkadaşı Nick'in sevgilisi Linda hayatına girer. Yine eskisi gibi arada ava gitmektedir, ancak Vietnam'daki kötü anılarından dolayı bu işten aldığı zevk gittikçe azalmaktadır.

Savaştan madalyalarla dönen Michael aslında artık kırık bir adamdır. Kendine ve vatanına olan inancını yitirmiştir.

Steven'in sakatlar hastanesinde yaşadığını öğrenir öğrenmez onu bulur, karısı Angela ve çocuğuna geri dönmesi için zorlar. Bu arada Nick'in de yaşadığını öğrenir. Saygon'da batağa saplanmış bir halde yaşamaktadır, para karşılığı Rus ruleti oynamaktadır. Michael onu almak için gider, geri dönmesi için ikna eder. Nick, son bir kez rulette şansını denemek ister ve kaybeder.

Michael, arkadaşının cenazesini vatana geri getirir;

"Neden bunlar hep beni bulur?"

sonra Linda ve sağ kalan arkadaşıyla yaşamını yeniden kurmaya çalışır.

Meryl bu film ile ilgili düşüncelerini şöyle açıklar:

"Rolümü çok sevdim, her şey bir yana, John ile birlikte oynayabilmek bile yeterliydi. Birbirini seven iki oyuncunun şanssızlığı, değişik şehirlerde çalışma zorunluluğu yüzünden sık sık ayrı kalmalarıdır. Beni alma nedenleri iki erkek arasında kalan bir kızı canlandıracak birine gerek duymalarıydı."

Bu rol, Meryl için kendini gösterme fırsatıydı, çünkü Ci-

mino kafasında bu rolü yeterince geliştirmemişti.

"Aslında Cimino da beni nasıl oynatacağına pek karar vermiş değildi. Bana içimden geldiği gibi oynamamı söyledi. Böyle bir durumda bir kız ne hissederse onu yansıtmaya çalışacaktım. Rolümün ağırlık noktası da buydu bence. Senaryoda, tam kesinlik kazanmamış bir roldü Linda. Kısacası Cimino, Linda tipini alıp geliştirmeme, ona bir kimlik ve kişilik kazandırmama olanak tanıdı."

Meryl bu role hazırlanırken, öncelikle New Jersey'de garsonluk yaptığı sırada tanıştığı kadınları hatırlayıp onların dünyasına girmeye çalışmıştı.

"Linda'ya benzeyen yeterince kadın tanıyordum. Hayatlarım hep bir şeyler bekleyerek geçirirler. Bir buluşma önerisi almayı, evlenmeyi, savaştan dönecek sevgiliyi bekler dururlar. Hiçbir zaman kendi güçlerine dayamp bir şey yapmazlar. Yapamazlar."

Robert De Niro, Meryl'in oyunundan etkilenmişti: "Çok güzel olan kadınlar sırf güzellikleri yüzünden bazen kişiliklerini yitirirler. Ancak hem güzel hem de kişiliği olan bir kadın, örneğin Meryl, bence insanın başına gelebilecek en 'şahane' şeydir. Meryl'in çok sağlıklı bir zamanlama yeteneği var; çok da esprili. Kendini çok iyi tanıyor ve nasıl neşeli olunacağını gayet iyi biliyor. Çekimler süresince çevresindekileri sürekli güldürdü."

Haziran sonunda tüm ekip Ohio'da toplandı; bir sıcak dalgası ortalığı yakıp kavururken kış sahneleri çekimine başlandı. Teknik ekip şortlarla dolaşırken, oyuncular kışlık giysilere bürünmüştü. Dekor ekibinin kış görüntüsünü hazırlaması 24 saat sürdü. Çekim aralarında oyuncular, terden ıslanan kostümlerini değiştirmek zorunda kalıyorlardı.

O sırada yapılan bir röportajda Meryl şöyle demiştir:

"Film işi çok ekonomik, temiz ve oldukça sınırlı bir uğraştır. Az gayretle çok şey yapabilirsiniz. İyi bir oyuncu olmaya,

hatta oyuncu olmaya bile gerek yoktur. Ancak Marlon Brando ve Olivier gibi büyük oyuncuysanız, farklılık hemen belli olur. Bu kadar az çabanın yeterli olması beni korkutuyor; insan daha iyi ve büyük atılımlar yapmaya adeta cesaret edemiyor. Tiyatroda yapmam gerekenlerin yanında, film dünyası daha az zorlayıcı."

"Olayların geçtiği yerlerin, insanların yaşadıklarından daha önemli olduğunu iddia etmiyorum; ancak yine de olayların yaşandığı yerler filmin bütünlüğü açısından çok önemlidir bence," diye açıklamalarda bulunuyordu Michael Cimino ekibine. "Bir kentin gerçek görüntüsünü verebilmek için Amerika'nın sekiz değişik kentinde çekim yapmak zorunda kaldık. Günde onaltı saat çekim yapıyor, sonra bir dört saat de prova yapıyorduk. Bir biçimde hepimiz bunun üstesinden geldik. Tek bir bütündük, duygusal bir birlik içindeydik. Bir tür ortak tutkuya saptanmıştık sanki."

Filmin çekim yeri olarak seçilen US Metal, çekimler için uzun süre izin vermedi; ancak EMI, beş milyon dolarlık bir sigorta primi yatırınca razı oldular.

Filmin en muhteşem sahnelerinden birinde De Niro, Cazale, Chuck Aspegren, Christopher Walken ve John Savage çalışırken görülür. Önlerinde oluk oluk korlaşmış metal akmaktadır. "Alevler bizi adeta saydamlaştırmıştı," diye hatırlıyor John Savage. "Hayaletlere benziyorduk adeta." Bazı eleştirmenler bu sahnenin Vietnam'da arkadaşları bekleyen dehşeti belli belirsiz hissettirdiğini ileri sürdüler.

Çekimden sonra yönetmen Cimino, filmin hem fiziksel hem de duygusal açıdan epey zorlayıcı olduğunu itiraf etti.

Tam her şey yolunda giderken EMI'den bir yetkili yönetmeni aradı. Oyuncuların rutin sağlık taramasında Cazale'in kanser olduğunun anlaşıldığını bildirdi. Bu nedenle Cazale'in oyuncu listesinden çıkarılmasını istiyordu.

"Çıldırmış olduklarını söyledim; böyle bir davranış tüm

ekibin moralini bozacaktı. EMI yetkilisi bu konuda kararlı olduklarını, aksi halde çekimleri durduracaklarını söyledi. Korkunçtu bu. Telefon başında belki saatler geçirdim; bağırıp çağırdım, ağlayıp sızlandım, yalvardım, yılmadan mücadele ettim. Sonunda benden çekimler sırasında Cazale'in ölmesi halinde vakit kaybetmeden yürürlüğe koyabileceğim ikinci bir senaryo yazmamı istediler. Ve bunu nasıl yapacağımı da en kısa zamanda ona bildirmeliydim. Çaresizlik içinde ruh doktoru olan bir arkadaşımı arayıp ne yapmam gerektiğini sordum. Bir süre sonra EMI beni tekrar aradı ve bu durumun Cazale'e bildirilmesini istedi. Bu takdirde Cazale'in kendiliğinden vazgeçeceğimi hissetmişlerdi. Öfkeyle haykırdım telefonda: 'Bunu yapacağıma her şeyi feda ederim.' Hızla telefonu kapatıp kafamı toparlamak için yürüyüşe çıktım. Ertesi gün onları arayıp dediklerini yapacağımı bildirdim. 'İyi, yalnız Cazale ile konuşurken biz de orda bulunacağız.' 'Neden?' diye haykırdım. 'Onunla konuşup konuşmadığına nasıl emin olabiliriz?' Artık tepem atmıştı, senaryoda değişiklik yapamayacağımı, üstelik Cazale'e de bu konudan hiç sözetmeyeceğimi söyledim. Filmin çekimi artık beni hiç ilgilendirmiyordu. Böyle söyleyip telefonu kapattım. Artık her şey bitti, diye düşündüm."

Cimino'nun tüm dikkatine rağmen Meryl olup bitenleri sezmişti: "O anda ünlü ve büyük bir yıldız olmayı öylesine istedim ki, sadece benim seçtiğim rol arkadaşları ile film çevrilsin, oyuncu değişikliği bana sorulmadan yapılamasın. Ama ne yazık ki, o denli ünlü değildim henüz. Bir mucize gerekiyordu."

Meryl'in beklediği mucize kısa süre sonra gerçekleşti. İki gün sonra Cimino'ya çekimlere devam etmesi bildirildi.

Ancak gerçek şuydu ki, Cazale bu kentte yavaş yavaş ölüyordu. Çekimler süresince onu ayakta tutan tek şey, Meryl'in gücü ve enerjisiydi. Giderek zayıflıyor, rolünü bile güçlükle

konuşabiliyordu. Ama yine de sonuna kadar dayanabildi.

Tayland'daki sahnelere Cazale'in katılmasının olanaksız olduğunu gören Cimino, senaryonun o bölümünü değiştirdi. Stan (Cazale) çürüğe çıkarıldığı için Vietnam sahnelerinde görünmeyecekti.

Ekip Kuzey Tayland'daki Katchanaburi'ye giderken, Meryl ve Cazale de New York'a geri döndüler. Meryl,

Soykırım. *Inga Helms (Streep) ve Karl Weiss (James Woods) 1935'de Berlin'de evlenirler. Düğün resminde Karl'ın babası Josef (Fritz Weaver, solda) ve annesi Berta (Rosemary Harris, sağda) ile birlikte poz verirler*

John'un tekrar düzeleceğini ümit ediyordu. Cazale ise öleceğini çoktan sezmişti. Bu nedenle, ayrıca yeni televizyon dizisinin çekimi için Avrupa'ya gitmesi gereken Meryl'e engel olmamak düşüncesiyle doktorunun kendisini hastaneye yatırmasını sağladı.

Meryl, Cazale'in kanser olduğunu öğrenmeden kısa bir süre önce bu dizi için anlaşma yapmıştı (*Soykırım*). Cazale günden güne erirken Meryl çaresiz onu iki aylığına yalnız bırakmak zorunda kaldı.

"Birbirimizden ayrı kaldığımız en uzun süreydi bu. John çok hastaydı ve ben onun yanında kalmak istiyordum. Ama dizinin provaları uzadıkça uzuyordu. Kendimi kapana kısılmış gibi hissediyordum."

Arkadaşları, bir ırkın planlı bir şekilde yok edilişini anlatan bir eserde Meryl'in, tam da sevdiği erkek ölüm döşeğindeyken rol almasını talihin acımasız bir cilvesi olarak görüyorlardı...

Soykırım, Nasyonal Sosyalizm döneminde Almanya'da yaşayan iki ailenin dramını sergilemektedir. Genç ve işsiz avukat Erik Dorf (Michael Moriarty), karısı Marta (Deborah Norton) tarafından Nazi Partisinin yardımıyla kariyer yapmaya zorlanır. Dorf sonunda SS lideri Heydrich'in ve Kaltenbrunner'in asistanı olur. III. Reich'ın bilinen sonu, Dorf'un da intihar etmesine neden olur.

Buna koşut olarak bir Yahudi ailesinin (Weiss'lar) yaşam öyküsü anlatılmaktadır. Inga Helms (Meryl Streep), Dr. Josef Weis'la (Fritz Weaver) Berta'nın (Rosemary Harris) oğlu Karl (James Woods) ile onun Yahudi olduğunu bile bile evlenir.

Kocası bir süre sonra Naziler tarafından tutuklanır. Inga onu toplama kampından kurtarmak için bir SS subayının (Tony Haygarth) yatma teklifini kabul eder. Bu adamın ona hiçbir konuda yardım edemeyeceğini, etmeyeceğini çok geç anlar.

Olaylar hızla gelişir. Sonunda bu aileden yalnızca Inga ve direnişçilere katılan Rudi (Joseph Bottoms) hayatta kalır. Ailenin diğer bireyleri, savaşın ve Almanya'nın sonunu göremez.

Fritz Weaver, çekim sırasında Meryl'in gösterdiği olağanüstü dirence hayran kalır: "Meryl, sadece filmde değil, gerçekte de sevdiği erkek için yaşam savaşı vermekteydi; ama kendine acımakla oyalanmıyordu. Korkunç bir iş sorumluluğu vardı."

Inga kocasının götürülmesini engellemeye çalışır

"Avusturya'daki toplama kampları sahnelerini çekerken hiçbirimiz kendimizi iyi hissetmiyorduk. Bu kampta olanları düşündüğümüzde içimiz öfke ve umutsuzlukla doluyordu. Meryl bu içinde bulunduğumuz gerginliği azaltacak en doğru lafı söyleme yeteneğine sahip ender insanlardan biriydi," diye anmıştı James Wood o günleri. Michael Moriarty de "Geçmişin gölgeleri ve hayaletleri Avusturya'daki çekimlerde bile peşimizi bırakmamıştı," diyordu.

Soykırım, 1978'de Amerikan televizyonlarında yayınlandığında büyük yankılar uyandırdı; 120 milyon izleyici bu iki ailenin dramını televizyondan izledi. Ancak bazı eleştirmenler, yakın geçmişin bu en büyük trajedisinin basmakalıp bir şekilde yansıtıldığını savundu. Hatta bir ırkın planlı yok edilişinin bir eğlence aracı haline getirilmesini itici bulduklarını bile söylediler. Pauline Kael "Gaz odalarının besili kurbanları, bence, filmin inanırlığını zedelemiştir," dedi. Amerika'da kısa sürede farklı görüşe sahip iki grup oluştu. Gruplardan biri, bu dizi ile gerçek nihayet bütün çıplaklağıyla ortaya çıktı, diyordu. Diğer grup ise bu dizinin yakın tarihi güzelleştirmeye çalıştığını savunuyordu.

Uzun tartışmalardan sonra film Almanya'da da yayınlandı. 1979 ocağında ARD'nin 3. programında yayına girmeden önce Almanya'da bazı ön hazırlıklar yapıldı; çeşitli Alman kuruluşları, Nasyonal Sosyalizm ve Yahudi katliamı hakkında belgeler topladı. Dizinin gerçekliğine ışık tutması açısından bazı araştırma programları ve bazı oturumlar da yayınlandı. İlk gösterimde izleyici oranı % 31'den % 40'a kadar çıktı. Demek ki Almanya'da her iki yetişkinden biri dizinin bir bölümünü izlemiş oluyordu, yedi saate indirilmiş dizinin tamamını ise halkın üçte biri izlemişti.

Doğal olarak Almanya'da da iki ayrı görüş oluşmuştu. Heinrich Böll, dizinin etkisine ve canlılığına, yardımcı belgeler ve incelemelerle destek olunmasını istiyordu. Ancak Böll

Inga ailesini aramaya koyulur

bu filmin sağ radikal gruplara yeni ideolojik kaynaklar oluşturacağını da belirtti. Çünkü dizi, III. Reich'ın basmakalıp ama duygusal itimli propaganda filmlerine biçimsel açıdan benzemekteydi.

Diğer bir grup ise Alman tarihinin bu karanlık dönemiy-

le bir de televizyonda karşı karşıya gelip bu olayı hazmetmeye zorlanmaktan artık bıktıklarını söylüyordu.

1982'de film ikinci kez televizyonda gösterildiğinde sonuç tam bir fiyasko oldu. *Soykırım* seyirci kitlesinin ancak yüzde onyedisinin ilgisini çekebilmişti.

Aynı durum Amerika'da da görüldü; seyircinin sorunlara yaklaşım bilinci değişmişti; Avrupa tarihinin bu büyük sorununa ilgisiz kalındı.

Bu gelişme Meryl'i çok sevindirdi. Film, onun en olumsuz anıları arasında yer alıyordu. "Bu filmi sırf paraya ihtiyacım olduğu için yapmıştım. Benim için korkunç bir çalışmaydı. Asla unutamam bu filmi. Bence Avusturya, o günlerden bu yana görüntü açısından pek değişmemişti. Elimizdeki malzeme korkunç ve ürkütücüydü. Canlandırdığım tip ise fazla asildi. En kötüsü de çekimleri yaptığımız toplama kampıydı. Çekimler uzadıkça sinirlerim geriliyordu. Kendi kendime burda ne işim olduğunu sormaya başlamıştım. Çılgınlıktı bu! John hastaydı ve benim tek istediğim onun yanında olmaktı. Avusturya'da geçen her gün bizim için bir kayıptı. Hasretim gittikçe büyürken çekimler de bir türlü tamamlanamıyordu."

1978'de filmin Amerika'da yayınlandığı günlerde, Meryl başından geçen bir "gerçeküstü" olayı şöyle anlatır: "Bisikletimle Chelsea'dan geçiyordum; önümde dört adamın oturduğu bir Volkswagen gidiyordu. Tam yanlarından geçerken pencereyi açıp bana seslendiler: 'Hey, Holocaust! Hey, Holocaust!' Düşünebiliyor musunuz? İnsanlık tarihinin korkunç bir dönemi böylesine ayağa düşürülüyor ve alay konusu haline getiriliyordu."

Bütün bunlara rağmen *Soykırım*, yine de sekiz Emmy Ödülü kazandı, Meryl'in, kendisine verilen ödülü şahsen almaya gitmemesi, insanları çok şaşırttı.

Daha sonra Meryl bir gazeteciye şu açıklamayı yaptı: "Böylesi iğrenç bir oyunun onca yıl tiyatroya verilen emekten

daha çok şöhret getirmesi beni tiksindiriyor. Zaten senaryodan da nefret etmiştim, Inga Weiss tipinin öylesine asil çizilmiş olmasından da. Beni hasta etmişti."

Meryl, Amerika'ya döndüğünde Cazale'in durumu daha da kötülemişti. İki buçuk ay içinde onbeş kilo kaybetmişti. Kuvvetli morfin ile acılarını dindirmeye çalışıyorlardı. Meryl hâlâ umudunu yitirmemişti. Cazale'in hastalığı yenmesini bekliyordu. Bu yüzden bütün iş önerilerini geri çevirerek sadece John için yaşamaya başladı.

Joe Papp, Meryl'in bu büyük aşkı için şunları demişti: "Dünyada hiç kimse kalmamışçasına yalnız onunla ilgileniyordu; her zaman yanındaydı. Bu görülmemiş bir sevgi ve bağlılıktı. Son ana kadar da pes etmedi. Sürekli onun yaşayacağını tekrarlayıp duruyordu. Cazale gittikçe ölüme yaklaşıyordu oysa. Meryl, hastanede başucunda bir saniye bile ayrılmıyordu. Bence hiçbir şey bu dönemi Meryl'e unutturamaz... O günler, yaşamının ve sanatının ayrılmaz bir parçası olarak kalacak."

Cazale'in ölümünden iki hafta önce hastaneye tamamen yerleşen Meryl, son günleri şöyle anlatmaktadır: "John'un iyileşeceğine öylesine kendimi inandırmıştım ki, gittikçe kötüleştiğini fark etmedim bile..."

12 Mart 1978'de John Cazale öldü. 42 yaşındaydı.

Senatör

"Bir şey istiyorsam,
gider alırım."

Karen Traynor *Senatör*'de

Al Pacino, arkadaşı Cazale'in Hollywood'da tam da yıldızı parlamaya başladığı bir dönemde öldüğünü söylemişti.

John'un ölümünden sonra, Meryl kendini çok "yalnız ve bitkin" hissediyordu. *Ladies, Home Journal* dergisinin 1980 mart sayısında kendisi ile yaptığı bir söyleşide Meryl şunları söylüyordu: "John'un ölümü beni hâlâ çok meşgul ediyor. Onu unutamam, unutmak da istemiyorum. Ne yaparsam yapayım, bu acı, düşüncelerimin arasında bir yerde, ilerde olacakları etkilemeye devam edecek."

Meryl, o sıra sakin kafayla düşünme yeteneğinden yoksun olduğundan, John'un cenaze işleri ile annesi Cecilia, kardeşleri Stephen ve Catherine ilgilendiler. John, Winchester, Massachusetts'de sade bir törenle gömüldü.

Streep ailesi kızlarının çektiği acıya çok üzülüyordu; oğulları Harry'den Meryl ile ilgilenmesini ve onu yalnız bırakmamasını istediler. Cazale'in hastalığı süresince birlikte yaşadıkları daireyi asla terketmediğinden Meryl'i kardeşi oyalanması için sık sık partilere götürmeye başladı. Harry'nin dansçı, yazar, oyuncu, ressam ve yontucu gibi çeşitli meslek gruplarından arkadaşları vardı; hepsi de (özellikle esmer kıvırcık saçlı Don Gummer) Meryl'i neşelendirmek için ellerinden geleni yaptılar.

İşte o günlerde, Meryl kendi deyimiyle "en büyük hatasını" yaptı. *New York Times, Soykırım* ile kazandığı üne daya-

narak Meryl'in ilk uzun biyografik makalesini yayınlamaya karar verdi. Söyleşi sırasında Meryl, birçok şeyin yanı sıra Cazale'e duyduğu büyük aşktan ve onun trajik sonundan da sözetti.

"Bu söyleşiden sonra basın peşimi hiç bırakmadı. Bu konudan sözetmek o kadar aşağılayıcı bir şey ki! Bu nedenle söyleşilerin hemen başında, artık bu konuda açıklama yapmak istemediğimi belirtiyorum. Ya da mecbur kalırsam çok üstünkörü yanıtlayıp geçiyorum. Bu durum daha da çok acı veriyor."

Yalnızca ölümcül hastalıklarla ilgili bir yazı disizi için Meryl kendi kuralını bozmakta tereddüt etmedi. Bu dizi için birkaç video kaseti doldurdu. "Kendimi, benimle aynı yazgıyı paylaşan insanlara karşı sorumlu hissediyordum. Diğer her şey sansasyon merakından başka bir şey değildi. Hoş, *People* benzeri dergilerde çıkan ve 'gerçek olaylar' olduğu iddia edilen bazı dizilerin zaman zaman beni de etkilediğini itiraf etmeliyim. Her neyse, yine de başımdan geçenleri yayınlamak beni bir ölçüde rahatlatmıştı."

Cazale'in ölümünün üzerinden bir ay geçmeden, Meryl'in bir film önerisine evet demesi herkesi dehşete düşürdü. Oysa Meryl, çalışmanın onu oyalayabilecek en iyi yol olduğuna karar vermişti. Washington'a gitmeden bir hafta önce, Meryl yaşamındaki ikinci darbeyi yedi: "John'un eski bir sevgilisi Kaliforniya'dan çıkageldi ve benden dairesini boşaltmamı istedi. Böylece hem John'u hem de ortak yuvamı yitirmiş oldum."

Bir hafta içinde yeni bir daire bulmak olanaksız olduğundan, kardeşi Harry'nin arkadaşı Don Gummer Meryl'e bazı eşyalarını Soho'daki atölyesine taşıyabileceğini söyledi. Telaşlı bir taşınmadan sonra Meryl *The Seduction of Joe Tynan* (Senatör) filminin çekim çalışmaları için Washington'a gitti. Cezale'in ölümünden sonraki dönem Meryl için korkunçtu.

Meryl, Senatör*'de Karen Traynor rolünde*

Alan Alda yapımı filmin çekim çalışmaları hakkında şunları anlatıyor: "Benim için bencil ama iyileştirici bir dönemdi..."

Alan Alda ve diğerleri ona gerçekten de çok yardımcı oldular. Yönetmen Jerry Schatzberg ise, bunca üzüntüden sonra, "film çalışmalarının Meryl'e çok ağır geleceğinden endişe" ediyordu. "Ama yanılmışım."

Joe Tynan (Alan Alda) Amerikalı bir senatördür. Genç liberal kuşağa bağlıdır; kendini akıllıca ve hırsla elde ettiği başarısının büyüsüne kaptırmıştır. Politik kariyerinin, senatoya esaslı bir önerge verip kabul ettirilmesini sağlayarak daha da güçleneceğini bilmektedir.

Tynan evlidir. Bir psikiyatrist olan karısı Ellie (Barbara Harris), Joe'nun kendilerine ayıracak zamanı olmadığı için ailenin tüm yükünü üstlenmiştir. Ne var ki, çocukları babalarının yokluğundan hoşnut değillerdir. Özellikle onaltı yaşındaki kızı Janet (Blanche Baker) ile arasındaki ilişkiler pek sağlıklı yürümemektedir.

Demokrat parti, onu başkan adaylığına hazırlamaktadır.

Karen Traynor (Streep), Joe Tynan (Alan Alda) ve zenci lideri Arthur Briggs (Robert Christian)

Beyaz Saray yolu yakındır, ancak ona ulaşması sandığından daha zordur. Bu arada bağlı bulunduğu partinin baskısı altında, benimsemediği birtakım görüşleri de kabullenmek zorundadır. Ayrıca çevrilen dolaplar karşısında da çaresizdir. Böylece zaman içinde tüm ilkeler ve dünyayı düzeltme hayalleri değişmeye başlar. Üstüne üstlük Ellie de güzel evlerini bırakıp "Washington'daki Deli Saray'a" taşınmaya hiç niyetli değildir. Karmaşık duygular içinde kendini kocasının yanında "bir akvaryumda" gibi hissetmektedir ve bütün bunlardan nefret etmektedir.

Aile krizine daha sonra bir de mesleki kriz eklenir. Edward Anderson (Maurice Copeland), gerici, ırkçı bir politikacıdır ve Anayasa Mahkemesine başkan adayı seçilmiştir. Ancak Tynan bu adayı onaylamak istemez. Eski dostu senatör Birney (Melvyn Douglas) ondan karşı çıkmamasını ister. Çünkü Anderson'un Anayasa Mahkemesi Başkanlığına seçilmesiyle gelecek senatör seçimlerinde tehlikeli bir rakipten kurtulmuş olacaktır. Tynan, Anderson dosyasını incelerken Louisianalı, genç kadın avukat Karen Traynor (Meryl Streep) ile tanışır. Aralarındaki ilişki kısa zamanda salt iş ilişkisini aşar. İkinci karşılaşmalarında, kadın ona en büyük hayranlarından olduğunu açıklar. "Senatör, siz bence Amerika'nın en olağandışı politik şahsiyetisiniz. Sizin kariyerinizi düşündükçe, içim bir tuhaf oluyor."

Ama her ikisi de evlidir, her ikisi de mesleğine tutkundur.

İkinci kez karşılaştıklarında Tynan ona sorar: "Kazanmayı çok seviyorsunuz, değil mi?" Karen'in yanıtı açık ve çok ilginçtir: "Bir şey istiyorsam gider alırım."

Daha sonra Joe, Karen'e ona aşık olduğunu açıklar; ancak duygularını derinlemesine anlatmaya fırsat bulamaz. Çünkü tam o sırada telefon çalar. Oğlu ve karısı onu aramaktadır. Baba oğul arasındaki konuşmaya ister istemez tanık

olan Karen, Tynan'ı şu sözlerle uyarır: "Onlara yalan söylüyorsun. Bunu bana yapma!"

Günler ilerlerken ilişkileri de güçlenir. Joe, Karen ile bir gece geçirmek istediğinde, artık özel yaşamı diye bir şey kalmadığını anlamakta gecikmez. Otelin girişinde yabancı bir kadın önlerine çıkar ve: "En sevdiğim senatör sizsiniz," der, sonra da Karen'e dönerek: "Size de Bayan Tynan, saygılarımı sunarım," der. Neyse ki bir skandal patlak vermez. Ama bu olay Tynan'ın gerçekleri görmesine yeter. Kariyerini Karen'den daha çok sevmektedir, karısına döner.

Film, Tynan'ın karısı Ellie için bir "mutlu son"la noktalanır. Başkan adaylığı konuşmasını yapan kocasına sevgi dolu gözlerle bakar.

Hem senaryoyu yazmış hem de başrolü üstlenmiş olan Alan Alda'nın filmle ilgili açıklaması şöyleydi:

"Tüm eksikliklerine rağmen Joe'yu genelde sevecen bir tip olarak çizmeye çalıştım. Bir politikacının yaşamını seçme nedenim, aile kavramının en çok bu meslekte ikinci plana itilmesi. Tynan gibi insanlar iki farklı değer yargısıyla büyür: Kariyer ya da aile. Bu iki değer birbiriyle çatıştığı an erkek bir anlamda yıkılır. Çatışmanın esas nedeni bazı erkeklerin bu konuda daha duyarsız olmalarıdır. Onlara göre, aile yaşantısını bir süre rafa kaldırmak, istenilen amaca ulaşıldıktan sonra normal ilişkilere dönmek olasıdır."

Meryl, filmin sonunu pek benimsememiştir. "Joe'nun Karen'i bırakıp tekrar karısına dönmesini bir türlü anlayamıyorum. Bence Karen ihtiraslı, akıllı ve kendini yönetebilen bir kadındı. Onu yenmek olanaksızdı."

Filmin ayrılık sahnesi Karen'in eliyle öpücük göndermesiyle son bulur. "Bu jest, Meryl'in buluşudur," diyor Alda. "Böylelikle, Karen'in bu kez istediğini alamadığı, ama yine de hayatını yeniden düzene sokabileceği anlatılmak istenmiştir."

Akıllı ve açık sözlü kadınlarla arkadaşlığı seven Alda, Meryl ile yalnızca kamera önünde çok iyi anlaşmakla kalmamıştır. Çekim çalışmaları sırasında senaryosunu gene Alda'nın yazdığı *M.A.S.H.* adlı başarılı televizyon dizisinde Meryl'in de rol almasının doğru olup olmayacağını tartıştılar. Sonra Mery, bu öneriyi reddetti, tiyatro kariyerini gölgeleyici bir rolde oynamak istemiyordu. Melvyn Douglas'la da iyi dost olmuştu bu arada. Çekimler süresince politikacı ve oyuncular arasındaki benzerliği tartışıp durduklarını hatırlıyor Douglas. "Karım Helen'in politik hayata atılmadan önce bir oyuncu olduğunu Meryl de biliyordu. Her iki meslek arasında ortak noktalar olup olmadığını bana sordu. Tabii vardı."

Meryl ise filmdeki çalışma temposunu anlatırken: "Uzun

Yeni bir ilişki doğuyor

boylu düşünmeye zaman bulamayacak kadar yoğun bir çalışma içindeydim. Çekimlere ara verildiğinde kendimi yatağa atıp derin bir uykuya dalıyordum" der.

Filmin en etkileyici sahnesi, Tynan'ın gerçekten baştan çıkarıldığı sahneydi. Daha önce Alda da Meryl de ihtiraslı aşk sahneleri canlandırmamış olduklarından bu sahnede epey zorlandılar. Ancak Alda, ihtirası mizah anlayışıyla yumuşatmayı başardı. Senaryo sevişme sahnelerinde, her iki sevgilinin şakalaşmasını ve birbirlerini gıdıklayıp durmasını öngörüyordu. Yönetmen Jerry Schatzberg, bunun gülüşmelere neden olacağından ve izleyicinin seyretme temposunun etkileneceğinden korkuyordu. Ancak Alda senaryosunda ısrar etti. Daha sonra Alan'ın eşi Arlene bu sahneyi kendisinin planladığını açıkladı.

Joe Tynan'ın baştan çıkarılışı

Film ekibi senato binası ve Beyaz Saray önünde dış çekimler yapmak için Washington'a geldiği andan itibaren Senatör Tynan'ın gerçekte kim olduğu merak konusu oldu. Birçoğu onun Jimmy Carter olduğunu düşünüyordu; 1976 yılındaki *Playboy* söyleşisi henüz unutulmamıştı.

Filmi ilk izleyenlerden biri de Carter oldu ve filmdeki Tynan'ın başka bir politikacıya işaret ettiğini belirtti. Karen bir sahnede, Tynan'ın John Kennedy'e benzediğini söylememiş miydi? Tabii! Ama Tynan'ın gözlük takışı daha çok Ted Kennedy'yi anımsatıyordu.

Bu söylentilerden bunalan Alda, sonunda bir açıklama yapmak zorunda kaldı. Aslında hiçbir başkan ya da başkan adayı Tynan'a model oluşturmamıştı.

1979'da gösterime giren *Senatör* filmi bazı eleştirmenlere göre otuz yıl öncesinin Spencer Tracy – Katharine Hepburn çiftine uygun bir filmdi. *Time* eleştirmeni Frank Rich, Meryl'i Hepburn'e, *Standard* eleştirmeni Alexander Walker da Bette Davis'e benzetti. *Daily News*'dan Kathleen Caroll ise Meryl'de bir gün onu yıldız yapacak bir hava bulduğunu açıkladı.

Meryl tekrar New York'a döndüğünde yolun başındaki her oyuncunun nefesini kesecek bir öneri onu beklemekteydi. Woody Allen en son filminde (*Manhattan*) ona küçük bir rol vermeyi tasarlamıştı.

"Üç günlük iş" denebilecek bir öneriydi ama Meryl gene de kabul etti.

Film, New York'un gökdelenlerini, caddelerini, evlerini, meydanlarını ve insanlarını gösteren sahnelerle başlar. George Gershwin'in eşsiz müziği de bu görüntülere eşlik eder. New York, insanları kadar kavranması zor bir şehir....

Isaac Davies (Allen) de bu insanlardan biridir. Yaratıcılardan biridir. Televizyon yazarlığı ona yetmemektedir, bir gün kitap yazma hayaliyle yaşamaktadır. Manhattan,

Karen'le yaşamak mı yoksa kariyer yapmak mı?

Mozart, Ingmar Bergman ve 17 yaşındaki öğrenci Tracy (Mariel Hemingway) yaşamının tutkuları arasındadır. Bu çok genç kız şüphesiz Isaac'in eski karılarının yerini tutamamaktadır, çünkü "onun babası yaşındadır". En azından arkadaşları Yale (Michael Murphy) ve Emily'ye (Anne Byrne) karşı kendini böyle savunmaktadır. Yale bu arada geveze Mary (Diane Keaton) ile beraber yaşamaktadır. Ancak daha sonra evliliğini kurtarmak isteyince, Mary'yi Isaac'e bırakır. Isaac ve Mary çok iyi anlaşırlar, ama kadın tekrar Yale'e dönünce Isaac de çaresiz tekrar küçük Tracy'ye döner ve onun İngiltere'ye gitmesine engel olur.

Bu olaylara paralel olarak filmde Isaac'in boşandığı ikinci karısı Jill (Meryl Streep) ile ilişkisini gösteren birkaç sahne daha vardır. Jill, Isaac ile yaşantısını ayrıntılarıyla anlatan

bir kitap yazmaktadır. Tabii bu arada Isaac'i her yönüyle gösterecektir. Bunu öğrenen Isaac, Jill'in yoluna çıkıp kitabı aşağılayan sözler sarfeder. Jill ise: "Eski yaşantımızın bir portresi olacak bu... Sevgili kocacığım, niçin kaygılanıyorsun ki..."

Isaac, çocuğunu almaya geldiğinde, yeniden kitabı eleştirmekten geri kalmaz. Sonunda Jill ona söz verir: Uğruna Isaac'i terkettiği kadın sevgilisini Isaac'in arabayla ezmeye kalkışmasını, kitapta anlatmayacaktır. Isaac öfkeyle evi terkeder. Jill'in kitabı *Divorce, Marriage ve Selfhood* (Boşanma, Evlilik ve Bencillik) adıyla basılana kadar da ortalıkta gözükmez. Isaac Jill'i boğmaya karar verir. Çünkü kadın onu "İkinci bir Lee Harvey Oswald" gibi insan düşmanı, iddiacı ve kendini beğenmiş biri olarak göstermiştir. "Senin hakkında olumlu şeyler de yazdım,"der Jill. "Örneğin, *Rüzgar Gibi Geçti*'yi seyrederken hep ağladığını...." Jill, Isaac'in daha da damarına basmak için kitabın filme uyarlanacağını söyler. Isaac tükenmiştir artık; eski karısıyla başa çıkamayacağını anlar ve tümden yıkılır.

Meryl, bu filmin üç gün süren çekim çalışmalarında çok bunaldı, sanki bir karabasan yaşıyordu. "İçe kapalı biri" olarak tanımladığı Allen onun görüşlerine ve önerilerine aldırış etmiyordu. Ancak duyduğu hoşnutsuzluğu ancak bir yıl sonra, *Manhattan*'ın galası yapıldıktan sonra dile getirdi.

Allen ile çalıştığı sürede bir yandan da harıl harıl ev aramaktaydı. Çabaları sonuçsuz kaldığından Don Gummer ona Avrupa turnesindeyken atölyesinde kalabileceğini söyledi.

Bir süre sonra her ikisi de "aynı hamurdan" yaratıldıklarını anladılar. Özgürlüğe olan düşkünlükleri, öte yandan dik kafalı oluşları, ailelerinden parasal yardım istemeyişleri ve sanatsal hırslarıyla birbirlerine çok benziyorlardı.

Bir yıldır sadece film çalışmaları yapan Meryl, tiyatroyu çok özlemişti. 1978'de Joseph Papp, Shakespeare'in *Hırçın Kız* oyununda Katty rolünü önerdi. *Hırçın Kız*'ı, Sheldon'ın

Woody Allen'le Manhattan*'da*

filmi yapılacak *Bloodline* adlı eserindeki Elizabeth Roffe rolüne hiç düşünmeden tercih etti. Ayrıca Judith Krantz'ın *Scruples* adlı kitabının film uyarlaması da onu ilgilendirmedi. "Tabii ki film setleri beni her zaman büyülemiştir; ancak uzun zamandır tiyatro yapmıyordum. Tiyatro kokusunu duymak, sahneye, seyirci önüne çıkmak istiyordum. Her şeye rağmen, bence tiyatronun yeri başkadır! Akşam sekizde perdenin açılması ve onbirde alkışlarla inmesinden daha güzel bir şey düşünemiyorum."

Petruchio rolünde Raul Julia ile *Hırçın Kız*'ın 1978 yazında New York Shakespeare Festivalinde sergilenmesi düşünülmüştü. Yönetmen Wilfried Leach, izleyiciye, devrimci bir yo-

rum sunmayı tasarlamıştı: Ona göre Katty ile Petruchio arasındaki ailevi sorunlar, güç gösterisinden çok sevgilerinden kaynaklanıyordu. Maraton provalar Meryl'e "herkesin rahatlıkla palyaçoyu oynayabileceği" bir sirki anımsatıyordu. Ama ekibi buluşlarıyla kırıp geçiren de esas olarak Meryl'den başkası değildi. Raul elini uzatmasını istediğinde, Meryl ayağını uzatıyordu. Bir keresinde eteğini sıyırdı, kıpkırmızı dizlikler çıktı ortaya.

"Kendimi ikide birde yere atmak zorundayım, eh, ben de dizlerimi korudum," diye ileri sürdü Meryl muzip muzip.

Yönetmen Leach'ın ise başka birtakım sorunları vardı. Meryl'in zorbalıkla eğitilme sahnelerinin, bazı feministler tarafından sabote edileceğinden korkuyordu. Bu nedenle, kadınlara yönelik son konuşmayı Katty'nin yerine Petruchio'nun yapmasını düşündü. Petruchio bu çözümü daha da geliştirdi; Katty'ye kendisine şöyle seslenmesini önerdi: "Petruchio, tüm erkeklere, karılarına karşı ne tür görevleri olduğunu anlat..." Meryl, bu saptırılmış bitiş sahnesini benimsemedi. "Katty'nin son konuşması neden sorun yaratsın, anlayamıyordum. Sevdiği adam için her şeyi yapabileceğini söylemenin neresi yanlış?"

Leach ve Julia'nın karşı çıkmasına rağmen sonunda Papp, Meryl'in görüşünü kabul etti. Bu son konuşmada Meryl, seven ama kazandığı özgürlüklerden de vazgeçmeyen bir kadını eşsiz bir biçimde sergiledi.

Tüm endişelerin nedensiz olduğu anlaşıldı. Eleştirmenler ve izleyiciler oyunun yorumuna bayıldılar.

Thomas Wise *Hırçın Kız*'ın bu yorumunun "cinsel gerilimi" yansıtma açısından en güzeli olduğunu savundu. "Petruchio rolünde Raul Julia gözkamaştıran, güçlü ve mağrur bir aygır; Streep de gururlu Katty rolünde ondan hiç aşağı kalmıyor."

Meryl, bu oyundaki başarısından sonra biraz kendisiyle

Meryl, Raul Julia ile Hırçın Kız*'da*

ilgilenmeye karar verir. Kardeşi Harry ile Don Gummer hakkında uzun uzadıya konuşur. Don'u yakından tanımak istemektedir. Yale'den tanıdığı eski arkadaşları da Don Gummer için –bencilliği dışında– genelde olumlu düşünmektedirler. Gummer, ahşap ve metal yontu çalışmalarına çok genç yaşlarda başlamıştı. Öğretmeni Richarol Serra'nın dürtüsüyle, da-

ha öğrencilik yıllarında, ünlü bir galeride yapıtlarını sergilemişti. O yıllarda henüz tanınmamış olduğundan, SoHo'nun bu sayılı galerisinin kendisine sergi olanağı tanımasına pek şaşırır. Ancak yapıtları onu bir gecede şöhret yapmaya yeter. Kariyerinin doruk noktasındayken de bir okul arkadaşı ile evlenir.

Başarı ve şöhretin bir yerinde, Gummer artık eskisi gibi kendini işe veremediğini farkeder. Genç karısı ile sorunları da dayanılmaz boyutlara ulaşınca bunalıma girer. Evliliği bitmiştir artık, tükenmiştir her şey.

Meryl ile tanıştığı sıralarda bir dansöz ile yaşamaktaydı. Avrupa gezisine onu da götürmüştü. Gezi sırasında bu ilişkinin de yürümeyeceğini anladı ve tek başına geri döndü.

Geldiğinde Meryl'i hâlâ ev ararken bulduğundan ona küçük odalardan birinde kalmasını önerdi. İki ay kadar birlikte oturdular, Meryl ise "Aslında, yirmi dakika sonra evli bir çift gibi hissediyorduk kendimizi..." der.

Birçok tanıdık ve arkadaşa şok etkisi yapan ani evlilik, 1978'in eylül ayında Streep'lerin bahçesinde Connecticutt'da gerçekleşti. Törene iki ailenin dışında, sadece en yakın arkadaşları katıldı. Nikahtan sonra Gummer'ler bayalı için Maine'e uçtular.

Kramer Kramer'e Karşı

"Bu film daha başlangıçta kendine özgü dilini, konusunu ve şiirselliğini ortaya koymaktadır. İlk sahne: Gölgede kalmış acı dolu bir kadın yüzünün yakın çekimi. Bu plan öylesine dokunaklıydı ki, izleyici bir rahatlama isteğiyle hemen kıpırdanmaya başlıyor. Oysa beklenen duygusal boşalma bir türlü gerçekleşmiyor."

Frank Rich, Time, 3 Aralık 1979

Meryl, Jane Fonda'mn *Julia* filmi için kameraların önüne geçtiği sıralarda Stanley R. Jaffe, Avery Corman'ın *Kramer Kramer'e Karşı* adlı romanını okuması için Robert Benton'a göndermişti. Sorun, kitabın film yapmaya değip değmeyeceğiydi. Benton hiç zaman yitirmeden işe koyuldu. Birkaç hafta sonra kitabın senaryolaştırılmış kopyasını Jaffe'ye getirdi. Son kuşku kırıntıları da böylece yok edildikten sonra yönetmen François Truffaut'ya filmi yönetmesi önerildi.

Robert bu öneriyi Jaffe'nin daha önce kendisine yapmasını ümit ediyordu. Çünkü kısa bir süre önce, *The Late Show* filmiyle senaristliği yanında yönetmenliğini de kanıtlamıştı.

Her şey bildik seyrine girmişken, Truffaut beklenmedik bir şekilde öneriyi geri çevirdi. İki filmin *(La chambre verte* ve L'amour en fuite) üzerinde çalışıyordu ve o sıralar Fransa'dan ayrılması olanaksızdı. Filmi Benton'un yönetmesini yapımcı Jaffe'ye önermekten de geri durmadı. Öyle de oldu. Jaffe film için Benton'u görevlendirdi. Benton, arkadaşı Truffaut'nun bu güvenine karşılık Truffaut'nun çok sevdiği ve *L'enfant sauvage* adlı klasikleşmiş filminde fon müziği olarak

kullandığı Vivaldi'nin Mandolin Konçertosuna yapacağı bu yeni filmde yer verdi.

Benton ile Jaffe, erkek oyuncu olarak kimi seçeceklerini düşünmeye başladılar. Aslında tercihleri belliydi. Dustin Hoffman. 1977 yılında ilk senaryo taslağını Dustin'e göndermişlerdi. Hoffman, senaryonun güzelliğini farketmiş, ama Ted Kramer tipinin kendisine fazlaca benzemesi onu huzursuz etmişti. Dustin'in karısı Anne da on yıllık bir evlilikten sonra boşanma talebinde bulunmuştu. Ayrılıklarının ardından Hoffman şu açıklamayı yapmıştı: "Gösteri dünyasının ve rekabetin, özel yaşamı daima zedelediği savı benim evliliğimde de bir kez daha kanıtlandı. Öte taraftan işim, yaşamımda çok önemli bir yer tutmaktadır, asla vazgeçemeyeceğim bir yer."

Amerikalı gazeteci Muriel Davidson, Hoffman'ı alaycı bir dille eleştirir: "Partilerde Dustin, Cadillac galerisinde teşhir edilen bir Volkswagen'e benzer." Ama bu tür sözler küçük dev adamı asla yolundan alıkoyamazdı. O Amerikan film dünyasının en büyük yıldızları arasındadır.

Ted rolü aslında Dustin'i kendine çekiyordu; ne var ki, karısıyla olan tatsız geçmişini bir türlü unutamıyordu. İkinci kez önerilen rolü yine geri çevirdi. Benton ve Jaffe bu konuda ısrar etmeye devam ettiler. Her seferinde senaryoyu yeniden düzenleyip Dustin'e gönderiyorlardı. Sonunda Dustin pes etti. "Dördüncü veya beşinci düzeltmeden sonra artık hayır diyemeyeceğim kadar olağanüstü bir senaryo vardı karşımda." Anlaşmayı imzalarken bazı koşulların yerine getirilmesini istedi. Örneğin, senaryo, sahne ve kurgu çalışmalarına katılım sağlanacaktı. Dustin bu film için bir milyon dolar aldı. Ayrıca filmin kazancına da ortak oldu. Anlaşma imzalandıktan sonra üçü birlikte oturup senaryoyu bir kez daha gözden geçirdiler. Sıra kadın oyuncuyu bulmaya gelmişti.

Don Gummer ile evlenmeden birkaç hafta önce Benton,

Meryl, Joanna Kramer rolünde

Meryl'i arayıp ona küçük bir rol önerdi. Romanı okumuş olan Meryl, Hoffman'ın başrol oynayacağını öğrenince bir an kararsız kaldı. "Dustin Hoffman ile ilk karşılaşmamız pek hoş olmamıştı, o günü hâlâ anımsarım. 1975'de Murray Schisgal'ın *All over town* adlı oyununda birlikte oynamıştık. Sete sarhoş bir şekilde gelmiş ve 'Ben Dustin Hoffman...' diyerek elini göğsümün üzerine koymuştu. Ne iğrenç bir domuz diye düşünmüştüm o zaman."

Meryl, bir öngörüşmeyi istemeyerek de olsa kabul eder. Hoffman'ın karısını oynayacağını sanmaktadır. Oysa ona avukat Phyllis Bernard rolünün verilmesi kararlaştırılmıştır. Meryl bu gerçeği çok sonra öğrenir. Joanna Kramer rolü için aslında Kate Jackson düşünülüyordu. Hollywood'un dedikodu yazarlarına göre Hoffman ile devamlı yanyana görünen Kate, Joanna rolünü en iyi canlandıracak sanatçıdır. Filmin üçlü yönetim kadrosu, zaten çok önceden Kate'i seçmişti. Ancak beklenmedik bir durum bütün işleri karıştırır. ABC Televizyonu *Çarli'nin Melekleri* dizisinde oynayan Kate Jackson'un anlaşmasını fesh etmeye yanaşmaz. Bu arada Meryl evlenmiştir ve düğünden sekiz gün sonra, Benton, Jaffe ve Hoffman üçlüsüyle tekrar buluşur.

"Joanna rolünün bana verildiğinden o kadar emindim ki, hiç çekinmeden senaryoda beğenmediğim bazı noktaları tartışmaya başladım. Üçü şaşkın bir yüzle beni dinliyordu. O sıra bana gerçeği söylemeye cesaret edememişlerdi anlaşılan. Olup bitenleri çok sonra öğrendim."

Bir sonraki görüşmede olayların aydınlığa kavuşacağını sanıyorlardı. "Ancak beklenilenin tam tersine her şey daha da karıştı. Çünkü bu arada Dustin Kate'in bu rolü asla alamayacağını öğrenmişti," diye anlatır Benton. "Her şey bir fiyasko ile sonuçlandıktan sonra, oturup düşünmeye başladık. Bir şey kesinlik kazanmıştı bu arada; Joanna'yı Meryl'den başkası oynayamazdı."

Bu sefer de Columbia Pictures sorun çıkardı. Her şey bir yana, böylesine önemli bir rolü Meryl'le tehlikeye atmak istemiyorlardı.

Gerçi Meryl New York'lu tiyatro eleştirmenlerinden çok övgü almıştı ama bu, film dünyası için yeterli miydi acaba? *Julia* filmindeki rolü çok kısaydı. Buna karşılık *Soykırım* dizisinde rolü umut vaadediyordu, ama bu yeterli miydi? Hem sonra, birden parlayıp kısa zamanda unutulan televizyon yıldızlarına güvenmek pek doğru değildi.

Sonuçta Columbia, filmin yönetim üçlüsünün kararına uymak zorunda kaldı. Joanna rolünün Meryl'e verildiği haberi hızla yayıldı. Ortalık biraz karıştı tabii; film dünyası onu pek yakından tanımıyordu ne de olsa. 'Yeni Yıldız'a Merryll Strep ya da Miryle Streip diyorlardı.

"Yazılanları okudukça çıldıracak gibi oluyordum. Bana yakıştırılanlara dayanamıyordum..."

Tam bu sırada Don Gummer işe karıştı. Karısının şimdiye kadar tiyatroda kazandığı şöhretini, bu densiz filmcilerin böylesine hafife almalarına daha fazla göz yumamazdı. Çok sert tepki gösterdi. Ancak bütün bu olumsuzluklara karşın Meryl'in bir avantajı vardı. Film üzerinde yorum yapmaya en az Dustin Hoffman kadar onun da yetkisi vardı.

Sonun başı: Joanna (Streep) oğlunu ve kocası Ted'i (Dustin Hoffman) terkediyor

Kramer ailesinin bireyleri kesinleşti. Artık çekimlere başlanabilirdi (12 Haziran 1978).

Meryl, rolü kabul etmeden önce Joanna tipini romandaki gibi canlandırmak istemediğini açıkça söylemişti. Benton onun bu kararlı tutumunu daha sonra şöyle açıklar: "Öyküde aksayan bir şey olduğunu taa başından beri bize inatla anlatmaya çalışıyordu. Joanna Kramer'in çok kötü biri olarak ve yüzeysel gösterildiğini iddia ediyordu. Hatta romanda Joanna'nın neden evi terkettiği bile açıkça belli değildi. Olayı bu açıdan düşünmemiştik; Meryl gerçekten haklıydı. Daha sevimli, ancak kişilik çatışması olan bir Joanna tipi filmin tüm yorumunu değiştirecekti. Böylece, filmin öbür ağırlık noktasını oluşturan gerçek Joanna tipi doğmuş oldu."

Bu değişiklik Columbia şirketine pek cazip gelmedi. Çekimlerde "dört delinin" yaptığı düzeltmeleri kuşkulu gözlerle izliyorlardı. Romanın yazarına teklif hakkı olarak 200.000 doları ödemişlerdi. Yapılan değişiklikler sonunda elde edilen yeni ürün romana benzemezse ne olacaktı?

Meryl'in rolü oldukça sorunluydu. Çocuğunu terkeden bir kadın tipini, izleyicinin sempatisini yitirmeden yansıtmak mümkün müydü? "Öyleyse bu gidişin gerçek nedenlerini açıkça ortaya koymak gerekiyordu. Ama perdede çok az gözüküyordum. İçinde bulunduğum karmaşa, onlara nasıl aktarılacaktı. Sonunda bir çıkış noktası bulundu. Düşüncelerim ve sorunlarım, filmin diğer oyuncuları aracılığıyla yansıtılacaktı. Sonra ben bir gün aniden çıkıp neden böyle davranmak zorunda kaldığımı kendimce anlatmaya çalışacaktım. Filmin sonunda, ilk on dakikanın 'alçak kadınını' trajik bir kahramana dönüştürmek istiyordum."

Meryl adeta kendini bu rolün içinde eritti, annesi ile özel bir konuşma bile yaptı. Mary Streep, hem mesleki uğraşını hem de ailesini birarada tutmayı başarmış akıllı ve becerikli bir kadındı. Annesi, Meryl ile ilgili açıklamalarında: "O hep

Kramer Kramer'e Karşı'*nın setinde (soldan sağa): Robert Benton, Meryl Streep, Dustin Hoffman, Stanley Jaffe*

güvenli bir ortamda büyüdü. Ailenin sorunlarını ondan uzak tuttuk. Dolayısıyla benim ve arkadaşlarımın hayatında zaman zaman her şeyi yüzüstü bırakıp gitmek istediğimiz anlar olduğunu asla bilmedi," demiştir. "Bu sevimli hanımefendilerin Joanna'yla aynı sorunları paylaşabileceği hiç aklıma gelmemişti, çok şaşırdım," diye itiraf eder Meryl.

Meryl giderek Manhattan'ın "*upper east side* sosyologu" haline geldi. İnsanların arasına karıştı. Güzellik salonlarına girip çıktı, herkes gibi süper marketlerde alışveriş etti, Madison Avenue'de vitrinlere baktı. Central Park'ta oturup genç evli kadınları ve onların davranışlarını gözlemeye koyuldu.

Kadın sorunlarıyla ilgili dergiler okumaya başladı. Okudukları hep birbirinin aynıydı:

"Bayan hakim..., beş çocuk annesi, sadece başarılı bir iş

Joanna Kramer geri dönüyor

kadını değil, aym zamanda mükemmel bir ev kadını, eş ve anne... Bütün bunları Joanna da okumuş olmalıydı. İş hayatını ve aileyi birarada yürütmek, hatta buna zorunlu olmak...

Ama ya bir kadın ailenin sorumluluğunu yüklenemeyecek haldeyse? Kendinden bekleneni yapmak istemiyorsa veya bunu beceremiyorsa, o zaman ne olacak? İşte o zaman yalnız kalacak ve kimseden de anlayış göremeyecektir. Joanna, hiç-

bir şey yapmayacak kadar derin bir çaresizlik içindedir. Ben de zaman zaman kendimi çok çaresiz hissetmişimdir. Ancak kendimi savunmasını öğrendim. Joanna ise tam bir yenilgi ve çaresizlik içindedir."

Birçok kadın, kendi evinde tutsak gibidir: Temizlik, yemek, çocuk ve saat sekizde "ilahi eş" için hazır olması gereken akşam yemeği.

Evli erkeklerin çoğu öyle bencildir ki, karısının sorunlarını bilmez bile. Tabii cinsellik de her zaman önemli faktörlerden biridir. İstenmeyen bir zamanda, istemeden yapılan aşk! Kadın kendini kullanılmış ve aşağılanmış hisseder çoğu kez.

"Joanna tipini inceledikçe, aslında Amerikan kadınının sorunu ortaya çıkar. Bu tip kadınlar sürekli kocaları tarafından yönetilir. Ama bir gün kendi ayakları üzerinde durmayı istediklerinde, tüm becerilerini yitirdiklerini anlayıverirler

Uzun ayrılıktan sonra: Joanna (Streep) ve Billy (Justin Henry)

Joanna da oğluna yardımcı olmayacağını anladığı an, gitmeye karar verir; çünkü Billy kendi kendine yetmesini tek başına öğrenmelidir."

Don Gummer, Meryl'in de evliliklerinin başlangıcında aynı çatışmayı yaşadığını söyler. "Herkesin yanında, istediklerini rahatlıkla yaptığını söyleyen Meryl, aslında çoğu kez kendisiyle çatışma halindedir. Meryl'in Joanna'ya benzemekten korktuğu anlar olmuştur. Ama sonunda kendine olan güvenini tekrar kazandı. Joanna Kramer'in bunalımını kendi kişiliğini tehlikeye atmadan yorumlayacak hale geldi."

Don'un yardımıyla Meryl bu sevimsiz Joanna tipini, acınası ama sevimli bir kadın tipine dönüştürebildi.

Benton'un karısı Sally, filmin içeriğinden çok etkilenmişti; Kramer'lerin mutsuz sonunun değiştirilmesini kocasından istedi. Ama Benton, senaryosunda ısrar ederek kesin kararını belirtti.

Filmin çekim çalışmaları 1978 Noelinden önce bitti.

Dustin Hoffman, Meryl ile arasında "ciddi kavgalar" çıktığını hatırlıyor. Özellikle lokanta sahnesini çekerlerken. Meryl yeniden sözlerinin değiştirilmesini istemiş, Hoffman da bunu kendine yapılmış bir müdahale olarak algılamıştı.

"Meryl o sahneyi yine değiştirmek isteyince, tepem attı. Öfkeden yerimde duramıyordum. Sonuçta onun istediği oldu tabii. Ama ben çekim sırasında kendime hakim olamayacak kadar sinirliydim ve son sahnede elimdeki kadehi kaldırıp duvara fırlattım. Meryl öylece kalakaldı. Sonra cam kırıklarını saçlarından temizlerken bana bakıp: 'Bir daha böyle bir şey yapacaksan, lütfen önceden haber ver,' dedi." Bu ilginç tartışma Benton'un çok hoşuna gitti ve bu görüntüyü de filme kattı.

1983 martında Londra'nın National Film salonunda Meryl Dustin Hoffman'ın kendini "adeta çıldırttığını" itiraf etmiştir. "Dustin çağımızın en büyük oyuncusu olmak istiyor

Ted Kramer (Hoffman) karısına (Streep), Billy'yi kolay kolay vermeyeceğini açıklıyor

kendince. Bu nedenle de, rol arkadaşının çok iyi oynamasını bekliyor. Ama bu isteğinden bir süre sonra vazgeçiyor; çünkü bir başkasının daha iyi olabileceği olasılığına katlanamıyor. Onu çok iyi anlıyorum aslında. Bu konuda birbirimize benziyoruz."

Daha sonra Ted Kramer rolü için de şu açıklamayı yaptı: "Bence Ted, yetmişli yılların tipik 'başarılı insan'ıydı. Dustin onu çok sevimli, canayakın biri olarak canlandırdı; öyle ki, sinirli ve nevrotik yanları birdenbire kendilerini hissettirince insan adeta ürküyordu."

Çekimlerde birbirlerini deli edecek kadar çekişen bu iki oyuncunun arasındaki gerginlik aslında filmin genel havası-

na olumlu katkılarda bulundu. Bugün Dustin Hoffman da Meryl için şunları söylüyor: "Aslında Meryl olağanüstü bir rol arkadaşıydı. Daha kahvaltıda işin büyük bir bölümünü halletmiş olurdu. *Kramer*'i çevirirken ondan nefret etmiştim, oysa şimdi ona hayranım. Meryl, kendine ters gelen bir konuda keçi gibi inatlaşır. Ama çalışma sözkonusu olunca yorulmak nedir bilmez. Aslında o da her zaman en iyi olmak istiyor. Hepimiz onu bu haliyle sevmeyi artık öğrendik."

Meryl ile Dustin arasındaki kişisel farklılığa karşın çalışmaların genel havası çok iyiydi, ekip birbiriyle iyi anlaşmıştı. Filmin son sahneleri için bazı yakın plan çekimler yapmak gerekiyordu. Meryl de çalışmaya katıldı. Oysa bir devamlılık yazmanı onun metnini kolayca okuyabilirdi. "Tüm ekip ona arkasını dönmüştü," diye hatırlıyor görüntü yönetmeni Nestor Almendros. "Ancak Dustin sahnesini tamamladığında Meryl'in yüzünün gözyaşları içinde kaybolduğunu farkettik. Kendisi o an perdede görünmese de gücünü son perdesine kadar tüketmişti."

Filmin boşanma sorununu işlemesi izleyiciyi olumsuz etkileyecek miydi? İlk gösterim her türlü endişeyi haksız çıkardı. İnsanları düşünmeye itmekle birlikte duyguları da harekete geçiren film, eleştirmenler ve izleyicilerce çok beğenildi.

Boşanmış insanlar bu filmde kendilerinden bir parça buldular. Hem kendilerinin, hem çocuklarının çektikleri acının çok iyi yansıtıldığını söylediler.

Kramer Kramer'e Karşı o güne kadar bu sorunu en inandırıcı biçimde ele alan film sayılabilir.

Alışılmış evlilik trajedilerinin ve komedilerinin tüm klişelerini yıkıp attı, çünkü odak noktasını sadakatsizlik gibi bir konu oluşturmuyordu. Ted ile Joanna'nın sorunları öyle derinlerde yatıyordu ki, ne "yatak"la başlayabilir ne de orda bitebilirdi.

Ayrıca Benton, filmi alışılmış bir mutlu sonla bitirmeyip

sonu izleyiciye bırakmıştı. Böylece filmdeki inandırıcı gerçeklik korunmuş oldu.

Aşırı duygusal ve duyarlı bir kadındır; benliğini günden güne yitirdiğini hissetmekte, buna daha fazla katlanamamaktadır. Evlilik onu kişiliğini geliştirmek bir yana aksine güdükleştirmiştir. Dayanma gücü kalmamıştır artık. Bu nedenle, oğlunu ve kocasını terketme kararı verir.

Kramer Kramer'e Karşı, Meryl'in evden ayrılma sahnesiyle başlar. Joanna kendini bulmak için terketmeye karar verdiği oğlunun yatağında oturmaktadır.

Ted ise sadece mesleğini ve mesleğinde ilerlemeyi düşünmekte, karısı ve oğluyla fazla ilgilenmemektedir. Karısının içinde kopan fırtınadan haberi bile yoktur. Karşılıklı konuşmalarında Ted'in aklı fikri hep bürodaki işindedir.

Bir gün heyecanla gene işinden sözederken, Joanna onu terkedeceğini söyler; Ted onu duymaz bile. Joanna'nın ne dediğine kulak kabartmaz. Joanna bankadan 2000 dolar çektiğini söyleyip kredi kartlarını masanın üzerine bıraktığında Ted hâlâ anlamaz gözlerle ona bakmaktadır. Joanna'nın gidişini zorbalıkla önlemeye çalışır. "Beni bu eve girmeye zorlama..." diye ağlamaklı yalvarır Joanna. Kavgaları boyunca yalnızca kendinden sözeden Ted bu sefer oğlunu araya sokarak Joanna'nın analık duygularını harekete geçirmek ister. Billy'nin onsuz daha iyi yetişeceğini öne süren Joanna kararından caymaz. Üstelik Ted'e artık onu sevmediğini de söyleyerek asansöre yürür; kapanan kapı onları tamamen ayırmıştır artık.

Ted önce çok öfkelenir, karısı hayatının en güzel beş gününden birini rezil etmiştir. Sonra karısını etkileyip onun kaçmasına neden olan bir suçlu aramaya koyulur. Aradığını da bulur; komşuları Margaret (Jane Alexander). Ancak birkaç gün sonra öfkesi geçince, gidip kadından özür diler; sonunda Margaret ile dost olurlar.

Daha sonraki sahneler, oğluyla yalnız kalan bir babanın

sıkıntılarım yansıtır. Joanna'nın gittiğinin ertesi sabahı, kahvaltıda oğluna birlikte çok güzel, parlak günler yaşayacaklarını anlatır. Ancak kızarttığı yumurtalı ekmekler yanınca başına gelen tüm felaketten Joanna'yı sorumlu tutar.

Bir başka sahnede baba ile oğlu alışveriştedir. Ted uygun gördüklerini sepete doldururken, Billy annesinin başka şeyler aldığını söyleyerek sepeti boşaltmaktadır. Daha sonra Ted evi toparlarken Joanna'ya ait her şeyi ortadan kaldırır. Bu Billy'yè çok dokunur ve ağlayarak babasının kollarına sığınır; annesini çok özlemektedir.

Ted babalık sorumluluğu ve işi arasında bocalayıp durmaktadır. Sonunda tüm değer yargılarını yeniden gözden geçirip değiştirmeye karar verir. Oğluyla arasındaki yakınlaşma gittikçe derinleşir, birbirlerinden ayrılmaz olurlar. Billy'nin gereksinim duyduğu anne sıcaklığını artık Ted ona verebilmektedir. Buna karşılık iş düzeni altüst olur; sonunda işten çıkarılır. Ted çok zor bir durumdadır. Neyse ki daha az bir ücretle bir iş bulabilir.

Aylar sonra Joanna geri döner. Ayrılık, ona kendine olan güvenini kazandırmıştır. Artık boşanmak ve Billy'i yanına almak istemektedir.

Ancak baba oğul arasındaki derin sevgi, onun bu isteğinden çok daha kuvvetlidir.

Mahkemede, Ted ile Joanna'nın özel sorunları gündemdedir. Evliliklerinin her aşaması tek tek gözler önüne serilir. Joanna'nın spor giyim stilistliği yaptığını öğrenen Ted çok şaşırır. Üstelik kendisinden yılda 3000 dolar daha fazla kazanmaktadır.

Ted, Joanna'nın neden olduğu tüm olumsuzlukları mahkemede açıklar. Hangi tarafın haklı olduğunu saptamak oldukça zordur.

Komşuları Margaret ise, hem Ted'e hem de Joanna'ya arka çıkar. Ama üzerinde ısrarla durduğu esas konu, Billy'nin haklarıdır.

Dustin Hoffman, Meryl Streep, Robert Benton ve Stanley Jaffe Oscar heykelciklerini gururla gazetecilere gösteriyorlar

Mahkeme herkesi dinledikten sonra kararını verir. Billy Joanna'nın yanında kalacaktır.

Ama Billy babasından ayırılmayacaktır. Baba oğul arasındaki bağ, Joanna'yı çok etkilemiştir. Ted ile görüşmek istediğini söyleyerek Ted'e şu açıklamayı yapar: "Bu sabah uyandığımda Billy'yi düşündüm, bir zamanlar kendi ellerimle boyadığım bulutların arasında uyanışım gözümün önüne getirdim. Benim yanımda kendini evinde hissetmesi için yeni bulutlar çizmeliyim diye düşündüm. Aslında oğlumu evine getireceğime inanıyordum, ama sonra zaten onun bir evi olduğunu anladım."

Don ve Meryl Oscar Ödül töreninden çıkarlarken

Sonunda Joanna hakkından feragat ederek Billy'yi babasına bırakır.

Kramer Kramer'e Karşı kamuoyunu aylarca meşgul etti. Hakkında çok şey söylendi ve yazıldı. Her gece, Noel akşamı bile bütün sinemalar kapalı gişe oynadı. İlk altı ay içinde film

sadece Amerika'da 75 milyon dolar kazanç sağladı. Avrupa'da da gösterime sokulan filmin kazancı 100 milyon doları aştı.

Film 9 dalda (en iyi film, en iyi erkek oyuncu, en iyi yardımcı erkek oyuncu, en iyi kadın oyuncu, en iyi yardımcı kadın oyuncu, en iyi yönetmen, en iyi kamera ve en iyi kurgu) Oscar'a aday gösterildi.

Bir yıl önceki Oscar ödülleri dağıtım töreninde başından geçen "olayı" anımsayan Meryl, ödül dağıtımına katılmak istemedi. Kocası Don onu zorlukla ikna etti. 14 Nisan 1980'de Meryl'in bir düşü daha gerçekleşti: Meslektaşlarını (Candice Bergen, Jane Alexander, Mariel Hemingway ve Barbara Berrie) geride bırakarak o sihirli heykelciği aldı.

Uzmanlar, yirmiiki kişilik komitenin Streep'e Oscar'ı mahkeme sahnesindeki başarısı karşısında verdiği görüşündeler.

İlginç olan, Streep'in bu sahnede olağanüstü bir oyunculuk sergilemesinin yanı sıra diyalogları da kendisinin yazmış olmasıdır. Bu sahnenin diyaloglarını fazla yüzeysel bulan Meryl, sahneyi yeni baştan yazma kararından Benton'u "haberdar" eder. "Aman Tanrım," diye düşünür Benton. "İki gün daha kaybedecektik. Ama Meryl'in metni yazma isteğine karşı çıkarsak daha da çok zaman kaybedecektik. Onun gönlünü almak ve yatıştırmak nasıl olsa en az birer gün sürecekti."

Ancak durum hiç de korktuğu gibi gelişmedi.

Don ile Indiana'ya yaptığı kısa bir dinlenme gezisinden dönen Meryl, bu konuşmayı yalnızca kendisinin değil, Jaffe, Hoffman ve Benton'un da kaleme almalarını istedi. En iyisi filme çekilecekti. "İşe koyulduk. Ama sonunda beğenilen benimkisi oldu. Mutluluktan uçuyordum. Eve döner dönmez senaryo yazmak için daktilonun başına oturdum. Ancak birkaç denemeden sonra bu işin o kadar da kolay olmadığını anlayıp vazgeçtim tabii!"

Stanley Jaffe ise: "Meryl'in diyalogu tek kelimeyle harikaydı. Romanda mahkeme sahnesi herkesin Ted'e sempati duymasına yol açıyordu. Meryl birkaç sözle bu sempatiyi dengelemişti," dedi.

Sahne aynen Meryl'in yazdığı gibi çekildi. Bir tek kelimesinin bile değiştirilmesi gerekmedi. Ama biz gene Oscar gecesine dönelim.

Meryl zaferine bir süre inanamadı. Sonunda kürsüye çıktığında sevinçle haykırıyordu: "Ne dediğimi anlamayacak kadar heyecanlıyım... Tanrım! Sanki kalbim duracak..."

Heykelciği alırken fotoğrafçıların saldırısına uğrayan Meryl, birden paniğe kapılarak tuvalete kaçtı.

Geri döndüğünde Oscar ödülü elinde değildi. O heyecanla heykelciği tuvalette unutmuştu. Tabii hemen geri aldı.

Daha sonra, Gummer'ler Dorothy Chandler salonundan ayrılırken, yine hayranlarının, gazetecilerin saldırısına uğradılar. Kalabalığı yararak yollarını açarken, Meryl Oscar'ını sanki oyuncak bir ayı gibi elinde sıkı sıkı tutuyordu. Bir sene önce kocasının koluna sıkı sıkıya yapışan kadın gitmiş, yerine kendinden emin bir kadın gelmişti.

Alice Harikalar Diyarında

"Alice! Çocuksu bir masal kabul et onu
ve nazikçe oraya
çocuk düşlerinin gizemli
anılarının yanına koy,
uzak diyarlardan
kopmuş solgun bir çiçek gibi."
Lewis Carroll,
Alice Harikalar Diyarında'dan

"Üç film birden yapmıştım, biraz dinlenmek, nasıl göründüğümü unutmak istiyordum, özgür, bağımsız olmak istiyordum. Büyüklerin arasında onlara hiç aldırış etmeyen çocuklar gibi olmak istiyordum." İşte bu özlemle Meryl, Elizabeth Swado'nun *Alice in Concert* oyununda rol aldı.

Bu rol için giydiği leylak rengi giysi ile sahnede dilediği gibi zıplayıp oynadı. Yirmidokuz şarkı söyledi, parmak emdi, dil çıkardı, çocukça hareketler yaptı; kısacası tam anlamıyla Alice oldu. İzleyiciler onun 29 yaşında bir kadın olduğunu unutup gittiler.

Ama ona hayran kalan, yalnızca seyirciler değildi. *New York Times*'tan Mel Gussow şöyle yazıyordu: "Oyunun sonunda artık Alice'in simgesi ince uzun, sarışın ve sevimli haliyle Meryl'in ta kendisi olmuştu." Dave Wrigman ise Alice'in adeta masal kitabından çıkarak Meryl'in benliğinde yeniden canlandığını söylüyordu.

New York Post ise Meryl'in sanki bu rol için yaratılmış olduğunu yazıyordu.

Joe Papp, *Alice*'i üç gösterimden sonra Public Tiyatrosunun repertuvarından çıkarınca, geniş izleyici kitlesi şaşkınlığa düştü. Meryl de oyunun sürmesini istiyordu. Ancak Joe Papp ne eleştirmenlerin ne de oyuncuların dileklerine aldır-

dı. Bu oyunun, uzun süre repertuvarda kalacak kadar olgunlaşmadığını belirtti.

Aslında Papp'ın gizli bir amacı vardı. Thomas Babe'nin *Taken in Marriage* adlı yapıtı onu çok ilgilendiriyordu. Babe, Papp'ı oyununu bir kere dinlemeye ikna etmişti. Ayrıca Meryl'den de oyundaki rollerden hiç değilse birini okumasını rica etmişti. Genç yeteneklere kendilerini gösterme olanağı tanımak ve onlara yardım etmek, Meryl'in ilkelerindendi. Hiç düşünmeden bu öneriyi kabul etti.

Diğerleriyle birlikte (Elizabeth Wilson ve Dixie Carter) Meryl de oyunu okumaya başladı. Okuma grubunda bulunanlar aslında yorgundu; ama oyunun kabul edilmesini sağlayan da oyunculardaki bu yorgunluk ve bıkkınlık oldu. Joe, daha okuma bitmeden yerinden fırlayıp kalktı, düşlerindeki konuyu bulduğunu haykırdı. Ne olursa olsun, bu oyunu sahneleyecekti.

"Korkunç etkilenmiştim. Babe'in en iyi oyunuydu. Diğerlerinde olduğu gibi duygusallık, sözcüklerin arasında kaybolmamıştı. Tam istediğim biçimdeydi. Kadınların sonsuz enerjisini, onların dünyasını, büyük bir ustalıkla yansıtıyordu."

Daha hemen o gün Meryl, Wilson ve Carter'a rol verdi. Diğer rollere de Kathleen Quinlan ile Colleen Dewhurst'ü seçti.

Alice Müzikalde oyunu biter bitmez *Taken in Marriage*'in provaları başladı. *Taken in Marriage* dört kadın arasındaki ilişkiyi anlatır. Andrea (Meryl), annesi (Colleen Dewhurst), teyzesi (Elizabeth Wilson) ve gelecekteki gelin (Kathleen Quinlan) düğünden bir gece önce oturmuş, eşlerini beklemektedir.

Gecenin özel sürprizi striptizci Dixie'dir (Dixie Carter).

Karşılıklı konuşup birbirlerini yeterince iğneledikten sonra Dixie diğerlerini bir kere de dans etmeleri için kandırır.

Meryl, Elizabeth Swado'nun Alice Müzikalde *adlı oyununda*

Özellikle bu dans sahnesi dahice bir buluştur. Kadınların karakterlerini sözlerden daha iyi anlatır. Örneğin içlerinde en bencil yapıya sahip olan Meryl ("Şu otuz yaşımda ayrılık gerçeğini, yaşlılığı ve ölümü benimsemeyi, güzel bir gecenin ardından her şeyin biteceğini anladım") çaresizliğini ve ümitsizliğini açıkca gösteren küçük, "dar" adımlarla hareket etmektedir.

Eleştirmenler bu kez de coşkuluydu. *New York Post*'tan C. Bares: "Dış görünüşü bir Afganlıya, sesi testere gıcırtısına benzeyen Meryl Streep elle tutulamaz bir zarafetin canlı bir timsali gibi," diye yazmıştı.

New York Times ise şöyle düşünüyordu: "Çok bencil, bir

gözüyle ağlayan, diğer gözüyle gülen, ailenin en iç karartıcı ve sevimsiz bireyini Meryl çok gerçekçi yansıtmış."

Oyuncular sahnede birbirlerine en yaralayıcı sözleri söylüyorlardı; ama kuliste ve dışarıda dört kadın da candan arkadaştılar.

"Aksi halde bu oyuna katlanamazdık," diyor Meryl. "Oyuna çıkmadan önce heyecandan ölürüm. Oyuncuların genelde oyundan önce midelerinde kelebek geziniyorsa benimkinde filler tepinir. Lizzie Wilson durumu sezip bana yardımcı olmaya çalıştı. Daha önce beraber çalıştığı birçok oyuncunun da benzeri olaylar yaşadığını anlatarak beni sakinleştirmeye çalışıyordu. Örneğin, Katharine Hepburn gibi bir oyuncunun da heyecan ve sinir içinde olabileceğini asla düşünemiyordum. Bana anlattıklarının gerçek olup olmadığını Lizzie'ye sordum. Lizzie bana bakarak: 'Neden olmasın ki!'deyince, son derece rahatladım."

Don'a göre Meryl'in sahneye çıkmadan önce aşırı derecede heyecanlanmasının esas nedeni, ekibe zarar verebilecek bir davranışta bulunmaktan ölesiye korkmasıydı. "Bir köşeye çekilip olabileceklerin en kötüsünü düşünür. Ancak Hieronymus Bosch'un tablolarında görülebilecek olağandışı düşleri vardır. Dolayısıyla sonuçta terleyip titremesine şaşmamak gerekir. *Alice Müzikalde*'nin programdan çıkarılışını hazmetmesi aylar sürdü."

Ayrıca Meryl, çok önceleri çevirdiği *Avcı* filminin yapımcıları Cimino ve EMI tarafından piyasaya verilmemesinde de suçu kendinde arıyordu, belli ki izleyici bulamamaktan korkuyorlardı. Filmi arşivlerde unutulup kalmaktan Allan Carr kurtardı. Carr Hollywood'daki ününü yalnızca 100 milyon dolar kazanç sağlayan ve bir 'olay' olan *Grease* filmine borçlu değildi. Esas özelliği ilginç yaşamı ve kaftanlardan oluşan giysileridir. Carr, 1978'de özel bir gösteride *Avcı*'yı oynattı. "Filmin ilk yarısını seyrettiğimde gözlerim yaşarmıştı. Her biri,

ama gerçekten her biri –De Niro, Walken, Meryl, Cazale ve Savage– bence tek kelime ile olağanüstüydüler. Gerçi benim tarzım bir film değildi, ama başarı kazanmasını sağlayabilirdim," diye anlatır sonradan Carr.

Allan Carr, filmin Noelden birkaç gün önce sinemalarda oynatılmasını sağladı. Böylece 1979 Oscarı'na yetişecekti. Carr filmin dereceye gireceğini umuyordu. "O zamanlar not almıştım, film en az dokuz ya da onbir dalda aday gösterilir diye." Sonuçta da öyle oldu. Film dokuz dalda aday oldu. Meryl de ilk kez bu filmde aday gösterildi.

Carr'ın hesapları doğru çıkmıştı. 1978 yılındaki her Noel

Geç gelen başarı: Avcı *Meryl (soldan sağa) John Cazale, Robert De Niro ve Chuck Aspegren ile birlikte*

partisinde *Avcı* filmi başroldeydi. Herkes birbirine yalnızca sekiz defa gösterilen filme gidip gitmediğini soruyordu. "New York'lunun gözünde görmediği şeyin değeri çok büyüktür," diyordu Carr. "Oscar adayları belli olduktan sonra filmi yeniden gösterime soktuk. *Avcı*'nın en az sekiz Oscar alacağından emindim. Dediğim çıktı. Yalnız bir noktada yanılmışım. Meryl Oscar'ı alamadı."

Meryl, önce törene katılmak istemediyse de fikrini değiştirmekte gecikmedi. Bir söyleşide bu konuyla ilgili şu açıklamayı yaptı:

"Eğer Oscar'ı Maggie Smith'e kaptırmasaydım, onu Cazale ve anısına sunacaktım. Bir zamanlar Katharine Hepburn'un *Beklenmeyen Misafir* de yaptığı gibi."

Meryl için *Avcı* filmi her zaman çok özel bir anlam taşıyacaktır. En az yedi kez filmi izlemiş, her seferinde John'u görmek kalbini sızlatmıştır.

9 Nisan 1979'da yapılacak Oscar törenine hazırlanmak için Meryl ile Don çifti bir hafta önceden Beverly Hills Oteline yerleşti. Ama beklenen imza avcıları yerine bu kadının kim olduğunu merak eden insanlarla karşılaştılar.

Diana Maychicle'nin anlattığına göre Meryl otelin havuzunda bir iki kulaç yüzme cüretini göstererek herkesi şaşırtmıştı. Çünkü Hollywood yıldızları genelde otellerin havuz kenarlarında sadece boy gösterir ve yeni anlaşmalara olanak hazırlar.

Saçları açık, sade bir parti giysisiyle, kocasının koluna girmiş dolaşan bu çekingen kadının, *Avcı* filminin o etkileyici yıldızı olduğuna inanmak gerçekten zordu. En iyi yardımcı oyuncu ödülleri açıklanırken, Meryl o ünlü üzüntü verici "olayı" yaşadı. Yardımcı Oyuncu Oscar'ına aday gösterilen oyuncuların adlarının okunması sırasında Meryl kendi adını duyunca kazandığını sanarak ayağa kalkmaya hazırlandı. Don onu hemen yerine oturttu. Oscar'ı Maggie Smith almıştı. Utanç içinde yerinde büzülüp kaldı.

"Film Amerika'da şok yarattı. Kimbilir, belki de bu gerekiyordu. Çünkü savaş acımasız, tüyler ürpertici, yok edici..." der James Cameron Wilson. Amerika, yıllardır savaşı çok fazla övmüş, bir kahramanlık aracı olarak yansıtıp durmuştur. Ama *Rambo* gibi filmlerin aksine *Avcı* filmi savaşı göklere çıkartmaz. Filmde insanlar dönüşü olmayan bir cehenneme düşerler. İzleyici kendini filmdeki kahramanlarla özdeşleştirdiği an savaşın ne denli acımasız ve katı olduğunu anlar. Kahramanların acısı tüm izleyicilerin acısına dönüşür.

Meryl başlangıçta Hollywood dünyasında pek benimsenmedi. Ama *Manhattan* filminin galasından hemen sonra New York sosyetesinin şımarık çocuğu Woody Allen için verdiği demeçle tüm dikkatleri üzerine çekti.

"Allen çok zor bir insan. Kendini ve yeteneğini jet sosyete uğruna hiç düşünmeden gözden çıkarıyor. Oysa rahatlıkla Amerika'nın Çehov'u olabilirdi. *Manhattan* filmini bir anlamda itici buluyorum. Çünkü kendi sorunlarını ve dengesizliklerini açıkça konu eden insanlardan hoşlanmam. Filmde de özellikle bu tür insanlar anlatılıyordu. Filmde benim de oynadığımı Allen belki hatırlamıyordur bile!"

Bu filmde canlandırdığı kadınla yazar Susan Braudy arasında kurulan koşutluklar Meryl'e daha da itici gelmişti. Yazar Braudy bu benzetmeye sinirlenerek *Manhattan*'nın 25 Nisan 1979'daki ilk gösteriminden sonra basına bir açıklama yaptı. Allen ve ortaklarının kendi izni olmadan kitabını kullandıklarını belirtti.

Susan Braudy ayrıldığı kocası Profesör Leo Braudy hakkında bir kitap yazmıştı. Kitabın adı *Between Marriage and Divorce* idi. Filmde Meryl'in canlandırdığı kadın da aynı adı taşıyan bir roman yazar, üstelik Diane Keaton da bir kolej profesöründen boşanır.

Susan Braudy'nin suçlamaları kamuoyuna yansıyınca Allen, Brickman, Diane Keaton ve Meryl Streep epeyce hu-

zursuz oldu. Sonra yavaş yavaş pek çok şey aydınlığa kavuştu. *Manhattan*'ın senaryosu hazırlanırken yazar, Allen ve Brickman ile bir söyleşi yapmıştı. Allen her zamanki becerikliliğiyle röportajı yapanın ağzından laf almış ve böylelikle yazarın yaşam öyküsünü öğrenmişti. Hoşuna gittiği için de bu gerçek öyküyü filmine katmıştı. Skandal olaylarından hep kaçınan Allen, sonunda ne yapıp edip Susan Braudy'yi dava açmaktan vazgeçirdi.

Taken in Marriage oyunu sürerken Don ile Meryl çocuk sahibi olmaya karar verdiler.

"Kesinlikle çocuk istiyorduk, çünkü çevremizde çok az çocuk vardı ve biz bunun eksikliğini hissediyorduk. Diğer meslektaşlarımız kariyerleri uğruna çocuktan vazgeçmişlerdi." Ama Meryl meslek hayatından vazgeçmeye de hiç niyetli değildi. O çocuk isteyen bir oyuncuydu, hepsi o kadar. "Neyse ki Don da yaratıcı bir yapıya sahip. Yaşamak için sürekli çalışmam gerektiğini, o benden daha iyi biliyor."

Don Gummer ise Meryl ile evliliği hakkında hep şunları söyler: "Ben insanlara bakmayı öğrenirken, Meryl de nesneleri incelemeyi öğreniyordu. İki insan arasında sevgi oluşturacak o kadar çok şey var ki; bizimki kökleri çok derinlerde yatan, karşılıklı güvendir. İşte bu nedenle de birbirimizin en iyi dostuyuz."

Hamileliğinin son aylarında çalışmayı bırakan Meryl, sadece bebeğini düşünür oldu. Tiyatro ve arkadaşları ile bağlantısını asla koparmadı. Onun can sıkıntısını biraz olsun azaltmak için dostları Norman Mailer ve Lynn Nesbitt, Gummer'lere partiler düzenlediler. Basın, elindeki bir parça pastayı Mailer'in ağzına sokmaya çalışan Meryl'in fotoğrafını yayınladığında Mailer gülerek "Her ikimizin de ortak bir yönü var," der. "İkimizin de eşi mükemmel bir sanatçı."

Don ile Meryl'in onuruna verilen bir sonraki partiyi, Milton Goldman ve L. Arnold Weissberger organize etmişti. Ko-

nuklar arasında Douglas Fairbanks Jr., Sidney Lumet, José Ferrer, Philip Anglim, Maureen Stapelton, Michael Moriarty ve Tennessee Williams gibi Amerika'nın tanınmış kişileri vardı. Tennessee Williams partide bulunan bir gazeteciye şu açıklamayı yaptı: "Bu ince, zarif ve ürkek kadının, benim *27 Wagons Full of Cotton* adlı eserimdeki Flora'yı canlandırmış olmasına inanamıyorum..."

Birkaç gün sonra Gummer'ler, ilk kez birlikte Avrupa'ya hareket ettiler. Elizabeth II adlı lüks yolcu gemisinin ilk durağı İngiltere'ydi. Meryl yolculuk süresini güvertede dinlenip, küçük gezintiler yaparak, doğacak bebeğini düşünüp hayranlarına imza dağıtarak geçirdi.

Tekrar Amerika'ya geri döndükten sonra Meryl, "Lamaze" yöntemiyle kolay doğuma hazırlanmaya başladı. Don, Battery Parkta bir yontu üzerinde çalışırken, Meryl de öğleden sonraları onun yanında açık havada oturuyordu. Akşamları birlikte Lamaze kurslarına katıldılar. Ne var ki 14 Kasım 1979'da küçük Harry Gummer (Gippy) bu yöntemle değil sezeryanla doğdu.

"Korkularım boşunaymış. Don yanımdaydı ve doğar doğmaz bebeği hemen kucağına almıştı. Dünyanın en kolay işiydi bence."

Basına oğullarının adını Hank Aaron koyacaklarını açıkladılarsa da, sonradan bu şakanın ciddiye alınacağından korkan Meryl hemen düzeltti: "Hayır, hayır. Tabii ki adı Harry Gummer olacak. Tıpkı babam ve kardeşim gibi."

Gippy Gummer annesinin yaşamında köklü değişikliklere neden oldu. Meryl, rollerini ele alışındaki ciddiyetle Amerika ve dünyadaki olaylarla yakından ilgilenir oldu. "Oğlumun kuşağı nüfus patlaması, çevre kirliliği, yeraltı kaynaklarının azalması sorunları ile bizim düşünemeyeceğimiz boyutlarda uğraşmak zorunda kalacak. Üstelik de sorunlar hep bizim düşüncesizliğimizin sonuçları."

Ayrıca nükleer silahların ve silahlanma yarışının da baş düşmam olmuştu.

Oğlunun doğumundan sonra Meryl'e çeşitli ödüller ve onur belgeleri yağmaya başladı. "Bir süre gazetelerin manşetlerinde ya Ayetullah Humeyni ya da ben vardık."

Harvard Üniversitesinin Hasty Pudding Klübü Meryl'i yılın kadını seçti. Daha önce Gertrude Lawrence, Elizabeth Taylor ve Katharine Hepburn gibi yıldızlara da verilen bir onurdu bu. Teşekkür konuşmasında Meryl, "kadınlara karşı küçümseyici davranışları" nedeniyle profesörlerle öğrencileri iğnelemekten geri durmadı.

Daha sonra New York'lu eleştirmenler de Meryl'i *Kramer Kramer'e Karşı* ve *Senatör* filmlerinden ötürü ödüllendirdi. Ne yazık ki, tören gecesi Gippy aniden hastalandı. Meryl oğlunu asla yalnız bırakmayacağından, babasından kendi adına ödülü almasını rica etti. Gece yarısına doğru Gippy'nin ateşi daha da yükseldi. Çaresiz kalan Gummer'ler oğullarını New York Hastanesine götürdü. Hastane kısa sürede muhabir ve fotoğrafçı dolmuştu. Bir yetkili bekleşen basın üyelerine açıklamada bulundu: "Küçük Gummer'in durumu, tüm bebeklerde sık sık görülen bir tür ateşli nöbettir."

Bu olay Meryl'i öylesine korkuttu ki, ilerde bebeğini yalnız bırakmasına neden olacak tüm yükümlülüklere sırt çevirmeye karar verdi. Bu nedenle, Allan Alda'nın İngiltere'ye yapacağı *Senatör*'ü tanıtma gezisine katılmayı da önce reddetti. Ancak annesi Mary Streep kızını bu geziye katılmaya ikna etti. Ayrıca Meryl'in rahat etmesi için bu geziye katılabilir ve torununun yalnız kaldığı saatlerde onunla ilgilenebilirdi.

Hastaneden çıkar çıkmaz, ana oğul ve anneanne birlikte Londra'ya hareket ettiler. Uçuş süresini azaltmak isteyen Meryl, Concord'da yer ayırtmıştı. Londra turnesi süresince Meryl zaman zaman, ailesinin mutluluğu için, kariyerini gözden çıkarmayı bile düşündü. Bir söyleşide şöyle demişti: "Ya-

şam gereksinimlerinden ve insan sevgisinden daha önemli hiçbir şey yoktur bence."

Anne Streep, kızının çok zor bir dönem geçirdiğini biliyordu. Kızı, nerdeyse tüm kariyerine sırt çevirmek üzereydi, ancak bir çözüm buldu. "Torunum Henry'ye Amerika'da sürekli bakamazdım. Bir dadı tutulmasını önerdim. En azından haftada bir iki gün için. Sakın yanlış anlamayın, torunuma bakmak istemediğimden değil bu, bence genç bir çiftin yanında sürekli bir anneannenin bulunması sakıncalıdır."

Meryl annesinin öğüdünü tuttu ve haftada iki gün Gippy'ye bakacak bir dadı buldu, artık o günler rahatça "sokağa" çıkabilecekti.

Meryl oğlunun doğumundan çok önce menajeri Sam Cohen ve Milton Goldman'dan, 1980 yılında onu Manhattan'dan "uzak tutacak" bir rol bulmalarını istemişti. "Onlara isterse ayda olsun, yeter ki günlük alışkanlıkların dışına çıkmamı sağlasın diye açıkladım."

Uzun araştırmalardan sonra Cohen, Meryl'e çok uygun bir rol buldu. John Fowles'un *The French Lieutenants's Woman* (Fransız Teğmenin Kadını) adlı romanındaki trajik kadın kahraman Sarah Woodruff'ı oynayacaktı. Meryl 1978 yılında Los Angeles film eleştirmenleri ödülü Golden Globe'u ve daha sonra da Oscar'ı aldıktan sonra, Fowles'un romanını filme uyarlamayı kabul eden yönetmen Karel Reisz ile bir film anlaşması yaptı.

Papp, programdan aniden çıkarttıktan yaklaşık bir yıl sonra *Alice Müzikalde* oyununu ikinci kez repertuvara almaya karar vermişti. Aradan geçen bir yıl içinde artık bir "yıldız" olduğunu kanıtlamış bir oyuncuya böylesi çocuksu rol yakışmayacağı gerekçesiyle menejerleri karşı çıksa da Meryl müzikalde yeniden rol almayı kabul etti. Papp'ın anlattığına göre Meryl müzikalin büyük başarı sağlaması düşüncesine tutkuyla sarılmıştı. Ama az kalsın Meryl yüzünden oyun rezil olacak-

tı. Provalar sırasında Meryl üşütmüş ve rahatsızlanmıştı. Gösteriden bir gece önce sesi de kısılınca, Papp çaresiz gala gününü bir hafta ertelemek zorunda kaldı. Sıkı bir tedavi ile (Asprin ve litrelerce portakal suyu) Meryl toparlanarak eski sesine kavuştu.

Eleştirmenler Meryl'i yeniden övgü yağmuruna boğdularsa da Meryl Streep gibi sanatsal yeteneği herkesce onaylanan bir yıldızın, ezgiden bu kadar yoksun bir müzikalde oynamasını eleştirdiler. *New York Times*'dan Rich, Meryl'in tıpkı "Carroll'un kahramanı gibi 'İç Beni' etiketli bir şişeden içip sonunda hem kalbini hem aklım bu gösteriye kaptırdığım" ileri sürdü.

Gummer'lerin evi, dadının da gelmesiyle artık yaşanır olmaktan çıkmıştı; Meryl bir keresinde, kendini bu evde en kalabalık saatteki bir metro vagonunda sandığını söylemişti. Hemen ailesi ve kendisi için daha büyük bir ev aramaya koyuldu. Komisyoncular Meryl'e saray benzeri villalar gösteriyorlardı. Oysa onun istediği, New York'tan pek uzak olmayan, çevresi yeşillikli küçük bir çiftlik eviydi. Sonunda Millertone'da aradığını buldu. Çevresinde 92 hektarlık çam ağaçlı arazisi olan ve bu yüzden Noel Ağacı Çiftliği diye anılan bu evi 140 000 dolara satın aldılar. Meryl'in yeni evinde güneş ve rüzgar enerjisi kullanılacaktı.

Çevre halkı Meryl'i benimsedi ve onu rahatsız edici davranışlardan kaçındı. Bir market sahibi Meryl için şunları söylüyordu: "O kocaman pembe gözlüklerini takmasa, kimse onu farketmeyecek bile." Bir diğer dükkan sahibi de: "Fiyatları titizlikle inceler ve alışverişte çek kullanır. Meryl Streep adını hiç kullanmaz, çekleri Mary Louise Gummer adıyla imzalar."

Noel Ağacı Çiftliğinde huzurlu bir yaşam başlamıştı. Ancak kendini bilmez bir kadın gazeteci, Meryl'in nerde ve nasıl yaşadığını bir yazısında en ince ayrıntısına kadar açıklayıver-

di. Sinirden küplere binen Meryl hemen kadına öfke dolu bir mektup yazdı: "Neden böyle bir şey yaptığınızı bana açıklamanızı istiyorum. Ben Kennedy'ler gibi yaşamak istemiyorum ki! Ayrıca, arazimin çevresinde beni koruyacak ne bir duvar ne de dokuz bekçi köpeğim var."

Kadın gazeteci, yaptığından utanarak Meryl'den içtenlikle özür diledi; ancak fotoğrafçı ve meraklılar çoktan evinin çevresini sarmışlardı bile. "Milyonlarca insan sanki 'Haydi Meryl'i Bul' oyunu oynuyordu. Nereye baksam, kameralı bir yüzle karşılaşıyordum...."

Her şeye rağmen evinin etrafını duvarla çevirmeyi reddetti. Ancak John Hinckley adlı birinin, Başkan Reagan'a suikast girişiminde bulunmasından sonra bazı güvenlik önlemleri aldırttı. Söylentiye göre de birkaç koruma görevlisi tuttu.

Meryl, bugün tanınmadan gidebileceği bir yerin olmamasından hâlâ yakınır. "Bence, Greta Garbo ve Cary Grant gibi sanatçılar, sırf bu 'merak çılgınlığına' dayanamadıkları için film dünyasından çok erken ayrıldılar. Şöhretin ağır bedelini kim yaşam boyu ödemek ister ki?"

Fransız Teğmenin Kadını

"Yüzü güzel değildi.... ama
unutulmayacak kadar hüzün doluydu."

John Fowles

Meryl, *Kramer Kramer'e Karşı*'nın çekimleri sırasında Stanley Jaffe'nin ona söyledikleri hiç aklından çıkmıyordu. Gelecek filminde trajik bir kadın kahramanı canlandırırsa uluslararası üne kavuşacağını ileri sürmüştü Jaffe.

John Fowles'un romanındaki kadın kahraman bu tanıma çok uymaktaydı. Thomas Hardy'nin *Tess of d'Urbervilles* adlı romanındaki kadın tipi gibi, Sarah Woodruff da kendi kafasına göre yaşamak isteyen bir kadındır. Ancak Fowles'un romanı, sadece toplumun tayin ettiği çizgide yürümeyi reddeden bir kadının portresi olmakla kalmaz, aynı zamanda Victoria dönemi yazarlara da bir övgüdür. Darwin, Dickens, Freud, Marx ve Jane Austen gibi ünlü yazarları, alıntılarla romanında ölümsüzleştirmeye çalışmaktadır.

Fowles, romanının kadın kahramanım bir keresinde şöyle tanımlamıştır: "Bazı karmaşık ve psikolojik nedenlerle, çevresindekilere yabancılaşan genç bir kadın, genç bir adamın ona olan aşkım kullanarak özgürlük ve kendini gerçekleştirme uğruna savaş verir."

Fowles, okuyucularını memnun edebilmek için romanını iki ayrı biçimde sonuçlandırır: Biri Feder Ibsen üslubunda, diğeri ise Dickens duygusallığında iki ayrı son.

1969 yılında yayınlanan roman, çok sevilip tutuldu. Kısa sürede dört milyon sattı ve onsekiz dile çevrildi. Hollywood hemen film haklarının peşine düştü. Beş ünlü yönetmen romanı incelemeye koyuldu.

Koleksiyoncu ve *Sihirbaz* filmlerinin başarısızlığını hatırlayan yazar Fowles, bu romanının çekim iznini ilk önce arkadaşı Karel Reisz'e verdi. Çünkü Reisz'in filmleri genelde hareketli ve renkli bir anlatıma sahipti. Ne var ki, Reisz o sıralar-

da, *Isadora* filminin çekimleri ile uğraşıyordu. Ayrıca Fowles'un romanının film uyarlaması, senaryo açısından oldukça zor olacaktı. Reisz'in bu konudaki kararsızlığı nedeniyle senaryo hazırlıkları *Julia* filminin yönetmeni Zinnemann'a verildi.

Dennis Porter ile Zinnemann oturup doğru dürüst bir senaryo hazırladılar. Ama Zinnemann kafasındaki Sarah Woodruff rolüne uygun bir oyuncu bulamayıp projeden vazgeçti. Sonra Mike Nichols ve Franklin Schaffner kitabı ele aldılarsa da onlar da işin altından kalkamadılar. Richard Lester'i Lindsay Anderson, onu da Michael Cacoyannis izledi.

Yönetmenlerden biri ekibiyle filmdeki olayların geçtiği yerde yaptığı altı haftalık bir ön çalışmanın sonunda sinir krizi geçirince, bu tasarıdan tamamen vazgeçilme noktasına gelindi. Reisz bunu öğrenince, tehlikeyi göze alıp filmin yönetmenliğini tekrar üstlendi.

Senaryo çalışmalarında kendisine yardımcı olabilecek birini aramaya başladı. Sonuçta İngiliz yazar Harold Pinter'ı buldu. Pinter, romandan senaryo çıkartmakta epey deneyimliydi. Örneğin, 1971'de Joseph Losey tarafından filme çekilen, L. P. Hartley'in *Arabulucu* adlı romanının senaryosunu hazırlamıştı. Pinter, Fowles'un anlatım biçimini bozmadan, ama romana da sıkı sıkıya bağlı kalmadan, güzel bir senaryo yazabilecek yetenekteydi. Reisz, Pinter'a güveniyor ve inanıyordu. Ayrıca, Pinter romandaki her söze sadık kalacağına da söz vermişti. Fowles, romanının geleceğinden emin ve rahatlamış bir halde artık bu konuyla ilgilenmemeye karar verdi.

Çek asıllı yönetmen Reisz, bu filmle ilgili olarak daha sonra şu açıklamayı yaptı: "Romanı ilk okuyuşta sevmiştim. Üstelik film yapmaya uygun görünüyordu. Yanlış bir çağda yaşamış, olağandışı bir kadının şahane öyküsüydü. Bundan başka Fowles, 19. yüzyıla ait bir öyküyü, günümüzün görüş

Meryl, Sarah Woodruff rolünde

Fransız Teğmenin Kadını

açısı ve bilgisi ile bize aktarmıştı. Bu özellik, çekimlerde biraz zorluk çıkaracaktı belki ama projeyi de daha çekici hale getiriyordu."

Önce, 20. yüzyılda yaşayan birinin, anlatımcı olarak filmi yorumlaması düşünüldü. Ancak izleyici bu anlatıcı tipini pek sevmeyebilirdi. Bu görüşten hemen vazgeçildi. Öte yandan sadece Sarah'ın öyküsüne bağlı kalmak da romana haksızlık olacaktı. Reisz ve Pinter bu ikilemi çözmek için üç hafta kafa patlattılar; sonunda en ideal çözümü buldular. Sarah ile Charles arasındaki aşk, film içinde film olarak anlatılacak, çekim çalışmaları sırasında kadın ve erkek oyuncu birbirine aşık olacaktı. Bu yolla iki değişik son sorunu da çözülmüş oluyordu: Film içinde film mutlu sonla biterken oyuncular arasındaki ilişki bozulur.

Reisz, Pinter ve Fowles, Sarah rolü için Vanessa Redgrave'i düşünüyorlardı. Zaten daha önce Reisz *Isadora* filminde Redgrave'le birlikte çalışmıştı.

Ama bu arada Bayan Redgrave popülaritesinden çok şey kaybetmişti. Öte yandan, Julie Christie, Faye Dunaway, Sissy Spacek, Debra Winger, Charlotte Rampling, Diane Keaton ve Glenda Jackson da Sarah Woodruff tipinin gerçek ruhunu yansıtacak kadar iyi ve yeterli değildi.

Karel Reisz, nerdeyse umutsuzluğa düşmek üzereydi; tam o sırada bir partide Meryl Streep adını duydu. Aslında onu Shakespeare'in *Hırçın Kız* oyunundan tanıyordu. Çıkarttığı Katty tipi olağanüstüydü. Özellikle son sahnedeki akılcı

Yönetmen Karel Reisz, Meryl Streep ve Jeremy Irons

çözümü gerçekten çok başarılıydı. Meryl, Katty'yi kocası tarafından eğitilen ve ezilen bir kadın olmaktan kurtarmış, güçlü, sevecen, işbirliğine hazır, ama sevgisi uğruna kişiliğinden ve gururundan da asla vazgeçmeyen bir kadın yapmıştı.

Reisz, Meryl ile derhal bağlantı kurdu. "Ona, boş zamanı olup olmadığını sordum. Benimle çalışmasını istedim. Bir süre kararsız kaldıktan sonra önerimi kabul etti. Sözleşmeyi imzaladıktan sonraki günlerde düşlerim gerçekleşmeye başladı. Meryl her bakımdan mükemmel bir oyuncu; sözlere gerek kalmadan yüz ifadesiyle izleyiciye duygularını aktarabiliyor. Sarah rolü için çok önemli bir yetenekti bu, çünkü Woodruff çoğunlukla duyguların dalgalanması içinde bocalayıp duran bir kadındı. Meryl ise bu duygusallığı, gözleri ve dudaklarıyla anlatmayı çok iyi biliyor. Sarah Woodruff, filmde anlaşılmaz, gizemli ve olağandışı davranan bir kadın tipidir; ancak kendini seven bir kadın olduğu da söylenemez."

Meryl, bu filmin sözleşmesini imzalamadan önce uzun uzun düşünmüştü. Sinema izleyicisi artık onu tanıyordu; ama şimdiye kadar henüz başrol oynamamıştı. Sarah rolüyle izleyicide olumsuz bir imaj bırakmak istemiyordu. Ama Jaffe, bir süre önce Meryl'e artık trajik bir kadını canlandırmanın zamanı geldiğini söylememiş miydi? Meryl sözleşmeyi imzaladı.

United Artists "çaresizlerin cesareti" ile umudunu Meryl'e bağladı. Ne de olsa bu filme 9,5 milyon dolar yatırılacaktı.

Bir Hollywood söylentisine göre, Meryl erkek oyuncu seçimini ilgiyle izlemiş. Adaylar arasında Robert De Niro, Robert Redford, Al Pacino, Jack Nicholson ve Paul Newman gibi ünlülerin ismi geçiyordu. Meryl'in tercihi ise Anthony Andrews'du. Andrews ile *Brideshead'e Dönüş*'te oynamış olan Jeremy Irons adaylar arasına sonradan katıldı ve rolü aldı. Meryl, Irons'ın deneme çekimlerini pek beğenmedi. "Aman

Düşünceli bir Sarah

Tanrım, daha yakışıklı birini bulamaz mıydınız?" diye haykırdığı söylenir.

Sarah Woodruff rolü için Meryl'e 350 000 dolar ödendi. Bu ücret, Hollywood standartlarına göre oldukça az sayılır. Meryl, alacağı ücrete pek aldırmıyordu, onun için filmin sanatsal değeri çok daha önemliydi. "Sizce hangisi daha iyi? Beş para etmez, sonradan utanılacak bir film için çok para almak mı, yoksa daha az parayla gerçek bir film mi? Ben ikincisini yeğlerim her zaman!"

Hem sonra bu para ile oğlu Henry'ye bir dadı tutabilecek, kendisi ve Don için de Kensington'da bir daire kiralayabi-

lecekti. Çekimleri yurtdışında yapılan bu ikinci filminde (birincisi *Soykırım*'dı) ailesinin yanında olmasına rağmen, Meryl oldukça vatan hasreti çekti. Daha sonra Don, bir sergi kataloğunun hazırlanması için Manhattan'a geri dönünce, Meryl'in özlemi daha da arttı. "Ama yapacak başka bir şey de yoktu. Çekimlerin yapıldığı Lyme Regis'de kaldığımız beş hafta süresince beş yüz dolarlık telefon konuşması yaptık."

Meryl'in morali John Fowles'un bir demeci üzerine aniden bozuldu. "Sarah tipi, bence Meryl'in dış görünüşüyle hiç uyuşmuyor," demişti John Fowles. "Sarah'ın daha esrarlı, iri gözleri var. Meryl'in yüz hatları ise oldukça sıradan."

Bu yetmedi, Reizs, Meryl'i başkası tarafından konuşturma isteğini duyurdu. Sarah'm İngiliz aksanını Meryl'in verememesinden korkuyordu. "Meryl ilk başlarda çok huzursuzdu. Onu rahatlatmaktı amacım." Ama Meryl için çözülmeyecek bir oyunculuk sorunu yoktur. Filmde yabancı bir sesle konuşma fikri hiç de hoşuna gitmemişti. İngilizce dersleri almaya karar verdi. Çekimlerden oniki hafta önce, Barbara Markham'ı hoca tuttu. Birlikte Jane Austen ve George Eliot gibi İngiliz yazarların eserlerini yüksek sesle okuma çalışmalarına başladılar. Saatler süren alıştırmaların sonunda, Meryl giderek Sarah gibi konuşmaya başladı. Çocukluk arkadaşlarından biri telefonda sesini tanımayınca, Meryl sonunda amacına ulaştığını anladı.

Dil sorunu böylece çözümlendikten sonra bu sefer de başka bir korku, *Sophie'nin Seçimi*'nde de yakasını bırakmayacak bir korku Meryl'i huzursuz etmeye başladı. Makyaj uzmanlarının yaratacakları mucizeye ve kıvırcık kestane rengi saçlara rağmen, "Tizian'ın bir tablosu"ndan fırlamış biri kadar güzel olamamaktan endişe ediyor, uykusuz geceler geçiriyordu. "Viktoria dönemi edebiyatında 'yasaklanmış duygu' olan ihtiras, çoğunlukla koyu renk saçlarla simgelenirdi. Oysa çok koyu saçın beni yaşlandırdığını bildiğimden, kestane

rengi olmasını önerdim. Daha sonra, filmimi izlerken, keşke daha güzel olsaydım, diye düşünmeden de edemedim."

Görüntü yönetmeni Freddy Francis, Meryl'in bu görüşüne katılmıyor. "Açıkça söylemek gerekirse, Meryl ilk bakışta sıradan güzellikte bir kadındı. Çekimler sırasında değişmeye başladı. Kameranın arkasında ona bakarken, yüzünde sihirli ve çekici bir anlam gördüm. Çok az yıldızda görülen ve sadece kameranın görüp saptayabildiği büyüleyici bir yüz...."

Yıllar sonra Meryl, çekim ekibinin kendisini çok ürküttüğünü itiraf eder. "Bana karşı o kadar naziktiler ki! İngiliz nezaketi dersem ne demek istediğimi anlarsınız herhalde."

Settekilerin hepsi İngilizdi. Amerika'da yeni isim yapmaya başlayan Meryl'i pek tanımıyorlardı. Ekipdekilerden biri "Onu hiç tanımıyorduk," diyor. "Tek bildiğimiz, Amerika'da ünlü olması gerektiğiydi. Yoksa onu bu kadar nazik ellerle tutmazlardı."

O bir yıldızdı madem, ona göre davranılmalıydı. Ancak Meryl, alışılmış o şımarık yıldız imajından çok uzaktı. Çekim aralarında Sarah kimliğinden sıyrılıp çıkıyor, beş aylık oğlunu emziren bir anne oluveriyordu. Geri kalan zamanlarda da dadı Eileen Prescott, küçük "Gippy"nin yanından hiç ayrılmıyordu.

The French Lieutenant's Woman (Fransız Teğmenin Kadını) Charles Smithson'un, Lyme Regis kasabasının bentlerinde o gizemli kadına rastlaması ve daha ilk bakışta kadının çekiciliğine kapılmasıyla başlar. Oyuncu Anna aynada makyajını bir kere daha kontrol eder. Sonra yavaş yavaş bendin üzerinden denize doğru ilerler. Arabalar görüntüden çıkar, kameralar ve projektörler yok olur ve seyirci birdenbire kendini 19. yüzyılın Güney İngiltere'deki balıkçı kasabası Lyme Regis'te bulur. Londralı bir jeolog olan Charles Smithson (Irons), burda tanıdığı Ernestina Freeman'a (Lynsey Baxter) aşık olur ve ona evlenme teklif eder. Sahilde birlikte yürürler-

ken, dalgalı denize rağmen bendin üzerinde duran bir kadın Charles'ın dikkatini çeker. Ernestina'nın kendisini engellemesine aldırmadan kadını uyarmak için seslenir. Sesi rüzgarın uğultusuna rağmen kadına ulaşır. Esrarlı kadın, sesin geldiği yöne döner, bir an için anlatılmaz güzellikteki yüzü görünür. Bakışları birleşir. Ve kadın Charles'ın uyarılarına aldırmayarak tekrar denizden yana döner. Kasaba sakinlerinin "Fransız Teğmenin Fahişesi" adını taktıkları Sarah Woodruff (Streep) ile Charles'ın ilk karşılaşmaları böyle olur. Charles, onun toplum tarafından dışlandığını bile bile yine de kadını bulup ona yaklaşma yolları arar. Sonunda kadınla tanışır. Kasabalılara göre, yaralı bir Fransız subayıyla ilişkisi yüzünden kadına bu ad takılmıştır. Charles ona yardımcı olmak ister, Londra'ya taşınmasını, kasabayı terketmesini önerir. Ama Sarah bu öneriyi reddeder: "Londra'ya gidersem... burda bana takılan ad gerçek olur. İffetsizliği kendim seçtim, beni hayatta tutan tek şey de o zaten."

Sarah, yazgısının kurbanı olduğuna öylesine inanmıştır ki, artık aşağılanmaktan ve acı çekmekten zevk almaktadır. (Sırf bu yüzden, evlenmemiş yaşlı bir kadının yanında, onun tarafından aşağılanmayı göze alarak çalışmaya razı olmuştur.)

Charles her geçen gün Sarah'ın gizemli varlığının etkisine biraz daha kapılır. Bir süre sonra Sarah'ın işinden ayrıldığını duyunca vicdan azabı içinde kıvranarak onu aramaya koyulur. Sonunda onu bulur ve kasabadan ayrılıp gitmeye razı eder.

Avukatının aracılığıyla Sarah'a gizlice 50 pound para gönderen Charles'ın tek şartı Sarah hakkında bundan böyle hiçbir şey duymamaktır. Ama sonra dayanamayıp arkadaşından Sarah'ın adresini ister. Sarah'a mektup yazarak aralarındaki bu duruma son vermek istediğini söyler. Ama mektubu son dakikada postaya atmaktan vazgeçer. Kalkıp Sarah'ı görme-

Birlikte geçirdikleri ilk gece Charles tüm gerçeği öğrenir

ye gider. Kadınla karşılaştığında, yine onun cazibesine kapılır ve aldığı kararı unutur. Geceyi birlikte geçirirler, Charles şaşkınlık içinde Sarah'ın hâlâ bakire olduğunu öğrenir. Bu arada Sarah, Charles'a ilk görüşte aşık olduğunu açıklar. Hiçbir zaman bir Fransızla ilişkisi olmadığını da ilave eder. Artık mutlu olmalarına hiçbir engel kalmamıştır; ancak Sarah, yazgısından kurtulamayacağı inancıyla bu mutluluğa sırt çevirir ve ortadan kaybolur.

Charles'ı çok zor günler beklemektedir. Ernestina, Charles'la nişanı bozmaya yanaşmamaktadır. Verdiği sözü tutmadığı için Ernestina'nın babası Charles'ı dava eder. Sonuçta, Charles bir İngiliz centilmeninin sahip olduğu bütün hakları yitirir. Mahvolmuş bir halde Londra'ya döner, bir yandan da genelev ve işçi mahallelerinde Sarah'ı aramaktadır. Sarah'a benzeyen bir sokak kadınıyla bir gece birlikte olur. Kendini unutmak istemektedir.

Aradan üç yıl geçer, Charles bir gün Sarah'ın izini bulur.

Karel Reisz ve Meryl Streep bir sahneyi tartışırlarken

Sarah, bir mimarın evinde çalışmaya başlamıştır. Karşılaştıklarında, Sarah ona davranışlarının nedenini açıklar: "O zamanlar, içimdeki çılgınlığı atamıyordum, acı ve nefret tüm benliğimi kaplamıştı. Sizin sözlü olduğunuzu bile bile kendimi kollarınıza attım. Buna hakkım yoktu. Aşağılık bir davranıştı bu. Daha sonra pişmanlıkla, aramızdaki duyguyu yoketmem gerektiğini düşündüm."

Artık Charles'ı yeniden görebilirdi ve görmek de istiyordu. Çünkü iç huzuruna kavuşmuştu. Charles, Sarah'ın iç dünyasında yaşadığı bu çelişkiyi çok iyi anlamıştır, onu affeder ve sonunda özledikleri mutluluğu yakalarlar.

Bu filmin en büyük özelliği, geçmişle günümüz arasındaki sürekli "gidiş geliş"lerdir. Film iki ayrı zaman diliminde yaşanan birbirine paralel iki aşk öyküsü anlatmaktadır. Sarah Woodraff'ı canlandıran Anna, Charles rolünü oynayan Mike'a aşık olur. Her iki oyuncu da evlidir. Ama birden ken-

Meryl Streep ve Jeremy Irons ünlü söyleşiden önce

dilerini Viktorya dönemi tipleriyle aynı ruhsal girdabın içinde bulmuşlar, giderek "düşle gerçeği," bu durumda filmle gerçek hayatı birbirine karıştırmışlardır.

Viktorya döneminde geçen esas öyküyü ondört kez bölen ikinci öykü nereye varmak istediği başlarda belli olmadığından önceleri kafa karıştırıyor. Sonra bu "karmaşa" giderek önem kazanıp dramatik olayın daha iyi vurgulanmasını sağlıyor.

Senarist Pinter, bu yolla Fowles'un romanındaki ikinci seçeneği de filmin içine yerleştirmeyi başarmıştır: 19. yüzyılın Sarah'ı ile Charles'ı mutlu son beklerken, günümüzün çağdaş öyküsü ayrılıkla noktalanır. Filmi tamamlamaları şerefine verilen partide Anna, "Sarah" düşünden sıyrılıp kendine gelir. Filmin özel yaşamına ne denli etki yaptığının bilincine varmıştır. Artık asıl gerçeğe, yani yaşadığı günlük hayata geri döner. Mike'a hiçbir açıklama yapmadan setten ayrılır. Anna'nın yok olduğunu çok geç farkeden Mike arkasından acı acı bağırır, ama Anna'yı filmdeki ismiyle, Sarah diye çağırmaktadır.

Neil Sinyard, filmle ilgili olağanüstü denemesinde şöyle demektedir:

"Film, sadece 20. yüzyılın cinsel özgürlüğünün karşısına Viktorya döneminin bastırılmış cinselliğini çıkartmakla kalmamış, oyunculuk, insanın hayatta oynadığı roller üstüne gerçek bir alegoriye dönüşmüştür. Viktorya dönemi, ardında gerçek duyguların gizlendiği ve Londra'nın günümüzdeki kokuşmuş yaşantısının tam anlamıyla zıddı olan sahte bir iffet ve sorumluluk abidesi olarak yansıtılıyor. Tüm toleransına rağmen modern çağın da yasaklar ve kurallarla dolu olduğunu ise Mike'm evine davet ettiği ikiyüzlü topluluk kanıtlar. Bu davet sahnesi, aldatmacanın, ucuz bahanelerin, hilenin ve poz yapmanın muhteşem bir tablosudur. Böylece 19. yüzyılın ikiyüzlülüğünden bir kıvılcım günümüze de sıçramış olur."

Film gösterime girdikten sonra, "modern aşk öyküsünün" Viktorya dönemi aşkı karşısında çok daha ucuz bir şekilde ele alınmış olduğu eleştirileri yükseldi. Yönetmen Reisz bu konuda şunları söyler: "İkinci aşk öyküsünün donuk ve sıkıcı olduğu eleştirisi yapıldı. Aslında hakları da yok değildi hani! Ama bizim amacımız, Viktorya dönemindeki esas öyküyü daha belirgin bir biçimde ortaya çıkarmaktı. Anna ile Mike ise ilişkilerinde çok daha başka koşullarda ve deneyimlerden hareket ederler."

Irons, Meryl'in çalışma tekniğinden önceleri pek hoşlanmamıştı. Hatta onu çok itici bile buluyordu. Zamanla onun tarzına alıştı: "Beni iliklerime kadar kemiren bir dişi kaplana benziyordu. İstediğini elde edinceye dek peşimi bırakmıyordu. Bir sahnenin çekiminde epey zorlanıyordum. Meryl bana yaklaştı ve şöyle dedi: 'Çok zor olduğunu biliyorum... ama başarmalısın. Kolay olmaşa da."

Irons, o andan itibaren kendini tamamen Meryl'in yönetimine bıraktı. Jeremy'in bu teslimiyeti, gururunu ve kibrini bu şekilde yutmayı başarması yönetmeni bile şaşırtmıştı. "Irons sonunda mükemmelliyetçi biriyle çalışmanın kendi oyununa da ancak yararlı olabileceğini kavramıştı."

Ama Jeremy, kendince "intikamını" aldı. Film çekimi tamamlandıktan sonra yapılan bir söyleşide, Meryl ile arasında duygusal bir ilişki olduğunu söyledi. "Duyguları en çıplak halleriyle yansıtabilmek için birbirimize aşık olduk. Sizin anlayacağınız yatak sahneleri gerçektir."

Basına yazacak konu çıkmıştı böylece. Ne de olsa Meryl o güne kadar yalnızca meslek hayatından "yavan" bilgiler vermekle yetinmiş, özel hayatı hakkında tek bir kelime bile anlatmamıştı. Üstelik hap, içki alışkanlığı olmadığı gibi evliliği de pürüzsüz yürüyordu. Boş durmayan Hollywood dedikodu yazarları, Meryl'in filmde Irons'a bakışlarındaki içtenliğin, bu söylentinin gerçekliğine bir kanıt sayılabileceğini ileri sürdü-

ler. Gazete ve dergiler aylarca bu "skandal" üzerinde durdular.

Meryl de bunların altında kalmadı. "İki meslektaş" arasındaki aşk sahnelerinin başarısını "sadece yönetmen Reisz'in üstün yönetimine" borçlu olduğunu belirtti. Hepsi bundan ibaretti.

Bundan ayrıca ders de çıkarttı: Bugün onunla söyleşi yapmak, Başkan Reagan'la görüşmekten daha zordur. Alexander Cohen, Meryl'den Tony ödüllerinin dağıtım töreninde ev sahipliği yapmasını istediğinde Meryl bunu hemen reddetti. Irons olayının yeniden gündeme gelmesinden korkuyordu. Ancak uzun dil dökmelerden sonra Cohen onu hiç değilse bir ödül vermeye ikna edebildi. Meryl de ödülü sahibine herhangi bir konuşma yapmadan veriverdi.

Gecenin Sessizliğinde

"Adınız nedir, mutlaka öğrenmeliyim!"

James Stewart, Vertigo'da

Meryl'e 1981'de Dorthmouth Kolejinin fahri doktorluk ünvanı verildi. Bir süre sonra da yönetmen Robert Benton'un yeni filminde ona başrol önerdiği duyuldu. Bu haberi alan basın yine Meryl'in peşine düştü.

Gummer ailesi nereye gitse basını karşısında buluyordu. Fotoğrafçıların flaşları Meryl'i çok kızdırıyordu. O yüzden Tennessee Williams'ın üç tek perdelik oyununu bile rahat rahat seyredememişti. Oysa oyunda kayınbiraderi Jack Gummer'in yanısıra arkadaşı Susan Castrilli de rol almıştı.

Time dergisinden fotoğrafçı Ted Thai'den, belirli yerde, örneğin metroda, alışverişte ya da yürüyüş yaparken fotoğraflarını çekmesini, sonra da artık peşini bırakmalarını istedi. Bu resimler *Time*'ın Eylül 1981 sayısında "Büyülü Meryl" başlıklı bir makaleyle birlikte çıktığı zaman, *Daily News*'ten Katlenn Caroll şunları yazdı: "Resimler, hakkında yazılan yazıdan daha gülünç. Streep bir pencereden, kameraya doğru baştan çıkarıcı bakışlar atıyor. Bir başka resim onu metroda, asık suratlı yolcular arasında, zevksiz, omuzları açık, dekolte bir giysi içinde gösteriyor, hem de kadınlara sarkıntılığın çok yaygın olduğu bir bölgede."

Meryl, meslek yaşamında ilk kez yüzde yüz inanmadığı bir film projesini onaylamıştı. Film New York'ta çekilecekti, ayrıca Benton'un dostluğunu yitirmemek için bu filme "evet" demişti. Çekimler de ailesine çok yakın olacaktı ve her an eve gidip gelmesi mümkündü.

Benton için film konusu pek yeni bir tasarı sayılmazdı. Daha önce *Bad Company* filmini çekerken, *In the Still of the Night* (Gecenin Sessizliğinde/Gece) için de bazı ön tasarılar yapmıştı. "O sıralar David Newman'la bana Hitchcock'un *Kiracı* filminin tekrarını çekmemiz önerilmişti. Ama biz reddettik. Konuyu zaten mükemmel olarak işlemiş olan Hitchcock'un yapıtına müdahale etmek istememiştik."

Ama hiç eskimeyen "Karındeşen Jack" konusu bir süre sonra onları yine de kendine çeker. Yalnız, cinayeti bu kez erkek değil, bir kadın işlemelidir.

Benton, *The Late Show* ve *Kramer Kramer'e Karşı* gibi filmlerdeki başarısından sonra Karındeşen Jack projesini yeniden ele aldı. "*Kramer Kramer*'den olabildiğince uzaklaşmak zorundaydım."

Benton'un ona başka her yönetmenden daha fazla hareket serbestisi sağladığını bilen Meryl, Brooke Reynolds rolünü birlikte geliştireceklerini öğrendiğinde çok sevindi.

Gecenin Sessizliğinde adlı film, tipik bir New York görüntüsüyle başlar. Bir adam, araba çalmaya çalışmaktadır. Arabanın kapılarını inatla zorlar, açmaya çalışır. Kapılardan biri şans eseri açılır, ama adamın sevinci kursağında kalır: Bir erkek cesedi ayaklarının dibine yuvarlanıverir. Boğazı kesilmiştir. Birkaç gün sonra, Dr. Sam Rice (Roy Scheider) muayene odasında, karısından boşanmasının kesinleştiği haberini alır. Henüz bu haberin heyecanı içindeyken, kapı açılır, içeri genç, çok sinirli bir kadın girer. Adı Brooke Reynolds'dur (Meryl Streep). Birkaç gün önce ölen adamın sevgilisi ve iş arkadaşıdır. Dr. Sam'dan, ölen adamın saatini karısına göndermesini ister. Polisi işe karıştırmak istememektedir. Tam o sırada cinayet masasından Joseph Vitucci (Joe Grifasi) doktoru görmek istediğini haber verir. Brooke paniğe kapılır ama Dr. Sam onu başka bir kapıdan dışarı çıkarır.

Meryl Streep ve Roy Scheider

Polis iki yıldır doktorun hastası olan ölen adam hakkında bilgi almak istemektedir. Ancak Sam, susma hakkını hatırlatarak bu konuda konuşmak istemediğini açıklar. Vitucci'nin, katilin bir kadın olduğuna dair deliller olduğunu ileri sürmesiyle işler karışmaya başlar.

Polisin bu iddiası Sam'ı adeta büyüler. Kendisi gibi psikiyatrist olan annesi (Jessica Tandy), oğluna bu ilginin gerçek nedenini açıklar: Sam, kendi sorunlarından bu yolla kaçmak istemektedir.

Sam ise olayın gerçekten etkisinde kaldığını belirterek annesinin tıbbi açıklamalarını kabul etmez. Ölen adam hakkındaki raporları bir kez daha okur; dikkatini çeken bazı ipuçları keşfeder. Geri dönüşlerle, George Bynum'un (öldürülen adam) yaşamı izleyiciye yansıtılır.

Ölmeden kısa bir süre önce doktoruna gördüğü bir düşü anlatmıştır: Bu düşte George, bir patikadan geçerek ıssız bir eve ulaşır. Evin çatısında bir kedi oturmaktadır. Pencerelerden birinin arkasında, bir kız çocuğu belirir. George eve girer ve bir dolaptan büyük, yeşil bir kutuyu almak ister. Tam o sırada, beyaz renkli vahşi bir kuşun saldırısına uğrar, kuşa karşı kendini savunur. Birdenbire küçülen kutuyu cebine sokar. Neden sonra, küçük kızın odadaki varlığını sezer. Kız eski bir koltukta oturmakta, kucağında tuttuğu oyuncak ayının gözünü oymaktadır. Kan akmaya başlar ve kızın üstü lekelenir. George panik içinde kaçmak ister. Dar bir koridordan geçerken ardına bakar, kız kendisini izlemektedir. Odalardan birine dalıp kapıyı ardından kilitler. Balkon kapısına yaklaştığında fırtınanın camları zorladığını farkeder. Dehşetle geriye çekilirken yeşil kutuyu kaybeder. Tekrar balkondan yana baktığında, rüzgarın balkon kapısını açtığını görür. Küçük kız kanlı gözlerle balkonda durmuş ona bakmaktadır. Düş burda biter.

Psikiyatristin olaya ilgisi giderek artmaktadır.

Dr Rice (Roy Scheider) Brooke'tan (Streep) çekinmektedir

George'un gizemli sevgilisi ile daha yakından ilgilenmeye başlar. Muayenehanedeki karşılaşmadan sonra Brooke ile bir kez daha karşılaşmış, kadın ona antika bir vazo hediye etmiştir. Sam bir akşam ona gider, ama kapıyı kimse açmaz. Dönüp giderken yolda onu görür. Dosdoğru Central Park'a gitmektedir. Akşam karanlığında parktan geçmek, cinayete davetiye çıkarmak gibi bir şeydir.

Sam Brooke'a yetişmek ister, tam o sırada bir tünelin altından geçmektedir. Aniden bir hırsızın saldırısına uğrar, adam Sam'ın ceketini ve parasını alıp karanlığa karışır.

Ertesi sabah, hırsız boğazı kesilmiş olarak parkın ıssız bir köşesinde bulunur. Sam, katilin aslında kendisini beklediğini ve yanlışlıkla hırsızı öldürdüğünü anlar.

Karmakarışık duygular içindeyken, Brooke onu bir açık artırmaya davet eder. Kadının bürosuna girdiğinde, onun aceleyle bir gazete parçasını çekmecesine sakladığını farkeder. Açık artırma sırasında bir fırsatını bulup kadının çekmecesini açar. Telaş içinde gazete kupürünü okumaya çalışırsa da, hiçbir şey anlamaz, çünkü yazılar İtalyancadır. Yine de başlıktan ve bazı sözcüklerden, bunun bir cinayet haberi olduğunu sezer. Brooke Floransa'da da bir adamı öldürmüştür. Elindeki yazıyı daha dikkatle incelemeye çalışırken kapı açılır ve Brooke içeri girer.

Sam, bir işi çıktığını söyleyerek kadından hemen uzaklaşır. Kapıdan çıkarken polis memuru Vitucci'ye rastlar, o da Brooke'u aramaktadır. Brooke'u polisin elinden kurtarmayı tasarlar; bunun nedenini kendine de açıklayamamaktadır. Sırf Brook'u uyarmak için açık artırmaya katılır. Bir tablo 15.000 dolara üstünde kalır. Parayı ödeyeceğine dair düzenlenen makbuzun arkasına Brooke için bir not yazar. Brooke kimseye sezdirmeden binadan çıkar ve uzaklaşır.

Ona yardım edebilmek için Sam, Brooke'un arkadaşı Gail'den (Sara Botsford) Brooke'un Long Island'a, annesinin evine gittiğini öğrenir.

Sam, Brooke'un peşinden gider ve orda onun yaşamındaki o karanlık gerçeği öğrenir.

Floransa'da ölen adam, Brooke'un babasıdır. Brooke'u annesi büyütmüştür. Ancak henüz yatılı okula giderken annesi de ölünce, yalnız kalmış, Floransa'daki babası onu yanına almıştır. İki yıl sonra, Brooke 18 yaşını doldurduğunda annesinin mirası ona kalacaktır. Tam o sırada, annesinin ölmeden önce ona yazdığı bir mektup eline geçmiştir. Kadın, kızını babasına karşı uyarmaktadır. Brooke'un parasında gözü olduğu için kızıyla ilgilenmektedir. Okuduklarından ürken Brooke mutsuzluk içinde kiliseye sığınmış, babası peşinden gelerek onu sevgisinin gerçekliğine inandırmaya çalışmıştır. Ama an-

nesiyle ilgili bir şaka yapınca Brooke, annesinin haklı olduğunu anlamıştır. Adam kızını kucaklamak ister gibi yaparak Brooke'u parmaklıklara doğru itmiş, panik içinde kalan Brooke da babasını kendisinden uzaklaştırmak istemiş, dengesini kaybeden adam aşağı yuvarlanıp ölmüştür.

George, bu olayı öğrenmiş, kendini terkederse bu olayı herkese anlatacağını söyleyerek Brooke'a şantaj yapmıştır.

Sam, George'un düşünde anlattığı evin Brooke'un evine çok benzediğini farkeder. Brooke'un yardımıyla olayları baştan sona yeniden gözden geçirir; George'un sözünü ettiği yeşil kutunun aslında Brooke'un arkadaşı Gail Phillips'i simgelediğini anlarlar. Gail ile George arasında bir ilişki olmuştur.

Her şeyi çözümlemiş olarak polis memuru Vetucci'yi aramaya karar verirler. Ne var ki, Gail, kendisiyle konuşmak isteyen polisi gafil avlayıp öldürmüştür. Brooke'un başına bir şey gelmesinden korkan Sam, onunla birlikte evden çıkar. Fakat Brooke, anahtarlarını almak için eve dönmek zorunda kalır. Bu arada Sam arabayı çalıştırmıştır. Birden, arkasında birinin durduğunu sezer; dönüp baktığında Gail ile göz göze gelir. Kadının elinde bir bıçak vardır. Brooke evden çıktığı sırada Gail'i görür; George'un düşü gerçekleşmektedir sanki. Korkuyla gizli bir bölmenin arkasına saklanır. Nefes almadan beklemeye başlar; gerilim dolu birkaç an geçer. Gail elindeki bıçakla her yeri yoklamaktadır. Brooke artık emniyette olduğunu sandığı bir sırada arkasındaki duvara bıçak saplanır.

Brooke bir yolunu bulup balkona kaçar. Gail peşindedir ve onu aşağıya atlamaya zorlamaktadır. Tam o sırada ortaya Sam çıkar. Gail, onun ölmemiş olmasına çok şaşırır, onun bir anlık bocalamasını fırsat bilen Brooke kenara kaçınca Gail dengesini kaybeder. Brooke son anda arkadaşını tutmak isterse de Gail'in eli parmaklarının arasından kayıp gider ve aşağıya, kayaların üstüne düşüp parçalanır.

Yönetmen Benton, Meryl ve Roy Scheider ikilisinin başarılı olacağından çok emindi.

Her iki oyuncunun da menejeri aynıdır, her ikisi de meslek yaşamlarına Joe Papp'ın yanında başlamıştı. Meryl, Roy'u daha önce Harold Pinter'in oyunu *İhanet*'te görmüş ve hayran kalmıştı. Benton'un bu konudaki görüşleri şöyle: "Roy, Meryl için en uygun rol arkadaşıydı bence. Onda da aynı yetenek ve hırs var. Aralarında en küçük bir çekememezlik olmadı bildiğim kadarıyla."

Newman da, Hitchcock'un Grant–Kelly, Stewart–Novak ve Grant–Bergman ikililerileriyle gerçekleştirdiği başarılı bir birleşimi, Meryl–Scheider için düşünüyordu. "*Ölüm Korkusu* (Vertigo) kuşkusuz tipik bir Hitchcock filmidir; benim en beğendiğim filmlerden biri. Ancak benim yaklaşımım daha değişikti. Senaryoyu ilk incelememizde, aklımıza Fritz Lang'ın *Penceredeki Kadın* (Woman in the Window) ve *Kedi İnsanlar* (Cat–People) adlı yapımları geldi. Bazı eleştirmenler bizim Hitchcock'u taklit ettiğimizi düşündüler. Belki de Meryl'in sarışın olması ve en can alıcı sahnelerin bir açık artırma salonunda geçmesi onları böyle düşündürdü. Ancak bir gerilim filmi yapan biri ister istemez kendini Hitchcock'a kaptırır. Bunu kimse anlamak istemiyor. Bu türü bulan zaten Hitchcock. Onun damgasını vurduğu bir filmsel anlatımla karşı karşıyayız. Bütün bunlar bence çok normal. Filmsel geleneklerden kaçmayı hatalı bulurum ben."

Eleştirmenler bu benzetmeleri daha da abartarak *Arka Pencere*, *Gizli Teşkilat* ve *Hırsız Kız* gibi filmleri de işin içine kattılar.

Gecenin Sessizliğinde filmi Benton'u yeniden David Newman ve Meryl'le biraraya getirmekle kalmadı, görüntü yönetmeni Nestor Almendros da ekipteydi.

Benton, *American Film Magazine* için yaptığı bir söyleşide, görüntü yönetmeni hakkında şunları söylemişti: "Bir res-

Meryl tipik bir Hitchcock kahramanı mı?

sam iki şeyle, aklı ve eliyle işe koyulursa bir görüntü yönetmeni –bu fikir film yapımına aktarıldığında– uygulayıcı eldir. Ve Nestor'un fikir zenginliği ve aklı tarafından yönlendirilen eli, onunla birlikte çalışan herkes için bir hediyedir. Aklı ve eliyle çalışan herkes, onun yaratıcılığı ve akılcılığı sayesinde en mükemmel görüntüye kavuşabilir."

Erih Rohmer ve François Truffaut gibi ünlü yönetmenlerle çalışmış olan Almendros, ilhamını büyük sanatçılardan almayı sever. *Kramer Kramer'e Karşı*'da ilhamını Piero della Francesca'da alan Nestor, *Gecenin Sessizliğinde*'de yeniden Francesca'nın kapalı renklerinden ve perspektif anlayışından

yararlanır. Edward Hooper'dan da "boşluğu, insan ve mimari arasındaki kontrastı" vermek için yararlanır.

Meryl, rol arkadaşının oyunundan etkilenmişti etkilenmesine, ancak diyaloglarda takıldığı noktalar vardı: "Bir şeylerin istediğim gibi olmadığını seziyordum, çıldıracak hale gelmiştim, çünkü çözümün bende olduğunu biliyordum..." Benton, Meryl'in bunaldığım farkederek ona çıkış yolları aramaya çalıştı. Diyalogları oturup bir gün boyunca incelediler. Sonunda Meryl, istediği, daha doğrusu içinde yarattığı çözümü yakaladı. Brooke'un babasıyla ilgili bölümler de Meryl'in keşfidir. "Robert'in bana gösterdiği bu inanç bana çok yardımcı oldu," diye itiraf etmiştir Meryl bir söyleşide.

Bu filmin özelliği, çok kanlı sahnelere başvurmadan izleyiciyi heyecanlandırıp korkutmaktı. Hatta Benton, metnin özgün adını (*The Stab*) bile dehşet verici bulmuş, onun yerine gerilim yaratıcı ama daha ılımlı bu adı koymuştu.

Onun amacı bu filmin 90 dakikalık bir eğlence aracı olmasıydı, hepsi o kadar.

Filmi ortaya çıkaran ekip, ortaya çıkan sonuçtan memnundu, oysa eleştirmenler düşkırıklığı içindeydiler.

Meryl'e göre, bunun bir tek açıklaması vardı. Eleştirmenler, herhalde toplumsal içerik bakımından daha zengin bir film beklemişlerdi. Ayrıca *Gecenin Sessizliğinde* filminin ilk gösterimi, *Sophie'nin Seçimi* filmi ile aynı zamana rastladığı için, şansını zaten baştan yitirmişti.

Meryl için bu durum oldukça komikti: "Bence Benton'un filmi, *Sophie'nin Seçimi*'nden çok daha akılcı ve çarpıcıydı. Buna rağmen insanlar beni Brooke rolünde oynadığım için küçümsediler."

O sıralarda yaptığı bir söyleşide şöyle diyordu Streep: "Bu filmi yapmış olmaktan asla utanç duymuyorum. Keşke biraz daha çaba sarfedip en ufak bir açık kapı bırakmasaydık,

diyorum. Robert Benton'u çok sevdiğim ve tekrar onunla birlikte çalışmak istediğim için bu filmi yaptım. Üstelik, daha önce de belirttiğim gibi, evime çok yakın bir yerde çalışıyorduk. Bebeğimle istediğim gibi ilgilenebiliyordum. Yataktan fırlayıp çok kısa bir süre içinde sette olabiliyordum."

Eleştirmenleri eleştirmek için de sözlerine şunları etkilemişti: "Nedense bazı insanlar, filmde olandan daha çoğunu görmek istiyor. Her ayrıntıyı didikleyip duruyor. Sonuçta filmin tadı da kaçıyor tabii."

Sophie'nin Seçimi

"Böylesi bir yetenek çok olağandışı. Öyle ki,
Salem'de onu cadı diye yakarlardı."

Alan Pakula New York Post'da Meryl Streep için

New York Post'da Meryl Streep hakkında "Tüm belirtiler Meryl'in, *Fransız Teğmenin Kadını* filmiyle bir Oscar daha alacağını gösteriyordu. Bu kez Meryl de kesin bir beklenti içindeydi: "Oscar'ı hakkettiğime inancım sonsuzdu."

15 Ocak 1982'de Meryl Altın Küre ödülünü aldı. Mart ayı içinde de British Academy tarafından en iyi oyuncu seçildi. Amerika'daki ödül törenine katıldığı gün, İngiltere'ye de uydu aracılığıyla teşekkür mektubu yolladı. Meryl'e ödülü veren Michael Caine, onun telaşla stüdyoya girişini ve trafikten yakınmasını hâlâ unutmadığım söyler.

Oscar töreninin akşamı Meryl, ailesi ve kocasıyla Mama Siltkas lokantasında yemek yedi. Oscar ödülünü önceden kutlamak istemişti. Oysa biraz sonra çok acele ettiğini öğrenecekti. Katharine Hepburn, *Altın Gölün Üstünde* filmiyle onu geride bırakarak Oscar'ı almıştı. Hepburn'un dördüncü Oscar'ıydı bu. Bruce Gilbert, Hepburn adına ödülü aldı, çünkü Katharine o anda sahnedeydi. Gilbert'e, önceden kısa bir teşekkürün yeterli olacağını söylemişti.

Meryl bu yenilgi karşısında duygularına çok iyi hakim olarak kişiliğine zarar verecek bir davranıştan kaçındı: "Katharine Hepburn gibi bir yıldıza yenik düşmek bence bir onurdur," diyerek alçak gönüllüğünü bir kez daha kanıtladı. Ancak Susan Saradon, Diane Keaton ya da Marscha Mason gibi yıldızlardan birine yenik düşmek ona daha ağır gelecekti.

Sophie (Streep) ve Nathan (Kevin Kline)

Tören bittikten sonra Gummer'ler, eve oğullarının yanına koştular.

Meryl'i en çok kızdıran şey United Artists'in *Fransız Teğmen'in Kadını* filmine sonradan bir alt başlık eklemeye karar

vermesiydi: "O, tek bir erkeği sevmişti, oysa ona 'Fransız Teğmenin Fahişesi' dediler."

Meryl bu karar karşısında dehşete düşmüştü: "Sarah'ın içinde bulunduğu karmaşık durumu, elimden geldiğince vermeye çalıştım. Bu saçmalık, filmin mesajını yok edecekti. Ayrıca, bana bu tanımın yakıştırılması, ailemi de huzursuz edebilirdi. Buna asla izin vermezdim." *Fransız Teğmenin Kadını* filminin onur yemeğinde Meryl, sanki buzdan bir heykeldi. Yüzü hiç gülmedi. Buna karşılık, *Alice in Concert* için aldığı Obie ödülünün dağıtım töreninde ise çevresine gülücükler dağıtmıştı.

Daha sonraki günlerde, tüm sosyal içerikli toplantılara kocası Don ile katılmaya özen gösterdi. Örneğin, Arthur Penn'in *Dört Arkadaş* adlı filminin ilk gösterimi, daha sonra Broadway yapımı *Sevgi Suçları* ve Twyla Tharps Balesi *The Catherine Wheel* gibi gösterilerin galalarına hep kocasıyla gitti. Meryl, bütün bunların yanı sıra, New York Valisi Hugh Carey'in ünlüler için verdiği partiye de katıldı. Joan Fontaine, Christopher Plummer, Piper Laurie, Cary Grant, Maureen Stapleton, Polly Bergen, William Hurt, Sigourney Weaver, Melvyn Douglas, Barbara Barrie, Bob Balaban, Roy Scheider ve Al Pacino gibi Hollywood ünlüleri davetliler arasında yer alıyordu. Meryl, en çok Al Pacino ve Roy Scheider ile sohbet etti bu partide.

Ancak bir süre sonra Meryl, sanki yer yarılıp içine girmişçesine ortadan kayboldu. Eve kapanıp yeni rolüne hazırlanıyordu: Sophie Zawistowska.

William Styron'un romanını daha Yale'de öğrenciyken okumuştu. O zamandan beri de Sophie rolünün kendisi için biçilmiş kaftan olduğuna inanmıştı.

Roman otobiyografik ögeler taşımaktadır. Romanın yazarı Styron da tıpkı romanın kahramanı Stingo gibi, Thomas Wolfe'a olan tutkusu yüzünden Brooklyn'e gelmiş, orda

Sophie Bieganski ile tanışmıştı. Kadın, Auschwitz kampından kaçıp kurtulanlardan biriydi. O günlerden kalma bir damganın izini hâlâ kolunda taşımaktaydı. Güzel yemeğe aşırı düşkünlüğü vardı. Styron'un, Sophie hakkında bildikleri ancak bu kadardı. Yıllar sonra başka bir roman üzerine çalışırken gördüğü bir rüya üzerine *Sophie'nin Seçimi* üzerinde çalışmaya başladı. Roman henüz yayınlanmıştı ki, Keith Barish film haklarını satın almaya talip oldu. Barisch filmi Alan. J. Pakula'nın yönetmesini istiyordu. "Romanı okuduğumda adeta serseme dönmüştüm," demiştir Pakula. "Ancak

Alan Pakula, Kevin Kline ve Meryl ile birlikte

bazı Hollywood danışmanlarının kitabı pek ticari bulmayacaklarını biliyordum. Keith'le ben ise kitabın kısa zamanda en çok satanlar listesine gireceğinden emindik. Haklı da çıktık. Bir yıl listede kaldı. 1979 yılında Sir Lew Grades Marble Arch Yapım Şirketi, bu romanın filme aktarılmasında yer almak istediğini açıkladı. Böylece oniki milyon dolarlık filmin çekimini engelleyecek hiçbir şey kalmadı ortada."

Meryl, *Fransız Teğmenin Kadını* filminin çekimiyle uğraşırken Pakula'dan bir telefon geldi. Pakula Meryl'den bir deneme çekimi istemişti. Meryl bu olayı çok aşağılayıcı bulmuş ve sinirlenmişti. Ama öfkesini yutmuş, önce senaryoyu görmek istediğini bildirmişti. Meryl'e verebilecekleri yedek bir kopya olmadığı için birkaç gün önerileri askıda kaldı. Bu arada Meryl *Fransız Teğmenin Kadını* filmini tamamladı. Pakula da *Rollover* adlı filmine başladı.

Meryl, bu önerinin peşini bırakmak istemiyordu. Menajeri aracılığıyla pek yasal sayılmayan bir yoldan senaryonun kaba bir taslağını ele geçirdi. Hemen ardından da Pakula'yı arayarak bir görüşme ayarladı.

Pakula, Meryl ile ilk görüşmesini şöyle anlatır: "Kendinden geçercesine bana yalvardı, ona Sophie rolünü vermemi çok istiyordu. Bu kadar kararlı bir insana az rastlanır. Doğruyu söylemek gerekirse, onun bu hırsı beni biraz korkutmuştu. Sophie rolünü, ikinci bir Jeanne d'Arc haline getirebilirdi. Eve gidip derin bir uyku çektim. Ertesi sabah daha değişik düşünüyordum. Romanı okurken, Sophie'de sezdiğim ihtirasın aynısını Meryl'de de görmüştüm. Aslında Meryl ile çalışmak, gerçekten bazı sorunları göze almayı gerektirmektedir. Sonuçta, Sophie rolünü Meryl'e verdim. Bunun birinci nedeni bir kadını reddetmekten nefret ederim, ikincisi Meryl'in bu rolü nasıl ele alacağını kafamda hiç canlandıramıyordum. Beni en çok da bu tahrik etti."

Pakula bu kararını hemen açık etmedi. Meryl ile ikinci

kez buluştuklarında, rolü ona vermekten vazgeçtiğini söyledi. "Meryl'in gözleri öfkeyle parladı. 'Tamam,' dedi. 'Rolü bana ver ya da verme, ama Nathan rolü için en uygun kim olur, biliyorum: Kevin Kline.'Kevin Kline o sıralarda *Penzance Korsanları* müzikalinde korsanlar kralını oynuyordu. Birazcık rahatlamak için oyunu izlemeye gittim."

Pakula'ya göre Kline klasik anlamda bir film yıldızı sayılırdı. Kline ise kendisiyle ilgili şu açıklamayı yaptı. "Nathan gibi önemli bir rolü oynayacağım aklımın ucundan bile geçmemişti. Bir arkadaşım film yapılmadan önce romanını okumuş, Nathan tipinin tam bana göre olduğunu söylemişti. Ama herhalde film yıldızlarından birine verirler o rolü, diye düşünmüştüm."

Pakula Stingo rolünü de Peter MacNicol'e verdi. MacNicol'u *Sevgi Suçları* filminde görmüş ve beğenmişti.

MacNicol ise bu rolün kendisine verileceğine pek inanmıyordu. Bu yüzden kalkıp Kanada'ya, balık avlamaya gitmişti. "İlk filmimi, *Dragonslayer*'i daha yeni tamamlamıştım. Yeniden sıkı bir çalışma temposuna girmeyi pek düşünmüyordum doğrusu. Bir süre yalnız kalmaya ihtiyacım vardı. Nerde olduğumu da kimse bilmiyordu. Menajerimde bile telefon numaram yoktu. Ama bir gün içimden onu aramak geldi ve kalkıp numarasını çevirdim. Menajerim, Stingo rolünün bana verildiğini söyler söylemez eşyalarımı toplayıp Kanada'dan ayrıldım."

Kevin Kline ve Peter MacNicol, sözleşmeyi imzaladıktan on gün sonra Pakula Meryl'i arayıp onu bürosuna davet etti.

"'Bu rolde neler yapabileceğinizi bilemem, ama size bir şans vermek istiyorum,' sözleriyle karşıladı Pakula beni. Mutluluktan uçuyordum."

Pakula bu kararından ötürü ilerde asla pişman olmadı.

Styron'un romanı da Pakula'nın filmi de 1947 yılında başlar: Yirmiiki yaşındaki Stingo Virginia'dan kalkıp New

York'a gelir. Thomas Wolfe'u kendine örnek alarak ünlü bir yazar olma amacındadır. Kendini "aşkta deneyimsiz, ölümde yabancı" bir adam olarak tanımlamaktadır.

Uzun arayışlardan sonra Yetta Zimmermann'ın (Rita Karin) yanında kendine bir oda bulur ve taşınır. Stingo yalnızlık çekmektedir ve komşularını da biraz yadırgamaktadır. Üst katta oturan insanlar fazla gürültülü bir ilişki sürdürmekte, her seferinde Stingo'nun lambası sallanmaktadır. Bir gün onlardan bir davet alır. Ancak kitaplarına gömülmüş çalışırken Sophie Zawistowska (Meryl Streep) ve Nathan Landau'nun (Kevin Kline) kavga ettiklerine tanık olur. Birkaç dakika sonra elinde bir tepsi ile kapıya gelen Sophie, Stingo'dan özür dileyerek akşam için kararlaştırdıkları tanışma partisinin ertelendiğini söyler. Ertesi gün ortalık yatışmıştır ve Stingo bambaşka bir Nathan tarafından uyandırılır. "Dost olmaları" için Sophie ve Nathan Stingo'yu Coney Island'a götürür.

Onların yanında Stingo kendini pek rahat hissetmez.

Her şeye rağmen aralarında yine de sıkı bir arkadaşlık kurulur. Zaman içinde Stingo, Nathan'ın Sophie'yi kütüphanede bulup onu sağlığına kavuşturduğunu öğrenir. Sophie, toplama kampından sağ çıkmış, Amerika'ya sığınmıştır.

Stingo ise annesinin ölümüyle kendisini anlatan bir roman yazma çabasındadır. Bu arada bekaretini de kaybetmek için elinden geleni yapar. Bu amacına uygun bir kızla karşılaşır. Leslie Lapidus (Greta Turken). Ancak Stingo bir süre sonra düşkırıklığına uğrar.

Sophie ile karşılıklı konuşmalarında, kadın ona geçmişini anlatır. Nazilere karşı olan babası, tutuklanıp götürülmüştür. Kendisi hasta annesi için karaborsada bir parça et bulmaya çalıştığı için Naziler tarafından toplama kampına atılmıştır. Bu konuşma sırasında içeri giren Nathan, sebepsiz yere kıskançlık gösterir, sonra yatışır. Yahudi olan Nathan Nasyonal Sosyalizmden nefret etmekte; onlarla ilgili her şeyi topla-

Sophie aslında içten pazarlıklı, sürekli yalan söyleyen bir kadındır

maktadır. Sophie'ye göre Nathan Nazilerin hakettikleri cezaya çarptırılmamalarından endişe etmektedir.

Aradan zaman geçer. Nathan bir gün gelip soruna çözüm bulduğunu açıklar. Çok neşeli ve mutlu görünmektedir. Keşfiyle Nobel ödülü alacaktır. Bir şeyler yapmış olmanın

mutluluğu içinde Sophie ve Stingo'ya armağanlar alır. Buna karşılık Stingo ile Sophie de onun için bir sürpriz parti düzenlemeyi kararlaştırırlar. Ancak akşam eve çok değişik bir Nathan gelir. Sophie'yi kendisini aldatmakla suçlar ve ona eziyet eder. Stingo, Sophie'ye yardım etmek için araya girince, bu sefer de onunla tartışır, kitabının beş para etmediğini söyler. Oysa, birkaç gün önce Stingo'nun yazdığı kitabı öve öve bitirememiştir.

Ertesi gün, Stingo Nathan ile Sophie'yi bulamaz. Gitmişlerdir. Onları aramak üzere dışarı çıkar. Bu arama esnasında, Sophie'nin babasıyla ilgili tüm gerçeği öğrenir. Aslında Sophie'nin babası Yahudi düşmanıdır ve getto fikrini ortaya atanlardan biridir. Stingo, şaşkın bir halde eve döner ve Sophie'yi yalnız başına onu bekler bulur. Sophie'den bir açıklama yapmasını ister. Çaresiz kalan Sophie onu gerçek yaşam öyküsünü anlatmaya karar verir. Şimdiye dek etrafına yalandan bir duvar örmek zorunda kalmıştır, çünkü yeniden yalnız kalma düşüncesi onu çok ürkütmüştür.

"Artık neyin doğru neyin yalan olduğunu ben de bilemiyorum, susmak zorundaydım, yalnız kalmaktan korkuyordum," diyerek ağlamaya başlar. Sonra olanları anlatmaya devam eder: "Babamın yazılarını daktiloya çekiyordum. Bir gün bir bölümü yazarken, aniden irkildim. Yahudi sorununu kökünden halledecek bir çözüm bulunmuştu. Kalkıp Getto'ya gittim." Geri döndüğünde kafası öyle karışmıştır ki, metni temize çekerken çok hata yapar. Düzeltilecek zaman olmadığından babasına konuşmayı o haliyle verir. "Giderek nasıl öfkelendiğini görüyordum. Konuşması bittikten sonra yanıma geldi ve herkesin ortasında bağırdı: 'Aptalın tekisin, beyin değil bulamaç taşıyorsun kafanın içinde'." Onun bu sözlerini hiç unutmayan Sophie o günden sonra babasından nefret etmiştir. Sophie yaşamıyla ilgili bir başka açıklamada daha bulunur. Aslında o zamanlar evlidir, bir de sevgilisi vardır. Dire-

nişçilerden olan sevgilisi için bazı Almanca metinlerin çevirisini yapmıştır. Sophie ve iki çocuğu Auschwitz kampına bu yüzden gönderilmiştir. Orda kamp komutanı Rudolf Höss (Günther Maria Halmer) için çalışması istenir. Sekreterlik yapmaktadır. Bir gün komutan Höss'e babasının da Nasyonal–Sosyalizm için çalıştığını söyleyerek küçük oğlunun kamptan çıkarılması için yalvarır. Ancak Höss, aldırış bile etmez. Sonunda kadına, oğlunu *Lebensborn* programına dahil ettirmeye çalışacağına dair söz verir. Tabii asla yerine getirmeyeceği bir sözdür bu.

Stingo, bir süre sonra da Nathan'ın çevresindeki esrarı çözer. Nathan'ın erkek kardeşi çocukluk dönemleri hakkında açıklamalar yapar. Nathan normal bir çocuk olarak doğmuştur, ancak on yaşındayken paranoya ve şizofreni teşhisi konmuştur. Zamanını mikrobiyoloji enstitüsünde geçiren Nathan, herkese söylediği gibi bir akademisyen değildir. Sadece kitaplıkta görevli biridir. Stingo, yakın arkadaşlarının sırlarını öğrendikten sonra, büyük bir düşkırıklığına uğrar. Eve döndüğünde, Sophie ve Nathan onu "Güneyli Akşamlar" partisiyle karşılarlar.

Ertesi sabah, daireleri boştur. Stingo ne yapacağına karar veremez halde dururken, Nathan onu telefonla arar. Sesi öfke ve kin doludur. Sophie ile birleşip kendisini aldattığını söyleyerek Stingo'yu ölümle tehdit eder. Stingo, hemen Sophie'yi bulmaya koşar, birlikte kaçıp saklanmaları gerekmektedir. Nathan'ın ne yapacağı belli değildir. O hasta bir insandır. Stingo'nun babasının yanına sığınmaya karar verirler. Otel odasında Stingo Sophie'ye olan aşkını açıklar. Sophie, onun bu yakınlığı ve sevgisi karşısında, kendini çok mutlu hisseder ve ona hiç anlatmadığı bir sırrını açıklar: İki çocuğuyla Auschwitz'e vardığında kampın doktoru ona çocuklarından birini seçmesini emretmiş, o da oğlunu kurtarmak amacıyla kızını ölüme göndermeye mecbur kalmıştır. Birlik-

te geceyi geçirirler; ama Sophie tekrar Nathan'a döner. Stingo onun peşinden gider, ama gördükleri onu perişan eder. Her ikisi de ölmüştür. Siyanür alarak yaşamlarına son vermişlerdir.

Meryl bu rol için, üç ay boyunca Almanca ve Lehçe dil dersleri aldı. Haftada beş gün Jan Byczycki'den ders aldı: "Önce o iki dili az çok konuşacak kadar öğrendim. Sonra benliğimden sıyrılıp kendimi Sophie olarak düşünmeye başladım." Meryl'in bu film için tüm hazırlıkları bundan ibaretti. Bir söyleşide Sophie rolü için şunları demişti: "Sophie'nin karakterini enikonu düşündüm. Tek yaptığım da bu oldu. Sophie tipini toplum yaratmıştı. Onun kişiliğine damgasını vuran geçmişti ve işine gelmeyen her şeyi unutma yeteneği. Diğer rol arkadaşları da çok önemliydi. Anahtar onlardı. Çekim yerine gelip diğerlerinin yüzüne bakmadan beni nelerin beklediğini hiç bilmiyordum. Böylece bu rol için çok önemli olan kendiliğindenciliği bir ölçüde koruyabildim."

Pakula, filmin sekans sekans çekilmesine özellikle dikkat etti. 1 Mart 1982'de çekimlere başlandı. "İlk olarak Bronx Community Kolejinin kütüphanesindeki Nathan'la Sophie'nin tanışma sahnesiyle çekimlere başladık. Sonra bir sonraki sahneye geçtik. En mükemmel çalışma tarzı buydu. Birbirimize yakınlaşmamızı sağladı. Her gün yeniden inşa etme gücünü verdi. Elimizde bize karşı değil, bizim için çalışan bir tür hareket planını tutmak, sanırım hepimizi çok mutlu ediyordu," diyordu Kevin Kline.

"Bir gün, Coney Island'da bir çekim yapılacaktı," diye anlatır Peter MacNicol. "Ama, o gün şiddetli bir yağmur vardı. Oyuncular ve set ekibi geri dönüp stüdyoda trajik bir sahnenin çekimini yapmak zorunda kaldı. Meryl de biz de bu ortama ayak uydurmakta bayağı zorlandık. Hiç kolay değildi. Ne var ki, insanlar zor olanı başarmak için bazen Persephone'nin yaptığı gibi cehennemden geçmeyi göze almalıdır."

Pakula'nın çevresi, deney ve doğaçlama meraklısı tiyatrocularla sarılmıştı. Çekimlerdeki set ortamını Kevin Kline şöyle anlatıyordu: "Alan Pakula tüm önerilere açıktı. 'Çekim anında içinizden birinin aklına farklı ve ilginç bir yorum gelirse, uygulayın, daha önce konuştuklarımıza uyup uymaması hiç önemli değil,' diyordu bize. Her gün, birbirinden ayrı ve değişken çalışmalarla geçiyordu. Ayrıca ekipte şahane bir birliktelik duygusu hakimdi. Film setinde çalışmak, sanki okuma provasını, ilk gösterimi ve son oyunu aynı anda yaşamak gibi bir şeydi. Tiyatroda, sesinizi en arkada oturana duyurmak çabasıyla avazınız çıktığı kadar bağırırsınız. Film setinde bu hiç gerekli değildir. Tiyatro alışkanlığım, ton maysterlik yapan arkadaşı nerdeyse çileden çıkarıyordu. Beni sürekli olarak 'Daha yavaş bağıramaz mısınız?' diye uyarıp duruyordu."

Filmin üç başrol oyuncusu arasında gelişen dostluk, çekim aralarında da sürdü. Kevin'in her türlü tehlikeye atılmaya hazır yanı Meryl'in çok hoşuna gidiyordu. "Meryl insanları sürprizlerle şaşırtmayı çok seviyordu. Tiyatronun çalışma yöntemine alışık olan biri için akşam oturup ezberlenen metinlerin, ertesi gün çekim anında birden değiştirilmesi oldukça yadırgatıcıydı. Neyse ki, yönetmen Alan sonunda her şeyi birbirine bağlayıp ana senaryodan pek uzaklaşmamayı başarıyordu. İlginç olan, setteki herkesin herkesi şaşırtmasıydı ve sonuç harika bir film oldu."

Bir sahnede, Nathan'ın Sophie'yi kolundan tutuğu gibi evden çıkarıp merdivenlerden aşağı sürüklemesi gerekiyordu. Çevrede bulunanlar ve çekim yapıldığını bilmeyenler, gördükleri karşısında donakaldılar. Tam anlamıyla, sokağa taşmış bir karı koca kavgasına benziyordu gördükleri. Olaya tanık olanlardan biri sonunda dayanamayıp Kevin'i kolundan tutarak engel olmaya bile kalkıştı. Bir yandan da, kadına neden böyle davrandığım soruyordu. Kevin ise hiç istifini bozmadan: "Diş macununu ters taraftan açtı," deyiverdi.

Bu sahne kurgu aşamasında filmden çıkarıldı, tıpkı diğer bir sahne gibi: Stingo Sophie'nin odasına dalar. Sophie aynanın önünde oturmaktadır. Yüzünü Stingo'ya doğru çevirdiğinde Stingo onun ağzında hiç diş olmadığını görür. "Auschwitz'in onda açtığı bedensel yaraları göstermek istemiştik. Ama sonra bu sahneyi çıkartmaya karar verdik, fazla üzücüydü," diyor Pakula.

Meryl, bütün gün sette çalıştıktan sonra, eve koşup oğlu ve kocası için yemek yapıyordu. Bu filmin çekiminde, Meryl'in oğlu Gippy epey sorun çıkardı. Çünkü Sophie rolünü çok benimseyen Meryl'in konuşma biçimi ve ses tonu da değişmişti. Bunu yadırgayan Gippy huysuzluk yapıyordu. "Meryl'in yoğun tempoya karşın bir de ailesiyle uğraşması beni çok etkilemişti. Sıradan bir ev kadını gibi alışverişe çıkıyor, fiyatları karşılaştırıyor, ailesi için yemek pişiriyor, günlük yaşam ile ilgileniyordu. Gerçek dünya ile bağlantısını koparmak istemiyordu, galiba. Yaratıcılık, kadınların erkeklerden daha zor taşıdıkları bir hediyedir. Meryl'in bütün bunları nasıl başardığını hâlâ anlayabilmiş değilim. Bir yandan bütün o dehşeti ve korkunç deneyimleriyle Sophie'yi oynuyordu, öte yandan ailesiyle ilgileniyordu. Meryl gerçekten olağanüstü bir kadın," diyor Pakula.

Çekimlerin sekizinci haftasında, setin yerini bulan gazeteciler, artık her gün ordaydılar. Ancak çekim ekibi, Zagreb'e hareket etmek üzereydi. Polonya, ülkesinde çekim yapılmasına son anda izin vermemiş. Pakula da bunun üzerine hemen Yugoslovya ile anlaşmıştı. Don bu sefer, sergi hazırlıkları yüzünden Meryl ile gidemeyecekti. Oğlu Gippy'yi Yugoslavya'ya götürmeyi düşündüyse de annesi bunun doğru olmayacağını, çekim yerlerinin ve ülkenin küçük bir çocuk için uygun olmadığını ileri sürerek Meryl'i vazgeçirdi. Böylece Meryl, yalnız başına Yugoslavya çekimlerine gitti. Çekimler belki de bir ay sürecekti. Bu yabancı ülkede kaldığı süre için-

Peter MacNicol ve Meryl Streep, Brooklyn'deki çekimler sırasında

de Meryl, özel bir diyet uyguladı. Sadece sebze, salata ve beyaz şaraptan oluşan bu beslenme, Sophie'nin bir deri bir kemik görünmesini sağlayacaktı. "Sürekli olarak Jake La Motta rolü için onbeş kilo alması gereken Robert De Niro'yu düşündüm. Ama itiraf etmeliyim ki, diyet uygulamak, Brooklyn sahneleri için yaptığım gibi beş kilo almaktan daha kolayıma gitti," diyor Meryl.

Alan Pakula, "Meryl'in bu rol için yapmayacağı hiçbir şey yoktur," demişti bir keresinde. "Yugoslavya'da beni şaşırtacak o kadar çok şey yaptı ki, hangisini anlatayım, ben de bilmiyorum. Onu yönetmem gerekmiyordu. Ne yapılması gerektiğini o zaten biliyordu. Çoğunlukla da benim görüşlerime ters şeyler yapıyordu. Ama ilginçtir, sonunda onun yorumu

ve uyarlaması daha başarılı ve özgün oluyordu. Tabii bana da söyleyecek söz kalmıyordu."

Toplama kampıyla ilgili çekimlere başlamadan önce Meryl, Pakula'dan haftasonu izni istedi. Don, pazar günü Spirone Westwater Fisher Galerie'de sergi açıyordu. Böyle bir günde kocasının yanında olmazsa, kendini asla affetmeyecekti. Amerika'ya uçup tekrar geri dönmenin Meryl'i çok yoracağım düşünen Pakula, önce izin vermek istemedi. Uçaklara güvenmediği gibi 10 saatlik bir yolculuğun fazla yorucu olduğunu düşünüyordu. Ama, sonra buna hakkı olmadığını anlayarak Meryl'i gönderdi.

Meryl, cumartesi yola çıktı, akşam New York'taydı. Don karısını karşısında görünce nerdeyse şok geçiriyordu. Meryl'in çok yorgun bir hali vardı. Meryl pazar günü serginin açılışına katıldıktan sonra Zagreb'e geri döndü.

Kamp sahnelerinin çekiminde, Meryl'e Kitty Hart yardımcı oldu. Hart da bu kamplarda kalmış, yöneticilere "yararlı olduğu" için de pek zor günler yaşamadan ordan çıkabilmişti.

Meryl'e böyle bir yerde neler olabileceğini, insanların duygularını anlatmaya çalıştı. Meryl, bu açıklamaların çok yararını gördü: "Onun tanımları sayesinde, kendimi rahatlıkla Sophie'nin yerine koyabildim."

Çekim çalışmaları tamamlandıktan sonra Meryl kendi oyununu vurgulamaktansa Sophie tipini önplana çıkartmayı yeğledi. Bir söyleşide "Sophie'nin davranış nedenlerini bir oyuncu ve yorumcu olarak aktaramam," diyordu. "Beklenmedik bir durumda insan nasıl davranacağını önceden tasarlayamaz. Sophie'nin kişiliğinin en ilginç yanı, kendi kararlarını kimseye danışmadan vermesi ve bu kararların yanlış olduğu hallerde bile yine de ödün vermemesidir. Onu bekleyen bir dizi karar vardır. Örneğin, kilisede intihar etmek; Stingo ile çekip gitmek ya da kalmak; Nathan ile birlikte yaşamak ya da öl-

mek. Ama Sophie yoluna devam etti, yazgının ona vurduğu son darbeye kadar."

Çekimlerin bitmesi Meryl'i üzdü. "Sophie'ye 'veda etmek' gerçekten zordu. Bu rolü sonsuza dek oynayabilirdim. Olağanüstüydü, o güne dek yaptığım en iyi şey."

Bu görüşü eleştirmenler de paylaşıyor. Bu filmin gerektiğinden fazla övülmesi, Meryl'i biraz huzursuz etti: Eleştirmenlerin filmi ve Sophie'nin canlandırılışını fazla abarttıklarını düşünüyordu. "Bana ödül verilmesi, o kadar doğru değil bence. Filmi oluşturan Sophie, ben sadece yansıttım, hepsi bu." Korktuğu da başına geldi. Oscar, Altın Küre ve New York Eleştirmenler Ödülüne aday gösterildi ve her üçünü de aldı.

"Neyse ki, beni eleştirecek insanlar çıktı da biraz olsun rahatladım; böylesine anlamsız ve abartılı bir övgü istemiyorum," diyordu Meryl hafifçe gülümseyerek.

Pauline Keal, "Meryl'i seyretmenin pek de keyifli olmadığını," yazısında açıkça belirtti.

Yahudi yazar Elie Wiesel, bu filmin *Soykırım*'da olduğu gibi olayı yozlaştırdığı kanısındaydı. "Biz bundan endişe duyuyoruz. Ancak kuru istatistik verilerle insanın kalbine ulaşılamaz. İnsanları şok edecek şeyler de yapılmalı."

Haziran 1982'de Meryl bir barış gösterisine katıldı.

Birkaç ay önce, "gazetecilerin Jane Fonda gibi kendisini de afaroz edeceklerinden" korktuğunu söylemişti sık sık. Ancak gelişen silahsızlanma akımı ve kişisel deneyimleri bu arada kendine güvenini güçlendirmişti.

"Nükleer tehdit karşısında sadece konuşmakla kalmayıp eyleme geçmeliyiz. Elimizden ne geliyorsa onu yapmamız en doğal çözümdür. Yetkililere yazmalıyız. Jonathan Schell'in *Dünya'nın Sonu* adlı kitabını okumalıyız. Dünyamızı ayakta tutmak için uğraş vermeliyiz, sadece korkmak ve dehşete düşmek bize çözüm getirmez. Çocuklarıma karşı sorumlulukla-

rım olduğu için burdaydım. Oğlum Gippy 2000 yılında henüz 21 yaşında olacak. Yaşamaya hakkı var. Ona ve herkese karşı kendimi sorumlu hissediyorum. Ben de kendimce dünya barışına katkıda bulunmaktan asla geri kalmayacağım."

Barış yürüyüşünün hemen ardından, 7 Haziran 1982'de Beacon Tiyatrosunda bir Hayırseverler Balosu düzenledi. Toplantının gösteri bölümü için James Earl Jones, Jill Clayburgh, Arthur Miller, Colleen Dewhurst ve Richard Dreyfuss'u kendisiyle birlikte oynamaya razı etmişti. Konuklar arasında Meryl'in arkadaşları ve tanıdıkları vardı. Al Pacino, Robert De Niro, Dustin Hoffman, Roy Scheider, Kevin Kline, Constance Cummings, Julie Belafonte, Bob Balaban, Alexander Cohen ve karısı Hildy Parks.

Akşam, olağanüstü başarılı ve neşeli geçti. Meryl'in William Styron'un karısı Rose Bergunder ile beraber Aralık 1982'de düzenlediği *Sophie'nin Seçimi* filminin ilk gösterim kutlamaları da ayrıca çok ilgi topladı. Elde edilen tüm kazançlar Uluslararası Af Örgütüne verildi.

Meryl o geceye, o sıralarda yeni başladığı *Silkwood* filmindeki kadın kahramanın saç biçimiyle gelmişti. Tabii birçokları onu tanıyamadı. "Komik, ama ürkütücü bir deneyimdi," diye hatırlıyor.

Styron ve karısı Sophie rolünün hâlâ etkisi altındaydı: "Meryl'i benim yarattığım bir kişiliği oynarken gördüm. Onun benim Sophie'mi nasıl benden çaldığını, benden koparttığını da gördüm; ama aynı zamanda Sophie'ye, benim daktilo başında hayal bile edemeyeceğim bir canlılık katmıştı. Benim ve Meryl'in Sophie'siyle yeniden karşılaşmak bana çok acı verdi."

Bu övgü dolu sözler Meryl'in kulaklarından uzun zaman silinmeyecekti.

Silkwood

"Karen Silkwood'u kabullenmek bazen gerçekten zordu."

Karen Silkwood hakkında *Meryl Streep*

Sophie'nin Seçimi'nden iki hafta sonra Meryl yine kameraların karşısına geçti. 13 Kasım 1974'de, esrarlı bir biçimde ölen Karen Silkwood adlı kadının yaşamını canlandıracaktı bu kez.

Bir plütonyum fabrikasında işçi olarak çalışan Silkwood, *New York Times*'dan bir görevliye gizli açıklamalar yapmak ve bazı belgeler vermek istedi. Kerr-McGee Plütonyum fabrikasının (Oklahoma'da) yeterli korunma önlemleri almadığını ve tehlikeli olduğunu iddia ediyordu. Ancak Karen Silkwood amacına ulaşamadı. Nedeni hâlâ bilinmeyen bir araba kazası sonucu öldü. Arabası aniden kontrolden çıkıp hızla bir duvara çarpmıştı. Anında ölmüştü Karen Silkwood. Yanında olması gereken belgeler hiçbir yerde bulunamadı. Polis raporuna "kaza sonucu ölüm" diye yazıldı. Ancak Silkwood'un bir arkadaşı, Drew Stephan, arabayı inceletti ve arabaya dışardan zorlama yapıldığı bilirkişiler tarafından saptandı. Bilinmeyen kişilerce Karen'in arabası yoldan çıkarılmıştı. Otopsi raporunda ise Karen'in kanında çok miktarda alkol ve sakinleştirici izlerine rastlandığı belirtilmişti. Bu rapor Silkwood dosyasının tamamen kapanmasına yetmişti.

New York Times bu olayın peşini bırakmaya pek niyetli değildi. Bir yazı hazırlayarak kamuoyu oluşturmayı amaçladı. Nitekim yazı, Buzz Hirsch ve Larry Cano'nun ilgisini çekti: "Bizi işin politik yanı ilgilendiriyordu. Bir benzetme yaparsak David Goliath'a Karşı gibi bir durumla karşı karşıyaydık.

Meryl, Karen Silkwood rolünde

Ancak, olayın derinine indikçe ilgilimiz daha da artmaya başladı. Özellikle Karen Silkwood adlı bu işçi kadının olaya yaklaşımı oldukça nadir görülen bir durum. Bu kadının kendini böylesine tehlikeye atmasına neden olan olayları öğrenmeliydik."

Karen çalışırken

Olayın yaşandığı yıllarda Cano ve Hirsch henüz UCLA Sinema Okulunda öğrenciydiler. Texas, Nederland'da yaşayan Silkwood'un babasını görmeye gittiler. Sekiz ay sonra, Silkwood Vakfıyla bir anlaşma imzalandı. Drew Stephan ve

Silkwood'un diğer arkadaşlarının yardımıyla toplanan belgelere bakma izni aldılar. Daha sonra, Silkwood olayıyla ilgili bilgi toplama işine giriştiler (belgeler, protokoller, ses bantları, Karen'in babası ve arkadaşlarıyla yapılan görüşmeler). Bütün bunları biraraya getirip bir dosya hazırladılar.

Hirsch, bu konuda şu açıklamayı yaptı daha sonra: "Silkwood Vakfının, Kerr-McGee'ye açtığı davanın başladığı günü asla unutamam. Tanık olarak mahkemeye çağrılmıştım." Hirsch, özel konuşmalar dahil, topladıkları bütün delilleri mahkemeye vermeye davet edilmişti. Hirsch ve Cano, mahkemenin bu isteğine karşı çıktı. Araştırma yapma haklarının basın özgürlüğüne dayandığını savundular. Bir eyalet savcısı, Hirsch'i hapse atmakla tehdit etti; mahkemeye karşı çıkmamasını kesin bir dille belirtti.

Hollywood dünyası, bütün olanları karışık duygular içinde izlemekteydi; ancak iş bu noktaya gelince, iki film yapımcısını desteklemekten kaçınmadı. Robert Wise başkanlığında (diğer üyeler: Jane Fonda, Paddy Chayevsky, Norman Lear ve Neil Simon) bir komite hemen para toplamaya başladı. Mahkeme giderlerini karşılamak ve bu iki cesur filmciye destek olmak amacındaydılar. Hirsch'in aleyhine açılan dava Oklahoma'da sürerken, Bill of Rights, Writer's Guild, Motion Picture Association of America ve Washington'daki Gazeteciler İçin Basının Özgürlüğü Komitesi gibi kuruluşları ayaklandırmaya uğraşıyorlardı. Tam anlamıyla bir kamuoyu oluşturulmaya başlanmıştı.

Sonunda, Denver, Colorado Adliyesi yeni bir karar uygulamasını açıklamak zorunda kaldı. Basın üyeleri gibi yönetmenler ve senaristler de kaynaklarını koruma haklarını kullanabileceklerdi.

Hirsch ve Cano ortak projelerini sürdürebileceklerdi. Üç ay boyunca Silkwood Vakfının Plütonyum fabrikasına karşı açtığı davayı izlediler. 1979'da bu olay, bir senaryo haline geti-

rilmiş ilk biçimiyle Meryl Streep'e gönderildi. Filmi Hollywood'da pazarlamayı düşündükleri için Meryl'e bu öneriyi yapmışlardı. Cano görüşlerini açıklarken şöyle diyordu: "Meryl'in bu olayla ilgilenmesi bize çok şey kazandırdı. Jane Fonda'nın *China Syndrome* (Dünyanın Kaderi) adlı filmi gerçi bizim kabul edilmemizi kolaylaştıran bir ortam yaratmıştı, ama ancak Meryl adını duyunca büyük stüdyolar projemizle ilgilendiler. Yeni uyanan atom aleyhtarı bilinç bize fazla yardımcı olmadı yani."

1980 baharında Hirsch ve Cano ABC Yapım şirketiyle sözleşme imzaladılar.

Senaryoyu biraz daha geliştirmek için Nora Ephron ve Alice Arlen biraraya geldiler.

Atom enerjisine karşı olanlar için Karen Silkwood bir "efsane" olmuştu. Meryl ise bu filmde Silkwood'u ilahlaştırmayı asla düşünmüyordu:

"Bence Karen sürekli sorun çıkartan serseri ruhlu biriydi. Belki de çevresinde olay yaratmak için olanaklar arayan bir kadın tipiydi. Bazen Karen'in kişiliğini anlamak ve kabullenmek oldukça zor. Bir açıdan sevimsiz ve itici biri de olabiliyordu. Aslında benim gençlik yıllarımda katıldığım bazı gösterilerdeki ve mitinglerdeki ruhun aynısı Karen'de vardı. O yıllarda, sanayinin bilime karışmasını protesto etmiştik.

İşin en tuhaf ve çelişkili yanı Karen'in aslında atom enerjisi aleyhtarlarınca hor görülecek tipte bir insan olması; çünkü Karen atom enerjisine hiç de karşı değildi; çalışma yöntemlerinin düzeltilmesini, güvenlik önlemlerinin artırılmasını talep ediyordu, hepsi o kadar."

Karen Silkwood ile Meryl arasında oldukça belirgin bir kişilik farkı olmasına karşın Meryl Karen'in yaşam biçimini pek yadırgamaz:

"Neşeli bir yapıya sahip, biraz gergin, hatta çılgın da diyebiliriz Karen için. Yaptıkları ile çevresindeki insanları rahat-

sız edebilmektedir. Böylece kendine karşı olan bir grup insan yaratmaktadır. Bu sıraladığım özelliklerin bir çoğu benim için de geçerlidir. Bu rolü almamın nedeni öncelikle nükleer enerji düşmanlığım değildi. Karen'in simgelediği karakter özellikleri beni daha çok çekti. Açıklaması oldukça zor bir insan tipi bence Karen Silkwood. Filmin benim için önemi, onun bir nükleer enerji karşıtı olması değildi; bu konudaki özel eğilimlerimi ve yaklaşımlarımı perdeye aktarmaktan hep kaçınmışımdır. Daha önce bana önerilen ve sırf bu konuyu ağırlıklı bir biçimde irdeleyen *China Syndrom* filmini geri çevirmiştim. Polemik yanı ağır basan filmlerde asla oynamam.

Bu film benim için çok daha karmaşıktı. İdareden işçilere kadar işletmedeki her insan bence gerçeğe uygun bir biçimde yansıtıldı. Kötü ya da iyi diye iki ayrı kampa ayrılmadılar. Bu filme daha gerçekçi bir atmosfer sağladı, insanlar gerçeğe daha yakındı, salt kalıplaşmış tipler değillerdi. Bu yüzden film nükleer enerjiden yana veya ona karşı olmanın ötesinde bir anlam taşır."

Filmin yine de politik bir mesaj verdiği yadsınamaz. "Amerika'da genelde bir Perry Mason anlayışı vardır. Bu işin altında yatan kişi ya da kuruluşları öğrenmeyi çok isterler. Sonuçta da suçlunun bulunup adalete teslim edilmesi beklenir hep. *Silkwood* filminin sonu, bir gizem perdesi içinde kalarak kesin bir açıklamadan yoksun bırakılmıştır. Amerika'da birçoğu için bu son, doyurucu olmaktan uzaktır. Çünkü onlar kötü adamların sonunda yakalanmasına alışmışlardır."

Filmin çekimlerinin, Oklahoma'da yapılması düşünülüyordu tabii ki. Ancak yetkililer senaryoyu önceden alıp incelemeden şehirlerinde çekim izni vermeyeceklerini belirttiler. Bu karar, ABC Filmciliğe ters geldi; çekimlerin Texas'ta yapılmasına karar verildi. Dokuz yıldır film yönetmemiş olan Mike Nichols, Karen Silkwood'un yaşam öyküsüne tamamen bağlı kalınmasına çok dikkat etti. En ufak bir değişiklik yapıl-

Karen çocuklarıyla

madı. Ayrıca Kerr–McGee firması da senaryoyu görmek istediğini kesin bir dille açıkladı. ABC bu isteği geri çevirdiyse de firma, bir kopyayı ele geçirmeyi yine de başardı. Filmin özgün çekim haklarına engel olamayınca, bu sefer de, ABC'nin filminde Kerr–McGee'nin kırmızı–beyaz–mavi parafını kullanmasını mahkeme kararıyla yasakladı.

Karen Silkwood'un arkadaşı Drew Stephan'ı canlandıran Kurt Russel, Meryl ile ilk filmini yapıyordu ve bu konuda şunları söyledi: "Meryl ile çalışmak yaşamımda bir dönüm noktası oldu diyebilirim. Bazı sahnelerde gösterdiği olağanüstü yeteneğine yaklaşmam, benim için biraz zor oldu."

Kurt Russel gibi Cher de çekimlerden önce Meryl konu-

sunda hayli endişeliydi. "Meryl ile karşılaşmaktan çekiniyordum. Papayla karşılaşacakmışım gibi korkuyordum. Meryl kadar ünlü biriyle yanyana gelmek, gerçekten ürpertici olabiliyordu. Ben ve Meryl, birlikte. Düşünmek bile içimi titretiyordu."

Ancak Cher'in korkuları yersizdi. Meryl onunla candan dost oluverdi. "Ondokuz yıldır gösteri dünyasındaydım, ama beni ilk kez gerçekten ciddiye alan Meryl oldu. Onunla aynı düzeyde olduğuma beni inandırdı. O bana oyunculuk üzerine teknik bilgiler verirken, ben de ona şarkı söylemenin inceliklerini anlatıyordum."

Çekim aralarında Meryl ile Cher, ayrıca Nora Ephron ve Alice Arlen biraraya gelip gevezelik ediyorlardı. "Tığ işleyip, örgü örüp, erkeklerimizi çekiştiriyorduk." Cher, Meryl'le birlikteyken çocukları hakkında çok konuştuklarını. öyle ki sonunda "bizde bir anormallik mi var acaba?" diye bir endişeye kapıldıklarını anlatır. "Ama sonra anladım ki, çocuklarıyla gurur duyan iki anneden başka bir şey değildik."

İşte bu sıcak ilişkilerin yardımıyla filmin "katı ve acımasız havasına uyum" sağlayabildiler.

Silkwood normal bir iş günü sahnesiyle başlar. Karen Silkwood (Meryl), Karen'in erkek arkadaşı Drew ve kadın arkadaşı Dolly Pelliker (Cher) her sabahki gibi arabalarıyla kırık dökük çiftlik evinden Kerr-McGee fabrikasına çalışmaya giderler. Yaptıkları iş üzerinde pek fazla kafa yormamaktadırlar. Halbuki bu fabrikada plütonyum, emisyon laboratuvarında yakıt çubuğu tabletleri halinde preslenmektedir. Ve çok az miktar plütonyum bile kansere ve genetik bozukluklara yol açmaktadır.

Karen bir gün hafta sonu izni almaya çalıştığı bir anda, aniden alarm zilleri çalmaya başlar. Tatbikat alarmı. Alışılmış bir durum olduğundan, işçiler hiç ilgilenmezler. Alarm sesiyle birlikte yapılması gereken şeyleri uygulamaktan kaçı-

mrlar. Çünkü işe ara vermeden, tam kapasiteyle çalışmaları gerekmektedir. İş bitiminde, Karen atölyenin garajında olağandışı bir hareketlilik sezer: Büyük bir kamyon parçalara ayrılıp raydoaktiviteden arındırılmaktadır.

Hafta sonunu çocuklarıyla geçiren Karen, kendisi fabrikadan ayrıldıktan kısa bir süre sonra bir kaza olduğunu öğrenir. Firma yetkilileri, bir an önce işi bitirmek için Karen'in alarm zillerini çaldığını iddia ederler. Birdenbire alarm zilleri yeniden çalar. Yaşlı bir kadın işçi, Thelma duşta sabunlanır, vücudu yer yer kızarır. Fabrika doktoru, bu kadar az bir ışının çok zararlı olmayacağını söyleyerek kadını yatıştırır. Güneş ışınlarının zararı daha fazladır. Ancak Karen, kadının iç organlarının da ışından etkilenip etkilenmediğini saptayacak

Karen, Paul Stone ile birlikte işçileri hareke geçirmeye çalışıyor

muayenenin uygulanmadığını öğrenir. Üstelik firmanın çalıştırdığı bu doktorun, aslında veteriner olduğu da ortaya çıkar.

Her şeye rağmen fabrikadaki işler aralıksız sürdürülmektedir. Karen bir gün bir arkadaşı için bir doğum günü partisi düzenler; atölye şefi bu işe çok kızıp Karen'in daha sonra ortalığı temizlemesini ister. Karen bu kez de rutin kontrollerden pek önemsemeyerek geçer. Ama bu kez Karen'i tatsız bir sürpriz beklemektedir. Işın monitörü hızla çalışır, Karen radyoaktivite almıştır.

Onu hemen sağlık merkezine götürüp arındırma işlerine başlarlar. Cildinin üstündeki artık maddeleri kazımaya ve kimyevi işlemlerle üst deriyi temizlemeye çalışırlar. Bu olaya kendisinin sebep olduğu söylenir.

Daha sonra Karen, hiçbir açıklama yapılmadan metalografi bölümüne gönderilir. Bölüm şefi (Craig Nelson) eksiklikleri örtbas etmek için yakıt çubuklarının fotoğraflarında rötuş yapmaktadır.

İşçilerin ilgisizliği yüzünden sendikanın dağılma tehlikesiyle karşı karşıya kaldığında Karen, bu konuda faal olmaya karar verir. Üç kişilik bir delegasyon ile Washington'a Sendika Genel Müdürlüğüne gider. Ancak Karen'in ileri sürdüğü aksaklıklara kimse aldırış etmez. Şahit olduğu son olayı anlatınca ortalık karışır.

Karen'in şöhret olma tutkusuna kapıldığım, ayrıca sendika sekreteri Paul Stone (Ron Silver) ile ilişkisi olduğunu ileri süren Drew ağır ithamlarla evden taşınır. Sonunda sendika Oklahoma'ya iki doktor göndermeye razı olur. İşçileri plütonyumdan korunma konusunda eğiteceklerdir.

Kısa bir süre sonra Karen, gözetlendiği duygusuna kapılır. Ayrıca çevresindeki arkadaşları ondan kaçmaya başlarlar. İşlerini kaybetmekten korkmaktadırlar. Işın monitörü Karen'in hâlâ radyoaktivite taşıdığını saptar. Aynı tatsız ve acı verici arındırma işlemeleri tekrarlanır. Doktorlar her gün id-

rar tahlili istemektedir. Birkaç gün sonra monitör, Karen daha yaklaşır yaklaşmaz çılgın gibi titremeye başlar. Hemen evinde arama yapılır ve tüm eşyalarıyla evin radyoaktif ışından kirlendiği anlaşılır. Karen bu miktarda ışın almış olabileceğine inanmakta zorluk çeker. Birisinin idrar şişesine plütonyum koymuş olduğunu ileri sürer. Buna karşılık yetkililerden biri de Karen'i suçlar. Tüm dünyası altüst olan Karen, ne yapacağını bilemez haldedir. Arkadaşları Drew ile Dolly'nin hiçbir şeyi yoktur. Kendisinde ise 45000 miliremlik bir zehirlenme vardır. Doktorlara göre bu miktar henüz tehlike sınırının altındadır. Ama Karen bunun öldürücü olabileceğini çok iyi bilmektedir. Bütün bu olanların baskısı altında çok önemli bir karar alır. 13 Kasım 1974'de topladığı belgeleri *New York Times*'dan bir gazeteciye vermek üzere harekete geçer. Arabasıyla buluşma yerine giderken, birden dikiz aynasına far ışıkları vurur...

Cinayet mi, yoksa kaza mı? Bu soru *Silkwood*'da da açıktır. Ama Silkwood davası da henüz kapanmamıştır. Firma Karen'in evinin, aranma sırasında uğradığı maddi hasarı ödemeye yanaşmaz. Karen'in ailesi dava açar. Ancak mahkeme masraflarını ödeyecek durumda değillerdir. Derhal tüm sosyal kuruluşlar devreye girerek aileye yardım için para toplarlar. Özellikle Kadın Dernekleri, Anti–Nükleer Gruplar ve diğerleri bu işin başını çeker. Paranın büyük bir bölümünü ise özel bağışlardan sağlanmış olan birikim oluşturur. 1984 yılında Washington Federal Mahkemesi, bir plütonyum fabrikasının her tür bulaşıcılıktan sorumlu tutulması gerektiğine karar verir. Fabrika, Silkwood ailesine 11,5 milyon tazminat ödemeye mahkum olur.

Bu role nasıl hazırlandığı sorusuna Meryl şu yanıtı vermişti: "Kurt canlandırdığı tiple gerçek hayatta konuşma şansına sahipti. Oysa ben, artık yaşamayan Karen'in o bilinmeyen iç dünyasına inmek zorundaydım. Bence ilk fark burdaydı.

Karen, filmlerde rötuş yapıldığını tespit eder

Karen hakkında anlatılanlarla yetinmek zorundaydım. Her seferinde değişik ayrıntılarla karşılaşıyordum, sanki bambaşka kadınları anlatıyorlardı bana.

Senaryoya hiç karışmadım. Zaten yazıldığı dönemde, ben Yugoslavya'da çekim yapıyordum. Önceleri yeterince hazırlıklı olmadığımı düşünüp biraz korkmuştum doğrusu. Mike ise cesaretlendirici sözlerle beni yatıştırdı: 'Burda dış olaylar tarafından uyandırılana dek bir tür uyuşukluk içinde yaşayan insanlar var.'

Benim duygularım da aynen böyleydi. Dün Yugoslavya'da, bugün ise radyoaktif sayacın karşısında... Tıpkı Karen gibi korkmuştum ve 'Aman Tanrım, neler oluyor burda?' di-

ye düşünüyordum. Filmde beni etkileyen sahnelerden biri de Nichols'un giderek tecrit olan Silkwood'u yansıtma biçimiydi. Başlangıçta diğer işçiler arasında sıradan bir Karen Silkwood'du. Herkesle aynı, hep birlikte. Hep genel plan çekimleriyle. Sonra kamera giderek yaklaştı, artık hemen hemen yalnızca yakın plan gösteriliyordu Karen. Böylelikle, Karen'in giderek yalnız kalışı izleyiciye hissettirildi."

Meryl, Karen'i politik nedenlerle değil, kurban olduğu için Kerr–McGee'ye karşı çıkan hırslı bir kadın olarak göstermeyi başarmıştır.

Silkwood, sinemalarda gösterime sokulmadan bir ay önce, Hollywood ileri gelenleri için özel bir gösteri yapıldı. Manhattan'da toplanan Hollywood yıldızları arasında Richard Widmark, Jimmy Stewart, Dustin Hoffman, Susan Sarandon, Woody Allen, Mia Farrow, Steve Martin ve Jeremy Irons gibi ünlüler bulunuyordu. Böyle farklı bir yaklaşımı olan bir filmin bu insanlara ne tür bir etki yapacağı merak ediliyordu. "Belki de, belli bir mesaj taşıması hoşlarına gitmeyecekti." Meryl'in tüm endişelerinin aksine film izleyenler tarafından büyük bir ilgiyle karşılandı. Filmi izleyen basın, birkaç gün sonra olayların "gerçeklik derecesini" araştıran makaleler yayınlamaya başladı. *New York Times* gazetesinden William Broad, filmde konuyla ilgili bilgi eksikliğinin hissedildiğini ileri sürdü. Buna benzer bir açıklamayı da *Washington Post*'dan Nick Thimmesch yaptı. Ardından *New York Times*'da yayınlanan ikinci bir makalede filmin büyük bir "hilkat garibesi" olduğunu ve her türlü röportaj ilkelerine aykırı davrandığını iddia etti. Ayrıca, izleyicinin bu tutarsız anlatım diliyle kafasının iyice karıştırıldığı ve Silkwood'un gerçekten öldürüldüğü imajı verilerek kesin olmayan bir durumun saptırıldığı belirtildi. Bu eleştirilere karşılık Hirsch de kendini şöyle savundu: "Kerr–Mc Gee firmasının açtığı dava, tepemizde Demokles'in Kılıcı gibi dururken nasıl her şeyi apaçık yansıtabilirdik?"

Aynı şekilde çoğu sinema eleştirmeni de filme karmaşık duygularla yaklaşıyorlardı. *Time*'dan Richard Schickel de şunları söylemişti örneğin: "Olayı mahkemelik boyutlara getirmeden söyleyebilecekleri tek şey, Karen Silkwood'un çalıştığı fabrikada, plütonyumu işleme sırasında hatalar yapıldığı gerçeği idi."

14 Aralık 1983'de *Silkwood*'un ilk gösterimi yapıldığında izleyiciler Meryl'i tanımakta güçlük çektiler. Jiklet çiğneyen, kabaca ve biraz da bayağı hareketlerle Karen Silkwood'u yansıtmaya çalışan Meryl'e herkes inanmaz gözlerle bakıyordu. Vincent Canby, bu rollerin diğer rollerden pek çok yönden, özellikle "zeka yönünden" ayrıldığım yazıyordu.

Bu arada Silkwood ailesi de kızlarının canlandırılma tarzından pek memnun kalmamıştı. Bill Silkwood, kızının çok daha "hoş" olduğunu söylerken annesi de "New York'lu kadının Nederland'a gelip benimle ve Karen'in öğretmenleriyle neden kızım hakkında konuşmadığını" anlayamadığını ifade ediyordu.

Ancak, Meryl'in özellikle bu yorumlama biçimi, filmin sadece anti-nükleer mesaj taşıyan bir yapım olarak bir kenara atılmasını engelledi. İlk haftalarda film oniki milyon dolar hasılat yaptı.

Dehşetle karşılanan tek sahne, Meryl'in üzerindeki iş gömleğini çıkarıp göğsündeki yanık izlerini işçilere gösterdiği sahne oldu. Meryl de bu sahneyi pek severek oynamamıştı: "Bu sahnenin pek hoşuma gittiğini söyleyemem, çünkü kamera önünde soyunan kadınlara karşı duygularım biraz karışık. Ancak filmde bunu yaptım, çünkü Karen'in böyle bir şeyi yapabileceğine inanıyordum. Yine de set ekibinin karşısında utanç duymaktan kendimi alamadım."

Cher ise Karen'in evinin kontrolden geçirilip temizlendiği sahneyi çok sinir bozucu bulduğunu söyledi. Doktorların Karen'i yüreklendirmeye çalıştıkları sahneden sonra Cher'in

Aldatılmaktan korkan Karen, bağımsız bir doktora muayene olur

sinirleri tamamen iflas etti. "Yalan söylediklerini biliyordum. Meryl'in makyajı öyle mükemmeldi ki, sanırdınız beş dakika içinde ölecek. Meryl'e baktım ve birden canlandırdığı kişinin de başından aynı şeylerin geçmiş olduğunu kavradım. Tamamen yıkılmadan önce ordan gitmek, her şeyden uzaklaşmak zorundaydım."

Karen Silkwood'un gerçek hayatta yaşamış olması Meryl'e göre filmin elde ettiği büyük başarının nedeni. "Genellikle filmin sonunda, olayın geçtiği yer ya da şu veya bu tarihte öldü, şimdi şunu yapıyor gibi bir açıklamanın verilmesi izleyiciyi her zaman çok etkilemiştir. Hollywood'un klimalı stüdyolarından birinde, masa başında yaratmadığı bir olayla karşı karşıya olduğu duygusu insanı daha çok etkiler. Gerçek bir yaşam öyküsü bize çok şey verir, onu perdeye yansıyan sıradan bir şeymiş gibi değil, yaşamın ta kendisi olarak kabul ederiz. Bu konuda, sanırım, izleyici genelde küçümsenmekte-

dir. İnsanların kendilerini bulacakları insanlara ilgi duyacaklarına inanılmıyor. Bu yüzden onlara tonlarla parası olan yüksek sınıftan tipler gösterilir ya da deliler, boks şampiyonları vs. *Silkwood* gerçek bir öyküdür. Dünyadaki tüm işçilerin kendilerini bulabileceği bir öykü. İşte filmin çok popüler olmasındaki başlıca etken, en azından Amerika'da."

Silkwood'un son sahnesi çekilirken Tim Rice ve Andrew Lloyd'un Meryl'e *Evita* müzikalinin başrolünü önerdikleri duyuldu.

O tarihe kadar Meryl'in filmlerde şarkı söylediği hiç duyulmamıştı. *Silkwood*'un son sahneleri hariç. "Sesi fazla cılız" bulunduğu için sonunda müzikal projesinden de vazgeçildi.

Gazetecilerle buluşmaya giderken Karen kaza geçirir

(Soldan sağa) Sir Richard Attenborough ve Ben Kingsley'le 55. Oscar töreninde

Bu arada, *Sophie'nin Seçimi*'nin eşleme çalışmaları için Meryl Fransa'ya gitmek zorunda kaldı. Paris'te kaldığı sürece Isabelle Huppert ve Philippe Noiret onu hiç yalnız bırakmadılar. Daha sonra hemen Londra'ya uçtu, bir sempozyuma katıldı. Kendini oldukça yorgun hissetmeye başlamıştı. Londra gezisini kısa kesti. Kocası ve oğluyla, dinlenmek üzere İspanya'ya gitti.

1982 Oscar töreni için Gummer'ler hep birlikte Los Angeles' e gittiler. Bu kez bir yıldız olarak karşılandı ve etrafını hayranları sarıverdi. Uçaktayken, Richard Gere ve Debra Winger'in birlikte oynadıkları *An Officer and a Gentleman* (Bir Subay ve Bir Centilmen) adlı Oscar'a aday gösterilen filmi izledi. Ayrıca Julie Andrews'un *Victor/Victoria*'sı, Sissy Spacek'in belgesel draması *Missing* (Kayıp) ve Jessica

Lange'ın *Frances* adlı filmleri de Oscar'a adaydı. "Don ve ben, Jessica'nın Oscar'ı alacağından kesinlikle emindik. Sonradan birisinin bu 'yuva yıkan kadının asla dereceye giremeyeceğini' söylemesi bizi dehşete düşürdü."

Meryl, 500 milyon izleyicinin karşısında konuşma tasarısından vazgeçti. Babasının ona söyledikleri aklına gelmişti. İyi bir teşekkür konuşması kısa, akıcı ve politikadan uzak olmalıydı.

Zarf açılıp Meryl, *Sophie'nin Seçimi*'ndeki rolü için ikinci kez Oscar'a layık görüldüğünde ağzından şu sözler döküldü sadece: "Ah Tanrım!"

Heyecandan hazırladığı teşekkür konuşmasının metnini elinden düşürdü, ama bunun da üstesinden geldi.

Orda hazır bekleyen Hollywood sakinleriyle 500 milyon televizyon izleyicisine şu açıklamayı yaptı:

"Burda durup bir şeyler söylemenin ne demek olduğunu istediğiniz kadar hayal etmeye çalışın, asla kestiremezsiniz. İnanılmaz bir duygu bu; ayak parmaklarınızdan yukarı doğru tırmanmaya başlayan bir ürperti..."

Oscar almanın getirdiği tatmin duygusuyla Meryl, bir süre sonra yine tiyatroya dönmeye karar verdi. Tiyatro çalışmalarını ne zamandır aksattığını düşünen Mike Nichols'la birlikte uygun bir oyun arayıp buldular: *Private Lives* (Hepimiz Paris'te). Boşanmış bir çiftin yaşamını anlatan bir Noel Coward komedisi. Ama bu kez Meryl, karşısında Elizabeth Taylor gibi bir rakibe çatmıştı. Elizabeth Taylor da bu oyunla ilgileniyor ve Richard Burton ile birlikte oynamak istiyordu. Böylece karşılıklı iki cephe oluştu. Bir yanda Meryl ile Mike, öte yandaysa Liz ve Zev Bufman.

Meryl, menajeri aracılığıyla Coward varisleriyle bağlantı kurmaya çalışırken, Liz de uçağa atlayıp şahsen konuşmaya gitmiş ve varislere, kendisinin bu rol için yaratıldığını söylemişti. Bufman, bu oyunun yönetmenliğini Mike Nichols'a

önerdiklerini, ancak Nichols'ın "boş zamanı olmadığı" gerekçesiyle bu teklifi reddettiğini hatırlamaktadır. Sonuçta, Liz bu yarıştan kazançlı çıkmıştı. Çaresiz, Nichols da kendisi ve Meryl için başka bir oyun aramaya koyuldu. Tom Stoppard'm, *The Real Thing* (Gerçek Olan) adlı komedisi içerik açısından ona oldukça uygun göründü.

Meryl de bu oyunu beğendi, sahnede rol arkadaşı olarak Roger Rees'in seçimini de onayladı. Ancak bir süre sonra metin üzerinde bazı sorunlar çıktı. Meryl, oyunun yazarı Stoppard'a, bazı sahnelerin değiştirilmesini önermişti. Stoppard oyununda hiçbir düzeltme yapmayacağım kesin bir şekilde açıkladı. Meryl'in bu isteklerinin altında kıskançlık yattığını, başrol oynamadığı için kapris yaptığını söyledi.

Bu arada Roger Rees anlaşmasını bozup oyundan ayrıldı; yerine Jeremy Irons alındı. *Fransız Teğmenin Kadını* filmi üzerine Irons'un yaptığı tatsız söyleşi hâlâ hatırlarda olduğundan Meryl de rolü bıraktı. Yerine Glenn Close alındı.

Aslında, Meryl'in rolü bırakmasındaki en önemli neden, ikinci kez hamile olmasıydı. İlk seferinde yaptığı gibi son aylarını sakin ve dinlendirici bir ortamda geçirmek istiyordu. Böylece kendi dünyasına dönen Meryl, 22 Mayıs 1983'de Vassar Kolejinin kendisini mezunlar günü konuşmasına davet etmesi üzerine, bu dinlenme dönemini yarım bırakmak zorunda kaldı. Daha önce iki kez bu daveti geri çevirmiş, ancak bu kez hayır diyememişti.

22 Mayıs günü bardaktan boşanırcasına yağmur yağmasına karşın Vassar Kolejinin önünde gazeteciler sıra sıra olmuş, Meryl'i bekliyorlardı. Okulun müdürü bu durumun içinden nasıl çıkacağını bilemiyordu. Ne de olsa Meryl'e yalnız çok az sayıda gazeteciyi içeri bırakacağına söz vermişti. Sonunda töreni açık havada yapmaya karar verdi. Yağmur dinmezse tüm çekim ekipleri boşuna gelmiş olacaktı. Yağmur dursa da, eh, ne yapalım, kader...

Meryl, gösterilen coşku karşısında ne yapacağını şaşırmıştı. Bir yandan da oğlu Henry'yi merak ediyordu. Genelde oldukça sakin olan Henry, o gün çok huzursuzdu. Meryl geleneksel kortejde kampüs içinde yürürken Henry'yi babası zor zaptetmişti. O gün Meryl şaka olsun diye "Süper star"lık simgesi olan koyu renk bir gözlük takmayı da unutmamıştı. Konuşmacı kürsüsüne çıkıp gözlüğünün üzerinden oğluna doğru şöyle bir baktı. Küçük Henry, annesinin gözlerindeki gizli anlamı sezdi ve töreni sakin bir şekilde babasının yanında izlemeye koyuldu.

Meryl, müdür Smith'e ve öğretmenlere teşekkür ettikten sonra, yeni mezunlara dönerek konuşmasına başladı:

"İzninizle 1983 mezunlarına en içten dileklerimi sunmak istiyorum.

Vassar'ı ben 1971'de bitirmiştim. Oniki yıl önceydi bu; kimbilir belki yirmi dakika önce de olabilirdi. Önemli olan sizin neler hissettiğinizdir. Bir çoğunuz 1971'de dokuz on yaşındaydınız, hatta daha bile küçük olanınız vardır içinizde. Belki sizi artık yakınlarım olarak gördüğümü söylemekle çizmeyi aşıyorum. Ama bugün size bir dost olarak seslenmek, yakında sizin de yaşayacağınız olaylardan sözetmek istiyorum."

Meryl tam o anda elindeki kağıtları yere düşürdü. Eğilip onları toplarken gülüyordu. Sonra orda bulunanlara dönüp Oscar Ödül Törenindeki "olayı" kastederek "Kağıtları yere düşürmek alışkanlık oldu galiba," dedi ve konuşmasına bıraktığı yerden devam etti:

"Vassar'daki günlerim yaşamımın en güzel dönemiydi. Dışardaki günlük yaşam, burdakinden pek farklı değil. Sadece ikisi arasında ortak noktayı yakalamak gerekir. Olağandışı olan, her zaman farkedilmez ya da kabul görmez ilk anda. Ekranda gördüklerimize, kimi seçeceğimize karar veren genelde geniş kitlelerdir. Dış görüntü oldukça önemlidir. Kolejdeki deneyimlerin tersine düşünceler ve konan hedefler sabah erken

kalkıp akşam geç yatarak ve çok çalışıp sonunda doğru yolu bularak erişilemez. Olanaksızlık ve belirsizlik hep yanınızda olacaktır. Bazen de pes etmek ve kendi kabuğuna çekilmek tek çözüm yolu olarak gözükebilir.

Benden bu konuşmayı yapmamı neden istediniz? Ne bildiğimi sanıyorsunuz? Ya da sizler için neyim ben? Bende ilginç olan nedir? Her zaman eğlenceli bir hayatım olduğu söylenemez. Beni her yerde izliyorlar." Bu sözleri söylerken Meryl etraftaki gazetecilere ve gökyüzünde uçmakta olan bir jete işaret eder. "Buraya davet edilme nedenini kendi kendime sorup durdum. Sonunda pekâlâ dedim. Çağrıldın, çünkü sen onların gözünde başarıyı temsil ediyorsun. Sana soruyorlar, çünkü senin başarıyı nasıl elde ettiğini bildiğini sanıyorlar. Kendileri de başarabileceklerini düşünüyorlar ve senden başarılı olmamn sırrını açıklamanı bekliyorlar. Kimbilir, belki de içlerinden bazılarının tek isteği, şu olağandışı Dustin Hoffman'ın boyunu ya da Robert De Niro tarafından öpülmenin nasıl bir duygu olduğunu öğrenmektir.

Oysa ben size dışardaki yaşamın öbür yüzünü anlatmayı yeğlerim. Vassar'ın bizlere verdiği en önemli şeyler, karar verme becerisi, amaç uğruna savaşma dürtüsü, kendi benliğinizi yitirmeme ve inanma duygusudur.

Alışılmamış olana yaklaşma ve bundan utanç duymamayı öğretir Vassar Koleji. Ben bazen bu duygudan kurtulmayı nasıl da isterim. Hele bana gönderilen senaryonun gülünç, ama teklif edilen paranın muazzam olduğu zamanlarda... Bana burda kazandırılan deneyimler ve yetenekler şu güveni vermiştir bana: İşin kendisi ödüldür. Bunu burda öğrendim. İlginç bir senaryoyu kabul ettiğimde, benim için amacım gerçekleşecek demektir. Başkasına ters de gelse, benim için tamamdır artık. Düş ile şeytan arasındaki seçim, insanlara her gün başka başka biçimlerde sunulur. Bu seçim eminim hem iş yaşamında yapılır hem de yaşamın ta içinde. Sizlere öne-

rim, sorunların üstüne gitmeniz ve kendi yaşamınıza uygun çözümler bulmanızdır. Şeytanla yaşayabiliyorsanız, Vassar sizi benden farklı bir biçimde etkilemiş demektir.

Ama kaliteli işler yapma sorumluluğu, kendinizi ve bu sorumluluğu geliştirme ihtiyacı, enerjinizi kamçılayacaktır. Yalnızca işiniz değil, aklınız ve yüreğiniz de bundan etkilenecektir.

Bence her an olağandışı bir şeyler yapmaya hazır olmak, tüm yaşamın başarılı ve dolu dolu geçmesinin temelidir.

1976 yılında ilk kez New York'a geldiğimde, 69. Caddede parkın yakınlarında bir yerde kalıyordum. Ödenecek üç faturam vardı: Kira, telefon ve elektrik. Konuşacak iki kardeşim ve birkaç eşim dostum vardı. Hiçbirimizin nişanlısı sözlüsü yoktu. Günlük tutuyordum. Her gün üç gazete okuyordum, bir de *New York Review of Books*'u. Oyuna çıkmadan önce hafifçe kestiriyor, sonra sabahın ikisine kadar oturuyor, sanatçı barlarında oyuncularla sohbet ediyordum.

Bugün, beş ayrı sigortam var: Hayat, hastalık, kasko, servet ve araba sigortaları. Ayrıca, üç telefon hattım, bir muhasebeci, iki menajer, bir avukat, bir sekreter ve bir dadıdan oluşan 'yardımcılar ekibim' var. Durun daha bitmedi. New York'ta bir dairem ve özellikle kışları kullandığımız bir yazlık evimiz var. Ayda zaman zaman dokuz milyon civarında fatura öderim. Shakespeare ve Dante'nin tüm yaşamında tanıdığından daha fazla insan tanıdım diyebilirim. İşim ve sorumluluklarımdan oluşan ağ öyle genişledi ki, rüyamda görsem inanmazdım.

Size anlatmak istediğim aslında şu: Her şey o kadar hızlı ve karmaşık gelişir ki, kim olduğunuzu, bulunduğunuz noktaya nasıl geldiğinizi ve aslında ne istediğinizi hatırlamakta zorlanırsınız.

Bütün bunlara bir yıldızın sürdürdüğü abartılı yaşamı, ortalıkta her gözüktüğünde kopartılan fırtınayı da eklerseniz,

benim bu kürsüden sizlere konuşma tekliflerini neden hep geri çevirdiğimi anlarsınız. Ayrıca birçok tanınmış ve başarılı insanın neden içine dönük, çekingen yaşamayı yeğlediğini de anlarsınız. Mesleğinizde dikkatli olun, başarının sizden beklediği özveri, kendinize çizdiğiniz sınırı aşmasın.

Ama kendi adıma bir şey daha tespit ettim: İş bağlantılarım ve sorumluluklarım arttığı oranda dünyanın geleceğiyle ilgili sorumluluğum da artmaktaydı. Susma özlemimin yerine, giderek, yöneticilerimizden en iyisini talep etme, gelecek yüzyılda yaşayacak çocuklarım için yaşam kalitesini koruma arzusu geçti. Başka bir deyişle, bu sorumlulukları yerine getirebilmek için yalnızca bulunduğum ortam içinde çalışmakla kalmamalı, doğrudan katılarak ve bu dünyadaki her vatandaş gibi sorumluluk taşıyarak o ortamı değiştirmeye de çalışmalıyım.

Bizler hepimiz siyasi oyuncularız, öyle değil mi? Günah sayılabilecek faaliyetsizliklerimiz ya da faaliyetlerimiz, suskunluklarımız ya da dile getirilmiş görüşlerimiz hakkında tıpkı işi oluruna bırakmamız ya da onlar için kendimizi ortaya atmamız hakkında olduğu gibi yargılara varılacak.

Kaliforniya'ya, Oscar Ödülünü almaya gidiyordum; babam beni çağırıp 'Eğer kazanırsan, konuşman kısa, coşkulu ve her şeyden önce politikadan uzak olsun' dedi. Ben de cevap olarak giysimin çok büyüleyici olduğunu söyleyip ona söz verdim: 'Merak etme, (burda bomba sesini taklit eder), onun hakkında tek kelime yok.'İzleyici sayısı sevindirecek kadar çok, tam 300 milyon kişi, tüm dünyaya seslenip kalbinden geçenleri anlatmanın çekiciliği de aynı şekilde çok.

Ama babamın böyle bir anda neyin söylenip neyin söylenmeyeceği konusundaki görüşlerini kabul etmiştim. Bugün de aynı şekilde siyaset yapmamamı istediğinde ise ona karşı çıkmak zorunda kaldım. Bir keresinde şöyle oturup düşündüm, benim gerçek kimliğim, kişisel duygularım, en gizli düşünce-

lerimle ilgilenen terbiyeli, nazik, iyi eğitilmiş gazetecilerle yaptığım görüşmelerin sayısını hatırlamaya çalıştım. Hafızam zayıftır, gene de 123 gibi bir sayı çıktı ortaya. Bir süre önce, *Sophie'nin Seçimi*'nin reklam kampanyası için Avrupa'ya gittiğimde dört hafta içinde 35 gazeteci ile biraraya geldim. Bu bazen çok eğlenceli olabilir, ama genelde cansıkıcıdır. Sorular Amerika'dakinden pek farklı değil. Ama arada ilginç bir fark da var. 'Mesleğinizle ailenizi nasıl bağdaştırıyorsunuz?' ya da 'Rollerinizi neye göre seçiyorsunuz?' ya da 'Bu saçınızın kendi rengi mi?' gibi soruların yanısıra Avrupa dünyanın genel durumu hakkındaki görüşlerimi öğrenmek istiyor. İnsan ırkının bir üyesi olarak, dünyanın karşı karşıya bulunduğu sorunlar hakkında şöyle ya da böyle bir görüş ileri sürmeniz bekleniyor sizden doğal olarak. İsveç'te, İspanya'da, İtalya'da, Almanya'da, İngiltere'de, Fransa'da, her yerde. Kendi ülkemiz dışında her yerde.

Amerika'h gazeteciler asla bu tür bir soru sormazlar. Jane Fonda'yı köşeye sıkıştırmayı amaçlamadıkları sürece.

Sanırım, tek amacı eğlendirmek olan kısa ömürlü, büyüleyici bir branştan gelen insanların politikayla uğraşmaları ülkemizde pek hoş karşılanmıyor.

Bugün size politik görüşlerimi yansıtmak gibi bir amacım yok. Benim istediğim, sizin kendi politik görüşlerinizi belirlemeniz ve onları savunmanız. İnandığınız her şeyi, yaşamınızın her alanıyla bağdaştırın. İşinizde kalbinizi sakın ihmal etmeyin ve çok şey ve sadece en iyisini talep edin. Kendi öz benliğinizi, yalnızca size ait olan sırlarınızı, yanlışlarınızı ve dürüstlüğünüzü asla yaşamın sıradanlığında yitirmeyin.

Bol şans ve büyük çağa hoş geldiniz."

Vassar Meryl'e kendini kabul ettirmesini de öğretmişti, bir oyuncunun hayatında çok önemli bir yer işgal eden bir yetenek. Yale'de yaptığı bir konuşmada, iyi roller uğruna çarpışmanın kendisine ne kadar ters geldiğini vurgular. "Ameri-

ka'da film sanatçılığı aynen spor karşılaşması gibi bir şeydir. Sürekli yarışma halindesinizdir. Örneğin, Oscar Ödül töreni, daima bir sıralama vardır. Birinci, ikinci, üçüncü.... böyle sürüp gider işte. Ya kazanan taraftasınızdır ya da kaybeden. Başka bir olasılık yoktur. *Time* dergisine kapak oldum diye kendimi bir şampiyon gibi hissetmem isteniyor. Oysa ben Wimbledon'da yarışmıyorum ki! Tek yaptığım iyi bir film çevirmek ve en iyisini vermekti." Aynı yıl New York City Üniversitesi güzel sanatlar dalında onu 'Fahri Doktorluk' ünvanına layık gördü. Ama Meryl için 4 Ağustos 1983'te ikinci çocuğunu dünyaya getirmesi daha önemli bir olaydı. Bu kez bir kızı olmuştu. Kızının adını Mary Villa koydu. Daha sonra onu müzikal kahramanı efsanevi Mame Dennis anısına 'Mamie' diye çağırmaya başladılar. "Ona o kadar çok benziyordu ki! Mamie onun gibi farklı ve olağanüstü bir kız. Karşılaştığı her duruma kolaylıkla uyum sağlayabiliyor. Ama çok da inatçı. Ayrıca cıvıl cıvıldır, çevresine neşe saçar."

Gippy, bu küçük kızın gelişini oldukça soğukkanlı karşıladı. Bugün tüm aile, küçük Mamie'nin annesinin bir modeli olduğu görüşünde. Gippy, kardeşine göre daha sessiz ve ağırbaşlıydı. Oysa Mamie ailenin diktatörü kesildi.

Meryl, çocuğun yine sezaryanla dünyaya geleceğinden korkuyordu ancak bu sefer uyguladığı 'kolay doğum yöntemleri' işe yaradı ve ikinci doğumunu çok doğal biçimde yaptı. "O kadar sakindim ki, hemşireler sancının kesildiğini sandılar."

Tahran'daki rehine operasyonuyla Jimmy Carter politikası ve planlı iyimserliği iyice çığrından çıktıktan sonra New Hollywood da öldü. Yerine ileri sinema tekniklerinin uygulandığı çizgi maceralar geçti. Akademi bu tür filmleri Oscar yağmuruna tutmayı reddettiğinden bu filmlerin işinin bittiği söylendi. "Oysa tek çabamız, klasik sinema kültürünü korumaktı," diyordu Jimmy Stewart bir söyleşide.

Duyguların ve yeni mitolojinin "in" olduğunu, yuva yık-

manınsa "out" olduğunu bilen Meryl *Silkwood*'un Oscar'a aday gösterileceğini bile sanmıyordu.

Silkwood'un yalnızca yardımcı kadın oyuncu, yönetmen, kurgu ve senaryo dallarında değil, en iyi kadın oyuncu dalında da aday gösterilmesi bu yüzden onu çok şaşırttı.

Aynı şekilde Oscar'a aday gösterilen Shirley MacLaine Altın Küre ödülünü almıştı. Oscar heykelciğinin diğer adayları Debra Wigner, Julie Walters ve Jane Alexander'dı.

Ödül töreni Meryl için tatsız bir olaydı. Hele ev sahipliği yapan Johny Carson'un yaptığı espri onu iyice sinirlendirmişti. "Karen Silkwood'un erkek arkadaşının çok sevinmiş olması gerekir, çünkü Karen kendi vücuduyla ışık saçıyordu. Böylelikle de elektrikten tasarruf edeceklerdi."

Bu tatsız şakadan sonra gece Meryl'in tahminleri doğrultusunda gelişti. *The Right Stuff* ve *Sevgi Sözcükleri* adlı filmler gecenin galipleri oldu. Daha önce altı kez Oscar kazanan Shirley MacLaine, en iyi kadın oyuncu ünvanını bir kez daha aldı. Kendine özgü o canlılıkla "Bunu haketmiştim," dedi MacLaine.

O gecenin mağlubu *Silkwood*'du. Tek bir ödül bile alamadı.

Aşık Olmak

"Şehirde mi çalışıyorsunuz?"
"Hayır, ben evliyim."

Molly Gilmore, Frank Raftis'in bir sorusu üzerine
Falling in Love'da

Son iki filminin tüm Amerika'daki tartışılmaz başarısından sonra Meryl 1984'de "en beğendiği aktör" Robert De Niro ile bir kez daha birlikte kameranın karşısına geçmek istedi.

Kızı Mamie'nin doğumundan hemen sonra Paramount ile sözleşme imzaladı. De Niro ile Ulu Grosbard'ın yönetiminde *Falling in Love* (Aşık Olmak) adlı filmde oynaması kesinleşti.

Meryl, De Niro'ya olan saygısını, oyun gücüne duyduğu hayranlığı hiç saklamamıştır. *Avcı* filmindeki Robert De Niro'yu hâlâ anımsıyordu: "Bob, en iyiyi, mükemmeli temsil ediyor bence. Çekimler başlamadan altı ay önce çekimlerin yapılacağı köye yerleşip ordaki insanlarla ilişkiler kurdu. Onlarla birlikte çalıştı, yedi, içti. O yöredeki insanların dil özelliklerini kapmaya çalıştı, kısacası, onlardan biri olmak için büyük çaba harcadı. Pennsylvania sürücü belgesi bile almıştı. Ayrıca özel av belgesi de edinmişti. Daha önce, başka bir filmi için de (*Öfkeli Boğa*) boks öğrenmişti. Ünlü boksör Jake LaMotta'ya benzemek için kilo almaktan bile çekinmedi. Ona bir ağacı canlandırması söylense, duraksamaksızm ormana gider, orda altı ay yaşar."

De Niro kendini rollerine kaptıran bir insandır. "Her şeye titizlikle yaklaşırım. En önemlisi, hiç aksaklık yaratmamaktadır. Kendimi yönlendirmek için düşünce ve duyguları-

mı bazen bir tarafa yazarım. Çok zamanımı alır bu. Çoğu kez de sıkıcıdır. Ama ancak böylelikle bir tipi tanıyıp anlıyor ve canlandırabiliyorum. Başkaları, benim bu yaptığımı delilik olarak tanımlayabilir. Ama ben, ancak bu yolla ortaya iyi bir şey çıkaracağıma inanıyorum. Herhangi bir rolde zorlandığımı hissedersem, kendimi hemen o kişinin yerine koyarım, onun yaşam düzeyini saptayıp onun gibi yaşamaya başlarım. Aynı işi yapar, aynı içkiyi içerim. Sonunda rolümdeki kahramanla özdeşleşirim. Meryl ile işte bu noktada birleşiyoruz. Aynı gemide yolculuk yapan iki insanız biz."

Ama Meryl ile De Niro'nun ayrıldıkları bir nokta var yine de. Robert'in Diahanne Abbott ile olan evliliği rollerine aşırı "tutkusu" yüzünden yıkılmıştır. Oysa Meryl için ailesi önce gelir. Robert'in yerinde olsaydı ne yapacağı sorulduğunda Meryl şu yanıtı vermiştir: "İlle de bir seçim yapmam gerekseydi, duraksamaksızın ailemi seçerdim. Benim için önemli olan, onların mutluluğudur."

"Meryl'in hem aile yaşamını hem de mesleğini birarada başarıyla yürütmesinin tek bir nedeni vardır: Başarı onun başını döndürmemiştir," diyor Joe Papp.

Falling in Love New York'ta geçer. Daha önce *Tiffany'de Kahvaltı, Saat* ve *Garsonyer* gibi filmler de New York kentinde çekilmişti. Yönetmen Ulu Grosbard, "Filmi özellikle burada çekmeye karar verdiklerini" anlatıyor. "Bir aşk filmi için bu kentin görüntüleri çok uygundu."

Filmin kadın kahramanı Molly (Meryl Streep) hasta olan babasını ziyaret etmek için hemen her gün trenle Ardsley'den Manhattan'a gider. Başarılı bir doktor olan kocası Brian'ın (David Clennon) yanında geçirdiği monoton saatlerden böylece biraz olsun kurtulmaktadır.

Aynı saatlerde, Frank Raftis (Robert De Niro) adlı genç bir inşaat mühendisi de aynı yoldan işine gitmektedir. Karısı Ann (Jane Kaczmarek) ve iki oğluyla mutlu bir aile yaşamı vardır.

Molly, babasını ziyaret ettikten sonra arkadaşı Isabelle (Dianne Wiest) ile alışverişe çıkar. Frank ise arkadaşı Ed (Harvey Keitel) ile yemek yer. Akşama doğru Molly ve Frank Rizzoli adlı kitabevinde karşılaşırlar. Aldıkları Noel hediyelerinin parasını ödemek isterlerken çarpışırlar. Birbirlerinden özür dilerler ve eğilip yerlere saçılan paketleri toplarlar. Sonra herkes kendi yoluna gider. Böylece Frank, karısına yelken sporuyla ilgili bir kitap hediye ederken Molly de kocasına bahçıvanlıkla ilgili bir kitap seçmiş olur. İlk "şiddetli" karşılaşmalarında hediyeler karışmıştır çünkü. Bahara kadar bir daha karşılaşmazlar.

Sonra bir gün New York treninde tekrar rastlaşırlar. Noel öncesi yaşadıkları olayı anımsarlar, yine de birbirlerine gülümseyip çekingen bir tavırla vedalaşırlar. Frank, gün boyunca Molly'yi düşündüğünü farkederek kendine kızar. Ertesi

Meryl, en sevdiği erkek oyuncu Robert De Niro ile

akşam Molly'yi görebilme umuduyla sürekli çevresine bakınmaktan da geri durmaz. Sonunda Molly'yi bulur ve ona yaklaşarak New York'a birlikte gitmeyi önerir. Ertesi gün South Street Seaport'ta öğle yemeğinde buluşurlar. Birbirlerine yakınlık duymaktadırlar. Ancak, platonik ve çekingen bir yakınlaşmadır bu.

Molly'nin babasının durumu giderek ağırlaşmaktadır. Üstelik, evliliği de bir çıkmaza doğru gitmektedir. Bir süre geçer, Frank ve Molly birbirlerine karşı duydukları umutsuz aşkı birbirlerine itiraf etmek zorunda kalırlar.

Frank, Manhattan'da bir aşk yuvası aramaya koyulur. Ancak ilişkilerini cinselliğe dönüştürmezler, çünkü Molly kocasını aldatma fikrine henüz hazır değildir.

Westchester treninde karşılıklı otururlar, aralarında bir sessizlik duvarı örülmüştür. Molly, trenden inen Frank'ın karısı ve çocukları tarafından karşılanışına tanık olur. Eve vardığında kocasından acıklı haberi alır. Babası öğleden sonra ölmüştür. Üst üste gelen bu acı olaylar Molly'yi çok sarsar.

Bu arada Frank da pek iyi değildir. Anna, bir kadının sarsılmaz sezgileriyle kocasındaki değişikliği sezmiştir. Frank'ın ağzından zorla gerçeği öğrenince ayrılmaya karar verirler.

Frank, bir yıllığına Houston'da çalışma teklifini kabul eder, belki de en iyisi bu olacaktır. Yola çıkmadan önce Molly'yi görmek ister. Molly, onunla buluşmayı kabul eder. Kocası Brian'la tartışması yüzünden radevuyu kaçırır.

Aradan bir yıl geçer, kitapçı Rizzoli'de yeniden karşılaşırlar.

Michael Cristofer, *Aşık Olmak*'ı 1981'de 'Humanitas' ödülünü aldıktan sonra kaleme aldı.

Bu film için hazırladığı senaryo ilk çalışmasıydı. Ama yazar ve oyuncu olarak oldukça tanınmıştı. Filmin yönetmeni Ulu Grosbard'ı da kendisi seçmişti. Onun *The Subject was Roses*, *Straight Time* ve *True Confessions* adlı filmlerini çok beğenmişti.

Aşık Olmak'ın çekimleri 26 Mart 1984'te başladı. İlk sahneler Dobbs Ferry ile Ardsley istasyonlarında çekildi. Daha sonra Manhattan'da, Westchester'de, Engelwood'da ve New Jersey'de çekimlere devam edildi.

Çekim ekibi gittiği her yerde, Meryl ve De Niro yüzünden, insanların baskınına uğruyordu. Birkaç sahne de New York'un en işlek alışveriş merkezi olan 57. Sokakta çekildi. Gelen geçen, durup film çalışmalarını izlemeye koyuluyordu. Gazeteciler de bir iki söz kapmak için oraya üşüşünce polislerin işi zorlaştı tabii. "Aynı gün," diyor Meryl, "üç ekip daha 5. Caddede film çekiyordu. Bu kalabalığın içinde birbirimizi kaybetmemek için epey uğraştık."

5. Caddedeki çekim yerleri Saks alışveriş merkezi, St. Patrick katedrali, Trump kulesi ve Frank ile Molly'nin ilk karşılaştıkları yer olan kitapçı Rizzoli'ydi. Ünlü kitapçı, çekimler sürerken satış yapmaktan da geri kalmamıştı. Verdikleri tek taviz, dükkanın bir bölümünü ekibin emrine vermekti. Saks alışveriş merkezi Nisan ayının ortasında Noel ihtişamına bürünmüştü. "Gün doğana kadar her yerin eski haline getirilmesi gerekiyordu. Bu yüzden hepimiz çalıştık. Sabah dükkan normal saatinde açıldığında Noel ihtişamından eser yoktu," diye anlatıyor Meryl.

Diğer gece çekimleri Grand Central İstasyonunda yapıldı. Bu istasyon, birkaç hafta ekibin ikinci adresi oldu. Çünkü yalnız gece ikiyle üç saatleri arasında çekim yapmalarına izin verilmişti. Sabah ve akşam trafiğini yaşatabilmek için oldukça çok sayıda figüran kullanıldı.

Meryl, filmin inşaat alanı çekimlerinde bulunmadı. Zaten o kocaman gökdelene çıkmaktan da korkuyordu. Ara sıra De Niro'nun çalışmalarını izlemek için yine de şantiyeye geliyor; kendini zorlayarak da olsa gökdelenin tepesine çıkıp seyre doyulmaz manzaraya göz atıyordu.

Molly (Streep) arkadaşı Isabelle'le (Dianne Wiest)

"Arasıra buraya gelip Bob'un çekimlerini izlemek beni çok dinlendiriyor. Manhattan'ı bu kadar yüksekten görmek anlatılmaz bir duygu, ufuk çizgisi ve nehir ötelerde bir yerde birbirine karışıyor. Ama itiraf etmem gerekirse onca yükseğe çıkmak da bir o kadar zor ve ürpertici."

Robert'e göre *Aşık Olmak*, bazı sahnelerinde *Avcı* filmiyle çok benzeşmekteydi.

Avcı'da da, başkasına ait olduğunu bile bile bir kadına aşık oluyordu. "Aradaki tek fark *Aşık Olmak*'ta ancak her şey hallolduktan sonra Meryl'le yatağa girmemiz." İlk denemeleri Molly'nin kocasına bedenen de ihanet etmeye hazır olmadığını anlaması yüzünden hüsranla sonuçlanır. Bu sahneyle il-

gili şu açıklamayı yapıyor Meryl: "Çok gerçekçi olmasını istiyorduk bu sahnenin. Duygularla mantığın çarpışmasını yansıtmalıydık, hem de olanca çarpıcılığıyla." Böyle bir sahnenin tüm çekim ekibi huzurunda yapılması mümkün olamayacağından kendisi dahil herkesi setten çıkarttı. Sonuç muhteşemdi. "Bob ve Meryl öylesine doğal, öylesine ihtiras doluydular ki, sahneyi bir kerede çekebildik," demiştir İngiliz kameraman Peter Suschitzky.

Meryl ve De Niro'dan başka Harvey Keitel gibi ünlü oyuncuların da rol almasına karşılık film beklenen sonucu vermedi. Meryl bu filmin *"Kramer Kramer'e Karşı*1984" diye lanse edilmesini kötüye işaret saymıştı. "Bence *Aşık Olmak, Kramer Kramer'e Karşı*'dan birçok bakımdan daha iyiydi. Hiç değilse tipler kendilerini fazla ciddiye almıyorlardı. Bu açıdan örneğin Robert'in beni yemeğe davet ettiği sahneyi çok severim. 'Ben evliyim, üstelik çok da mutluyum,' diye karşılık veriyorum ben. Robert ise: 'Evli insanlar da yemek yerler, değil mi?'diyor."

İzleyiciler filmi beğenmişlerdi. Bazı eleştirmenler ise konuya farklı yaklaştılar. Filmi çok hafif ve sıradan bulduklarını, bu kadar ünlü iki yıldızın böyle bir film yapmış olmalarını çok yadırgadıklarını belirttiler. Olumlu buldukları tek nokta, yatak sahnesi olmayan bir aşk filminin çekilmiş olmasıydı.

Bütün bu eleştiriler Meryl'in filmi sevmesini pek etkilemedi. Özellikle Robert'in çalışma tarzına hayran kaldı. "Robert her sahneyi defalarca prova eder. Çekim sırasında bile prova yapmaktan kaçınmaz. Aynı özeni karşısındaki oyuncudan da bekler. Her ikimiz için mükemmelliyetçi olduğumuz söylense de aramızda bazı farklılıklar var. Ben doğaçlamaya daha önem veriyorum. Bob ise her şeyi önceden en ince ayrıntısına kadar bilmek zorunda. Çekim sırasında provalardan ve kararlaştırılandan farklı bir şey yapıldığında öfkeden deliye döner."

Kendisi için söylenenlere De Niro şu yanıtı verdi: "Meryl'e şaşıyorum. Bir filmin birkaç kez üst üste çekimi yapılsaydı, hiç kuşkusuz Meryl her seferinde ayrı bir yorum getirir, dolayısıyla da farklı farklı sonuçlar ve filmler çıkardı ortaya. Olağanüstü bir değişim ve uyum yeteneği olan günümüzün en büyük sanatçılarından biridir Meryl."

Bu filmden sonra da aralarındaki derin dostluk sarsılmadan sürdü gitti.

Meryl *Aşık Olmak*'ın çekim çalışmalarından hemen sonra toplumsal içerikli uğraşlarına döndü yine. Kendisinin finanse ettiği bir kampanya başlattı. "Amerikan Anneleri"ne yönelik bir reklam spotu çalışmasıydı bu. Slogan şuydu: Nükleer felakete karşı hiçbir çözüm yoktur.

Ancak bu sloganı televizyonda yayınlatmak istediğinde bir engelle karşılaştı. Amerika'da özel televizyon şirketleri halka yönelik bu tür mesajları genelde hiç düşünmeden parasız yayınlarlar. Ancak Meryl'in gönderdiği mesaj çok politik eğilimli olduğundan, TV şirketleri bundan çekindiler ve yayına sokmak istemediler.

Aşık Olmak filmiyle ilgili tüm çalışmalar tamamlanır tamamlanmaz Meryl yine ev aramaya koyuldu. Şimdiye kadar sakin sakin oturduğu SoHo'daki evin çevresi, fotoğrafçılar ve gazetecilerle sarılınca, Meryl daha fazla dayanamayıp taşınmaya karar vermişti. "Toplu taşıtlarda, insanların bana garip bir yaratıkmışım gibi bakmaları nedeniyle artık hep taksiye biner oldum. Bu sefer de taksi sürücüleri, oturduğum yere gelince, şaşkınlıkla bana dönüp doğru adrese gelip gelmediğimizi sormaya başladılar. 'Doğru adrese geldik,' dediğimde ağızları bir karış açık kalıyordu nedense."

Açık havaya ve yeşilliğe özlem duyan Gummer'ler sonunda bu semtten ayrılmaya karar verdi. 1984 kışında Meryl Central Park yakınında dokuz odalı bir ev satın aldı. SoHo'daki atölye evi de sonradan kiraya verdiler.

Robert De Niro ile birlikte

Bu arada Walter McGinn/John Cazale Tiyatrosu ilk kez perdelerini açtı. Yıllar önce araba kazasında ölen Walter McGinn'in dul eşi, o sırada henüz hayatta olan John Cazale ile anlaşıp McGinn'in anısına bir tiyatro kurmayı tasarlamıştı. McGinn ile Cazale eski dosttular, birlikte gezginci tiyatrolarda çalışmışlardı. John Cazale'in kanserden ölmesi bu tasarıyı suya düşürdü. Meryl, bu tiyatronun kurulması için gerekli olan paranın büyük bir bölümünü, özel bir gösteri düzenleyerek ve bizzat kendisi de oynayarak sağladı. Bu özveri, birçok kimsenin garibine gitmişti. Ama Meryl, ilk aşkı John'un anısını asla unutamazdı.

Bolluk

"Her şeyi değiştirmek istiyorum.
Ama bunu nasıl yapacağımı bilemiyorum."

Suzan Traherne, *David Hare*'in
Plenty'sinde.

Yapımcı Joe Papp, 1970 yılında İngiliz yazar David Hare'in ilk yapıtını okumuş, çok beğenmişti. Hare, 1947'de Sussex'de doğdu, Cambridge'de okudu. Henüz yirmiiki yaşındayken ilk tiyatro oyununu yazdı. Sahneye konan ilk eserinin adı *Slag*'di. Daha sonra *A Map of The World, Fanshen* ve *Teeth's Smiles* adlı oyunları birbirini izledi. Bu oyunlarında Hare İkinci Dünya Savaşı sonrası İngilteresi'ni ele alır, aldatmacaları, dikkafalılığı, duygudan yoksunluğu ve yalancılığı sert bir dille eleştirir.

Papp, Here'in üstün yetenekli oyunlarına hayran olmakla beraber, bu oyunların Amerika'da başarılı olabileceğinden kuşkuluydu. *Plenty* (Bolluk) adlı oyun 1980'de, Londra'da ilk gösterime girdiğinde Papp, tiyatro için iyi bir kaynak bulduğunu düşündü. Bu oyun, yazar Hare'i Amerika'da tanıtacak düzeydeydi.

"*Bolluk*, savaş yıllarını en iyi şekilde değerlendirmiş, barış döneminde ise bir türlü huzur bulamamış bir kadının öyküsüdür," diye anlatıyor Hare. "Oyun, savaştan sonra kadınların yine toplumdışına itilişlerini anlatır. Oysa savaş sırasında ön saflarda bulunmuşlardı, çünkü onlara ihtiyaç vardı. Erkek gibi davranmışlar, erkek gibi yaşamışlardı.

Bu kadınlar savaş sonrası İngilteresi'nde o pozisyonlardan uzaklaştırıldılar. Savaşta yaşadıkları olaylar yüzünden o

O, tehlikeye ve maceraya bayılırdı –Suzan Traherne (Streep)

günleri özlemle anlatmaktadırlar. Eleştirmendiler, oysa son söz erkeğin oldu.

Son on yılda çok şey değişmiş olabilir. Ama tarihi açıdan bakıldığında Suzan kendisinin tutsağıdır."

David Hare bu oyunu yazma fikrine, İngiltere'de eski kadın ajanların yüzde 75'inin ardında yıkılmış bir evlilik bulunduğunu okuduğunda kapılmıştı.

Suzan Traherne'in sorunları evrensel olduğundan *Bolluk* Amerika'da da başarılı oldu.

David Hare, ilk filmi *Whetherby*'i tamamladıktan (1985 Altın Ayı Ödülünü almıştı) hemen sonra Joe Papp'tan bir çağrı aldı. Papp, müzikali *A Chorus Line*'da elde ettiği başarıdan

sonra *Bolluk*'u filme çekmeyi aklına koymuştu. Hare'in senaryoyu hazırlamasını istiyordu. Ancak, Hare bu öneriye pek ilgi duymadı, çünkü Papp'ın oyunu fazla Amerikanlaştıracağından korkuyordu.

"Önce senaryoyu kiminle yazacağımı bilemedim. Sonra filmi Avustralyalı Fred Schepisi'nin yöneteceğini duyunca bu işi üstlenmeye karar verdim. Ona neler yazacağımı açıkladım. İlk provalardan sonra metindeki bazı yerleri değiştirmeye koyuldum, biraz fazla abartılı gelmişlerdi bana. Benim ve *Bolluk* için Fred gibi deneyimli bir insanın yönetmenliği üstlenmesi bir şanstı." Oyunun ilk halini New York'ta gören Schepisi yönetmenliği bir tek şartla kabul etmişti: Yazarın kendisiyle görüşmek ve metin üzerinde tartışmak." David'in kendi oyunundaki zayıflıkları ve sorunları görmesi beni çok şaşırttı. Hiçbir güçlükle karşılaşmadan bunların üstüne gidebildik."

1939 Melbourne doğumlu Fred Schepisi az daha papaz oluyordu. İki yıl papaz okulunda okudu. Bu mesleğin kendisine uygun olmadığını anlayarak eğitimini yarıda kesti. Bir süre sonra da yönetmenliğe başladı. 1976'da ilk filmini çekti (*The Devils Playground*). Film Avustralya'da altı dalda ödül aldı. Ayrıca Cannes Film Festivalinde de dereceye girdi. Papp, yapım organizatörlüğü için epey uğraşıp yorulmuştu; bu nedenle yapım yönetmenliğini Ed Pressman'a bıraktı. Fassbinder'in *Işığa Yolculuk*'u, Widerberg'in *Victoria*'sı, Petersen'in *Denizaltı*'sı, Malick'in *Badlands*'ı ve Arnold Schwarzenegger'in başrollerini oynadığı *Conan*'lar gibi pek çok farklı filmlerin yapımcılığını üstlenmiş olan Pressman, *Bolluk*'u üstlenmeyi hemen kabul etti. "Günümüzde hayal gücü ve kaba güç çok popüler bir konu. Ama seyirci yeni deneyimler de görmek istiyor. *Bolluk* çok değişik bir film olacaktı benim için. Yeni bir yaklaşım ve heyecan verici bir sunuş!"

Pressman bu filmde kesinlikle Meryl Streep'i oynatmak istiyordu. Meryl'in rolünü özgün metinde olmayan, tiyatro-

da, Kate Nelligan'ın canlandıramadığı bir kırılganlıkla donatacağından emindi.

Film, genç bir İngiliz kadını Suzan Thraherne'in (Streep) yaşamından yirmi yıllık bir bölümü ele alır.

İlk bölümü 1943 Fransası'nda başlar. İngiliz gizli örgütünden subay Lazar (Sam Neill) paraşütle bir ormanlık alana iner ve direnişçilerce karşılanır. Bu grubun içinde onsekiz yaşında bir İngiliz kızının da bulunduğunu görerek şaşırır. Kız, Lazar'ı alıp evine götürür ve onu gizli bir yere saklar. Aralarında parlayan bir anlık tutkuyla birlikte olurlar. Ertesi akşam Lazar ortadan kaybolur. Suzan romantik anılarıyla başbaşa kalır.

Savaş bittikten sonra olaylar Brüksel'de gelişmeye devam eder.

Bir otelin fuayesinde, bir İngiliz işadamı aniden kalp krizi geçirip ölür. Sözde karısı, İngiliz konsolosluğuna giderek gerekli işlemleri tamamlamak ister. Konsolos Sir Leonard Darwin (Sir John Gielgud) ve ataşesi Raymond Brock (Charles Dance) kadınla yakından ilgilenirler. Kadının adı Suzan'dır. Sonradan onun ölen adamın sevgilisi olduğu anlaşılır. Savaşta aynı direniş hareketinde birlikte çarpışmışlardır.

Ateşe Brock dürüst ve sorumluluk sahibi bir adamdır, katı ve acımasız da değildir. İnce duygulu ve espri anlayışı bol bir insandır. Belki de sırf bu nedenle Suzan'ın büyüsüne kapılır. Çünkü kadın, onun düşünüp de yapamadıklarını beceren olağandışı biridir. Ayrıca, alışılagelmiş diplomatik partilerde karşılaşamayacağı bir tiptir Suzan.

Suzan savaştan sonra bir gemi işletmesinde çalışmaya başlamıştır. Akşamları, şeflerin sarkıntılıklarından bezmiş, yorgun argın eve dönmektedir. Bu monoton yaşama biraz olsun renk katan candan ve neşeli bir arkadaşı vardır neyse ki. Alice (Tracey Ullman) savaş sonrası bunalımını, Suzan'a nazaran daha kolay atlatmaktadır. Uyuşturucu kullanmakta, ev-

li erkeklerle yatıp kalkmaktadır. Caz müziğini sevmekte ve çevresindekilerin tepkilerine asla aldırmamaktadır.

Hafta sonlarında Raymond Brock Suzan'ı görmeye gelir, Evini ve işini kaybeden Alice, Suzan'ın yanında kalmaktadır. Bu durum Brock'un da pek hoşuna gitmemektedir. Alice, Suzan'a alt düzeyde bazı insanlar tanıştırmakta ve akşamları birlikte eğlenip vakit geçirmektedirler.

Suzan, bu amaçsız yaşam ile mesleğinde yükselmekte olan Raymond'un ona sağlayacağı güvenceli yaşam arasında bocalayıp durmaktadır. Raymond Brock, İngiltere'nin saygın okullarında eğitim görmüştür ve ilerde Sir Darwin gibi kariyer sahibi olmak istemektedir. Sir Darwin ise bu arada gizli politik misyon şefliğine getirilmiştir.

Suzan, Brock'u kendi eğlence ortamına sokmak ister. Oysa Brock bu tür şeylerden hiç hoşlanmamaktadır. Gene de Alice'in iki arkadaşını, Mick (Sting) ve Spencer'i (Christopher Fairbank) de alarak hep birlikte gezintilere çıkmaktadırlar. Bir süre sonra Suzan gittikçe içine kapanıp mutsuzluğa gömülür. Brock onun bu davranışından tedirgin olur. Kendisi ve Suzan için planladığı gelecek bu değildir. Tam bu sırada Suzan bir yıl süreyle ayrı kalmalarını önerir. Brock aralarındaki her şeyin son bulduğuna inanır.

Suzan yeni bir çıkış yolu aramaktadır. Çeşitli komitelerde çalışmaya başlar, artık kendini özgür hissetmektedir. Ellili yıllar başlar: İnsanlar zenginlik ve gelişme dönemine girmişlerdir. Bir gün Alice'in eski grubundan tanıdığı Mick'a, evlenmeden bir çocuk sahibi olmak istediğini söyler ve çocuğun babası olarak da onu seçtiğini açıklar. Nedenini de şöyle açıklar: "Seni seçtim çünkü birbirimizden çok uzakta oturuyoruz, seni hemen hemen hiç görmüyorum." Aralarında çok garip bir anlaşma yaparlar. Suzan ondan 500 kalıp peynir alacaktır, buna karşılık o da çocuk yapmada ona yardımcı olacaktır. Zaman ilerlerken, Mick kendini Suzan'ın cazibesine kaptırıp gi-

Garip bir alışveriş: Mick'ten bir çocuğa karşılık 500 kalıp peynir

der. Onsekiz ay sonra tüm düşleri yok olur. Suzan bir türlü hamile kalamaz. Sinirleri gerilmiş ve çok mutsuzdur. Alice'in de yanlarında olduğu bir sırada kavga ederler ve Suzan öfke içinde tabancasını çekip Mick'a ateş eder. Kurşunlar aynaya ve tavana isabet eder. Neyse ki Mick'a bir şey olmamıştır.

Ama sinir buhranı geçiren Suzan hastaneye kaldırılır. Teşhis apaçık ortadadır: Ruhsal bunalım.

Alice çaresiz kalarak Londra'da bir toplantıda bulunan Brock'u arar. Suzan'ın başına gelenleri ona anlatır. Brock bir saniye bile duraksamadan Suzan'ın yanına koşar. Onu hâlâ delicesine sevdiğini anlar. Bir süre sonra Suzan'la Brock evlenirler.

1956'da Süveyş krizi patlak verir. Darwin'in yıldızı o sıralarda sönmek üzeredir. 1951'de protokol bölümü şefliğine getirilmiştir. Mısır'daki gelişmeleri korku ve endişe içinde izlemekte, bir yandan da kendi dairesinin bu işe bulaştırılmamasını sağlamaya çalışmaktadır. Çok belirgin bir tırmanma gösteren krizi durdurmak için elinden geleni yapar. Çevresindekilerin ona birçok konuda yalan söylediğini anlar anlamaz, istifa etmeye karar verir. Brock'larda iken savaş çıktığı haberini alır. Diğer konuklar arasında Burma'lı bir çift ve Alice vardır. Burma'h çifti Sir Leonard Burma'da kaldığı günlerde tanımıştır. Alice ise o sıralarda "İlk kez bir İngilizle tanıştığınızda onu her iki yanağından öpün," şeklinde açıklamalarla İngiltere'ye gelen yabancıların ülkeye uyum sağlamalarına yardımcı olmaktadır.

Suzan ise bu kriz dönemini coşkuyla karşılamıştır. Eski savaş günlerini ve kadın olarak etkin olduğu o dönemi anımsamıştır. İçindeki özlem tekrar uyanır; benliği bir şeyler yapma arzusuyla canlanır. Sir Darwin'i etkilemeye çalışır, ona akıl vermek ister. Gittikçe öz denetimini yitirir. Darwin, kadının coşkusuna ağırbaşlı bir soğukkanlılıkla katlanır; bir süre sonra da evden ayrılır. Suzan, onun görevden ayrıldığını daha sonra öğrenir. Kısa bir süre sonra Brock Ürdün'e elçi atanır. Alice, arkadaşı Suzan'ı beş yıl sonra ziyarete gittiğinde onu daha bunalmış bulur. Suzan, diplomat yaşantısına bir türlü alışamamıştır. Günlük yaşamın monotonluğu onu deli etmektedir. Hayata ancak aldığı haplarla dayanmaktadır. Alice'in ziyareti sırasında Sir Darwin'in öldüğü haberi gelir.

Arkadaşını görmek Suzan'ı canlandırmıştır, İngiltere'ye gitmek üzere harekete geçer. Sir Darwin'in cenazesine katılmak istemektedir. Gitmeden önce de Brock'a bir daha geri gelmeyeceğini bildirir. Raymond da tek başına Amman'a geri döner.

Suzan'ın bu davranışı, kocasının kariyerini olumsuz yönde etkiler. Hemen İngiltere'ye geri çağrılır ve Dışişlerinde bir masa başı görevine atanır. Bir terfi ya da yeniden yurtdışına gönderilme sözkonusu değildir artık. Suzan, Raymond'un amirinden kararı değiştirmesini ister. Bir şey elde edemeyince delirir.

Bu arada Dışişlerindeki davranışı, amirlere hakaret edip kendini öldürme tehdidi savurması sonuçsuz kalmaz:

Kadın öfkelenince

Raymond işten atılır. Eve dönerken doktorun Suzan için çok sinirli ve tutarsız olduğunu söylediğini anımsayan Raymond için artık yapılacak bir şey kalmamıştır. Aralarındaki tüm bağ kopmuştur. Brock daha fazla fedakarlık yapmayacaktır.

Suzan ise evde kriz geçirerek her şeyi parçalamış ve duvar kağıtlarını sökmüştür. Çılgınlığının son safhasına ulaşan Suzan, Brock'a saldırır ve sonra kaçıp gider.

Blackpool'a sığınan Suzan, orda eski arkadaşı Lazar'la karşılaşır. Bunca yıldan sonra, tekrar birlikte olmak isteyen Lazar, onun peşini bırakmaz. Ne yazık ki, mutluluk anı uzun sürmez. Geçmiş, yarım kalmış düşler ve umutlar Suzan'ı sürekli olarak rahatsız etmektedir. Lazar, geçmiş güzel günleri geri getirmenin olanaksız olduğunu anlar. Hele Suzan için gelecek diye bir şey kalmamıştır. Uyuşturucu ve geçmişin anıları arasında gidip gelmektedir artık.

Bolluk filmi esas olarak Londra ve çevresinde çekildi.

Bu yüzden Meryl ailesi için Londra dışında bir ev kiralamıştı. On haftalığına İngiltere'ye taşınan Gummer'lerin bu, bir yıl içinde değiştirdikleri altıncı evdi. Taşınacakları evin bazı eksiklikleri olduğu için bir süre otelde kaldılar. Yer darlığından epey sıkıntı çektikten sonra arkadaşları Gummer ailesi için uygun bir yer ayarlayabildi.

Bir söyleşide Meryl, Lyn Tornabene'ye şunları söylemişti: "Yaşamımız normal koşullarda olsaydı, yeni bir evin tam anlamıyla hazırlanmasını bekleyebilirdik. Oysa, yeni daireyi aldığımızda, eskisini kiraya vermiştik bile. Tüm eşyamızı bir depoya yerleştirmek zorunda kaldık. Tabii biz de ailece otele yerleştik. Otel yaşantısına alışıktık. *Aşık Olmak* filmini çevirirken de hep otelde kalmıştık. Daha sonra Manhattan'da bir daire bulup kiralayabildik. Ancak bu ev hoşumuza gitmeyince tekrar şehir merkezinde bir daire kiraladık. Gippy ve Mamie için iyi bir durum değildi tabii bu."

Bütün bu karmaşaya rağmen çocuklar yaşamlarından

Meryl, Bolluk'*ta*

çok memnundular. Meryl film çekimleri dışında kalan zamanının çoğunu ev aramak ve taşınmakla geçirmekteydi. Upper West Side'da satın aldıkları dairenin tamamlanmasını beklerken, Gippy, SoHo'daki eski yuvasına gitmeye devam ediyordu. Daha kısa yoldan gitmesi ve saatlerini araç içinde geçirmemesi için tüm trafik bağlantılarını tek tek araştıran Meryl, yine de oğlunun yuvaya daha çabuk ulaşabileceği bir güzergah bulamadı.

Sonunda evleri baharda tamamlandı ve taşındılar. Tabii arkasından yaz geldi, bu sefer de yazlık olarak aldıkları eve taşındılar. Sonra *Bolluk* filminin çekimleri için Londra'ya geldiler. Burda kalacakları ev de henüz tam hazır değildi, yine otele yerleştiler. Bütün bunlar bir yıl içinde olup bitti. Altı kez taşınmanın yorgunluğu Meryl'in yüzünde okunuyordu. Bu gidip gelmeler, iş yaşamını da biraz etkilemişti; o her zamanki akılcı ve pratik zekası sanki birden donup kalmıştı.

Meryl tam İngiltere'deki yaşama ayak uydurmuştu ki, çekim ekibi bazı sahneler için Fransa'ya gitti. Nazi giysileri içinde dolaşırken, çevre köylülerin tepkileri ile karşılaştılar.

Bu bölümün çekimi bittikten sonra Brüksel'e geçtiler, daha sonra da Hollanda'ya. Burda Brock'lar için çok güzel bir ev bulunmuştu. Brock buraya yerleşmişti. Ürdün'deki sahneler de Tunus'ta çekilip bu bölümler tamamlanınca, çekim ekibi tekrar İngiltere'ye döndü. Geriye kalan sahneler Battersea Park'ta, Whitehall'da, Buckinghamshire'da bir sarayda ve çeşitli caz kulüplerinde tamamlandı.

Papp'ın projesi ilk kez duyulduğunda İngiliz tiyatrosunun en büyüklerinden olan Sir John Gielgud (*Orkestra Şefi* ve *Doğu Ekspresinde Cinayet*) menajerleri aracılığıyla bağlantı kurarak, Sir Darwin rolünün boş olup olmadığını öğrenmek istedi.

Kendisi aslında politika ile hiç ilgilenmezdi. Ama nedense bu filmde oynamak istemişti. Senaryo onun için çok olağandışı ve ilginçti. Üstelik Meryl ile aynı filmde de oynamak istiyordu. "Meryl şimdiye kadar gördüğüm en mükemmel oyuncu. Her zaman iyi sahnelerin, iyi bir metnin ve iyi bir yorumun özlemini çekerim. Bu filmde bu üçü de vardı."

Filmin bütün çekim işleri bittiğinde bir gazeteciye şunları açıkladı: "Daha önce Meryl'e hiç rastlamamıştım. Onun kişiliğinde çok az insan vardır. İsteri krizi sahnesini tam 50 kez çekmek zorunda kalmıştık. Ama hiçbir şekilde itiraz etmedi, aksine her seferinde daha da iyi oynadı. Duygularına ve tepkilerine son derece hakim biri. Onunla çalışmak, bir yerde bazı şeyleri yeniden öğrenmek gibi."

Meryl ise oyun arkadaşları Sting ve Charles Dance için şunları söylemişti: "Onlarla çılgınlar gibi eğlenerek çalıştık. Benim için alışılmıştan öte bir deneyimdi."

Gordon Matthew Summer, yani Sting, Mick rolünü sırf Meryl'e olan hayranlığı yüzünden kabul etmişti. Eskiden sa-

nat hocası olan Summer, öncelikle *Police* grubunun solisti olarak uluslararası ün yapmıştı. Son yıllardaysa *Quadrophenia, Dune-Çöl Gezegeni* ve *Frankenstein'ın Gelini* gibi filmlerle oyunculuk yeteneğini kanıtlamıştı.

Aynı ölçüde Charles Dance de *Taçtaki Mücevher* filmiyle ün kazanmıştı. Charles Dance, Meryl için şunları söylemişti: "Meryl gibi bir kadın oyuncu ile karşılaşmadım şimdiye dek. Amerikalı oyuncuların sinema deneyimleri sonsuz. Biz İngilizler de, tiyatroda aynı başarıyı gösteriyoruz. Meryl, her zaman gizemli, anlaşılmaz olmayı biliyor, onun yapısı belki de bu. Vereceğinin tamamını bir anda size asla sunmuyor. Sadece içinden en iyi birkaçını seçiyor ama hepsini birden vermiyor. Bu, ilgiyi ve merakı sonuna kadar canlı tutmaya yetiyor tabii. Çekimlerde hepimiz tam bir uyum içindeydik. Biz oyuncular, bazen karşılıklı yardımlaşmaya gereksinim duyarız, çünkü çoğu kez kendimizden kuşku duyarız."

Meryl bu filmin, bir alay korku ve bilim-kurgu filmleri arasında pek şanslı olamayacağını düşünüyordu. Salt bu nedenle basına karşı eski olumsuz tutumunu değiştirerek olduğunca sevimli görünmeye çalıştı.

Bu yeni yaklaşımla yaptığı bir söyleşide söyle demişti: "Fred Schepisi sanki kamerayla görüntülerin resmini yapıyor. Dünyayı gördüğü biçimiyle filme yansıtıyor. Korkunç bir sinema tekniği var ve bunu kullanmasını da çok iyi biliyor."

Meryl kendisine yönelik sorulara da şu yanıtı vermişti:

"Bence, ünlü insanlar bunun karşılığını ağır ödüyorlar. Tabii ki birçok olumlu yönleri de yok değil. Bir film senaryosunun ilk önce bana gönderilmesi, açıkça söylemek gerekirse beni gururlandırıyor. Ama öte yandan da, kendime ait saatlerde de dilediğimce yaşamak istiyorum kuşkusuz. Buna olanak bulabilsem, tanınmadan sokaklarda dolaşabilsem, sanırım mutluluğum sonsuz olurdu. Ama olmuyor işte. Oyunun sonunda, izleyicinin bana coşkulu davranması hoşuma gidi-

yor, ancak bunu yozlaştırmak ve skandalların içine çekilmek asla istemiyorum. Ünlü olmak ve herkesi etkilemek istemedim hiçbir zaman; bazı ünlü kişileri görüp 'ben de bir gün onlar gibi olacağım' diye düşünmedim hiç. Komik bu. Tek isteğim, elimden geldiğince iyi bir oyuncu olmak. Yaşamayı seviyorum ve tadını çıkarmak istiyorum. Asla bir değişiklik düşünmüyorum."

Meryl ile İngiltere'de kaldığı sürece yapılan ve hep öğleden önce gerçekleşen söyleşilerde Gippy ve Mamie sürekli annelerini rahatsız edip durdular.

Meryl, çocuklarıyla birlikte poz vermeyi hâlâ reddediyor.

Don çoğunlukla öğlen ortaya çıkıp karısını kurulu sofranın başına götürerek görüşmelere son veriyordu. Meryl sonunda, aptalca sorulardan ve meraklı bakışlardan kurtuldu. İngiltere'deki işi bitmişti; şimdi gönül rahatlığıyla *Out of Africa* (Benim Afrikam) filmi için Kenya'ya gidebilirdi artık.

Bolluk'un ilk gösteriminde korktukları başlarına geldi. Hiç kimse, çağdaş bir İngiliz "Hedda Gabler" filmine ilgi duymadı.

Hele David Hare'in ülkesinde film daha da büyük bir yenilgi aldı ve düşkırıklığına neden oldu. Hare'e göre bu başarısızlığın nedenleri, "daha derinlerdeydi. Amerika'da filmin konusuna karşı daha hoşgörülü davranılmıştı, çünkü doğrudan Amerikalıları hedeflemiyordu. Oysa, bunun İngiliz tarihinin bir parçası olduğunu düşünen İngilizler sarsılmıştı. Tıpkı oyun gibi film de savaş sonrası dönemin bir eleştirisiydi. Savaş dönemi ideallerinin barış döneminde tutucu hükümetler tarafından çöpe atıldığım ve Süveyş buhranında kendimizi aptal yerine koydurttuğumuzu anlatıyordu. Böyle bir şey hoş karşılanmaz doğal olarak".

Benim Afrikam

"Afrika üzerine bir şarkı biliyorum...
Acaba o da beni anlatan bir şarkı biliyor mu?"

Karen Christentze Dinesen Blixen

Meryl, Karen Christentze Dinesen Blixen rolünde

"Herkes her hafta önüme bir dizi yeni roller koleksiyonu saçılıyor da, ben elimi uzatıp içlerinden en güzelini seçiyorum sanıyor. Gerçekte eli ayağı düzgün, sanatsal içeriği olan o kadar az senaryo var ki, bazen ilginç roller bulmak için üste para vermeyi bile düşündüğüm oluyor. Sonra, olaya bir de olumlu açıdan yaklaşıyorum. 'Meryl,' diyorum kendi kendime. 'Madem ki bu denli ünlüsün, öyleyse oynayabileceğin rolleri artık kendin seçebilirsin.

Sanat düzeyine en yakın olan, en iyi rolleri öncelikle oynayabilirsin.'

Zaten şimdiye kadar da hiçbir rolün peşine düşmedim. Bana öneri yapılır, ben de kabul ederdim. Kendi kendime hep şunu yineleyip durmuşumdur: Otobüse koşar gibi davranma, nasıl olsa bir sonraki hemen ardından gelecek.

Ancak Sydney Pollack'ın Karen Blixen'in yaşamını filme alacağını öğrendiğim anda, ilkelerimi bir kenara bırakıp bu rolün peşine düştüm. Menajerim Sam'ı da, rolü benim için ayarlamak üzere görevlendirdim."

Benim Afrikam, Karen Blixen'in Afrika'da geçen ondokuz yılını kapsayan bir öykü olacaktı. (Tabii, pratik nedenlerle filmde bunun sadece on yıllık bir bölümüne yer verilebildi sonradan.)

Karen Blixen, bir uçakla kendisine tüm Afrika'yı tepeden bir manzara gibi gösteren Denys Finch Hatton'u anılarında sakladı tüm yaşamı boyunca. Bu adamı çok seviyordu, ancak yaşamındaki pek çok şey gibi onu da trajik bir biçimde kaybetti.

Hans Blixen (Klaus Maria Brandauer), Karen'e verdiği evlilik sözünü tutmayınca, Karen de onun erkek kardeşi Bror (Brandauer) ile bir mantık evliliği yapar. Ancak bu planlı evlilik, çevrelerince eleştirilince, onlar da Afrika'ya gitmeye karar verirler. Karen'in annesinden kalan parayla bir mandıra kuracaklardır. Bror'la evliliğin gerçekleşeceği Nairobi yolun-

da Karen ilk kez Finch Hatton (Robert Redford) ile karşılaşır. Adamı almak için özellikle durdurulan trende ilk kez göz göze gelirler. Karen bu bakışların etkisinde kalır. Ancak adam oldukça küstah bir tavırla şunları söyler: "Süt için henüz erken bir saat değil mi?"

Koloniye ulaşınca, Bror onu istasyonda karşılamaz, ancak bu ilgisizlik Karen'i onunla evlenmekten alıkoymaz. Bir açık hava partisi düzenlenir ve yeni gelin çevre insanlarına tanıştırılır. Ancak Danimarka'lı genç kadın girdiği ortamın havasından pek hoşlanmaz. Bror ise, arkadaş edinmesini önerir. Karen çok az bir arkadaş grubuyla kendini sınırlar, sadece Felicity (Suzann Hamilton) ve Berkeley Cola (Michael Kitchen) ile dostluk kurar.

Bror'dan çiftliği gezdirmesini ister; oldukça zorlu bir yolculuktan sonra çiftliğe ulaşırlar. Karen'i bir sürpriz beklemektedir. Bror mandıracılık yerine, kahve yetiştirmeyi yeğlemiş ve inek almaktan vazgeçmiştir. Son derece öfkelenen Karen, ona ağır sözler söyler: "Bir dahaki sefere, kendi paranı kullanarak istediklerini gerçekleştir, ama benim paramla ne yapacağına tek başına karar veremezsin!" Aralarındaki ilişki gerginleşir; Karen ise her şeyi göze almışlığın verdiği kararlılıkla "İstersen beni terkedebilirsin, ben de Berkeley Cole ile evlenirim," deyince, Bror onun bu yeni, bilmediği yüzüyle karşılaşmaktan şaşkınlığa düşer ve bocalar. Karısını kendi haline bırakıp ava çıkar; sonraki yağmur mevsimine kadar da geri gelmeyecektir.

Karen ise işini bilen bir kadındır. Çiftliğin yönetimini ele alıp işleri düzene sokar. Yerli işçiler ile beyazlar üzerinde otoritesini kurar ve kısa zamanda saygınlık kazanır. Yoğun uğraşlar içinde geçen günlerini, onu sık sık ziyarete gelen Cole ve Finch Hatton renklendirir. Karen gençlik yıllarından bu yana dünyamn çeşitli yerlerini fantesiziyle süslemiş ve kendince bir dünya görüşü ve felsefesi geliştirmiştir. Konuşmaları her iki erkeği de çok etkilemektedir.

Karen (Streep), koloniyalistlerin ahlaksızlığından iğrenmektedir

Bir süre sonra kocasına çok sert davrandığını anlayan Karen, onu bulup getirmek üzere yola çıkar.

1914 yılına girildiğinde Birinci Dünya Savaşı patlak verir. Etkileri doğal olarak Nairobi'ye de ulaşır. Finch Hatton, iki saldırgan devletin saçma kavgasına katılmak istemez, ancak bir süre sonra orduya yazılmaktan da geri kalmaz.

Karen'in davranışları da tüm koloniyi şaşkına çevirir. Bir haftalık zorlu bir yürüyüşten sonra, Tanganika sınırına ulaşıp gönüllü askerlere giyecek, yiyecek ve silah götürür. Aslında bu davranışının bir başka nedeni daha vardır: Diğer kadınlarla birlikte Nairobi'de eli kolu bağlı oturmaya asla dayanamayacağını çok iyi bilmektedir.

Bu kahramanca eyleminden üç ay sonra Karen ağır şekilde hastalanır. Doktorun teşhisi korkunçtur. Bror'un çok eşli cinsel yaşamı sonucu, Karen ondan frengi kapmıştır. İyileşme şansı yüzde ellidir. Karen Danimarka'ya kesinlikle dönmelidir. Bu hastalık çok güçlü ve dolayısıyla alışkanlık yapan bazı ilaçlarla iyileştirilebilmektedir. Karen de bunu bildiğinde yurduna döner. Hastalık genellikle beyinde de hasar yapmaktadır. Karen zorluklardan yılan bir kadın olmadığı için, hastalıkla savaşır. Nitekim bir süre sonra da tamamen iyileşmiş olarak Kenya'ya geri döner.

Bror ise hâlâ tutarsız ve dengesiz bir yaşam sürmektedir. Karen onu evden kovar.

Meryl Streep

Çocuğu olmayacağım bildiğinden, bir okul açmayı tasarlar. Bu tasarı nedense beyazların tepkisine yol açar. Tüm olanları uzaktan izleyen Finch Hatton ise Karen'in yaşamında yeni bir dönüm noktası olmak üzeredir. Arkadaşlıkları giderek sevgiye dönüşür ve birbirlerine yakınlaşırlar. Finch'in erkekçe bencilliği, bu yakınlaşmayı tehlikeye sokar. Karen her şeye karşın onu anlamakta ve sevgilerini canlı tutmaya çalışmaktadır. Gelecek yıllar Karen'e mutluluk getirir.

Bir gün, Finch onu da safariye götürür. Tüm Kenya'yı ona henüz tam el değmemiş haliyle iyice göstermek istemektedir. Birkaç yıl sonra artan turizmin ve yerleşmenin bu bakir doğayı yok edeceğini bilmektedir.

Denys (Robert Redford) ve Karen (Streep) safaride

Berkeley Cole'un hummadan ölmesinden sonra Finch kulüp binasında kalmaktan vazgeçerek Karen'in yanına taşınır. "Denys'le birlikteyken sıradanlıkların ve gerçeğin çok uzağındaydık."

Ancak Karen'in parasal sorunları vardır. İşte tam bu sırada, kocası tekrar ortaya çıkar, karısından kumar borçlarını ödemesini istemektedir. Son sevgilisi çocuk beklediği için Karen'den boşanmak istediğini de yüzsüzce belirtir. Karen hiç tartışmadan, ona özgürlüğünü geri vermeye razı olur.

Karen, son zamanlarda her şey isteklerine uygun geliştiği için sorunlardan kaçmaktadır. Çiftlikte de işler yolunda gitmektedir. Ama kader ağlarını başka bir biçimde örmeye başlamıştır. Bir gece, bir yangın sonucu kahve ağaçları harap olur. Tüm parasal güvencesini yitiren Karen, çiftliğini açık artırmaya çıkarır. Tek düşüncesi, çiftliğinde yaşayan "Kikujo"lardır. Bu insanları çocukları gibi benimsemiştir. Yeni mal sahibinin onları istemediğini öğrenince perişan olur. Hiç kimse ona yardım etmez, edemez. Çaresizlik içinde yeni valiye başvurur. Ona diz çöküp yalvarır, valinin karısı, Kikujo'ları koruyacağına söz verir.

Denys'in gelecekte ona bakma teklifini Karen şiddetle reddeder. ("Hayır, kendi ayaklarım üzerinde durmalıyım.")

Finch, Mombasa'ya gitmeye karar veren Karen'e eşlik etmek ister. Karen, tam hazırlıklarını bitirmek üzereyken, Bror çıkagelir. Kötü bir haber getirmiştir Karen'e. Finch uçağı ile düşmüş ve yanarak ölmüştür.

Finch Hatton'un toprağa verilmesi, Karen için yalnızca bir sevgiliye veda ediş değil, aynı zamanda bu iki insana damgasını vuran bu kara toprağa, "koyu renkli kıtaya" bir övgüdür.

Birkaç yıl sonra, Karen ilk kitabını yazar. İki kez Nobel Ödülüne aday gösterilir. Ödülü kazanan Hemingway, Blixen için de şunları söylemekten kaçınmaz: "Aslında bu ödül bana değil, Karen Blixen'e verilmeliydi."

Karen'in kitaplarından fışkıran o tarifsiz büyü, bugün bile birçok filmcinin ilgisini çekmektedir. Ancak bu olağanüstü kadının kitaplarını eş değerde senaryolaştırmak mümkün olamamıştı.

Bu ısrarı gösterenler arasında en kararlısı Kurt Luedtke'ydi. *Yanlış Karar* adlı filmle tanınan Kurt Luedtke, bundan sonraki film çalışmasında Karen Blixen'in kitabından esinleneceğini açıkladı.

Universal, Blixen haklarını satmayı düşündüğü bir sırada Sydney Pollack ortaya çıktı. Bir süre önce yaptığı *Tootsie* filmiyle herkesi çok etkileyen Pollack, bu kez bir gençlik düşünü gerçekleştirmek istiyordu. "Kendi çocukluğumdaki sinema geleneğine geri dönmek istiyorum. O yıllarda kendinizi kolaylıkla bir serüvenler aleminde bulabilirdiniz. Sinemadan çıktığımda, sanki uzun bir yolculuktan geri dönmüş gibi hissederdim kendimi. Günümüzde bu tür filmler yapılmıyor artık, ben onların yokluğunu içimde duyuyorum. İşte o özlem anında, birden çok önceleri okuduğum bir kitap aklıma geliverdi. Ama, böyle bir riske girmem doğru olur muydu acaba? *Benim Afrikam*'da ne heyecanlı takipler ne uzay macerası vardı. Ya insanlar can sıkıntısı içinde uyuklarsa ne olacaktı? Büyük Pollack'ın, 30 milyon dolarlık bir yatırım yaparak ortaya çıkardığı şu masala bakın demezler miydi?

Aslında, şu sıralar gözde bir yapım türü olan bilim kurguya karşı değilim. Ama yalnız onlar olursa ben bu işi bırakırım. Salt bu nedenle, bu filmi yapmaya karar verdim. En azından kendim için bunu yapmalıyım. Başka bir sinema düzeyi adına çarpışabilmek için."

Sydney Pollack, 'Deny Finch' rolü için Robert Redford'u seçmesini şöyle açıkladı: "Bob da tıpkı Finch gibi zor anlaşılan, ulaşılmaz bir insan. Çevresinde bir esrar perdesi örmüş, kimseyi kendine yaklaştırmıyor." Pollack'ın bu rol için Bob'u seçmesinin bir başka, özel nedeni daha vardı: Bob'un karısı

Lola ile arası bozuktu. Bir süre için yurtdışında kalmaya ve düşünmeye gereksinim duyuyordu.

Karen'i oynayacak kadın oyuncu konusunda Pollack, önceleri Hanna Schygulla üzerinde duruyordu. "Ama bazı engeller yüzünden deneme çekimleri gerçekleşemedi. Bir Avrupalı oyuncu olması şart değildi tabii. Bu arada Sam Cohen aradı ve Meryl Streep'in bu rolü istediğini söyledi."

Meryl ile görüşen Pollack, aradığı oyuncunun aslında sadece Meryl olabileğini hemen sezmişti.

Meryl ile Robert Redford senaryoyu okurken, Pollack da

Kısa süren mutluluk

Kenya'ya gitmiş, gerekli ön hazırlıkları yapıyordu. Karen'in kitabında sözünü ettiği yerlere benzer çekim alanları bulmak istiyordu. Çekimlerin yüzde yetmişi buralarda gerçekleşecekti. Peter Allworks'ün havadan Kenya çekimleri için Rift Tal seçilmişti. Ayrıca Nrogongoro Krateri, Manyara Gölü ve Masai Mara gibi, yörenin çoğrafi özelliklerini belirgin olarak gösteren yerler seçildi.

Karen'in yaşadığı çiftlik alanı, halen Sağlık Bakanlığı arazisi içinde yer aldığından, Pollack Ngong Dairy'de onun çiftliğine benzer bir yerleşim alanı hazırlattı. Çekimlerden sonra arkeolog Richard Laskey evi Karen Blixen ve kahve plantasyonu müzesi haline getirdi. Ngong Dairy'deki çiftlik film ekibine bir üs vazifesi gördü. Çiftliğin yakınlarında Kikujos köyü yanısıra Muthaiga kulübü de yeniden yaptırıldı. 1914'de bu kulüpte Karen ile Bror'un nikah töreni yapılmıştı.

Kenya müzesinden bir buharlı lokomotif ödünç alındı, sonra o döneme uygun bir uçak bulma peşine düşüldü çünkü Finch o dönemin ünlü bir safari kılavuzu olmakla kalmamış, aynı zamanda uçak pilotluğu da yapmıştı. Uzun aramalardan sonra Manchester'de bir koleksiyoncuda aranılan tipte bir uçak bulundu. Filmde uçağı Yenz Hessel kullandı; kendisi 1950'de Karen Blixen'i tanıma şansına sahip olmuştu.

Karen'in gerçek yaşam öyküsünü yansıtmaya hazırdı artık Pollack. 14 Ocak 1985'de çekimlere başlandı. Bu tarih Karen Blixen'in yüzüncü yaşına denk düşüyordu, tabii yaşasaydı eğer. Bror Blixen rolü için Pollack, Avusturyalı aktör Klaus Maria Brandauer'i angaje etmişti. Pollack onu seçmesini şöyle açıklamıştı: "*Mephisto* rolünde çok başarılıydı. Genellikle Brandauer'in *Mephisto*'da yaptığı gibi ağzından köpükler saça saça oynayan oyunculardan hiç hazzetmem. Benim film anlayışıma uymaz. Üstelik Hollywood'da iş yapmasını önleyecek derecede kötü bir aksam var. Ancak benim filmimde bir İskandinavyalıyı canlandıracaktı. Dolayısıyla pek sorun yoktu."

Pollack *Tootsie* filminde Dustin Hoffman ile epey uğraşmak zorunda kalmıştı. Araları açılmış, haftalarca konuşmamışlardı. Meryl ve Brandauer ile pek sorun çıkmadı. Oysa Redford'un aşırı rahatlığı onu hayli çileden çıkarttı.

"Bob'un davranışlarına belki aşırı tepki gösterdim, ancak çekim süresini iki hafta uzatmak zorunda kalmıştık. Bu 1,3 milyon dolar daha para demekti. 30 milyon dolarlık yatırımı karşısında her ne pahasına olursa olsun izleyicinin kabul edeceği bir film yapılmasını isteyen stüdyonun baskısı da üstüne gelince kendimi tutamadım."

Meryl, Robert Redford için şunları söyledi: "Bob da benim gibi prova yapmaktan pek hoşlanmıyor. Çekimler sırasında uzun konuşmalara dalıyorduk, doğal olarak da Pollack sinirleniyordu. Kendimizi çekimlere yoğunlaştıramadığımızdan yakınıyor, filmin tutmayacağından korkup kıvranıyordu. Ama Bob'un yapısı buydu. İçinden geldiği gibi oynar ve davranır. Onu zorlamak çoğu kez boşunadır."

Robert Redford "içinden geldiği gibi davranma" tutumunu tüm film çekimleri boyunca sürdürdü. Pollack da ondan hıncını Oscar töreninde onun adını hiç anmayarak aldı, diyor bazı Hollywood bilirkişileri.

Meryl, Bob'la ilgili olarak şu sözleri ekliyor: "Bob'un en özel yanı, hiçbir erkekte bulunmayan 'dinleme' becerisi ve sabrı. Asla kendini ön plana çıkarmaktan hoşlanmıyor, kimseyi de etkilemek istemiyor."

Buna karşılık Brandauer, hep ortalıkta dolanarak kendini ispatlamaya çalışıp durmuştu. Bu yüzden Meryl bu meslektaşı hakkında yorum yapmamaya özel gayret gösterdi. Brendauer ise "Meryl ile pek çok kez film yapmış gibi bir duygu" içinde olduğunu açıklamaktan geri kalmadı.

Bu film Meryl'de çok derin izler bıraktı. Özellikle, bu kıtada çok sık görülen yoksulluk, acılar ve olanaksızlıklar onu çok etkiledi. Hele, çevre köylere hizmet vermek için uçakla dolaşan doktorlar, onda unutulmaz amlar bıraktı.

Benim Afrikam filmi hem Kenya'da hem de Amerika'da aynı anda gösterime sokulduğunda filmin gelecekteki inanılmaz başarısından hiç kimsenin henüz haberi yoktu. Film iki ay içinde 60 milyon dolar hasılat yaptı. Kenya'dan *Sunday Standard* coşkulu yazılar yayınladı: "Çok teşekkür, Mr. Pollack! Çok çok teşekkür ederiz size. Mr. Redford'a ve Mrs. Streep'e hayranlık ve şükranlarımızı iletiriz, bizim için yaptıkları ve bu şahane film için."

Sydney Pollack'ın *Rüzgar Gibi Geçti, Dr. Jivago, Arap Lawrence* ve *Gandhi* gibi filmlerle birlikte anılacak bir şaheser yarattığı su götürmez.

25 Ocak 1986'daki Altın Küre töreninde John Houston'un *Prizzi'lerin Onuru* filmi ödüllerin hemen hepsini topladıktan sonra (Pollack'ın yapıtına "yalnızca" üç ödül düşmüştü) *Benim Afrikam* filminin onbir dalda Oscar'a aday gösterilmesi Hollywood'da şaşkınlık yarattı.

Meryl de adaylar arasındaydı tabii. Bir söyleşide, saçlarının çok kötü taranmış olduğu ve muhteşem gece kıyafetleri içindeki profesyonelleri sinirlendirdiği duygusundan kendini bir türlü kurtaramadığını itiraf etmesine karşın kocası Don ile Oscar törenine katıldı.

Pollack, 24 Mart 1986'da aday gösterildiği onbir daldan yedisinde ödül aldı. Steven Spielberg için bu bir darbe olmuştu. Hollywood'un "mucize çocuğu" bu kez deneyimli Pollack karşısında yenik düşmüştü. Oysa bazı sinema uzmanları başa baş bir yarışma öngörmüşlerdi. Pollack da, *Mor Yıllar* (Renklerden Moru) adlı filmin hiç derece almamasına şaşırdığını söyledi. Bu durum, NAACP Hollywood Beverly Hills komitesinin de ortada bir haksızlık olduğunu iddia etmelerine neden oldu. 4200 kişilik jüri ırkçılıkla suçlandı: Spielberg'in filmini salt bu nedenle derece dışı bıraktıklarını ileri sürdüler. Çünkü başrolleri zenciler oynamıştı. Buna karşılık sömürgeciliği göklere çıkaran bir film Oscar yağmuruna tutulmuştu.

Don ve Meryl 1986 Oscar törenine giderken

Meryl, birkaç kez aday gösterilmekle birlikte ilk kez o yıl kazanan altmışbir yaşındaki Geraldine Page'e yenik düşmüştü. Daha sonra Don ile Oscar partisine katılıp sıkıntısını atmanın yolunu buldu. Süper menajer Irving Lazar bu partiyi bu kez Spago'da düzenlemişti.

Kendisine düşkırıklığına uğrayıp uğramadığı sorulduğunda, Meryl çok politik bir yamt vererek olayı geçiştirdi: "Önemli olan, benim oynadığım bir filmin Oscar almış olmasıdır. Ayrıca inanın ki, şu sıra sevineceğim çok başka şeyler var yaşamımda." Meryl bu sözleri ile üçüncü çocuğunu beklediğini açıklıyordu.

Heartburn

"Bir dahaki sefere
pasta daha değişik olacaktır."

Rachel Samstat Nora Ephron*'un*
Heartburn filminde.

Meryl'in oyunculuğu kuşkusuz tartışılmaz. Ancak Amerikalı eleştirmenler onun hep trajik kadın kahraman tipini canlandırdığım söylüyorlardı. Gazateci Pauline Kael, kendisinin ve arkadaşlarının Meryl ile ilgili görüşlerini şöyle özetlemişti: "İnsan sürekli olarak ağlamaklı ve acılı yaşamak zorunda kalırsa, zamanla çevresindekilerin antipatisini kazanabilir. Bence Meryl'in daha güleryüzlü ve sevecen olmasında yarar var."

Eleştirmenlerin bu dileğini Meryl, *Heartburn* filmiyle yerine getirdi.

Spencer Tracy ve Katharine Hepburn'la *Bürodaki Sevgili, Sahne Aşıkları* ve James Stewart'la *Kızımın Macerası—Dertli Baba* gibi filmlerin senaryolarını kaleme alan Henry ve Phobe Ephron çiftinin kızı Nora Ephron'un aynı adlı romanından uyarlanmıştı *Heartburn* filmi.

Nora Ephron, *New York Post* ve *Esquire*'de yaptığı kariyerden sonra Carl Bernstein ile evlendi. Gazeteci olan Bernstein kendi dalında oldukça ün yapmıştı; özellikle Watergate skandalım ortaya çıkararak Nixon'un düşmesini sağlamasıyla.

Nora hamileliği sırasında kocasının kendisini aldattığını sezdi. Uzun tartışmalardan sonra ondan ayrılmayı başardı. Olanları unutmak için de kendini işe verdi. Alice Arlen ile *Silkwood* filminin senaryosunu hazırladı.

Aylar sonra, Nora'mn bozulan evliliğini anlatan kitabı, en çok satanlar listesine girince Nora kitabının bir kopyasını

Nichols'a gönderdi: "Mike'ın bunu film yapmasını tasarlamamıştım aslında, sadece okumasını istemiştim," diyor bugün bu konuda.

"Çevremde tanıdığım birçok insan boşanmıştır," diyor Mike Nichols da. "Ama bunun ne demek olduğunu tam olarak düşünmemiştim açıkçası. Nora'nın kitabını okuduğumda, bu sorunun boyutlarının ne denli büyük olduğunu gördüm. Hemen Nora'yı aradım ve kitabın film yapılması hakkında ne düşündüğünü sordum. Sinemada beni ilgilendiren noktalardan biri de insanların dile getirmedikleridir ve elimdeki kitap tam da bunu anlatıyordu. İşte bu yaklaşım beni cezbetti. İnsanlar, başka düşünüp başka söylerler, bu da beni hep güldürmüştür. *Heartburn*'de bu eğilim açıkça görülüyor. Olayın komik yanı ile söylenemeyenler karşılıklı bir uç oluşturuyor."

Bütün bunlardan başka, filmde çağdaş seks sorunlarını, ısırıcı ve dürtücü bir toplumsal eleştiri olarak gözler önüne serme düşüncesi Mike Nichols'u özellikle cezbetmişti.

Nichols'ın bu projeyi her koşul altında gerçekleştirme isteği, Nora'ya göre Rachel Samstat rolünün Meryl için biçilmiş kaftan olmasından kaynaklanıyordu. "Meryl ve Mike hiç komedi filmi yapmamışlardı ve birlikte bu eksikliği göstermenin hoş olacağını düşünüyorlardı."

Nichols: "Meryl bazı komik sahneler çekmemiş değildi, ama ilk kez baştan sona bir komedi filmi öneriliyordu ona. Meryl'de kimsede olmayan bir güldürü yeteneği vardır. Bundan yararlanmak istedim."

Çekimler genellikle New York kentinde olacağından, Meryl öneriyi kabul etti.

Önceleri Meryl'in rol arkadaşı olarak Kevin Kline öngörüldü. Ancak Kline tiyatro çalışması nedeniyle bu filmle ilgilenmedi. Mike Nichols da Mandy Patinkin'e öneride bulundu. Daha önce *Yentl*'deki rolüyle adını duyurmuş olan Patin-

İki süper star Meryl ve Jack Nicholson

kin de son dakikada vazgeçti. Neden olarak da eski bir arkadaşı olan Carl Bernstein'ın kendisine kızmasını gösterdi. Bernstein filmde Mandy'nin kendisini canlandıracağını duyunca küplere binmişti.

Geriye Harrison Ford ya da Jack Nicholson kalıyordu. Birbirlerini yakından tanıyan bu iki ünlü oyuncu kendi aralarında bir durum değerlendirmesi yaptılar. Ford, o sırada ken-

disine önerilen ikinci bir filmde oynamayı yeğleyerek, *Heartburn* filmini Nicholson'a bıraktı.

Jack Nicholson, bu filmdeki Mark Forman rolü için şunları söyledi: "Oldukça özveri isteyen bir rol; parlak ve başarılı bir Yahudi gazeteciyi canlandıracaktım. Oysa ben ne parlaktım ne de Yahudi. Her şey bir yana, gazetecilikten hiç anlamam. Ama iyi bir oyuncuyum."

Nicholson daha sonra, Meryl'in zaman yetersizliğinden kendisiyle birlikte *Prizzi'lerin Onuru* filminde oynayamamasına çok üzüldüğünü de açıkladı.

Yönetmen Nichols, Meryl ile Jack'ın tipleme açısından da birbirlerine çok uyduklarını düşünüyordu. "Her ikisi de, inançlı, ilginç görüşleri olan süper yıldızlar. En önemlisi, film çevirirken sanki kişilik değiştiriyorlar. İkisi birlikte olunca kıvılcımlar çakıyor."

Nichols genellikle, daha önceden tanıdığı sanatçılarla film yapmayı sevdiğinden, bu filmde de eskiden beri tanıdığı sanatçıları biraraya getirdi. *Silkwood*'da yapım yardımcılığını üstlenmiş olan Joel Tuber gene aynı göreve getirildi; Sam O'Steen daha önce Nichols'ın altı filminin montajını yapmıştı; Tony Walton dekoratör olarak dokuz Broadway oyununda Nichols'la çalışmıştı. Kostümlerden sorumlu Ann Roth'un da Nichols'la uzun bir geçmişi vardı. Nobel ödülü sahibi Nestor Almendros ise ekipte yeniydi.

"Film ekibindeki herkesin büyük bir ailenin bireyleri gibi birbirine yakın ve sevecen olmalarını isterim. Böyle bir çalışma ortamında iyi fikirler çıkar."

Heartburn'ün diğer oyuncuları arasında, Rachel'in amirini oynayan Jeff Daniels, *Kahire'nin Mor Gülü*, *Sevgi Sözcükleri* filmleriyle tanınmıştı. Maureen Stapelton da Rachel'in ruh doktorunu canlandırdı. Rachel ve Mark ikilisinin en yakın arkadaşlarını, Stockard Channing (*Talih*) ve Richard Masur (*Ateş Altında*) oynadı.

Amadeus'un yaratıcısı Milos Forman da ilk oyunculuk denemesini bu filmle yaptı: Balkanlardan gelen zengin iş adamı Dimitri'yi oynadı. Steven Hill (*Yentl, Garbo Talks*) Rachel'in babası rolündeydi. Karen Aker (*Kahire'nin Mor Gülü*) ise, Rachel'in rakibi Thelma rolündeydi. Ayrıca filmdeki küçük kızın Meryl'in kendi kızı olup olmadığı sorusunun yanıtı "evet"ti. Nathalie Stern kızın bebekliğini oynadı, daha sonra Mamie onun büyümüş halini canlandırdı.

Heartburn'un çekimleri 19 Temmuz 1985'de New York'ta başladı. Meryl bu günü bir kabus olarak anımsıyor. "Son derece sinirliydim. Jack Nicholson'la sık sık karşılaşmıştık ama onu tam anlamıyla tanıyor sayılmazdım. Soyunma odamda, başımda bigudilerle oturmuş düşünüyordum. Kendimi yine çok çirkin hissediyordum. Birden kapı çalındı. Daha 'Girin' dememe fırsat kalmadan adam paldır kültür içeri giriverdi. Bana gülerek 'Merhaba. Ben Jack Nicholson. Tuvaletinizi kullanabilir miyim?' Bu tanışmadan sonra kendimi çok iyi hissettim."

Oniki hafta sonra Washington sahnesi dahil tüm sahneler hemen hemen tamamlanmış sayılırdı. Rachel ve Mark'ın evleri 'Camera Mart'ta hazırlanmıştı. Burası, daha önce de *Sophie'nin Seçimi, Şeytan* ve *Oniki Öfkeli Adam* filmleri için kullanılmıştı. İki katlı sıra evlere benziyordu. İçinde salon, mutfak, banyolar, çocuk odaları ve bir de teras bahçesi vardı. Olayların değişik ortamlarda geçmesinden ötürü bu maket set hareketliydi. "Başlangıçta binayı giderek harabeye dönüştürmenin daha kolay olacağını düşünüyorduk," diye anlatır Walton. "Ama oyuncuların boş zamanlarına göre ayarlanan çekim planları hesabımızı altüst etti. İşin sonunda evin her ayrıntısının birçok görüntüsü vardı elimizde. En kısa zamanda istenen ortamı hazırlayabilecek hale geldik."

Heartburn göz kamaştırıcı bir düğün sahnesiyle başlar. Rachel Samstat ve Mark Forman biraraya gelirler. Ama dü-

gün onların düğünü değildir. Böyle bir aptallık yapmayı asla düşünmüyorlardır zaten. Burada bulunmalarının tek nedeni çalıştıkları gazeteye bu düğünün resimlerini ve haberlerini iletmektedir. Ayrı yerlerde durmuş olayları izlerken, bakışları birkaç kez birleşir. Eros'un okları hedefini bulur ve birbirlerine aşık olurlar.

Salon insanlarla doludur; köşede piyanist, te biraz tedirgin bir damat, gelini beklemektedir. Gelin henüz ortalıkta yoktur. Odalardan birinde oturmuş, kendisini toparlamaya çalışıyordur. Bu arada salonda bekleşen Rachel ve Mark, birbirlerine duydukları tutkuyu yenemeyeceklerini anlamış ve evlenmeye karar vermişlerdir. Sonrası bir roman gibi gelişir. Rachel gözyaşları içinde işinden ayrılır; ailesine ve psikoterapi grubuna veda eder. Washington'a, onu bekleyen Mark'ın yanına gider. Ancak onu bir sürpriz beklemektedir. Yanmış bir ev, onun yeni yuvası olacaktır. Boş pencerelerden dışarıda pislik içindeki avluya bakar. Ancak moralini bozmaz, Mark ve bir iç mimarın yardımıyla evi şirin bir yuva haline getirmeyi başarır.

Her şeyi düzene sokan genç çift artık mutluluğu yaşamaya hazırdır. Kısa bir süre sonra bir de kızları olur. Hemen ardından ikinciye hamile kalır. Ailenin bireyleri bütünleşmiştir artık. Rachel kendini eve ve çocuklara bağlamış, sıradan bir yaşantı sürdürmektedir. Mark'ın giderek eve daha geç gelmeye başladığını sezemez. Bir gün kuaförde duydukları onu işkillendirir: Adam her gece eve daha geç gelmeye başlamış, günün birinde her şey anlaşılmış, meğer adam bir başka kadınla otelde gecelemekteymiş.

Rachel başındaki kurutma torbasını yırtarcasına çekip çıkarır ve deli gibi eve koşar. Aradığını Mark'ın çalışma masasında çabucak bulur. Öfke benliğini sarar, Mark'tan ayrılmaya karar verir.

Küçük kızını alıp New York'a uçar. Hemen iş aramaya

Heartburn *filminden bir sahne*

koyulur. Meslegine bıraktığı yerden devam edecektir. Ancak yüreğinde gizli bir bekleyiş vardır, Mark'ın peşinden gelmesini istemektedir.

Mark'tan ses seda çıkmaz. Bunalımını atmak ve kendini toparlayabilmek için SoHo'daki psikiyatristine gider. Metroda birinin kendisi izlediğini farketmez, indikten sonra izlendiğini yine anlamaz; kendi düşüncelerine öylesine dalmıştır ki, çevresini görmemektedir. Psikiyatristin odasında oturmuş rahatlamaya çalışırken, birden kapı açılır ve bir adam içeri girer. Duvara ateş edip bir resmi yere düşürdükten sonra orada bulunanların üzerindeki mücevherleri zorla toplamaya başlar.

Rachel kıymetli eşyalarını ve parasını yitirmiş olarak babasının evine döner. Bu arada Mark gelmiş onu beklemekte-

dir. "Seni Seviyorum" diyerek karısından özür diler. Mark'la tekrar Washington'a dönen Rachel artık hamileliğinin son aylarındadır. Bir yandan yeni bebeğe hazırlık yapar, öte yandan da kocasının arkadaşlarına partiler düzenler. Mark oldukça ilgilenir karısıyla ve bu kez onu hastaneye kadar götürür. İkinci çocukları dünya gelir. Artık her şey eskisi gibidir. Rachel'in sorunları bitmiştir. Hele çalınan yüzüğü de bulununca mutluluğu tam olur. Rachel yüzüğü kuyumcuya götürür. Adam, kolyeden memnun olup olmadığını sorunca Rachel donup kalır. Mark ona kolye falan getirmemiştir. Çılgına döner, yüzüğü 15.000 dolara satar ve sanki hiçbir şey olmamışçasına eve dönüp limonlu pasta yapmaya koyulur. Akşam eve gelen Mark'ın yüzüne pastayı fırlatır ve iki çocuğunu da alarak bir daha dönmemek üzere kenti terkeder.

Heartburn 30'lu yılların eski geleneksel Hollywood filmlerini anımsatır. Jack Nicholson bu filmle ilgili açıklamasında şunları söylemişti: "Filmin 100 milyon dolar hasılat mı yaptığı yoksa Oscar'a aday mı gösterildiği kimin umurunda? Önemli olan, insanların birkaç saat hoşça vakit geçirmeleri. Toplumun eğlenmesine katkıda bulunmak da zaten görevimiz. Meryl bizden fazla övgü alır belki, ama hepsi o kadar işte. Sanırım masraflarını çıkarır, sonra çocuklar yeniden korku ve bilim kurgu filmlerine geri dönerler."

Amerika ve İtalya'da özellikle erkek izleyiciler, filmin oldukça etkileyici, ancak biraz abartılı olduğunu ileri sürdü. Öte yandan kadınlar, filmi olağanüstü gerçekçi buldular. *Heartburn* filmini izleyenler, gülmekle ağlamak arasında bocalarlar. Richard Corliss eleştirisinde bu konuda şunları söyledi: "Mark ilk bakışta nefret uyandırıyor; ancak dinçliği ve atikliği, canlılığı, espri anlayışı kısa sürede ona karşı sempati duymamıza yetiyor. Filmin içeriği de aynı yaklaşımla kurulmuş. İki ayrı uç, karşılıklı bir ikilem içinde, bir o yana bir bu yana çekiyor izleyiciyi."

Meryl'in çekimler sırasında hamile olduğu Hollywood'da duyulunca, bazı gazeteciler eski bir söyleşiyi anımsattılar: "Benim mükemmelliyetçi olduğum söylenir. Evet, öyle olduğumu açıkça belirtebilirim artık. Ancak yalnızca bir alanda. Oynamak sözkonusu olduğunda en ufak bir ayrıntıyı bile ciddiye alırım. Bence duygular ve davranışlar, –aym şekilde bir oyuncunun içi ve dışı– canlı bir organizma gibi büyümeli. Ancak sonuç canlı olursa izleyici 'filmi sanki kendim yaşadım' demekten kaçınmayacaktır. Ben film yaparken, hem oyuncu hem de izleyici olarak konuya ve yoruma yaklaşırım. Bu özdeşleşme sonucu, perde ile sinema salonu arasında görülmeyen bir iletişim kurulur."

Bazı dedikodu yazarlarının üçüncü kez hamile kalışını

Richard (Jeff Daniels) Rachel'in (Streep) çocuğuna babalık yapmaya itiraz etmezdi

filmdeki rolüne bağlaması Meryl'i çok eğlendirdi. Jack Nicholson ile aralarında özel bir yakınlaşma olduğu iddialarını ise pek o kadar komik bulmadı. Bu konuda Meryl'in tek yorumu:

"Çekimler sırasında, kendimi genellikle kötü hissediyordum. Yüzüm neredeyse yeşile yakın bir renk almıştı. Filme sonradan rötuş yapmak gerekebileceğini bile düşündüm. Yine de filmi tamamlayabildim. Bence bir mucizeydi bu, dayanamayacağımdan korkuyordum. Mide bulantım son kertesindeydi. Bu durumdaki bir kadın nasıl olur da, aşkı düşünebilir."

Anjelica Huston ise kuru bir dille şu yorumu yaptı: "Meryl'in gözlerini tehlikeye atacak kadar kafasız olacağını sanmıyorum. Çünkü gerçekten Jack'le arasında bir şey olsaydı gözlerini oyardım."

Gene de dedikoduların arkası kesilmedi. Magazin basını Jack'ın Anjelica ile düğününü bu yüzden ertelediğini bile iddia etti. Bir diğer söylenti de: "Jack'ın ona hayranlığı ne denli büyüktü ki, evindeki Picasso tablosunun yerinde Meryl'in bir posterini astı..."

Dedikodu sürüp gidiyor. Aslında Amerikalılar, Meryl ile Jack'de eski Hollywood ikilileri, Tracy–Hepburn ve Lombard–Gable efsanesinin bir uzantısını bulmuşlardı adeta. 1986 yılında Jack Nicholson, Meryl ile bir film daha yapacağını ilan etti: *Sonsuz Matem*, William Kennedy'nin çok satanının 1988 yılı içinde filme uyarlanması düşünülüyordu. Ancak Tri Star, Hector Babenco'yu zorlayarak filmin en geç 1987 sonunda tamamlanmasını istedi. Çekimler 1987 yılının Şubat ayında Albany'de başladı. Meryl ve Jack'ın yanısıra Carrol Baker, Fred Gwyne, Michael O'Keefe, Diane Venora ve Tom Waits gibi oyuncular da rol aldılar.

Meryl ile Jack hakkında aşk söylentileri biraz yatışmışken, yeniden kara bulutlar toplanmaya başladı. Bir Ameri-

kan haftalık gazetesinin, Meryl'i "Hollywood'un en zengin on kadından biri" listesine alması ortalığı yine bulandırdı. Diğer kadınlar: Goldie Hawn, Joan Collins, Greta Garbo, Lucille Ball, Linda Evans, Mary Taylor Moore, Jane Fonda, Barbra Streisand ve Diana Ross. Gazetede şunlar yazılıydı: "Meryl aldığı paraları şahsen idare etmektedir, hem de bunu çok akılcı bir yöntemle yapmaktadır. Kazancını da en uygun yatırımlarla değerlendirmektedir. Sekiz milyon dolarlık arazi yatırımı yapmıştır."

Bütün bu söylentilere Meryl kısaca şu yanıtı vermekle yetinir: "Saçmalık! Her şeyden önce bu hiç kimseyi ilgilendirmez, ikincisi de kime ne? Hem sonra bu parayı kazanan ve kazanırken de canı çıkan benim."

Modacı Richard Blackwell'in en kötü giyinen yıldızlar listesine alınmasına ise Meryl hiç aldırmadı. Blackwell şöyle yazmıştı: "Kervandan atılan bir çingeneye benziyor."

Meryl ise "Bu basit adamın söyledikleri hiç umurumda değil, neticede sıradan bir terzinin yorumu beni yönlendiremez."

Meryl, Gecenin Sessizliğinde *filminde*

Scarlett ya da George Sand
Sorun Bu İşte!

"En kötüsü iki rol arasında geçen zaman. İnsan içindeki gücü algılıyor ve kendine şaşıyor. Gelecekte karşınıza çıkabilecek en ufak bir dalgalanma ve bocalamada dağılıvereceksiniz sanıyorsunuz. En iyisi, iki rol arasında kalan zaman diliminde yeniden çocukluğa dönmek; ya da çocuklar yaratabilmek."

Meryl Streep

En üretken yılı olan 1986 yılı başlarında Meryl kendisiyle ilgili olarak şu açıklamayı yapmıştı: "Tüm zamanınızı çalışmaya ayırmak ve bu arada ailenizi ihmal etmemek olanaksız bir şey. Maalesef insan daha önce sandığım gibi her iki alanda da on alamıyor."

Bu nedenle ikinci kız Gracie'yi doğurduktan sonra oniki ay çalışmalara ara verdi.

Öte yandan bazıları, Meryl'in yine de Jack Nicholson ile *Eastwick Cadıları* filminde oynayacağı kanısındaydı. Bu filmde Susan Sarandon ve Michelle Pfeiffer de rol alacaklardı. 1986 Ekiminde çekimler başladığında, Meryl kararından dönmeyerek çekimlere katılmayınca, başrolü Cher aldı.

Aynı tarihlerde yapımcı Sergio Leone, Meryl ve De Niro'nun birlikte oynayacakları eski bir filmin yeni uyarlaması hazırlıkları içinde olduğunu bildirdi. Amerikan klasikleri arasında bulunan *Rüzgar Gibi Geçti*'yi bu iki yetenekli oyuncunun yeniden canlandırması, belki de en güzeli olacaktı.

Romanın yazarı Margaret Mitchell'in varisleri, bu tasarıya karşı çıktılar. Romanın yeniden ele alınması veya devamı-

nın yazılması alsa sözkonusu olamazdı. Yazar "eşsizliğini koruma" adına romanın devamını kendi elleriyle yakmıştı. Arzusu "terbiye ve saygı" kuralları içinde yerine getirilmezse işi hukuki yoldan çözümleyeceklerdi. Varislerin bu katı tutumu

terketmeyeceklerini sezen yapımcı Leone yeni bir mit aramaya koyuldu (*The 900 Days of Leningrad*).

Bir hafta sonra bir haber ortalığı yeniden karıştırdı. İtalya'dan yapımcı Franco Zeffirelli, George Sand'ın yaşamını filme alacağını ve başrolü de Meryl'e vereceğini açıkladı. Meryl ise bu ilginç durum için şunları söylemekle yetindi: "Bence, bu role bir erkek daha uygun olur, çünkü konu yüzde 90 erkek dünyasını yansıtıyor."

Ama, Zeffirelli senaryonun bir kopyasını yine de Meryl'e gönderdi.

Diğer yandan bir Amerikan film dergisi, Meryl'in Dolph Lungren (*Rocky IV*) ile bir komedide oynayacaklarını iddia ediyordu. Bu güldürü ağırlıklı filmde, Meryl sakin bir ev kadınını oynayacak ve üstün insan Lungren'i birtakım kötülüklerden koruyarak sonunda evliliğe götürecekti.

Tam bu sırada MGM başkanı Alan Ladd Jr., Meryl ile 1987 yılı içinde bir film yapacaklarını açıklayınca ortalık iyice karıştı. MGM'nin tasarladığı filmin adı *Tina* idi. Film, Çehov'un bir öyküsünden uyarlanmıştı. Yönetmenliğini de Rusya'dan Nikita Mikhalkov yapacaktı.

Sonsuz Matem bittikten sonra *Tina*'da Meryl'in başrol oynaması çok büyük bir olasılıktı.

Gelecekteki projeleri sorulduğunda Meryl sinemaya ara verdiği bu dönemden yararlanıp tiyatro oynamayı arzuladığını belirtmişti. 1980'den beri, Robert De Niro ve Al Pacino ile birlikte *Othello*'yu oynamayı düşünüyordu. Zaman yetersizliği ve üçünün de boş olduğu ortak bir zaman dilimi bulamamaları onları bu tasarıdan hep alıkoymuştu.

Meryl, şimdilik bir süre için beyaz perdeden uzaklaşmış görünüyorsa da, yakında geri döneceği kuşkusuzdur. Hangi rolde olursa olsun, ister Scarlett ister Tina ya da George Sand; bir şey değişmeyecektir. O yine tüm yeteneği ve becerisiyle bizleri hayranlığa sürüklemeye devam edecektir.

Tiyatro Yok

"Beynimin duvarları içine hapsedilmiş
gibiyim. Özgürlük diye bağırmak istiyorum."

Postcards from the Edge'den

Meryl'in tiyatro hayalleri gerçekleşemedi. Robert De Niro'nun deliler gibi film çevirmesi, birlikte tiyatro yapma isteklerini baltaladı. Meryl Streep de işkolik olduğundan tahmin edilenden çok daha önce beyaz perdeye geri döndü. *Sonsuz Matem*'de gene Jack Nicholson ile kameraların karşısına geçti. Yönetmen, Hector Babenco'ydu. Brezilya Yeni Sinema Okulu öncülerinden Babenco'ya, *Örümcek Kadının Öpücüğü* filmiyle birdenbire Hollywood kapıları açılmışsa da Babenco'nun bundan pek hoşlandığı söylenemezdi, ticari Hollyoodd sineması pek de ona göre değildi çünkü. *Sonsuz Matem*'in senaryosunu William Kennedy, Pulitzer Ödülü alan romanına dayanarak yazmıştı.

Sonsuz Matem'de fazla olay yoktur, daha çok başrol oyuncularının görüntüleri ve onlarla ilgili gözlemlerle beslenir. Albany kenti, buhran zamanının New York'unda geçer. 20 yıl sonra Francis Phelan (Jack Nicholson) ve Helen Archer (Meryl Streep) doğup büyüdükleri kente geri dönerler, ama çocukluklarını geçirdikleri yerleri özlemle anan saygın kişiler değillerdir artık. Sokaklara düşmüş, alkolik serserilerdir. Kent halkı onlardan nefret etmektedir. Bu iki insanın neden bu hallere düştüğünü izleyici geri dönüşlerle öğrenir.

Phelan bir zamanların ünlü bir beyzbol yıldızıdır, çocuğunun ölümünden kendini sorumlu tutmuş, bu sorumluluğun ağırlığı altında ezilip sonunda ailelesini terketmiştir. O

gün bügündür kendinden kaçmaktadır. Anıları onu rahat bırakmamaktadır. Giderek toplumdan tamamen soyutlanır. Onda kalan tek şey gururudur.

Helen Archer şarkıcıdır, ama ününü koruyamamış, ayrıca birtakım entrikalar sonucu ona kalan mirası da alamamıştır. Yaşadığı acı deneyimler onun da peşini bırakmaz.

Francis Phelan ve Helen Archer kaçınılmaz yalnızlıkları konusunda hiç hayale kapılmazlar. En azından diğerinin varlığına sessiz sedasız katlanacak kadar çaresiz hissetmiyorlar kendilerini, aksine birbirlerine saldırıyor, benliklerini diğerine karşı olabildiğince korumak için ellerinden geleni yapıyorlardır. Sefalet karşısındaki dayanışmaları hiçbir zaman acınası bir duygusallığa dönüşmez. Bu noktada Hector Babenco ile William Kennedy'yi Hollywood'un basmakalıp ölçütlerine kendilerini kaptırmadıkları için kutlamak gerekir. Gerçi bazı eleştirmenler filmin soğukluğunu eleştirmişler ve iki süper starın sefaleti yalnızca oynadıklarını, yani kurmacayla kişisel gerçekliği çakıştıramadıklarını ileri sürmüşlerdir. Ama bu eleştirmenlerin sayısı azdı. Film genelde övgüyle karşılandı. Streep ve Nicholson'un bir kere daha olağanüstü bir oyunculuk sergilemiş olmaları ise adeta doğal karşılandı. Her ikisi de Oskar'a aday gösterildi. Ancak Meryl Streep heykelciği *Ay Çarpması* filmindeki rolüyle Cher'e kaptırdı; en iyi erkek oyuncu dalındaki ödülü ise Michael Douglas aldı.

Meryl Streep fazla dinlenmeden yeni filmine başladı *A Cry in the Dark*'ta (Karanlıkta Bir Çığlık) bir adli hatanın kurbanı olan Lindy Chamberlain'i oynuyor. Streep'in *Bolluk*'ta da birlikte çalıştığı yönetmen Fred Schepisi, bu filmde Avustralya tarihindeki en büyük adli hatanın nasıl meydana geldiğini oldukça soğukkanlı bir yaklaşımla ele almıştır.

Michael'la (Sam Neil) Lindy Chamberlain'in (Streep) küçük kızı Azaria kaçırılır. Herkes kızın öldüğünü düşünür. Lindy olayı çok soğukkanlı karşılamakla tüm kuşkuları üzeri-

ne çeker. Bir soruşturma hakimi devreye girer, skandal kokusu alan basın da Lindy'nin geçmişini didik didik eder, okuyucusunu Lindy'nin hayatı ve kişiliğiyle ilgili ayrıntılara boğar.

Lindy ve kocası başka bir mezhebe mensuptur, hatta adam vaizlik bile yapmaktadır. İnançları gereği içki içmez, et yemezler. Çoğunluk dinine mensup sıradan Avustralyalının gözünde bu, onların yeterince toplum dışına itilmelerine yetecek nedenlerdir. "Biz kavramının dışında kaldın mı yandın." Kamuoyu ve bürokrasi küçük kızlarını öldürdüklerinden kuşkulanılan karıkocaya karşı artık tamamen bu anlayışla yaklaşmaktadır. Lindy tüm suçlamalara karşı herhangi bir tepki vermeyince kamuoyu iyice çileden çıkar. Hiç değilse kocası biraz daha insanca davranışlar sergilemektedir. Lindy'nin görünürdeki kayıtsızlığının halkta uyandırdığı öfke adli uzmanları da etkilemekte gecikmez.

Çoğunluk herkesin aynı olmasını istediğinde kişisel özgürlüğün hiçbir değeri yoktur; Schepisi'nin bu filminde vermek istediği mesaj budur.

Adalet mekanizması Lindy'yi çarkları arasına alır, basın da okuyucusunu, okumak istediği malzemeyle besler. Lindy artık sadece bir nesnedir, savunmasızdır ve her türlü saygınlığını yitirmiştir. Dosyası sürekli yeniden ele alınır, bir bilirkişi raporu diğerine eklenir, sonunda ömürboyu hapis cezasına çarptırılır. Lindy ve kocası bu karara boyun eğmezler, yargıtaya başvurur ve sıkı bir mücadele sonunda Lindy'nin serbest bırakılmasını sağlarlar.

Schepisi bu çiftin yaşamlarını eskisi gibi sürdürdüklerini öne sürüp izleyicisini Lindy'nin serbest bırakılmasıyla mutlu sona ulaşıldığına inandırmaya kalkışmaz. Tam tersine bir durum sözkonusudur: Bir kez haksızlık yapmaya alışmış bir kamuoyu sonunda haksızlığı kendi gerçeği haline getirir. Çok önemli bir hata yapıldığını kabul etmek, kendi gerçeğinin sarsılması ve utanç çamurunda boğulmak demektir. Bunu kim-

se kolay kolay yapmaz, bu yüzden herkes acımasız kararında ısrar eder. Hem Lindy'nin suçsuzluğu kesin olarak kanıtlanmıştır ki, yalnızca deliller yetersizdir.

Lindy toplumdışına itilmiş olarak yaşamayı sürdürecektir. Toplumun onu arasına alması bir yana o da topluma karışmayı reddedecektir. Başına bunca iş gelmiş biri kolay kolay topluma güvenemez.

Eleştirmenler bu filmdeki oyunculuğu için Meryl'i bir kere daha övgüye boğdular.

Meryl Streep daha sonra *She-Devil* (Dişi Şeytan) filminde rol aldı. Ama bu kez her şeyi kendine hakim kılan kadın başrol oyuncusu olarak değil. Bu kez başrole olanca ağırlığıyla Dişi Şeytan Roseanne Barr çökmüştü.

Dişi Şeytan, Fay Weldon'un *Dişi Şeytan'ın Yaşamı ve Aşkları* romanından uyarlanmıştı. Yönetmeni *New York City Girl* (1981), *Susan* (1985), *Making Mr. Right* (1986) filmleriyle parlak bir gelecek vaadeden Susan Seidelman'dı.

Meryl Streep, Lawrence Kasdan'ın *I Love You to Death* filminde yeniden Kevin Kline'la birlikte oynama teklifi de almıştı. Ne var ki, Susan Seidelman'ın filminde oynamak ona daha cazip gelmişti.

Film, çok çirkin şişman bir kadın olan Ruth Patchett'in (Roseanne Barr) yaşamını anlatır. Kocası Bob (Ed Begley) onunla mecbur kaldığı için evlenmiştir. Ruth iyi eş olabilmek için çırpınır. Üstesinden gelemediği tek şey, çirkinliğini kocasına unutturmaktır. Bob'un yazar Mary Fisher'e (Streep) görür görmez aşık olması kimseyi şaşırtmaz. Düşlerinin kadınıdır Mary. Bob eve terkedip Mary'ye taşınır. Kocasının bu davranışıyla çok yaralanan Ruth hayalkırıklığı içinde içine kapanacağına intikam peşine düşer.

Bu filmi çekip götüren Ruth'dur ve Meryl'in sükunetine karşılık Roseanne'nın hareketliliği yalnızca filme değil, çekim çalışmalarına da damgasını vurdu. Bu filmde Meryl, kendini yepyeni bir deneyimin içinde buldu.

Dişi Şeytan'ın çekim çalışmaları sırasında yapılan bir söyleşide Meryl, dünyanın tartışmasız en büyük kadın oyuncusu ünvamnın maddi açıdan kendisini tatmin edip etmediği sorusuna şu karşılığı verdi: "Jack Nicholson *Batman*'deki rolü için onbir milyon dolar aldı. Bu parayı ben talep edecek olsam kahkahayla gülerler." *Batman*'da Nicholson'ın yardımcı rolde oynadığını da bu arada unutmamak gerekir.

Meryl'in bu sözlerinin altında kıskançlık yattığı söylenemez. Meryl yalnızca kızgın. Sinema dünyasında erkeklere daha fazla değer verilmesinden ve bir işin değerinin hâlâ erkekler tarafından belirlenmesinden dolayı kızgın. Bu durumu da kolay kolay düzeltemeyecektir. Tek yapabileceği, *Postcards From the Edge* filmiyle Nicholson'a eşdeğerde bir oyuncu olduğunu bir kez daha kanıtlamaktır. Ayrıca kadın oyuncular arasında en yüksek ücreti kendisinin aldığı düşüncesi de belki bir parça teselli olacaktır.

Filmografi

1. Televizyon Filmleri

1977

Uncommon Women and Others
(Wendy Wasserstein'in aynı adlı eserinden televizyona uyarlama)
Yapım: WNET
Oyuncular: Swoosie Kurtz, Ellen Parker, Cynthia Herman, Anna Levine, Ann McDonough, Alma Cuervo, Jill Eikenberry, Meryl Streep (Leilah).
Süre: 90 dakika.

The Deadliest Season
Yapım: Titus Prodüksiyon
Yönetmen: Robert Markowitz
Senaryo: Ernest Kinoy
Görüntü Yönetmeni: Alan Metzger
Kurgu: Stephen A. Rotter
Müzik: Dick Hyman
Oyuncular: Michael Moriarty (Gerry Miller), Kevin Conway (George Graff), Sully Boyar (Tom Feeney), Meryl Streep (Sharon Miller), Jill Eikenberry (Carole Eskanazi), Andrew Duggan (Al Miller), Patrick O'Neal, Walter McGinn, Paul D'Amato, Mason Adams, Mel Boudrot, Tom Quinn, Ronald Weyand, Dino Narrizano, George Hornish, Alan North, Ian Stuart.
Süre: 98 dakika.

1978

Holocaust
Adı: Holocaust.
Yapım: Titus Prodüksiyon
Yönetmen: Marvin Chomsky
Senaryo: Gerald Green
Görüntü Yönetmeni: Brian West
Kurgu: Stephen A. Rotter
Müzik: Morton Gould

Oyuncular: Tom Bell (Adolf Eichmann), Joseph Bottoms (Rudi Weiss), Tovah Feldschuh (Helen Slomova), Marius Goring (Palitz), Rosemary Harris (Berta Weiss), Anthony Haygarth (Müller), Ian Holm (Himmler), Lee Montague (amca), Michael Moriarty (Erik Dorf), Deborah Norton (Marta Dorf), George Rose (Lowy), Robert Stephens (Kurt Dorf'un amcası), Meryl Streep (Inga Helms–Weiss), Sam Wanamaker (Moses Weiss), David Warner (Heydrich), Fritz Weaver (Josef Weiss), James Woods (Karl Weiss), Sean Arnold (Hoefle), John Bailey (Hans Frank), Blanche Baker (Anna Weiss), Kate Jaenicke (Bayan Lowy), Charles Korvin (Dr. Kohn)
Süre: 570 dakika

2. Sinema Filmleri

1977

Julia
Adı: Julia
Yapım: 20th Century Fox
Yönetmen: Fred Zinnemann
Görüntü Yönetmeni: Douglas Slocombe
Senaryo: Alvin Sargent, Lillian Hellman'ın *Pentimento* adlı öyküsünden uyarlama.
Kurgu: Walter Murch, Marcel Durhal
Müzik: Georges Delerue
Oyuncular: Jane Fonda (Lillian Hellman), Vanessa Redgrave (Julia), Jason Robards (Dashiell Hammett), Maximilian Schell (Johann), Hal Holbrock (Alan Campbell), Rosemary Murphy (Dorothy Parker), Meryl Streep (Anne Marie Travers), Dora Doll, Elisabeth Montensen, John Glover, Lisa Pelikan, Susan Jones, Cathleen Nesbitt, Maurice Denham, Gerard Buhr, Stefan Gryff, Philip Siegel, Milly Urquhart, Antony Carrick, Ann Queensberry, Edmond Bernard, Jacques David, Jacqueline Staup, Hans Verner, Christian De Tiliere
Süre: 117 dakika

1978

The Deer Hunter
Adı: Avcı

Dağıtım: Colombia –EMI– Warner
Yapım: EMI Filmciliği
Yönetmen: Michael Cimino
Senaryo: Michael Cimino'nun bir öyküsünden uyarlayan Deric Washburn, Louis Garfinkle, Quinn K. Redeker
Görüntü: Vilmos Zsigmond
Kurgu: Peter Zinner
Müzik: Stanley Myers
Oyuncular: Robert De Niro (Michael Vronsky) John Cazale (Stan), John Savage (Steven), Christopher Walken (Nikanor Chevotarevich, yani Nick), Meryl Streep (Linda), George Dzundza (John), Chuck Aspegren (Axel), Shirley Stoler (Steven'in annesi), Rutanya Alda (Angela), Pierre Segui (Julien), Mady Kaplan (Axel'in kız arkadaşı), Amy Wright, Mary Ann Haenel, Richard Kuss, Joe Grifasi, Christopher Colombi Jr., Victoria Karnafel, Helen Tomko, Paul D'Amato, Dennis Watlington, Charlene Darrow, Jane Colette Disko, Michael Wollett, Robert Beard, Joe Dzizmba, Rahip Stephen Kopestonsky, John F. Buchmelter III, Fran Devore, Tom Becker, Lynn Kongkham, Nognuj Timruang, Po Pao Pee, Dale Burroughs, Parris Hicks, Samui Muang–Intata, Sapox Colisium, Vitoon Winwitoon, Somsak Sengvilai, Charan Nusvanon, Jiam Gongtongsmoot, Chai Peyawan, Mana Hansa, Sombct Jumpanoi, Phip Manee, Ding Santos, Krieng Chaiyapuk, Ot Palapoo, Chok Chai Mahasoke, Hillary Brown, ayrıca St.–Theodosius–Katedral korosu, Cleveland, Ohio
Süre: 182 dakika

1979

The Seduction of Joe Tynan

Adı: Senatör
Dağıtım: CIC
Yapım: Universal
Yönetmen: Jerry Schatzberg
Senaryo: Alan Alda
Görüntü: Adam Holender, Lou Barlia
Kurgu: Evan Lottman
Müzik: Bill Conti
Oyuncular: Alan Alda (Joe Tynan), Barbara Harris (Ellie Tynan), Meryl Streep (Karen Traynor), Rip Torn (Senator Kittner), Melvyn Douglas (Senator Birney), Charles Kimbrough (Francis), Carrie Nye (Althena

Kittner), Michael Higgins (Senatör Pardew), Blanche Baker (Janet Tynan), Maureen Anderman (Joe'nun sekreteri), Chris Arnold (Jerry), John Badila, Robert Christian, Maurice Copeland, Lu Elrod, Clarence Felder, Gus Fleming, Merv Griffin, Marian Hailey Moss, Dan Hedaya, Ronald Hunter, Walter Klavun, Norma La Rochelle, Kaiulani Lee, Charles Levin, Christopher McHale, Ron Menchine, M.B. Miller, Bill Moor, Novella Nelson, Stephan D. Newman, Eric Pederson, Wyman Pendleton, Don Plumley, Ben Prestbury, Frederick Rolf, Adam Ross, Peter H. Schroeder, William Shust, Martha Sherrill, Ben Slack, Leon B. Stevens, Frank Stoegerer, Suzanne Stone, Kay Todd, Nathan Wilansky
Süre: 107 dakika

Manhattan

Adı: Manhattan
Dağıtım ve Yapımcı: United Artists
Yönetmen: Woody Allen
Senaryo: Woody Allen, Marshal Brickman
Görüntü: Gordon Willis, Fred Schuler
Kurgu: Susan E. Morse
Müzik: George Geshwin; Zubin Mehta yönetiminde New York Filarmoni Orkestrası ve Michael Tilson Thomas yönetiminde Buffalo Filarmoni orkestrası eşliğinde.
Oyuncular: Woody Allen (Isaac Davis), Diane Keaton (Mary Wilke), Michael Murphy (Yale), Mariel Hemingway (Tracy), Meryl Streep (Jill), Anne Byrne (Emily), Karen Ludwig (Connie), Michael O'Donoghue (Dennis), Victor Truro, Tisa Farrow, Helen Hanft, Bela Abzug, Gary Weis, Kenny Vance, Charles Levin, Karen Allen, David Rasche, Damion Sheller, Wallace Shawn, Mark Linn Baker, Frances Conroy, Bill Anthony, John Doumanian, Ray Serra
Süre: 96 dakika

Kramer vs. Kramer

Adı: Kramer Kramer'e Karşı
Dağıtım: Columbia –EMI– Warner
Yapım: Stanley Jaffe Prodüksiyon
Yönetmen: Robert Benton
Senaryo: Avery Corman'ın aynı adlı romanından uyarlayan, Robert Benton
Görüntü Yönetmeni: Nestor Almendros, Tom Priestly Jr.
Kurgu: Jerry Greenberg
Müzik: Henry Purcell, Paul Gemingnani yönetiminde, Antonio Vivaldi,

Herb Harris yönetiminde
Oyuncular: Dustin Hoffman (Ted Kramer), Meryl Streep (Joanna Kramer), Jane Alexander (Margaret Phelps), Justin Henry (Billy Kramer), Howard Duff (John Shaunessy), George Coe (Jim O'Connor), Jobeth Williams (Phyllis Bernard), Bill Moor (Gressen), Howland Chamberlain (Yargıç Atkins), Jack Ramage, Jess Osuna, Nicholas Horman, Ellen Parker, Shelby Brammer, Carol Nadell, Donald Gantry, Judith Calder, Peter Lownds, Kathleen Keller, Ingeborg Sorensen, Iris Alhanti, Richard Barris, Evelyn Hope Bunn, Joann Friedman, Quentin J. Hruska, Joe Seneca, Dan Tyra, David Golden, Petra King, Mellise Morell, Frederick W. Hand, Scott Kuney
Süre: 105 dakika

1981

The French Lieutenant's Woman

Adı: Fransız Teğmenin Kadını.
Dağıtım: United Artists
Yapım: Juniper Film
Yönetmen: Karel Reisz
Senaryo: Harold Pinter, John Fowles'ın aynı adlı romanından
Görüntü: Freddie Francis, Gordon Hayman
Kurgu: John Bloom
Müzik: Carl Davis, Wolfgang Amadeus Mozart, John Lill yönetiminde
Sarah'ın resimleri: Sally Scott
Oyuncular: Meryl Streep (Sarah Woodruff/Anna), Jeremy Irons (Charles Smithson/Mike), Hilton McRae (Sam), Emily Morgan (Mary), Charlotte Mitchell (Bayan Tranter), Lynsey Baxter (Ernestina Freeman), Jean Faulds (Cook), Peter Vaughan (Bay Freeman), Colin Jeavons, Liz Smith, Patience Collier, John Barrett, Leo McKern, Arabella Weir, Ben Forster, Catherine Willmer, Anthony Langdon, Edward Duke, Richard Griffiths, Graham Flechter-Cook, Richard Hope, Michael Elwyn, Toni Palmer, Cecily Hobbs, Doreen Mantle, David Warner, Alun Armstrong, Gerard Falconetti, Penelope Wilton, Joanna Jospeh, Judith Alderson, Cora Kinnaird, Orlando Fraser, Frederika Morton, Alice Maschler, Matthew Morton, Vicky Ireland, Clarie Travers-Deacon, Harriet Walter, Janet Rawson, Mia Soteriou, Mary McLeo, Peter Fraser, Rayner Newmark
Süre: 123 dakika

1982

Still of the Night

Adı: Gecenin Sessizliğinde
Dağıtım ve Yapım: MGM/UA
Yönetmen: Robert Benton
Senaryo: Robert Benton ve David Newman'ın bir projesi üzerine Robert Benton
Görüntü: Nestor Almendros, Dan Lerner
Kurgu: Jerry Greenberg, Bill Pankow
Müzik: John Cander, Jonathan Elias
Oyuncular: Roy Scheider (Dr. Sam Rice), Meryl Streep (Brooke Reynolds), Jessica Tandy (Dr. Grace Rice), Joe Grifasi (Joseph Vittuci), Sara Botsford (Gail Phillips), Josef Summer (George Bynum), Rikki Borge (Heather Wilson), Irving Metzman, Larry Joshua, Tom Norton, Richmond Hoxie, Hyon Cho, Danille Cusson, John Bentley, George A. Tooks, Sigrunn Omark, Randy Jurgenson, Palmer Deane, William Major, Joseph Priestley, Will Rose, Arnold Glimcher, Jeffrey Hoffeld, Linda LeRoy Janklow, Elinor Klein, Susan Patircof
Süre: 91 dakika

Sophie's Choice

Adı: Sophie'nin Seçimi
Dağıtım: UIP
Yapım: ITC Entertaintment
Yönetmen: Alan J. Pakula
Senaryo: William Styron'un bir romanından uyarlama, Alan Pakula
Görüntü: Nestor Almendros, Tom Priestley Jr.
Kurgu: Evan Lottman
Müzik: Johann Bebastian Bach, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven, Georg Friedrich Händel, Felix Mendelssohn Bartoldy, Robert Schumann, Johann Strauss; Lorin Hollander yönetiminde.
Oyuncular: Meryl Streep (Sophie Zawistowska), Kevin Kline (Nathan Landau), Peter MacNicol (Stingo), Rita Karin (Yetta Zimmerman), Stephen D. Newman (Martin Landau), Greta Turken (Leslie Lapidus), Josh Mostel (Morris Fink), Marcel Rosenblatt, Moishe Rosenfeld, Robin Bartlett, Eugene Lipinski, John Rothman, Joseph Leon, David Wohl. Nina-Polan. Alexander Sirotin. Armand Dahan. Joseph Tobin. Cortez Nance, Günther Maria Halmer, Karl Heinz Hackl, Ulli Fessl, Melanie Pianka, Eugeniusz Priwiezіencew, Krystyna Karkowska, Katharina

Thalback, Neddim Prohic, Jennifer Lawn, Adrian Kalitka, Peter Wegenbreth, Vida Jerman, Irena Hampel, Sandra Markota, Hrovoje Sostaric, Marko Zec, Ivo Pajer, Michaelea Karacic, Josef Sommer
Süre: 151 dakika

1983

Silkwood

Adı: Silkwood
Dağıtım: Rank
Yapım: ABC Motion Pictures
Yönetmen: Mike Nichols
Senaryo: Nora Ephron, Alice Arlen
Görüntü: Miroslav Ondricek
Kurgu: Sam O'Steen
Müzik: Georges Delerue
Oyuncular: Meryl Streep (Karen Silkwood), Kurt Russell (Drew Stephens), Cher (Dolly Pelliker), Craig T.Nelson (Winston), Diana Scarwid (Angela), Fred Ward (Morgan), Ron Silver (Paul Stone), Charles Hallahan (Earl Lapin), Josef Sommer (Max Richter), M. Emmet Walsh (Walt Yarborough), Les Lannom (Jimmy), Richard Hamilton (Georgie), Kent Broadhurst, J.C. Quinn, David Strathairn, Bruce McGill, E. Katherine Kerr, Henderson Forsythe, Sudie Bond, Graham Jarvis, James Rebhorn, Ray Baker, Michael Bond, Bill Cobbs, Norm Colvin, Haskell Carver, Kathie Dean, Gary Grubbs, Susan McDaniel, Tana Hensley, Antony Fernandez, Betty Harper, Tess Harper, Antony Helad, Nency Hopton, Betty King, Dan Lindsey, John Martin, Will Patton, Vern Porter, Christopher Saylors, Don Slaton, Tom Stovall
Süre: 131 dakika

Falling in Love

Adı: Aşık olmak
Dağıtım: UIP
Yapım: Paramount
Yönetmen: Ulu Grosbard
Senaryo: Michael Cristofer
Görüntü: Michael Kahn
Müzik: Dave Grusin
Oyuncular: Robert De Niro (Frank Raftis), Meryl Streep (Molly Gilmore), Harvey Keitel (Ed Lasky), Jane Kaczmarek (Ann Raftis), George Martin

(John Trainer), David Clenon (Brian Gilmore), Dianne Wiest (Isabelle), Victor Argo (Victor Rawlines), Willey Earl (Mike Raftis), Jesse Bradford (Joe Raftis), Chevi Colton, Richard Giza, Frances Conroy, James E. Ryan, Sonny Abagnale, George Barry, L.P. McGlynn, J.S. Klinetob, Paul Herman, Kenneth Walsh, John H. Reese, Clem Caserta, Yanni Sfinias, Donald R. Goodness, Florence Anglin, Gerald M. Kline, Barry R. Smith, John Ottovino
Süre: 106 dakika

1985

Plenty
Adı: Bolluk
Dağıtım: Columbia/EMI/Warner, BRD/20th Century Fox
Yapım: Edward R. Pressman Prodüksiyon, RKO
Yönetmen: Fred Schepisi
Senaryo: Aynı adlı tiyatro yapıtından sinemaya uyarlama, David Hare
Görüntü: Ian Baker, Doug Milsome
Kurgu: Peter Honess
Müzik: Bruce Smeaton
Oyuncular: Meryl Setreep (Suzan Traherne), Sam Neil (Lazar), Charles Dange (Raymond Brock), Sir John Gielgud (Sir Leonard Darwin), Tracey Ullman (Alice Park), Sting (Mick), Ian McKellen (Sir Andrew Charleson), Andre Maranne (Villon), Tristram Jellinek, Peter Forbes-Robertson, Hugo De Vernier, James Taylor, Ian Wallace, Andy De La Tour, Hugh Laurie, Mitch Davies, Christopher Fairbank, Lindsay Ingram, Richard Hope, Roddy Maude-Roxby, Andrew Seear, Roger Rowland, John Kidd, James Snell, Michael Johnson, Bernard Brown, Rupert Vansittart, Beth Morris, Geoffery Larder, Tim Seely, Jasper Jacob, Karen Lewis, Burt Kwouk, Pik Sen Lim, Nicholas Frankau, Clare McIntyre, Ali Refaie, William Hoyland, Roger Ashton-Griffiths, Jerry Wickham, Alexander John, Matthew Guinness, John Rees, Lyndon Brook, Joan Blackham, John Serret, Terry Lightfoot and his Band
Süre: 124 dakika

Out of Africa
Adı: Benim Afrikam
Dağıtım: UIP
Yapım: Universal
Yönetmen: Sydney Pollack

Senaryo: Kurt Luedke, aynı adlı kitaptan uyarlama, Isak Dinesen (Karen Blixen)'in kitaplarından uyarlama, Judith Thurman ve Errol Trzebinski'nin kitaplarından çeşitli uyarlamalar
Görüntü: Davit Watkin, Rodrigo Gutierrez, Peter Allwork, Freddie Cooper
Kurgu: Frederich Steinkamp, William Steinkamp, Pembroke Herring, Sheldon Kahn
Müzik: John Barry
Oyuncular: Meryl Streep (Karen Blixen), Robert Redford (Denys Finch Hatton), Klaus Maria Brandauer (Bror von Blixen-Fineckel/Hans von Blixen-Fineckel), Michael Kitchen (Berkeley Cole), Malick Bowens (Farah), Joseph Thiaka (kamante), Stephen Kinyanjui, Michael Gough, Suzanna Hamilton, Rachel Kempson, Graham Crowden, Leslie Phillips, Shane Rimmer, Mike Kenneth Mason, Tristram Jellinek, Stephen Grimes, Annabel Maule, Benny Young, Sbish Trzebinski, Allaudin Qureshi, Niven Boyd, Iman, Peter Strong, Abdullah Sunado, Amanda Parkin, Muriel Gross, Ann Palmer, Keith Pearson
Süre: 162 dakika

1986

Heartburn

*Adı:*Heartburn
Dağıtım: UIP
Yapım: Paramount
Yönetmen: Mike Nichols
Senaryo: Nora Ephron'un aynı adlı romanından sinemaya uyarlama
Görüntü: Dan Lerner, Bruce Mac Callum, Chaim Kantor, Brian Hamill, Nestor Almendros
Kurgu: Sam O'Steen
Müzik: Russ Kunkel, BillPayne, Georg Massenburg, Carly Simon
Oyuncular: Meryl Streep (Rachel), Jack Nicholson (Mark), Jeff Daniels (Richard), Maureen Stapelton (Vera), Stockard Cahnning (Julie), Richard Masur (Arthur), Catherina O'Hara (Betty), Steven Hill (Harry), Milos Forman (Dmitri), Natalie Stern (Annie); Karen Akers (Thelma Rice), Aida Linares, Anna Maria Horsford, Ron McLarty, Kenneth Welsh, Kevin Spacey, Mercedes Ruelh, Joanna Gleason, R.S. Thomas, Jack Gilpin, Christian Clemenson, John Wood, Sidney Armus, Yakov Smirnoff, Caroline Aaron, Lela Ivey, Tracey Jackson, Libby Titus, Angela Pietropinto, Cynthia O'Neal, Susan Forristal, Dana Ivey, John Rothman,

Elijah Lindsay, Jack Neam, Kimi Parks, Salem Ludwig, Patricia Falkenhain, Margaret Thomson, Charles Denney, Gregg almquist, Garrison Lane, Ryan Hillard, Dana Streep, Mary Streep, Cyrilla Dron, May Pang, Michael Regan, Ari M. Rousimoff, Luther Rucker
Süre: 109 dakika

1987

Ironweed
*Adı:*Sonsuz Matem
Dağıtım: Metropol/Rialto/VPS Video
Yapım: Keith Barish, Marcia Nasatir, Taft Entertainment/Barish Prood için.
Yönetmen: Hector Babenco
Senaryo: William Kennedy nach seiner eigenen Ramonvorlage
Görüntü Yönetmeni: Lauro Escorel
Kurgu: Anne Goursaud
Müzik: John Morris
Oyuncular: Jack Nicholson (Francis Phelan), Meryl Streep (Helen Archer) Tom Waits (Rudy), Carroll Baker (Annie Phelan), Michael O'Kee'e (Billy), Diane Venora (Peg), Fred Gwynne (Oscar Reo), Margaret Whitton, Jake Dengel, Nathan Lane, James Gammon
Süre: 142 dakika

1988

A Cry In The Dark
*Adı:*Karanlıkta Bir Çığlık
Dağıtım: UIP/Rialto/Canon/VMP Video
Yapım: Canon Ent./Golan-Globus için Verity Lambert Cinema Verity
Yönetmen: Fred Schepisi
Senaryo: Robert Caswell, Fred Schepisi, John Bryson'ın *Evil Angels* adlı yapıtına dayanarak.
Görüntü: Ian Baker
Kurgu: Jill Bilcock
Müzik: Bruce Smeaton
Oyuncular: Meryl Streep (Lindy Chamberlain), Sam Neill (Michael Chamberlain), Bruce Myles (Barker), Charles Tingwell (Yargıç Muirhead), Nick Tate (Charlwood), Neil Fitzpatrick (Phillips), Maurice Fields (Barritt), Lewis Fitzgerald (Tipple)
Süre: 121 dakika

Teşekkür

Birçok insan bu kitabın hazırlanmasında katkıda bulundu. Ama her şeyden önce sanatçıya, ailesine, arkadaşlarına ve meslektaşlarına teşekkür etmek istiyorum. Ayrıca, Frank Rodriguez (20th Century Fox), Brian Burton (Columbia–EMI–Warner), Stanley Jaffe Productions, CIC, Paul Linderschmid (Universal), Deanne Wilcox (MGM/UA), ABC Motion Pictures, Rank, ITC Entertainment, Anne Bennett (UIP), Helene Johnson (Paramount), Tony Slide (Academy of Motion Picture Arts and Sciences), Bernardsville High School, Vassar College, Scotia Filmcilik, Bayan Schmitt ve Patrizia Arrigo'ya da tek tek teşekkür etmeyi borç bilirim.

Bu kitabı yazarken bana sonsuz yardımları dokunan ve Floransa'da güzel günler geçirmemi sağlayan Federica ve ailesine de sonsuz sevgilerimi iletiyorum. Tabii, Meryl Streep Projemi gerçekleştirmemde bana çok büyük yardımı olan Inge Rhee ve Wilhelm Heyne Yayınevine de şükranlarım sonsuzdur.

Kramer Kramer'e Karşı ve *Sophie'nin Seçimi* filmleriyle Oscar alan, *Benim Afrikam* filmiyle şöhretinin doruklarına çıkan Meryl Streep, bugün Holiywood'un en büyük oyuncuları arasındadır.

Bu kitapta, alışılageldik "yıldız" tavırlarından uzak, sade bir yaşam sürdüren Meryl Streep'in bilinmedik yanlarını, rol arkadaşları, yönetmenler, çevirdiği filmlerle ilgili düşüncelerini ve siyasi görüşlerini bulacaksınız.

ISBN 975-414-075-8